รายงานสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่สำคัญของประเทศไทย

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
๑.	**บทนำ**	**๑**
๒.	**ร่างทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย**	**๒**
	๒.๑ หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ	๒
	๒.๒ แนวคิดในการจำแนกพื้นที่และกำหนดขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำ	๔
๓.	**พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์)**	**๑๖**
	๓.๑ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคเหนือ	๕๙
	๓.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๗๕
	๓.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคกลางและภาคตะวันออก	๙๒
	๓.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคใต้	๑๒๒
๔.	ร่างทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย	๑๔๙
	๔.๑ มาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย	๑๔๙
	๔.๒ มาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์	๑๕๒

สารบัญรูป

๒-๑	ผังการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ	๒
๒-๒	ข้อเสนอเบื้องต้นในการกำหนดหลักเกณฑ์และจัดลำดับของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย	๓

สารบัญตาราง

๒-๑	ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย	๖

รายงานสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่สำคัญของประเทศไทย

๑. บทนำ

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการพิจารณาจัดทำทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำตามมติคณะรัฐมนตรี เป็นผลการศึกษาจากโครงการสำรวจ จัดทำบัญชีรายชื่อ สถานภาพ และฐานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘ และการศึกษาเพิ่มเติมของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันพื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนแต่ละแห่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปตามกาลเวลาและการใช้ประโยชน์ ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่เพื่อให้การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและเสริมสร้างการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้เจริญเติบโตอย่างเข้มแข็ง สมดุล และยั่งยืน จึงเห็นควรมีการปฏิรูปแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน พร้อมทั้งเสริมสร้างกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย เพื่อปฏิรูปการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย โดยการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ และมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ให้มีกลไกพื้นที่ชุ่มน้ำที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสามารถบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักวิชาการ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และเป็นที่ยอมรับของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรูปแบบการติดตามผลการดำเนินงานตามกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้พัฒนาขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถกำกับ ควบคุม ดูแลการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปรับปรุงแก้ไขกลไกการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำให้เหมาะสม พร้อมทั้งเผยแพร่กระบวนการเรียนรู้แก่ประชาชนทั่วไป ตามนโยบายประชารัฐ และนโยบายรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร โดยการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ข้อ ๙.๒ ส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน คำนึงถึงขีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัว สร้างโอกาสในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ความมั่นคงทางด้านอาหาร สุขอนามัย สนับสนุนวิถีชีวิตของชุมชน และการพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้การคุ้มครองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางชีวภาพ และสอดคล้องกับแผนงานในภารกิจหลักของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี

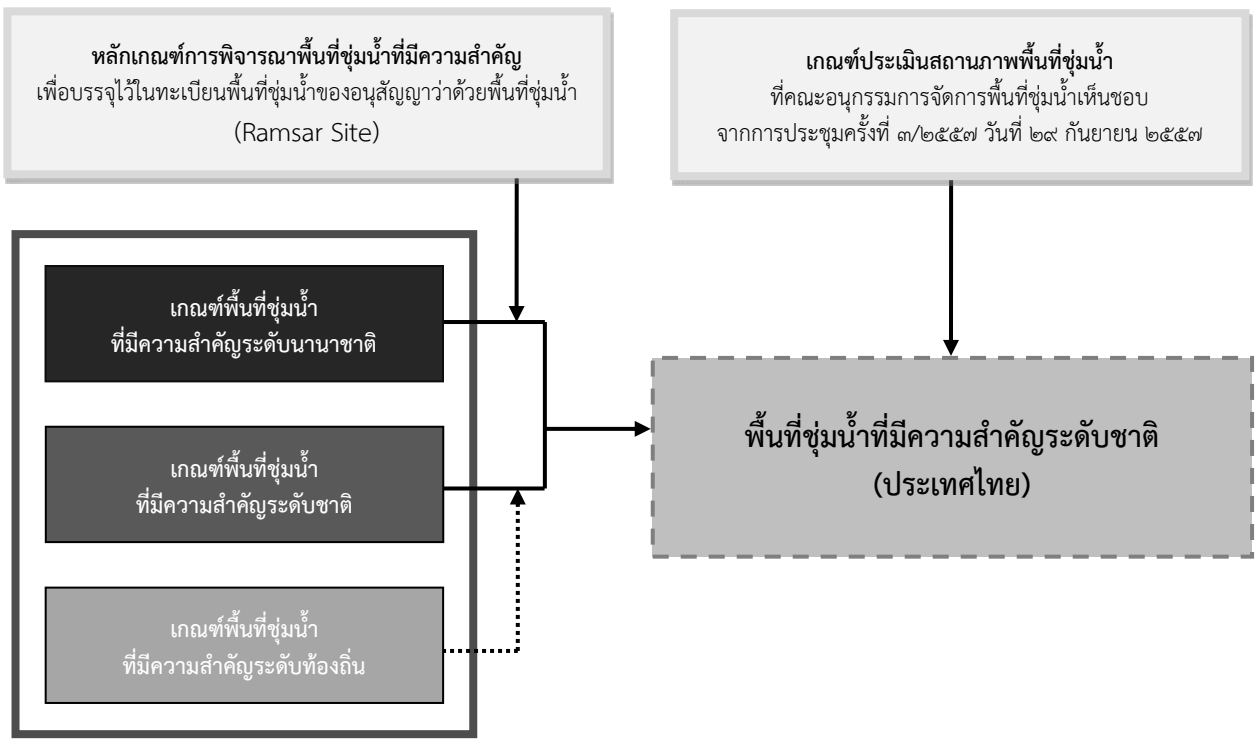
๒. ร่างทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย

๒.๑ หลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

หลังจากที่ปรึกษาดำเนินการทบทวน และวิเคราะห์หลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นแล้ว โดยนำมาจัดทำร่างหลักเกณฑ์การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

โดยที่ปรึกษาได้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบกับการดำเนินงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน และประเทศที่มีชื่อเสียงในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องในด้านสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ผ่านมา นำมาประกอบในการศึกษานี้

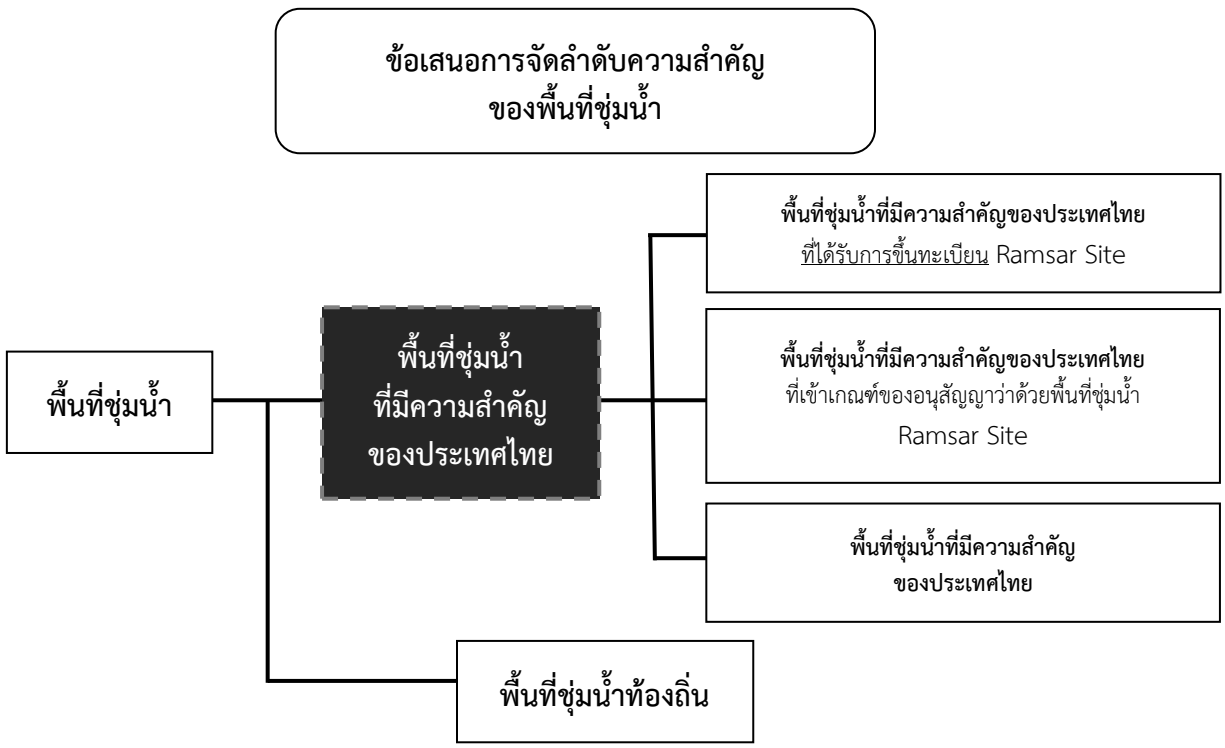
แนวคิดในการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญ แสดงได้ดัง**รูปที่ ๒-๑**

รูปที่ ๒-๑ ผังการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

โดยตามผังแนวคิดกับลักษณะการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า เกณฑ์การจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และในระดับชาติของไทย จะมีการพิจารณาที่คาบเกี่ยวกัน และพื้นที่ชุ่มน้ำในบางแห่งของทั้งสองระดับยังอาจมีความสำคัญที่เข้าข่ายการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์ ซึ่งถือว่ามีความสำคัญระหว่างประเทศ ทำให้อาจพิจารณาได้ว่ามีความทับซ้อนกับพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับนานาชาติของไทย ดังนั้น จึงเสนอปรับปรุงการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำของไทยให้เป็นกลุ่มหลัก คือ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย โดยไม่จำแนกออกเป็นระดับชาติหรือระดับนานาชาติ โดยในแหล่งที่มีความสำคัญเข้าเกณฑ์ระหว่างประเทศ ก็จะนำไปดำเนินการขับเคลื่อนผลักดันสู่การเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ต่อไป ซึ่งจะทำให้การจำแนกความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ แนวทางการพิจารณาในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นนั้น ในสถานะของข้อมูลในปัจจุบันจะมีลักษณะข้อมูลการรวบรวมพื้นที่ชุ่มน้ำจากการสำรวจและจดแจ้งโดยท้องถิ่น ซึ่งทำให้ในปัจจุบันมีการจัดทำในลักษณะรายชื่อ ยังไม่มีการจัดทำขอบเขตที่ชัดเจน ประกอบกับส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ขนาดเล็ก และในปัจจุบันยังอาจมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ไปแล้ว รวมทั้งในการจัดการที่ผ่านมาไม่ได้มีการกำหนดแนวทางบริหารจัดการที่ชัดเจน จึงมีการดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับท้องถิ่นที่มีความสำคัญและเข้าเกณฑ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ และมีคุณค่าต่อท้องถิ่นที่สมควรอนุรักษ์และฟื้นฟูไว้ มาจัดทำเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระดับชาติด้วย ดัง**รูปที่ ๒-๒**

รูปที่ ๒-๒ ข้อเสนอเบื้องต้นในการกำหนดหลักเกณฑ์และจัดลำดับของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย

๒.๒ แนวคิดในการจำแนกพื้นที่และกำหนดขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำ

หลักเกณฑ์การจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำดังกล่าว สังเคราะห์จากหลักเกณฑ์การกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ เป็นเกณฑ์พื้นฐาน โดยมีแนวคิดการรวมรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนเดียว เรียกว่า ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากที่ผ่านมามีการจำแนกพื้นที่ชุ่มน้ำออกเป็นระดับชาติ และระดับนานาชาติ แต่จากการศึกษาและสำรวจสถานภาพ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ และสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ผ่านมา ทำให้สถานภาพของแหล่งเปลี่ยนแปลงไป มีผลให้พื้นที่ชุ่มน้ำในระดับชาติบางแห่งที่มีความสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้น หรือมีการพบชนิดพันธุ์ที่สำคัญเพิ่มขึ้น จะยกระดับขึ้นเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับนานาชาติได้ หรือในบางแห่งพื้นที่ชุ่มน้ำจากท้องถิ่น ก็สามารถมีความสมบูรณ์หรือพบว่ามีชนิดพันธุ์มากขึ้น จนอยู่หลักเกณฑ์พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ หรือนานาชาติ และบางแห่งยิ่งสามารถมีศักยภาพในการเสนอชื่อเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ ดังนั้น หลักเกณฑ์เดิมที่มีการจำแนกออกเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยระดับนานาชาติเป็นเป้าหมายในการนำเข้าสู่การเสนอแรมซาร์ไซต์ จึงไม่เป็นไปสำหรับทุกแห่ง นอกจากนี้ ในทางกลับกันพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับนานาชาติหลายแห่ง ยังมีสถานภาพเปลี่ยนไป ความอุดมสมบูรณ์ลดน้อยลง มีการคุกคาม และสูญเสียสถานภาพตามหลักเกณฑ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติไป

การเสนอรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำตามหลักเกณฑ์ในการศึกษานี้ ได้เสนอให้มีพื้นที่ชุ่มน้ำในทะเบียนเดียว โดยจัดเป็นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย แต่ในทะเบียนดังกล่าวนี้ ในพื้นที่ชุ่มน้ำใดที่มีสถานภาพเข้ากับหลักเกณฑ์ที่จะสามารถเสนอเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์ได้ ก็จะจัดเป็นพื้นที่เป้าหมาย หรือ Tentative List ในการเสนอเข้าสู่การพิจารณา

ในการจัดทำร่างทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ในการศึกษาครั้งนี้ ขอเสนอทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ที่ปรับปรุงตามแนวคิดและหลักเกณฑ์ดังกล่าว ประกอบกับผลการศึกษาในรายงานที่ผ่านมา นอกจากนี้ ได้มีแนวคิดเพิ่มเติมในการกำหนดความชัดเจนของพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อจัดทำรายชื่อดังนี้

๑) ให้ความสำคัญกับนิยามของความเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งกำหนดว่า คือ “พื้นที่ชุ่มน้ำ” (Wetlands) หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขัง หรือน้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วครั้งชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเลและที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน ๖ เมตร โดยที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๒๕๕๗) ได้ระบุพื้นที่ ซึ่งมีลักษณะจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระพัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว ละหาน ชานคลอง ฝั่งน้ำ สบธาร สระ ทะเลสาบ แอ่งลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบ บุ่ง ทาม สนุ่น แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่งทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คุ้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ช่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าแสม รวมทั้งนาข้าว นากุ้ง นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น จากนิยามดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในทะเบียนตามมติคณะรัฐมนตรีหลายแห่ง อาจไม่สอดคล้องกับนิยามดังกล่าว ตัวอย่างเช่น พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ซึ่งมีสภาพเป็นป่าดิบชื้นและภูเขาสูงเป็นส่วนใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาสก ที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขาหินปูนสูงชัน หรืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาต่อเนื่องและมีสภาพป่าดิบ เป็นต้น พื้นที่เหล่านี้ในทะเบียนและข้อมูลจะใช้ขอบเขตทั้งพื้นที่อุทยานแห่งชาติเป็นเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งควรพิจารณาขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีสภาพสอดคล้องกับนิเวศ และมีความสำคัญในการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งอาจเป็นเพียงบางส่วนของพื้นที่แห่งนั้น

๒) ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแห่งได้ใช้ชื่อ พื้นที่และขอบเขตของพื้นที่อนุรักษ์ เป็นพื้นที่และขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งแม้ว่าแหล่งที่มีสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ อาจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพื้นที่อนุรักษ์ดังกล่าว แต่เนื่องจากการกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์ แสดงถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่นั้น รวมทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งอยู่ และสภาพแวดล้อมโดยรวมย่อมมีบทบาทความเชื่อมโยงกับสภาพนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น จึงกำหนดให้ใช้ขอบเขตของพื้นที่อนุรักษ์นั้น เป็นขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำด้วย

๓) ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ประเภทที่กำหนดตามขอบเขตลุ่มน้ำ หรือสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่จะมีปัญหาในการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจนเพื่อบังคับใช้มาตรการที่กำหนด รวมทั้งมีความหลากหลายในขอบเขตพื้นที่ค่อนข้างมาก นอกจากนี้เมื่อศึกษาสภาพในปัจจุบัน จะพบว่าในพื้นที่ที่เป็นลักษณะลุ่มน้ำหรือที่ราบขนาดใหญ่ จะมีพื้นที่ถูกเปลี่ยนแปลงไปจนสูญเสียสภาพพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างถาวรเป็นส่วนใหญ่ เช่น เป็นพื้นที่เมืองและชุมชน เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม หรือพื้นที่พัฒนาต่าง ๆ ดังเช่น พื้นที่ชุ่มน้ำแอ่งเชียงแสน จ.เชียงราย พื้นที่ชุ่มน้ำห้วยจระเข้มาก-ห้วยตลาด จ.บุรีรัมย์ พื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำบางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา พื้นที่ชุ่มน้ำหนองจำรุง จ.ระยอง พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จ.สมุทรสงคราม และพื้นที่ชุ่มน้ำปากน้ำเพชรบุรี จ.เพชรบุรี พื้นที่ชุ่มน้ำในกลุ่มนี้ ควรมีการกำหนดเป็นขอบเขตเป็นเขตย่อยที่ยังคงสภาพเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนในการจัดการมากขึ้น

๔) พื้นที่ประเภทพื้นที่ชุ่มน้ำที่กำหนดตามแหล่งน้ำในพื้นที่ชุ่มน้ำที่ระบุด้วยแนวทางน้ำ เช่น แม่น้ำ จึงใช้วิธีการกำหนดโดยการจัดทำแผนที่สารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยแปลภาพขอบเขตพื้นที่แหล่งน้ำจากภาพถ่ายทางอากาศ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐

๕) พื้นที่ชุ่มน้ำที่ใช้ขอบเขตอุทยานแห่งชาติทางทะเล ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้นิยามของพื้นที่ชายฝั่งทั้งหมด จึงใช้ขอบเขตรวมของอุทยานแห่งชาติทางทะเลที่กำหนดไว้เดิม

๖) พื้นที่ชุ่มน้ำที่กำหนดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เฉพาะที่กำหนดและประกาศเพื่ออนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า โดยรวมถิ่นอาศัยและพื้นที่หากินแล้ว ดังนั้น พื้นที่ชุ่มน้ำประเภทนี้ จึงใช้ขอบเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่กำหนดไว้เดิม

พื้นที่ชุ่มน้ำทุกแหล่ง จะนำข้อมูลแปลงที่ดินที่หลวงและที่สาธารณประโยชน์มาพิจารณาประกอบด้วย หากแปลงที่ดินนั้นอยู่ติดกับพื้นที่ชุ่มน้ำ จะนำมาผนวกเข้ากับขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ เพื่อเป็นการสงวนรักษาทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่หลวงหรือที่สาธารณะดังกล่าว อย่างไรก็ตาม แม้จะผนวกพื้นที่ดังกล่าวเข้ามา การกำหนดลักษณะการใช้ประโยชน์จะพิจารณาให้สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่อนุญาตใช้ และเพิ่มมาตรการในการเป็นแนวกันชนของพื้นที่ชุ่มน้ำ

ดังนั้น จึงขอเสนอทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นภาคได้ดัง**ตารางที่ ๒-๑**

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๑ ภาคเหนือ				
พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๑.๑ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จ.เชียงราย	๔.๓๔	๒,๗๑๒	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย	เป็นส่วนหนึ่งของแอ่งเชียงแสน
๑.๒ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จ.เชียงใหม่ (อ่างกาหลวง ๐.๐๔ ตร.กม. หรือ ๒๕ ไร่)	๔๘๑.๙๐	๓๐๑,๑๘๗	-	
๑.๓ อุทยานแห่งชาติแม่ยม จ.ลำปาง และ จ.แพร่	๔๕๔.๗๕	๒๘๔,๒๑๘	-	
๑.๔ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จ.นครสวรรค์	๑๐๖.๘๑	๖๖,๗๕๖	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๑.๕ พรุหญ้าท่าตอน จ.เชียงใหม่	๑๑.๒๗	๗,๐๔๔	-	
๑.๖ หนองหลวง จ.เชียงราย	๙.๑๓	๕,๗๐๓	-	
๑.๗ หนองฮ่าง จ.เชียงราย	๒.๗๙	๑,๗๔๓	-	
๑.๘ หนองเล็งทราย จ.พะเยา	๘.๗๘	๕,๔๘๖	-	
๑.๙ กว๊านพะเยา จ.พะเยา	๑๙.๙๙	๑๒,๔๙๓	-	
๑.๑๐ บึงสีไฟ จ.พิจิตร	๘.๑๖	๕,๑๐๐	-	
๑.๑๑ แม่น้ำสาละวิน	๑๒.๙๒	๘,๐๗๒	-	
แม่น้ำสาละวิน ใน จ.แม่ฮ่องสอน	๑๒.๙๒	๘,๐๗๒	-	
๑.๑๒ แม่น้ำกก	๑๗.๐๑	๑๐,๖๓๐	-	
แม่น้ำกก ใน จ.เชียงราย	๑๔.๔๒	๙,๐๑๓	-	
แม่น้ำกก ใน จ.เชียงใหม่	๒.๕๙	๑,๖๑๗	-	
๑.๑๓ แม่น้ำปิง และเขื่อนภูมิพล	๓๕๔.๕๔	๒๒๑,๕๘๗	-	
แม่น้ำปิง ใน จ.เชียงใหม่	๘๙.๗๙	๕๖,๑๑๙	-	
แม่น้ำปิง ใน จ.ลำพูน	๑๙.๗๖	๑๒,๓๕๒	-	
แม่น้ำปิง ใน จ.ตาก	๗๕.๘๕	๔๗,๔๐๘	-	
แม่น้ำปิง ใน จ.กำแพงเพชร	๓๗.๑๕	๒๓,๒๒๒	-	
แม่น้ำปิง ใน จ.นครสวรรค์	๑๔.๘๗	๙,๒๙๔	-	
เขื่อนภูมิพล	๑๑๗.๑๑	๗๓,๑๙๓	-	
๑.๑๔ แม่น้ำวัง	๖๗.๒๑	๔๒,๐๐๓	-	
แม่น้ำวัง ใน จ.ลำปาง	๖๓.๕๔	๓๙,๗๑๒	-	
แม่น้ำยม ใน จ.ตาก	๓.๖๗	๒,๒๙๑	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๑)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๑๑๕ แม่น้ำยม	๕๓.๖๑	๓๓,๕๐๓	-	
แม่น้ำยม ใน จ.แพร่	๒๔.๒๔	๑๕,๑๔๘	-	
แม่น้ำยม ใน จ.พะเยา	๒.๕๕	๑,๕๙๑	-	
แม่น้ำยม ใน จ.สุโขทัย	๑๒.๗๘	๗,๙๘๕	-	
แม่น้ำยม ใน จ.พิษณุโลก	๓.๔๔	๒,๑๕๓	-	
แม่น้ำยม ใน จ.พิจิตร	๘.๔๑	๕,๒๕๔	-	
แม่น้ำยม ใน จ.นครสวรรค์	๒.๑๙	๑,๓๗๒	-	
๑๑๖ แม่น้ำน่าน และเขื่อนสิริกิติ์	๓๕๑.๓๒	๒๑๙,๕๗๖	-	
แม่น้ำน่าน ใน จ.น่าน	๑๗.๖๔	๑๑,๐๒๓	-	
แม่น้ำน่าน ใน จ.อุตรดิตถ์	๑๗.๕๘	๑๐,๙๘๖	-	
เขื่อนสิริกิติ์	๒๘๒.๕๒	๑๗๖,๕๗๒	-	
แม่น้ำน่าน ใน จ.พิษณุโลก	๑๖.๕๙	๑๐,๓๖๗	-	
แม่น้ำน่าน ใน จ.พิจิตร	๙.๓๔	๕,๘๓๗	-	
แม่น้ำน่าน ใน จ.นครสวรรค์	๗.๖๖	๔,๗๙๐	-	
๑๑๗ แม่น้ำโขง	๑๙.๒๙	๑๒,๐๕๙	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.เชียงราย	๑๙.๒๙	๑๒,๐๕๙	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม				
๑๑๘ หนองหล่ม จ.เชียงราย	๑๗.๗๑	๑๑,๐๖๙	-	
๑๑๙ บึงมาย จ.อุตรดิตถ์	๑๕.๐๐	๙,๓๗๖	-	
๑๒๐ บึงกะโล่ จ.อุตรดิตถ์	๙.๑๙	๕,๗๔๒	-	
๑๒๑ หนองเบี้ย-หนองควายตก จ.เชียงใหม่	๑.๓๐	๘๑๒	-	
๑๒๒ บึงชำ จ.ตาก	๓.๐๒	๑,๘๘๘	-	
๑๒๓ หนองหลวง จ.เชียงราย	๙.๑๓	๕,๗๐๖.๒๕	-	
๑๒๔ บึงราชนก จ.พิษณุโลก	๐.๘๐	๕๐๐	-	
๑๒๕ บึงใหญ่ จ.สุโขทัย	๓.๐๓	๑,๘๙๔	-	
๑๒๖ บึงตานิว (หนองปลาไหล) จ.นครสวรรค์	๐.๕๙	๓๗๐	-	
๑๒๗ อ่างเก็บน้ำแม่วะ จ.ลำปาง	๐.๙๗	๖๐๘	-	
๑๒๘ แม่น้ำยวม	๙.๓๖	๕,๘๔๙	-	
แม่น้ำยวม ใน จ.แม่ฮ่องสอน	๙.๓๖	๕,๘๔๙	-	
๑๒๙ แม่น้ำอิง	๑๑.๒๗	๗,๐๔๒	-	
แม่น้ำอิง ใน จ.เชียงราย	๑๑.๒๗	๗,๐๔๒	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๒)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๒ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ				
พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๒๑ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว จ.ชัยภูมิ (แหล่งน้ำ ๕.๙๐ ตร.กม. หรือ ๓,๖๘๗.๕๐ ไร่)	๑,๕๗๗.๒๕	๙๘๕,๗๘๑	-	
๒๒ ลำโดมใหญ่และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม จ.อุบลราชธานี	๒๓๙.๔๗	๑๔๙,๖๖๘	-	
๒๓ เขตห้ามสัตว์ป่าหนองหัวคู จ.อุดรธานี	๐.๐๙	๕๖	-	
๒๔ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแวง จ.ชัยภูมิ	๐.๒๑	๑๓๑	-	
๒๕ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จ.บึงกาฬ	๒๒.๑๔	๑๓,๘๓๗	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง	
๒๖ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน จ.บุรีรัมย์	๖.๐๔	๓,๗๗๔	-	
๒๗ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน จ.มหาสารคาม	๐.๕๘	๓๖๔	-	
๒๘ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก จ.บุรีรัมย์	๖.๒๐	๓,๘๗๕	-	
๒๙ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด จ.บุรีรัมย์	๗.๐๙	๔,๔๓๑	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๒๑๐ กุดทิง จ.บึงกาฬ	๒๒.๐๐	๑๓,๗๕๐	กุดทิง	
๒๑๑ หนองหาร จ.สกลนคร	๙๕.๓๒	๕๙,๕๗๗	-	
๒๑๒ หนองหานกุมภวาปี จ.อุดรธานี	๔๕.๐๒	๒๘,๑๓๖	-	
๒๑๓ บึงละหาน จ.ชัยภูมิ	๒๘.๑๔	๑๗,๕๘๗	-	
๒๑๔ หนองกอมเกาะ จ.หนองคาย	๔.๑๘	๒,๖๑๒	-	
๒๑๕ หนองปลาคูณ จ.ร้อยเอ็ด	๕.๙๗	๓,๗๓๔	-	
๒๑๖ บึงเกลือ บ่อแก จ.ร้อยเอ็ด	๘.๕๙	๕,๓๖๙	-	
๒๑๗ หนองสามหมื่น จ.ชัยภูมิ	๕.๘๙	๓,๖๘๑	-	
๒๑๘ แก่งละว้า จ.ขอนแก่น	๑๑.๒๐	๗,๐๐๐	-	
๒๑๙ ห้วยเสือเต้น จ.ขอนแก่น	๐.๐๙	๕๘	-	
๒๒๐ ลุ่มน้ำโมงตอนล่าง จ.หนองคาย	๓๑.๖๑	๑๙,๗๕๖	-	
๒๒๑ แม่น้ำมูลและบุ่งทาม	๓๙๐.๓๔	๒๔๓,๙๖๑	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.นครราชสีมา	๗๑.๙๓	๔๔,๙๕๕	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.บุรีรัมย์	๒๙.๙๐	๑๘,๖๘๖	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.สุรินทร์	๑๑๓.๑๒	๗๐,๖๙๗	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.ร้อยเอ็ด	๘.๙๘	๕,๖๑๕	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.ศรีสะเกษ	๖๘.๘๗	๔๓,๐๔๒	-	
แม่น้ำมูลและบุ่งทาม ใน จ.อุบลราชธานี	๙๗.๕๕	๖๐,๙๖๖	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๓)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๒๒๒ แม่น้ำชีและบุ่งทาม	๑๔๒.๗๗	๘๙,๒๓๔	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.ชัยภูมิ	๒๓.๑๖	๑๔,๔๗๖	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.นครราชสีมา	๔.๙๐	๓,๐๖๔	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.ขอนแก่น	๑๙.๙๓	๑๒,๔๕๔	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.มหาสารคาม	๑๙.๗๖	๑๒,๓๕๑	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.กาฬสินธุ์	๔.๔๒	๒,๗๖๔	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.ร้อยเอ็ด	๒๒.๙๑	๑๔,๓๑๘	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.ยโสธร	๒๒.๔๗	๑๔,๐๔๗	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.ศรีสะเกษ	๑.๒๙	๘๐๗	-	
แม่น้ำชีและบุ่งทาม ใน จ.อุบลราชธานี	๒๓.๙๒	๑๔,๙๕๓	-	
๒๒๓ แม่น้ำโขง	๓๒๕.๐๕	๒๐๓,๑๕๙	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.เลย	๓๕.๔๑	๒๒,๑๒๘	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.หนองคาย	๖๑.๒๑	๓๘,๒๕๔	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.บึงกาฬ	๔๙.๙๕	๓๑,๒๑๙	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.นครพนม	๗๘.๓๔	๔๘,๙๖๔	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.มุกดาหาร	๒๙.๗๘	๑๘,๖๑๒	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.อำนาจเจริญ	๖.๖๓	๔,๑๔๑	-	
แม่น้ำโขง ใน จ.อุบลราชธานี	๔๔.๔๕	๒๗,๗๘๒	-	
๒๒๔ แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม	๑๐๗.๘๖	๖๗,๔๑๓	แม่น้ำสงครามตอนล่าง	
แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม ใน จ.สกลนคร	๕๒.๓๐	๓๒,๖๘๘	-	
แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม ใน จ.หนองคาย	๒.๐๗	๑,๒๙๒	-	
แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม ใน จ.อุดรธานี	๑๙.๖๔	๑๒,๒๗๓	-	
แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม ใน จ.บึงกาฬ	๙.๒๖	๕,๗๘๖	-	
แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม ใน จ.นครพนม	๒๔.๖๐	๑๕,๓๗๔	-	
๒๒๕ ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์	๔.๗๘	๒,๙๘๙	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม				
๒๒๖ คำชะโนด จ.อุดรธานี	๐.๖๖	๔๑๒	-	
๒๒๗ หนองไชยวาน จ.นครพนม	๒.๑๘	๑,๓๖๓	-	
๒๒๘ บึงนกโง่ จ.ชัยภูมิ	๒.๑๕	๑,๓๔๕	-	
๒๒๙ หนองละเลิงเค็ง จ.ขอนแก่น	๐.๙๒	๕๗๓	-	
๒๓๐ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง จ.สุรินทร์	๑๐.๑๘	๖,๓๖๒	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๔)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๓ ภาคกลางและภาคตะวันออก				
พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๓๑ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จ.ประจวบคีรีขันธ์ (อ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน ๓๖.๘๓ ตร.กม. หรือ ๒๓,๐๑๙ ไร่)	๓,๐๕๙.๙๖	๑,๙๑๒,๔๗๒	-	
๓๒ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จ.ตราด	๖๓๗.๘๓	๓๙๘,๖๔๖	-	
๓๓ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด จ.ระยอง	๑๒๘.๘๔	๘๐,๕๒๕	-	
๓๔ อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์ (บึงบัว ๐.๗๗ ตร.กม. หรือ ๔๘๑.๒๕ ไร่)	๑๑๒	๗๐,๐๐๐	อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	
๓๕ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จ.สระบุรี จ.นครราชสีมา จ.ปราจีนบุรี จ.นครนายก (อ่างเก็บน้ำสายศร หนองผักชี และแหล่งน้ำ ๑.๒๖ ตร.กม. หรือ ๗๘๗.๕๐ ไร่)	๒,๒๐๗.๗๔	๑,๓๗๙,๒๑๒	-	
๓๖ อุทยานแห่งชาติหาดวนกร จ.ประจวบคีรีขันธ์	๓๖.๘๔	๒๓,๐๒๕	-	
๓๗ อุทยานแห่งชาติเขาแหลม จ.กาญจนบุรี (อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิรลงกรณ์ ๒๗๔.๓๓ ตร.กม. หรือ ๑๗๑,๔๕๖.๒๕ ไร่)	๑,๔๗๘.๙๔	๙๒๔,๓๓๗	-	
๓๘ อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จ.กาญจนบุรี (อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ๓๐๖.๓๗ ตร.กม. หรือ ๑๙๑,๔๘๑.๒๕ ไร่)	๒,๐๕๓.๔๗	๑,๒๘๓,๔๑๘	-	
๓๙ อุทยานแห่งชาติทับลาน จ.ปราจีนบุรี จ.นครราชสีมา (เขื่อนลำปลายมาศ ๙.๖๑ ตร.กม. หรือ ๖,๐๐๔ ไร่)	๒,๒๔๒.๘๒	๑,๔๐๑,๗๖๒	-	
๓๑๐ อุทยานแห่งชาติปางสีดา จ.สระแก้ว จ.ปราจีนบุรี (แหล่งน้ำ ๐.๖๙ ตร.กม. หรือ ๔๓๑.๒๕ ไร่)	๘๕๒.๕๓	๕๓๒,๘๓๑	-	
๓๑๑ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จ.อุทัยธานี จ.ตาก (ลำน้ำทับเสลา ลำน้ำห้วยขาแข้ง ลำน้ำแม่กลอง-อุ้มผาง ๑๐.๕๘ ตร.กม. หรือ ๖,๖๑๒.๕๐ ไร่)	๒,๘๒๒.๐๙	๑,๗๖๓,๘๐๖	-	
๓๑๒ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จ.ลพบุรี และ จ.สระบุรี	๑๖๙.๔๘	๑๐๕,๙๒๕	-	
๓.๑๓ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จ.กาญจนบุรี จ.ตาก (แม่น้ำแควใหญ่ ๗.๔๓ ตร.กม. หรือ ๔,๖๔๓.๗๕ ไร่)	๓,๖๙๘.๑๖	๒,๓๑๑,๓๕๐	-	
๓.๑๔ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวเขาชมภู่ จ.ชลบุรี (อ่างเก็บน้ำช่องมะเฟืองและแหล่งน้ำ ๐.๐๖ ตร.กม. หรือ ๓๘ ไร่)	๑๕๙.๑๒	๙๙,๔๔๗	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๕)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๓.๑๕ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขาอ่างฤาไน จ.จันทบุรี จ.ชลบุรี จ.สระแก้ว จ.ฉะเชิงเทรา จ.ระยอง	๑,๐๘๔.๕๔	๖๗๗,๘๓๗	-	
๓.๑๖ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว จ.จันทบุรี	๗๔๔.๐๗	๔๖๕,๐๔๖	-	
๓.๑๗ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าวัดไผ่ล้อม และวัดอัมพุวาราม จ.ปทุมธานี	๐.๑๓	๘๑	-	
๓.๑๘ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จ.กาญจนบุรี	๙๖๙.๗๙	๖๐๖,๑๑๘	-	
๓.๑๙ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำบางพระ จ.ชลบุรี	๑๘.๓๙	๑๑,๔๙๒	-	
๓.๒๐ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก จ.ชัยนาท จ.สุพรรณบุรี	๒.๕๐	๑,๕๖๓	-	
๓.๒๑ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน จ.พระนครศรีอยุธยา	๑.๑๐	๖๘๗	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์			-	
๓๑๓ พรุแม่รำพึง จ.ประจวบคีรีขันธ์	๗.๕๐	๔,๖๘๗	-	
๓๑๔ บึงสำนักใหญ่ (หนองจำรุง) จ.ระยอง	๖.๔๑	๔,๐๐๖	-	
๓๑๕ ดอนหอยหลอด จ.สมุทรสงคราม	๘๗๕	๕๔๖,๘๗๕	ดอนหอยหลอด	
๓๑๖ ปากแม่น้ำเวฬุ จ.ตราด	๓๑๕.๓๒	๑๙๗,๐๗๒	-	
๓๑๗ แม่น้ำเจ้าพระยา	๑๐๕.๕๓	๖๕,๙๕๙	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.นครสวรรค์	๑๓.๑๘	๘,๒๓๙	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.อุทัยธานี	๒.๘๔	๑,๗๗๒	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.ชัยนาท	๑๕.๓๑	๙,๕๗๒	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.สิงห์บุรี	๑๒.๕๕	๗,๘๔๕	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.อ่างทอง	๖.๙๔	๔,๓๓๗	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ. พระนครศรียุธยา	๑๓.๒๑	๘,๒๕๖	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.ปทุมธานี	๘.๐๔	๕,๐๒๒	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.นนทบุรี	๖.๑๔	๓,๘๓๕	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ในกรุงเทพมหานคร	๘.๗๕	๕,๔๖๙	-	
แม่น้ำเจ้าพระยา ใน จ.สมุทรปราการ	๑๘.๕๗	๑๑,๖๐๖	-	
๓๑๘ แม่น้ำป่าสัก	๑๗.๐๓	๑๐,๖๔๖	-	
แม่น้ำป่าสัก ใน จ.เพชรบูรณ์	๕.๖๒	๓,๕๑๒	-	
แม่น้ำป่าสัก ใน จ.สระบุรี	๔.๕๔	๒,๘๓๔	-	
แม่น้ำป่าสัก ใน จ.ลพบุรี	๒.๗๑	๑,๖๙๖	-	
แม่น้ำป่าสัก ใน จ. พระนครศรียุธยา	๔.๑๗	๒,๖๐๔	-	
๓๑๙ แม่น้ำท่าจีน	๒๘.๖๒	๑๗,๘๘๙	-	
แม่น้ำท่าจีน ใน จ.ชัยนาท	๒.๐๖	๑,๒๘๕	-	
แม่น้ำท่าจีน ใน จ.สุพรรณบุรี	๖.๙๑	๔,๓๑๗	-	
แม่น้ำท่าจีน ใน จ.นครปฐม	๑๐.๐๖	๖,๒๘๘	-	
แม่น้ำท่าจีน ใน จ.สมุทรสาคร	๙.๖๐	๕,๙๙๙	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๖)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๓๒๐ แม่น้ำบางปะกง	๔๒.๓๖	๒๖,๔๗๔	-	
แม่น้ำบางปะกง ใน จ.ฉะเชิงเทรา	๔๒.๓๖	๒๖,๔๗๔	-	
๓๒๑ แม่น้ำนครนายก	๔.๕๓	๒,๘๓๒	-	
แม่น้ำนครนายก ใน จ.นครนายก	๔.๕๓	๒,๘๓๒	-	
๓๒๒ แม่น้ำเพชรบุรี	๖.๘๔	๔,๒๗๒	-	
แม่น้ำเพชรบุรี ใน จ.เพชรบุรี	๖.๘๔	๔,๒๗๒	-	
๓๒๓ อ่าวคุ้งกระเบน	๖.๔๐	๔,๐๐๐	-	
๓๒๔ แม่น้ำแควน้อย	๒๐.๒๑	๑๒,๖๓๐	-	
แม่น้ำแควน้อย ใน จ.กาญจนบุรี	๒๐.๒๑	๑๒,๖๓๐	-	
๓๒๕ แม่น้ำแควใหญ่	๗.๖๗	๔,๗๙๖	-	
แม่น้ำแควใหญ่ ใน จ.กาญจนบุรี	๗.๖๗	๔,๗๙๖	-	
๓๒๖ แม่น้ำแม่กลอง	๒๙.๔๐	๑๘,๓๗๖	-	
แม่น้ำแม่กลอง ใน จ.กาญจนบุรี	๑๔.๗๑	๙,๑๙๔	-	
แม่น้ำแม่กลอง ใน จ.ราชบุรี	๙.๓๘	๕,๘๖๒	-	
แม่น้ำแม่กลอง ใน จ.สมุทรสงคราม	๕.๓๐	๓,๓๑๕	-	
๓๒๗ อ่าวไทย-ปากน้ำประแส จ.ระยอง	๗.๑๖	๔,๔๗๕	-	
๓๒๘ อ่าวไทย-อ่าวเมืองตราด จ.ตราด	๙๖.๔๖	๖๐,๒๘๗	-	
๓๒๙ อ่าวไทย-นาเกลือบ้านโคกขาม จ.สมุทรสาคร	๑๙.๑๕	๑๑,๙๖๙	-	
๓๓๐ อ่าวไทย-ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกองทัพบก (บางปู)	๑.๗๕	๑,๐๙๑	-	
๓๓๑ อ่าวไทย-ปากแม่น้ำเพชรบุรี-ปากทะเล-แหลมผักเบี้ย จ.เพชรบุรี	๒๑๖.๘๕	๑๓๕,๕๓๑	-	
๓๓๑ พรุหลังสันทราย จ.ชุมพร	๐.๐๕	๓๒	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม				
๓๓๒ พรุซับจำปา จ.ลพบุรี	๐.๒๒	๑๓๕	-	
๓๓๓ หนองปลาแขยง จ.ปราจีนบุรี	๑.๗๑	๑,๐๗๑	-	
๓๓๔ หนองตะพอง จ.จันทบุรี	๐.๔๕	๒๘๐	-	
๓๓๕ อ่างเก็บน้ำยายแจ่ว จ.ฉะเชิงเทรา	๐.๕๐	๓๑๑	-	
๓๓๖ บึงประจำรัง จ.ชัยนาท	๑.๑๙	๗๔๑	-	
๓๓๗ หนองอีรืม-หนองปาน จ.ตราด	๐.๕๓	๓๓๓	-	
๓๓๘ บึงกุ่ม-บางช้าง จ.นครปฐม	๐.๓๗	๒๓๒	-	
๓๓๙ ลำแม่ลา จ.สิงห์บุรี	๑.๐๒	๖๓๕	-	
๓๔๐ อ่างเก็บน้ำทับเสลา จ.อุทัยธานี	๑๐.๒๑	๖,๓๘๔	-	
๓๔๑ เขื่อนกระเสียว จ.สุพรรณบุรี	๒๕.๒๘	๑๕,๘๐๐	-	
๓๔๒ แก้มลิงเขื่อนแม่กลอง จ.กาญจนบุรี	๕.๙๒	๓,๗๐๐	-	
๓๔๓ บึงน้ำใส จ.ปราจีนบุรี	๑.๖๐	๑,๐๐๓	-	
๓๔๔ แม่น้ำลัดบ้านเกาะกลาง จ.ฉะเชิงเทรา	๔.๖๖	๒,๙๑๒	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๗)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
๓๔๕ อ่างเก็บน้ำคลองพระพุทธ จ.จันทบุรี	๘.๔๒	๕,๒๖๓	-	
๓๔๖ ปากแม่น้ำปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์	๖.๔๑	๔,๐๐๙	-	
๔ ภาคใต้				
พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๔๑ อุทยานแห่งชาติเขาสก จ.สุราษฎร์ธานี (อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา ๑๗๑.๒๐ ตร.กม. หรือ ๑๐๗,๐๐๐ ไร่)	๗๔๓.๕๐	๔๖๔,๖๘๗	-	
๔๒ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา จ.กระบี่	๑๓๕.๙๓	๘๔,๙๕๖	-	
๔๓ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ จ.พังงา	๑๑๖.๘๘	๗๓,๐๕๑	-	
๔๔ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน จ.พังงา	๑๓๘.๓๖	๘๖,๔๗๓	-	
๔๕ อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี จ.กระบี่	๓๙๒.๘๕	๒๔๕,๕๓๒	-	
๔๖ อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-หมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จ.ตรัง	๘๒๕.๑๙	๕๑๕,๗๔๓	อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-หมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง	ปากน้ำตรังอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง
๔๗ อุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์ จ.ระนอง	๑,๒๒๐.๔๖	๗๖๒,๗๘๗	อุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์	อุทยานแห่งชาติแหลมสน ปากคลองกะเปอร์ ปากแม่น้ำกระบุรี
๔๘ อุทยานแห่งชาติทะเลบัน จ.สตูล	๒๐๐.๗๗	๑๒๕,๔๘๐	-	
๔๙ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา จ.สตูล	๑,๗๑๘.๕๐	๑,๐๗๔,๐๖๓	-	
๔๑๐ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จ.สุราษฎร์ธานี	๑๐๒.๐๐	๖๓,๗๕๐	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง	
๔๑๑ อุทยานแห่งชาติสิรินาถ จ.ภูเก็ต	๙๑.๕๑	๕๗,๑๙๕	-	
๔๑๒ อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จ.พังงา	๒๐๓.๖๗	๑๒๗,๒๙๓	อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	
๔๑๓ อ่าวทุ่งคา-อ่าวสวี (อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร) จ.สุราษฎร์ธานี	๓๒๔.๔๒	๒๐๒,๗๖๒	-	
๔๑๔ หาดท้ายเหมือง จ.พังงา	๑๒.๘๗	๘,๐๔๓	-	
๔๑๕ เกาะระ-เกาะพระทอง จ.พังงา	๑๙๖.๔๘	๑๒๒,๘๐๐	เกาะระ-เกาะพระทอง	
๔๑๖ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ (พรุโต๊ะแดง) จ.นราธิวาส	๒๐๑.๐๐	๑๒๕,๖๒๕	พรุโต๊ะแดง	
๔๑๗ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยา และเขาระยาบังสา จ.สตูล	๒๒.๒๔	๑๓,๙๐๐	-	
๔๑๘ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จ.พัทลุง	๔๕๘.๒๑	๒๘๖,๓๘๑	พรุควนขี้เสียน	
๔๑๙ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ จ.สงขลา และ จ.พัทลุง	๓๖๔.๖๗	๒๒๗,๙๑๘	-	
๔๒๐ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองทุ่งทอง จ.สุราษฎร์ธานี	๖๓.๗๐	๓๙,๘๑๕	-	

ตารางที่ ๒-๑ ร่างทะเบียนรายชื่อและขนาดพื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย (ต่อ-๘)

รายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำ	ขนาดพื้นที่		พื้นที่ชุ่มน้ำแรมซาร์ไซต์	หมายเหตุ
	ตร.กม.	ไร่		
พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม				
๔๒๑ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง จ.พัทลุง	๕๙๙.๒๘	๓๗๔,๕๕๐	-	เสนอเพิ่มเติมเพื่อความครอบคลุมในระบบนิเวศของทะเลสาบ
๔๒๒ อุทยานแห่งชาติบางลาง จ.ยะลา (อ่างเก็บน้ำเขื่อนบางลาง ๔๒.๖๐ ตร.กม. หรือ ๒๖,๖๒๕ ไร่)	๒๘๗.๒๑	๑๗๙,๕๐๘	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์				
๔๒๓ อ่าวปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช	๒๐๓.๖๗	๑๒๗,๒๙๓	-	
๔๒๔ พรุบ้านไม้ขาว จ.ภูเก็ต	๐.๘๐	๔๙๗	-	
๔๒๕ ปากแม่น้ำกระบี่ จ.กระบี่	๒๑๒.๙๙	๑๓๓,๑๑๘	ปากแม่น้ำกระบี่	
๔๒๖ แม่น้ำสายบุรี	๑๗.๓๑	๑๐,๘๑๘	-	
แม่น้ำสายบุรี ใน จ.นราธิวาส	๗.๕๓	๔,๗๐๗	-	
แม่น้ำสายบุรี ใน จ.ยะลา	๕.๐๐	๓,๑๒๔	-	
แม่น้ำสายบุรี ใน จ.ปัตตานี	๔.๗๘	๒,๙๘๘	-	
๔๒๗ แม่น้ำตาปี	๗๖.๖๒	๔๗,๘๘๔	-	
แม่น้ำตาปี ใน จ.นครศรีธรรมราช	๖.๖๘	๔,๑๗๖	-	
แม่น้ำตาปี ใน จ.สุราษฎร์ธานี	๖๙.๙๓	๔๓,๗๐๘	-	
๔๒๘ ป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู จ.ตรัง และจ.สตูล	๓๘๓.๘๙	๒๓๙,๙๓๑	-	
๔๒๙ อ่าวบ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี	๕๘๓.๘๑	๓๖๔,๘๘๑	-	
๔๓๐ อ่าวปัตตานี จ.ปัตตานี	๖๙.๒๑	๔๓,๒๕๔	-	
๔๓๑ ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของเกาะภูเก็ต จ.ภูเก็ต	๕๑.๘๖	๓๒,๔๑๒	-	
๔๓๒ เกาะกระ จ.นครศรีธรรมราช	๓.๗๔	๒,๓๓๗	เกาะกระ	
๔๓๓ พรุคันธุลี จ.สุราษฎร์ธานี	๐.๖๓	๓๙๕	-	
๔๓๔ เกาะแตน จ.สุราษฎร์ธานี	๖.๕๓	๔,๐๗๙	-	
พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม				
๔๓๕ พรุกระชิง จ.ชุมพร	๐.๖๑	๓๗๙	-	
๔๓๖ พรุคลองน้ำดำ จ.สุราษฎร์ธานี	๑.๒๘	๘๐๓	-	
๔๓๗ พรุเขาหัวควาย จ.สุราษฎร์ธานี	๐.๖๓	๓๙๕	-	
๔๓๘ พรุบ้านในลุ่ม-บ้านกุมแป จ.นครศรีธรรมราช	๒๘.๘๙	๑๘,๐๕๙	-	
๔๓๙ พรุเสม็ด จ.ตรัง	๑.๕๐	๙๔๐	-	
๔๔๐ สวนพฤกษศาสตร์ทุ่งค่าย จ.ตรัง	๔.๐๔	๒,๕๒๔	-	
๔๔๑ สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง จ.พัทลุง	๑๑.๑๙	๖,๙๙๗	-	
๔๔๒ พรุเชิงแส จ.สงขลา	๑๐.๕๓	๖,๕๘๔	-	
๔๔๓ พรุท่าปอมคลองสองน้ำ จ.ตรัง	๐.๐๙	๕๕	-	

สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ***แรมซาร์ไซต์*** ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง

๑. พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
๒. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง
๓. พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด
๔. พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่
๕. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย
๖. พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี (พรุโต๊ะแดง)
๗. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์
๘. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากแม่น้ำตรัง
๙. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง
๑๐. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา
๑๑. พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด
๑๒. พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง
๑๓. พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะระ-เกาะพระทอง
๑๔. พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ

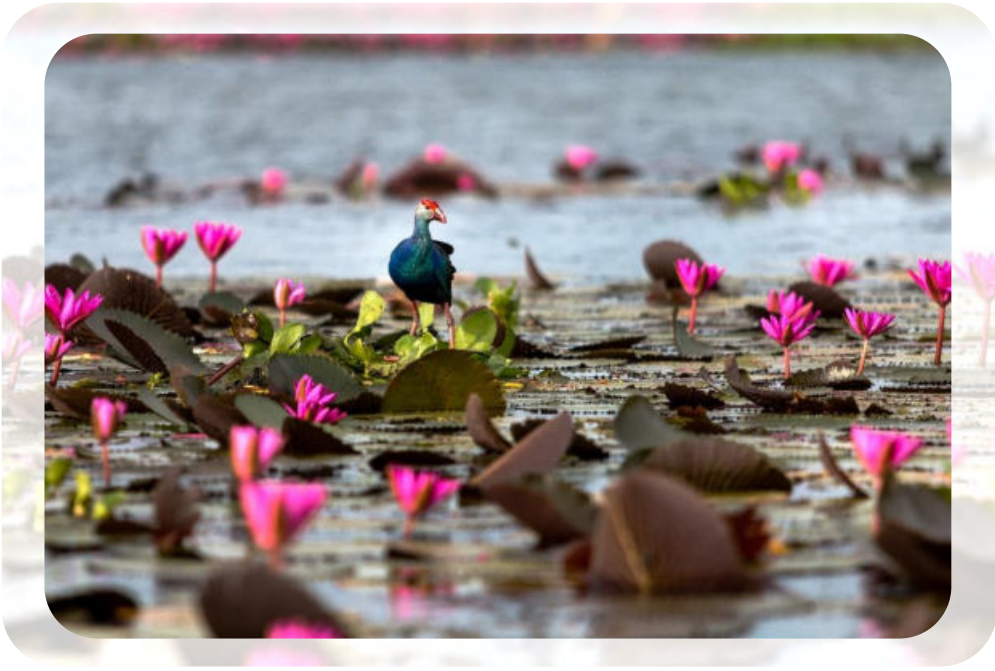
แรมซาร์ไซต์ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นตัวแทนหายาก หรือมีลักษณะพิเศษเฉพาะ ซึ่งพบในเขตชีวภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม มีความสำคัญระหว่างประเทศสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่เกี่ยวข้องกับชนิดพันธุ์ และชุมชนประชากรทางนิเวศของ นกน้ำ และปลา

อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ คืออนุสัญญาที่จัดขึ้นที่เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน ในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลกซึ่งจะต้องมีการจัดการเพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ และเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ จึงได้กำหนดให้ทุกวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (World Wetlands Day)

ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง โดยอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน ๙ แห่ง และอยู่ในพื้นที่ชุมชน และ/หรือ ที่สาธารณะ รวม ๕ แห่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุควนขี้เสี้ยน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา ในเขต อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
เนื้อที่ :	๒๘๖,๓๘๑ ไร่ หรือ ๔๕,๘๒๐ เฮกตาร์
พิกัด :	๐๗°๔๙'N ๑๐๐°๐๗'E
	มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา สภาพเป็นป่าพรุน้ำจืดที่มีน้ำท่วมขังตลอดทั้งปี โดยรอบมีการทำการเกษตรกรรมและประมง พื้นที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๑๐ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒๐ ชนิด เช่น มะม่วงหิมพานต์ หูกวาง หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ สะเดา มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน เป็นต้น พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๓ ชนิด คือ มะม่วงปาน นมแมว และแคน้ำ
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ปัจจุบันเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๕๖ สำรวจพบสัตว์ป่าที่มีความสำคัญและอยู่ในเกณฑ์วินิจฉัยสำหรับกำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓ ชนิด ได้แก่ เสือปลา นากใหญ่ขนเรียบ และชะมดแผงสันหางดำ พบสัตว์จำพวกนก ๓ ชนิด ได้แก่ นกช้อนหอยขาว นกหัวโตมลายู และนกตะกรุม และพบสัตว์เลื้อยคลาน ๖ ชนิด ได้แก่ ตะพาบน้ำ เต่าเหลือง เต่าดำ เต่าหับ งูกระด้าง และงูจงอาง
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๙๕ ชนิด โดยเป็นชนิดที่ใกล้การสูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๑ ชนิด ได้แก่ ปลาสวาย และชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ ปลากะทิ ปลาชิวข้างขวานใหญ่ ปลาก้างพระร่วง ปลาดุกด้าน ปลาดุกอุย ปลาดุกลำพัน ปลากดหัวกบ และปลากระทิงไฟ นอกจากนี้ พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานอีก ๒ ชนิด คือ ปลาหมอเทศ และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๓ ชนิด มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๔๘๙ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมาคือ ไฟลัม Annelida และไฟลัม Arthropoda มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด พบชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๑ ชนิด ได้แก่ หอยเชอรี่

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ เป็นแหล่งน้ำ แหล่งกักเก็บน้ำฝน แหล่งรวบรวมพันธุ์พืชและสัตว์ แหล่งของผู้ผลิตในห่วงโซ่อาหาร แหล่งประกอบอาชีพ (ประมงและการท่องเที่ยว) วิถีชีวิตชุมชนด้านนันทนาการ/การท่องเที่ยว และเป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาวิจัยทางธรรมชาติ โดยชุมชนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำมีอาชีพหลักทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กระจูด ประมง และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาชีพรองทำหัตถกรรม จักสานกระจูด ประมง และอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ การขับเรือนำเที่ยวชมทิวทัศน์ ดูนกในทะเล รวมทั้งการค้าขายในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ขายของที่ระลึก และร้านอาหาร การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของลักษณะพื้นที่ที่ชุมชนตั้งถิ่นฐาน

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๙๔๘ ในวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นแห่งแรกของประเทศไทย มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ พื้นที่แรมซาร์ไซต์มีการประกาศอย่างเป็นทางการ โดยพื้นที่ได้รับการดูแลคุ้มครองภายใต้กฎระเบียบสำหรับการควบคุมการใช้ที่ดินและกิจกรรมในแรมซาร์ไซต์ การบริหารจัดการอยู่ในระดับที่ดี

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามพื้นที่พบการคุกคามที่ทำลายคุณค่าต่อพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างรุนแรง จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดไฟป่า จากภาวะฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง และน้ำท่วม และการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ นอกจากนั้นยังพบการบุกรุกจากการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงระบบธรรมชาติจากการก่อสร้างถนนขวางทางน้ำโดยไม่มีการวางท่อระบายน้ำ ขยะและน้ำเสียชุมชน/อาคารสถานที่ในพื้นที่ การเลี้ยงสัตว์/การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ/การจับสัตว์น้ำ/การเก็บพืชท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์จากพืช ปัจจุบันพบว่าการคุกคามมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะการบุกรุกพื้นที่เพื่อการทำร้านค้าและการใช้พื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการอนุรักษ์

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีแผนบริหารจัดการพื้นที่
- มีการดำเนินการตามแผนงานและมีระบบการคุ้มครอง การลาดตะเวนและป้องกัน
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ในพื้นที่ ต.บ้านต้อง ต.โสกก่าม อ.เซกา ต.บึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ
เนื้อที่ :	๑๓,๘๓๗ ไร่ หรือ ๒,๒๑๔ เฮกตาร์
พิกัด :	๑๗ ° ๑๘ ´ - ๑๗ ° ๕๘ ´ N ๑๐๓ ° ๕๙ ´ - ๑๐๔ ° E
	มีลักษณะเป็นบึงน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่ มีลักษณะแคบยาว เกิดจากลำห้วยหลายสายไหลมารวมกัน บึงมีความลึกโดยเฉลี่ยประมาณ ๐.๕-๑ เมตร

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๒๓๘ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกในพื้นที่ ๑๗ ชนิด เช่น สุพรรณิการ์ ยางนา ตะเคียนทอง สัก ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ ทองกวาว พะยูง และสะเดา พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๒ ชนิด ได้แก่ นมแมว และสรัสจันทร
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ปัจจุบันเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๒๑ สำรวจพบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพอย่างน้อย ๗ ชนิด ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์จำพวกนก ๓ ชนิด ได้แก่ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล นกกระสาแดง และนกขมิ้นขาว สัตว์เลื้อยคลาน ๔ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง ตะพาบน้ำ เต่านาอีสาน และเต่าเหลือง
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๙๐ ชนิด เป็นปลาชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๒ ชนิด ได้แก่ ปลายี่สก และปลานวลจันทร์น้ำจืด และชนิดปลาที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๕ ชนิด ได้แก่ ปลาแขยงธง ปลาก้างพระร่วง ปลาดุกด้าน ปลาดุกอุย และปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ พบปลาเฉพาะถิ่นของประเทศไทย ๒ ชนิด ได้แก ปลาซิวแคระสามจุด และปลาบู่กุดทิง ยังพบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ๓ ชนิด คือ ปลาดุกรัสเซีย และปลานิล และปลากดเกราะ
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๕ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๑๒๘ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสำคัญมีคุณค่าการใช้ประโยชน์ในด้านเป็นแหล่งประกอบอาชีพและการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการประมง จัดเป็นแหล่งประมงปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของชาวบึงกาฬ สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนปีละจำนวนมาก ด้านการปศุสัตว์ เนื่องจากเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ของพืชอาหารและน้ำ เหมาะสำหรับการเลี้ยงโคและกระบือด้วยวิธีธรรมชาติ ด้านการเกษตร พื้นที่เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดต่าง ๆ ได้แก่ การทำนาข้าวทั้งนาปีและนาปรัง มะเขือเทศ แตงโม พืชผักสวนครัว ปัจจุบันพื้นที่โดยรอบบางส่วนมีการทำสวนยางพารามากขึ้น และด้านการท่องเที่ยว มีจุดท่องเที่ยวเป็นที่นิยมมาพักผ่อนและเยี่ยมชมธรรมชาติ คือ หาดคำสมบูรณ์

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ ๑๐๙๘ ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรประมงในบึงโขงหลงเป็นพื้นที่ต้นแบบในด้านการอนุรักษ์และการบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วม โดยมีตัวแทนหมู่บ้านเข้าร่วมหารือกันหาแนวทางการจัดการน้ำอย่างยั่งยืนเพื่อให้ทุกหมู่บ้านที่ตั้งอยู่โดยรอบได้ใช้น้ำอย่างเท่าเทียมกัน โดยการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลให้พื้นที่ชุ่มน้ำบึงโขงหลงเป็นแหล่งทรัพยากรที่สามารถหล่อเลี้ยงชุมชนได้อย่างเพียงพอ รวมทั้งความร่วมมือขององค์กรเอกชนให้ความสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัย ได้แก่ ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้แบงกิ้งคอร์ปอเรชั่น ร่วมกับองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล สำนักงานประเทศไทย หรือ WWF Thailand ความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมง กรมชลประทาน ร่วมบริหารจัดการพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

สถานการณ์การคุกคาม

ปัญหาของพื้นที่ชุ่มน้ำบึงโขงหลงที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ ได้แก่ การทำประมงเกินขนาด โดยการใช้เครื่องมือประมงที่ไม่เหมาะสม เช่น การช็อตปลาและการเบื่อปลา การใช้เครื่องมือการทำประมงที่ผิดกฎหมายทำให้ปลาไม่สามารถขยายพันธุ์ได้ ส่งผลกระทบให้ปริมาณสัตว์น้ำในพื้นที่หนองบึงโขงหลงลดลงอย่างมาก การทำการเกษตรที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการใช้สารเคมี ยาปราบวัชพืช และยาปราบศัตรูพืช ทำให้เกิดการปนเปื้อนมลพิษลงสู่ในแหล่งน้ำส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำ การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวบริเวณหาดคำสมบูรณ์ก่อให้เกิดการปนเปื้อนจากขยะ/น้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ และการออกแบบระบบชลประทานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการอพยพโยกย้ายการทำรัง วางไข่ ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของชุมชน และความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีขอบเขตที่เหมาะสม
- มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- ทรัพยากรความหลากลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมมีสภาพสมบูรณ์
- มีคณะกรรมการจัดการพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

ดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ในพื้นที่ ต.บางจะเกร็ง ต.แหลมใหญ่ ต.บางแก้ว และ ต.คลองโคน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม
เนื้อที่ :	๕๔๖,๘๗๕ ไร่ หรือ ๘๗,๕๐๐ เฮกตาร์ (ข้อมูลในการเสนอแรมซาร์ไซต์) ทั้งนี้ จากการคำนวณเนื้อที่ใหม่ พบว่ามีพื้นที่ ๙๙,๒๕๖ ไร่ หรือ ๑๕,๘๘๐.๙๖ เฮกตาร์
พิกัด :	๑๓ ° ๑๗ ′ - ๑๓ ° ๒๕ ′ N ๙๙ ° ๕๕ ′ - ๑๐๐ ° ๐๔ ′ E
	มีลักษณะทางธรรมชาติที่พบได้ยาก ลักษณะดินเกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำและตะกอนน้ำทะเลบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง บริเวณหาดเลนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยหลอด (Solen regularis) เป็นเอกลักษณ์สำคัญของพื้นที่

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๒๓๐ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น มะม่วง สัตตบรรณ ชมพูพันธุ์ทิพย์ หูกวาง ยางนา ตะเคียนทอง สัก ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ และประดู่บ้าน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ จำนวน ๑ ชนิด คือ จิกเล
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- ปัจจุบันพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของนกอพยพในภูมิภาคอาเซียน โดยอยู่กลุ่มพื้นที่ชุ่มน้ำย่อยของพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยตอนใน พบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Nabhitabhata & Chan-ard ๒๐๐๕) และ IUCN (๒๐๑๗) ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๑ ชนิด ได้แก่ ค้างคาวแม่ไก่ภาคกลาง และนก ๖ ชนิด ได้แก่ นกกาน้ำใหญ่ กระสาแดง นกอ้ายงั่ว นกทะเลขาเขียวลายจุด นกกาบบัว และนกชายเลนปากช้อน
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๙๙ ชนิด เป็นปลาชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ ปลากระเบนราหู และชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาบู่ใส นอกจากนั้น ยังมีปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด คือ ปลาหมอเทศ และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๗ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๕๐๐ ตัวต่อตารางเมตร ปริมาณความชุกชุมมากที่สุด คือ ไฟลัม Arthropoda รองลงมา คือ ไฟลัม Mollusca

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ชุ่มน้ำได้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำกุ้ง หอย ปู ปลา โดยเฉพาะหอยประเภทต่างๆ เช่น หอยหลอด หอยแครง หอยแมลงภู่จำนวนมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศหลากหลาย ตำบลคลองโคนมีพื้นที่ที่เป็นป่าชายเลนซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยแครง ตำบลบางจะเกร็ง และตำบลแหลมใหญ่ เป็นพื้นที่หาดเลนเป็นแหล่งจับหอยหลอด และตำบลบางแก้วมีพื้นที่อยู่บริเวณน้ำลึกเป็นแหล่งจับหอยแมลงภู่ พื้นที่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำจึงจัดได้ว่าเป็นแหล่งอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ การใช้ประโยชน์เป็นแหล่งประกอบอาชีพประมงชายฝั่งขนาดเล็ก (รอเคย) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (หอยแมลงภู่ หอยแครง กุ้ง ปลา) และเป็นแหล่งท่องเที่ยว/พักผ่อนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก รวมทั้งยังเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางนิเวศวิทยา ทั้งการค้นคว้าวิจัย ทดลอง และเก็บตัวอย่างเพื่อการศึกษาทางอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา และวิวัฒนาการ

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๐๙๙ ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำมีหลายหน่วยงานที่ร่วมกันรับผิดชอบดูแล คือ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดูแลตามอำนาจหน้าที่ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ ร่วมตรวจตรา ตรวจติดตามการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีกฎระเบียบการเข้าใช้พื้นที่ เช่น การปิดอ่าวไทยตัว ก ช่วงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ถึง ๑๕ สิงหาคมของทุกปี ประชาชนในท้องถิ่นมีการยอมรับ มีการส่งเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ใช้พื้นที่ให้เข้าใช้ประโยชน์อย่างเต็มใจเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากร เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ ได้แก่ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (การนั่งเรือชมป่าชายเลน การปลูกป่าชายเลน และอนุรักษ์วิถีชีวิตชุมชน (การเล่นกระดานเลนเพื่อเก็บหอยแครง) การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ป่าชายเลนและศูนย์เรียนรู้การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ (ปูแสม) ในพื้นที่หมู่ที่ ๑๐ บ้านบางบ่อล่าง ตำบลบางแก้ว ธนาคารต้นไม้ นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์อย่างชัดเจน เช่น กลุ่มอนุรักษ์ฟื้นฟูดอนหอยหลอด และกลุ่มประมงอวนลอย เป็นต้น

สถานการณ์การคุกคาม

ปัจจุบันยังพบกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสภาพสิ่งแวดล้อมรอบพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ส่งผลให้สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากจำนวนคนที่เข้ามาจับสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น กิจกรรมท่องเที่ยวไปรบกวนแหล่งอาศัยสัตว์น้ำ (บริเวณที่มีหอยหลอด) รวมทั้งจากน้ำเสียโรงงานอุตสาหกรรมโดยรอบ ขณะเดียวกันมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ที่ผิดกฎหมาย เช่น การรุกล้ำพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การก่อสร้างร้านอาหารรุกล้ำตามแนวชายฝั่งทะเล การก่อสร้างถนนและที่จอดรถเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- พื้นที่แรมซาร์ไซต์ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุมพื้นที่ อ.เมืองกระบี่ และ อ.เหนือคลอง จ.กระบี่
เนื้อที่ :	๑๓๓,๑๑๘ ไร่ หรือ ๒๑,๒๙๙ เฮกตาร์
พิกัด :	๗ ° ๕๐ ´ - ๘ ° ๐๕ ´ N ๙๘ ° ๔๘ ´ - ๙๙ ° ๐๑ ´ E
	มีลักษณะเป็นปากแม่น้ำ ปกคลุมด้วย ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย ที่ยาวตามแนวชายฝั่งทะเลประมาณ ๒๖ กิโลเมตร

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๗๕ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น มะม่วง-หิมพานต์ มะม่วง ลำดวน ปีบ ชมพูพันธุ์ทิพย์ สนประดิพัทธ์ ตะเคียนทอง ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ ประดู่บ้าน อินทรชิต สะเดา กระท้อน และมะพร้าว พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๓ ชนิด ได้แก่ ปรงทะเล นมแมว และจิกเล พืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับนานาชาติ ๑ ชนิด คือ ปรงทะเล
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นพื้นที่ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืน ในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย พบนกชายเลนทั้งหมด ๒๗ ชนิด มี ๒๕ ชนิด เป็นนกอพยพ ชนิดที่มีความสำคัญ เช่น นกหัวโตทรายเล็ก และนกทะเลขาเขียวลายจุด พบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพอย่างน้อย ๑๓ ชนิด ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔ ชนิด ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ พะยูน โลมาปากขวด โลมาอิรวดี สัตว์จำพวกนก ๕ ชนิด ได้แก่ นกทะเลขาเขียวลายจุด นกยางจีน นกนางนวลแกลบสีกุหลาบ นกฟินฟุต นกจับแมลงป่าชายเลน และสัตว์เลื้อยคลาน ๔ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง เต่าตะนุ เต่ากระ และจระเข้น้ำเค็ม
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๑๖๔ ชนิด เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลากระเบนบัว ปลาฉลามหูดำ ปลายอดจาก และปลาดุกอุย นอกจากนี้ยังพบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๓ ชนิด คือ ปลากดเกราะ ปลาหมอเทศ และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๙ ชนิด มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๒๔๔ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด และไฟลัม Annelida มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจพบปะการังเฉพาะบริเวณเกาะศรีบอยา ประมาณ ๑,๑๖๔ ไร่ มีสภาพเสื่อมโทรม ปะการังชนิดเด่นที่พบ ได้แก่ ปะการังโขด ปะการังดอกไม้ทะเล ปะการังช่องเหลี่ยม และปะการังผิวเกล็ดน้ำแข็ง พบแหล่งหญ้าทะเลอยู่บริเวณบ้านแหลมหิน เกาะศรีบอยา เกาะกา เกาะปู และเกาะโต๊ะลัง รวมพื้นที่ประมาณ ๑๖,๖๒๕ ไร่ พบหญ้าทะเล ๑๐ ชนิด เช่น หญ้าคาทะเล หญ้ากุยช่ายเข็ม หญ้าชะเงาเต่า หญ้าใบมะกรูด หญ้าเงาใบพาย หญ้าต้นหอม เป็นต้น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านสุนทรียภาพ การท่องเที่ยวและการศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติ บริเวณหาดปากแม่น้ำกระบี่เป็นแหล่งนกอพยพที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคใต้ ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์มากมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นที่อยู่อาศัยของนกป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำ อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำทะเลและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ กล่าวได้ว่าปากแม่น้ำกระบี่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแหล่งดูนกใกล้ตัวเมืองสามารถเข้าถึงได้สะดวกเหมาะสำหรับนักดูนก นักเรียน/นักศึกษาผู้ต้องการศึกษาธรรมชาติ รวมทั้งคุณค่าทางสังคมความเป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตประมงพื้นบ้านชุมชนเกาะกลาง ตำบลคลองประสงค์ อำเภอเมือง และด้านสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามของสุสานหอย ๗๕ ล้านปี ชายหาดและป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่ตำบลเกาะศรีบ่อยา เป็นต้น

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๑๐๐ ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำมีหลายหน่วยงานที่ร่วมกันรับผิดชอบดูแล คือ กรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ดูแลตามอำนาจหน้าที่ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ ร่วมตรวจตรา/ตรวจติดตามการบังคับใช้กฎระเบียบต่าง ๆ ในพื้นที่ มีการส่งเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ใช้พื้นที่ให้เข้าใช้ประโยชน์อย่างเต็มใจเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากร

สถานการณ์การคุกคาม

ปัจจุบันยังพบกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ได้แก่ การบุกรุกป่าชายเลนเพื่อทำร่องน้ำ การบุกรุกเพื่อทำรีสอร์ทและบ้านพัก ขยะในทะเลพัดขึ้นฝั่ง การสร้างบ้านเรือนรุกล้ำลำน้ำ ร้านอาหารและเรือนำเที่ยวบริเวณปากแม่น้ำ และการสร้างท่าเทียบเรือรุกล้ำลำน้ำ การทำประมงผิดกฎหมาย และการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การตัดไม้เพื่อใช้สอย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้ปลาบางชนิดสูญพันธุ์ เช่น ปลาตะลุมพุก เป็นต้น หากในช่วงที่ผ่านมามีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและชุมชนมีความร่วมมือกันสอดส่องดูแลทรัพยากรธรรมชาติ มีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า และมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง สำหรับโครงการพัฒนาของภาครัฐ โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหินและโรงไฟฟ้าถ่านหิน ปัจจุบันกำลังอยู่ในขั้นตอนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากโครงการ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ในอนาคต

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีการบูรณาการการใช้กฎหมาย
- มีกฎระเบียบสำหรับควบคุมการใช้ที่ดินและกิจกรรมในแรมซาร์ไซต์

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุม ต.โยนก ต.ป่าสัก อ.เชียงแสน และ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย
เนื้อที่ :	๒,๗๑๒ ไร่ หรือ ๔๓๔ เฮกตาร์
พิกัด :	๒๐ ° ๑๔ ´- ๒๐ ° ๑๕ ´ N ๑๐๐ ° ๐๑ ´- ๑๐๐ ° ๐๓ ´ E

ลักษณะเป็นหนองบึงน้ำจืดขนาดเล็กที่มีน้ำตลอดทั้งปี เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำย่อยเชียงแสนและทะเลสาบเชียงแสน (หนองบงคาย) มีการควบคุมระบบน้ำ และมีน้ำพุจากใต้ดินเข้าหนองน้ำตลอดเวลา

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๔๑๑ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ได้แก่ กาละลองคำ หูกวาง ยางนา ตะเคียนทอง สัก ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ พะยูง และสะเดา พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๓ ชนิด ได้แก่ นมแมว ไชยวาน และสรัสจันทร
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญนกโดยเฉพาะนกน้ำ ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๐๗ พบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วยนก ๑๖ ชนิด ได้แก่ เป็ดหงส์ นกนางนวลแกลบแม่น้ำ นกกาน้ำใหญ่ นกปากช้อนหน้าดำ นกกระสาแดง เป็ดดำหัวดำ เป็ดหน้าเหลือง เป็ดดำหัวสีน้ำตาล นกอินทรีปีกลาย เหยี่ยวเพเรกริน นกปากซ่อมพง นกอ้ายงั่ว นกกระแตหาด นกยอดหญ้าหลังดำ นกจาบปีกอ่อนอกเหลือง และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ ตะพาบน้ำ
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๗๗ ชนิด พบปลาชนิดที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤติต่อการสูญพันธุ์ (CR) ได้แก่ ปลาบึก ชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ ปลาตองลาย ปลาตะโกกหน้าสั้น ปลายี่สก ปลานวลจันทร์น้ำจืด และปลาสวาย และชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาบ้า ปลาสะอี ปลาแขยงธง ปลาก้างพระร่วง ปลาดุกด้าน ปลาดุกอุย ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ และปลากระทิงไฟ และชนิดที่ใกล้ถูกคุกคาม (NT) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาลิ่น และปลาแกง
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๗ ชนิด มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๑๓๓ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ชุมชนได้ใช้ประโยชน์เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ จัดเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าความสำคัญต่อระบบนิเวศ และด้านความเชื่อและพิธีกรรมมีประเพณีสู่ขวัญนกมีคุณค่าทางสังคม ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ ๑๑๐๑ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย มีหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมประมง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการใช้พื้นที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงาน มีการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนทั้งส่วนพื้นดิน (หลักเขต) และพื้นน้ำ (ทุ่นลอยน้ำ) พื้นที่บางส่วนมีแนวถนนเป็นเขตกั้นพื้นที่ ซึ่งชุมชนส่วนใหญ่รับทราบแนวเขต ในทางปฏิบัติหากมีปัญหาด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างชุมชนจะมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อหาข้อยุติ

สถานการณ์การคุกคาม

พื้นที่มีปัญหามากจากการคุกคามของวัชพืช (ผักตบชวา) อยู่อย่างหนาแน่น มีการใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงในพื้นที่เกษตรกรรม (สวนลิ้นจี่ ไร่สับปะรด) เกิดปัญหาสารเคมีการตกค้างและบางส่วนชะล้างลงสู่แหล่งน้ำ การปล่อยน้ำเสียจากโรงแรมและรีสอร์ท ปัญหาการชะล้างพังทลายของหน้าดินลงสู่แหล่งน้ำส่งผลให้แหล่งน้ำตื้นเขิน และการใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- พื้นที่แรมซาร์ไซต์ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

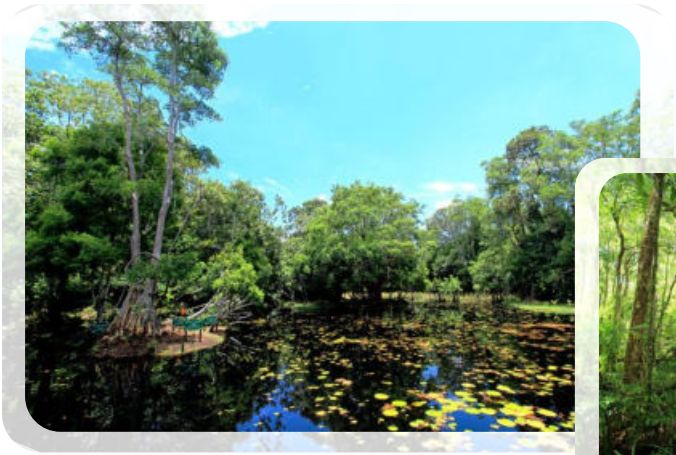
ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

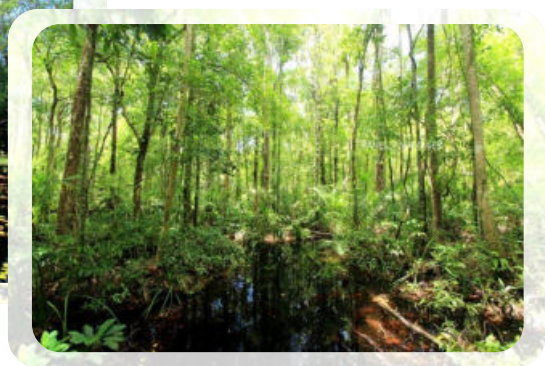

พื้นที่ชุ่มน้ำ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ (พรุโต๊ะแดง) จังหวัดนราธิวาส

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุมพื้นที่ อ.เจาะไอร้อง อ.ตากใบ อ.เมืองนราธิวาส อ.ระแงะ อ.แว้ง อ.สุไหงโกลก และ อ.สุไหงปาดี จ.นราธิวาส
เนื้อที่ :	๑๒๕,๖๒๕ ไร่ หรือ ๒๐,๑๐๐ เฮกตาร์
พิกัด :	๖ ° ๐๒ ´ - ๖ ° ๒๒ ´ N ๑๐๑ ° ๕๐ ´ - ๑๐๒ ° ๐๓ ´ E

มีสภาพเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขัง ซึ่งอยู่หลังจากชายฝั่งทะเล เป็นป่าพรุผืนใหญ่ที่สุดของประเทศไทย จัดเป็นป่าพรุดั้งเดิม มีพื้นที่ ๖๐,๕๒๕ ไร่ นอกนั้นเป็นป่าพรุที่กลายสภาพเป็นป่าเสม็ดและพรุหญ้า ประมาณ ๖๑,๒๕๐ ไร่ และไม้พุ่มประมาณ ๙๑,๒๕๐ ไร่

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๕๒๗ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒ ชนิด ได้แก่ มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๒๓ ชนิด ได้แก่ สะค้าน ชำมะเลียงปีก เงาะป่า ว่านหางหนุมาน สรัสจันทร หมากแดง หลาว และปุดเดือน เป็นต้น พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับนานาชาติ คือ ซางจีน พืชถิ่นเดียว คือ หลาว
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะนกน้ำ ปัจจุบันเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทย อันดับที่ TH๐๖๒ สำรวจพบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๒๒ ชนิด ได้แก่ ค้างคาวแม่ไก่ป่าฝน ลิ่นชวา เสือดาว, เสือดำ เสือไฟ แมวป่าหัวแบน นากใหญ่หัวปลาดุก ลิงลมใต้ ลิงกังใต้ และค่างแว่นถิ่นใต้ เป็นต้น พบสัตว์จำพวกนก ๕ ชนิด ได้แก่ นกฟินฟุต นกเงือกดำ นกกางเขนดงหางแดง เหยี่ยวปลาใหญ่หัวเทา นกกระติ๊ดหัวขาว พบสัตว์เลื้อยคลาน ๘ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง จระเข้น้ำเค็ม ตะพาบน้ำ เต่านาอีสาน เต่าดำ เต่าหับ เต่าใบไม้ และเต่าหวาย
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๙๑ ชนิด พบปลาชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ได้แก่ ปลาดุกแคระ ชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาซิวข้างขวาน ปลาซิวก้นดำ ปลาซิวแถบทอง ปลาซิวเพชรน้อย ปลาซิวหนู ปลากะทิ ปลาปล้องอ้อยหนวดยาว ปลาปล้องอ้อย ปลาก้างพระร่วงป่าพรุ ปลาดุกลำพัน ปลาดุกด้าน และปลาดุกอุย พบปลาที่เป็นปลาเฉพาะถิ่นของประเทศไทย ได้แก่ ปลาซิวหนู ปลาเสือพรุหกขีด ปลาหวีเกศพรุ ปลากะแมะ ปลาช่อนเข็ม ปลากัดน้ำแดง และปลากริมแรด
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๓ ชนิด มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๒๘๑ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Arthropoda มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Annelida

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

จัดเป็นพื้นที่ป่าพรุที่มีคุณค่าการใช้ประโยชน์ที่มีความสำคัญหลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น มีคุณค่าเป็นแหล่งทรัพยากรป่าไม้และของป่าที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ เป็นแหล่งอาหาร และเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด โดยเฉพาะพันธุ์ปลาที่พบเฉพาะในป่าพรุโต๊ะแดง เป็นแหล่งเพื่อศึกษา ค้นคว้า วิจัย และอนุรักษ์ฟื้นฟู เป็นคลังข้อมูลการเรียนรู้ของเยาวชน เป็นแหล่งการท่องเที่ยว เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสวยงาม เป็นแหล่งมหัศจรรย์ทางธรรมชาติ เรียกว่า มหัศจรรย์ป่าพรุโต๊ะแดง มีพืชพันธุ์เด่น ๆ เช่น พืชตระกูลหมากแดง ผักแพงพวย บัวสาย สาคู ตาลปัตรฤาษี เป็นต้น กล่าวได้ว่าเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่าทั้งพืชพันธุ์ สัตว์ และยารักษาโรค

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พรุโต๊ะแดง) ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๑๐๒ ในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๔ พื้นที่ชุ่มน้ำพรุโต๊ะแดงได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๔ และป่าพรุบางส่วนเป็นป่าสงวนแห่งชาติและที่สาธารณประโยชน์ ส่วนบริเวณรอบ ๆ เป็นที่ดินมิเอกสารสิทธิ์ พื้นที่โดยรอบป่าพรุจึงมีชุมชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นและมีถนนโดยรอบ การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติฯ (พรุโต๊ะแดง) โดยสำนักงาน กปร. ร่วมกับจังหวัดนราธิวาส กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตามอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีมาตรการด้านการบริหารจัดการน้ำและด้านสิ่งก่อสร้างควบคู่กันไป มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หาแนวทางการจัดการพื้นที่ป่าพรุโดยแบ่งเป็น ๓ เขต คือเขตพื้นที่สงวน เขตพื้นที่อนุรักษ์ และเขตพัฒนา มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยการส่งเสริมอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ลดปัญหาการบุกรุกป่าให้น้อยที่สุด

สถานการณ์การคุกคาม

มีสภาวะถูกคุกคามจากปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จากสภาวะปรากฏการณ์ เอล นินโญ่ ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้ง เกิดไฟไหม้ป่าพรุโต๊ะแดงเกิดความเสียหาย จากการบุกรุกพื้นที่ทำการเกษตรของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบบริเวณป่าพรุโต๊ะแดง และการพัฒนาพื้นที่ของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น การก่อตั้งนิคมสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขุดคลองระบายน้ำออกจากพื้นที่พรุสู่แม่น้ำและทะเล ทำให้พื้นที่ป่าพรุเสื่อมสภาพส่งผลกระทบต่อทรัพยากรปลาสูญเสียแหล่งที่อยู่อาศัยและปริมาณสัตว์น้ำลดลง การใช้ยาและสารเคมีในพื้นที่เกษตรรอบพื้นที่ป่าพรุ เกิดสารเคมีตกค้างลงสู่แหล่งน้ำส่งผลกระทบต่อแหล่งอยู่อาศัยของสัตว์น้ำในพื้นที่ป่าพรุ และการจับปลา โดยเฉพาะการรวบรวมพันธุ์ปลาสวยงามเพื่อนำไปขาย เช่น ปลากะแมะ ปลาซิวข้างขวานใหญ่ ส่งผลให้ปลาสวยงามดังกล่าวอาจสูญพันธุ์

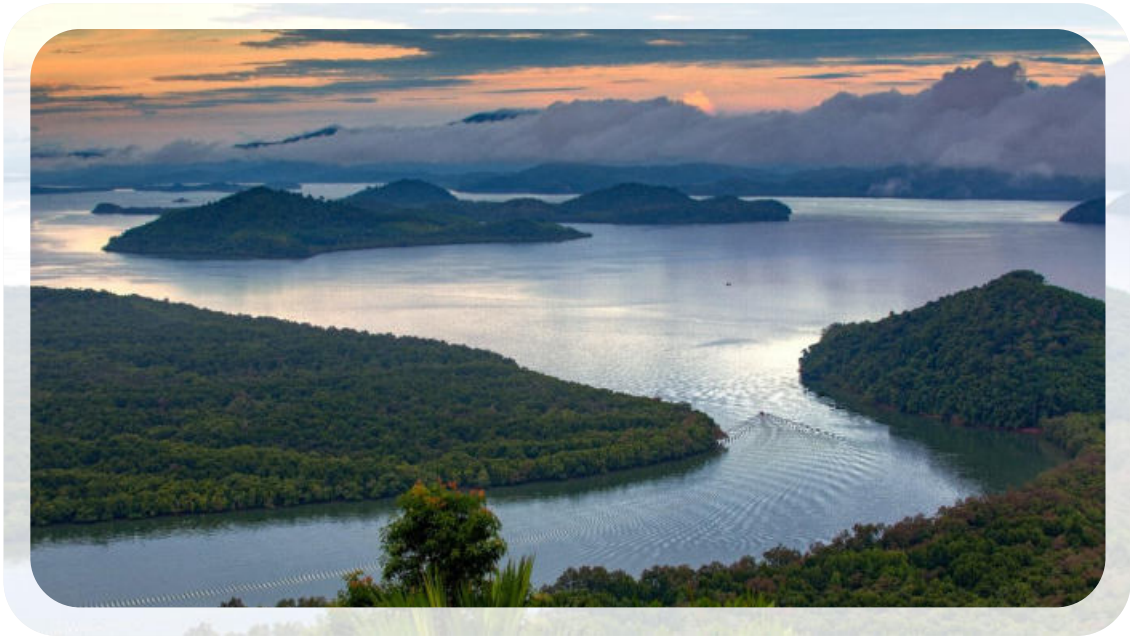
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- พื้นที่แรมซาร์ไซต์มีขอบเขตที่เหมาะสม
- มีแผนบริหารจัดการพื้นที่

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุมพื้นที่ อ.คุระบุรี จ.พังงา อ.กะเปอร์ อ.เมืองระนอง อ.สุขสำราญ และ อ.ละอุ่น จ.ระนอง
เนื้อที่ :	๗๖๒,๗๘๗.๕ ไร่ หรือ ๑๒๒,๐๔๖ เฮกตาร์
พิกัด :	๙ ° ๑๖ ´ - ๙ ° ๕๗ ´ N ๙๘ ° ๓๑ ´ - ๙๘ ° ๓๙ ´ E

มีลักษณะเป็นพื้นที่ป่าชายเลนผืนใหญ่ที่สุดเหลืออยู่ของประเทศไทย และเขตอินโด-แปซิฟิก ประกอบด้วยระบบนิเวศหลากหลาย ได้แก่ หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล และป่าชายเลนดึกดำบรรพ์ที่สุด เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย หลบภัย และขยายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๖๑ ชนิด มีพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกในพื้นที่ เช่น หูกวาง มะม่วงหิมพานต์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ สะเดา มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ ปรงทะเล กระดังงาป่า นมแมว และจิกเล
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- สำรวจพบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพการอนุรักษ์ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ ค่างดำ ค่างแว่นถิ่นใต้ ชะนีมือขาว นากใหญ่ขนเรียบ ลิ่นชวา โลมาปากขวด พะยูน สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกหัวโตมลายู และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งูจงอาง เต่าตะนุ และเต่าเหลือง
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๑๘๗ ชนิด เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาฉลามหูดำ ปลายอดจาก และปลาดุกอุย และชนิดที่ถูกคุกคาม (NT) ได้แก่ ปลากะรังปากแม่น้ำ นอกจากนี้ พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน คือ ปลาหมอเทศ และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๒๑ ชนิด มีปริมาณสัตว์หน้าดินมีความชุกชุมเฉลี่ย ๖๖๗ ตัวต่อตารางเมตร ปริมาณความชุกชุมมากที่สุดอยู่ในไฟลัม Mollusca รองลงมา คือไฟลัม Annelida และปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุดอยู่ในไฟลัม Arthropoda
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจพบปะการังบริเวณเกาะและอ่าวต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ แนวปะการังมีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ชนิดเด่นที่พบ เช่น ปะการังโขด ปะการังดาวใหญ่ ปะการังช่องเหลี่ยม ปะการังดาวใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ พบหญ้าทะเล เช่น หญ้าเงาแคระ หญ้าใบพาย หญ้าเงา หญ้าใบมะกรูดหรือหญ้าอำพัน หญ้าชะเงาเต่า และหญ้าคาทะเล เป็นต้น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลน และความสวยงามของธรรมชาติ มีการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาธรรมชาติ แหล่งอาหารสัตว์น้ำ แหล่งประกอบอาชีพ (ประมงและการท่องเที่ยว) พบว่าเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคาม ได้แก่ นกฟินฟุต นกหัวโตมลายู ปลากะทุงเหวทะเล นอกจากนี้ ป่าชายเลนบริเวณปากแม่น้ำกระบุรี ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาวิจัยระดับนานาชาติ เกี่ยวกับป่าชายเลน ได้รับการประกาศเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลลำดับที่ ๔ ของประเทศไทย และจัดว่าเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลประเภทป่าชายเลนแห่งแรกของโลก

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๑๘๓ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำมีหลายหน่วยงานที่ร่วมกันรับผิดชอบดูแล พื้นที่อุทยานแห่งชาติแหลมสน กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช บริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ มีภารกิจด้านการอนุรักษ์ ป้องกัน และฟื้นฟู ส่วนบริเวณชายฝั่งทะเล กรมทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งทะเล บริหารจัดการตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปี ๒๕๕๘ นอกจากนั้น ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้เป็นมาตรการในการอนุรักษ์ ได้แก่ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ส่วนบริเวณปากแม่น้ำกระบุรี ใช้มาตรการกฎหมาย คือ การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘ บริเวณพื้นที่ป่าชายเลน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง และบริเวณปากคลองกะเปอร์ มีหน่วยงานดูแลตามอำนาจหน้าที่ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมประมง กรมเจ้าท่า

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามที่พบ ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเพื่อทำรีสอร์ท การก่อสร้างรีสอร์ทที่พัก บริเวณใกล้ริมทะเล การบุกรุกพื้นที่ปลูกปาล์ม การลักลอบทำประมงผิดกฎหมาย การเลี้ยงกุ้งตามแนวริมป่าชายเลน การทอดสมอเรือและคลื่นทะเลส่งผลกระทบต่อแนวปะการัง การทำประมงด้วยอวนนอกชายฝั่งในเขตอุทยาน การตื้นเขินของลำคลองส่งผลให้สัตว์หน้าดินไม่เจริญเติบโตและปริมาณสัตว์น้ำลดลง การบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อขยายพื้นที่ทำนากุ้งและการปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำ การใช้สารเคมีในการเกษตรกรรม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คลื่นลมแรง การกัดเซาะชายฝั่ง มลพิษน้ำเสีย/ขยะจากภาคอุตสาหกรรมและชุมชน

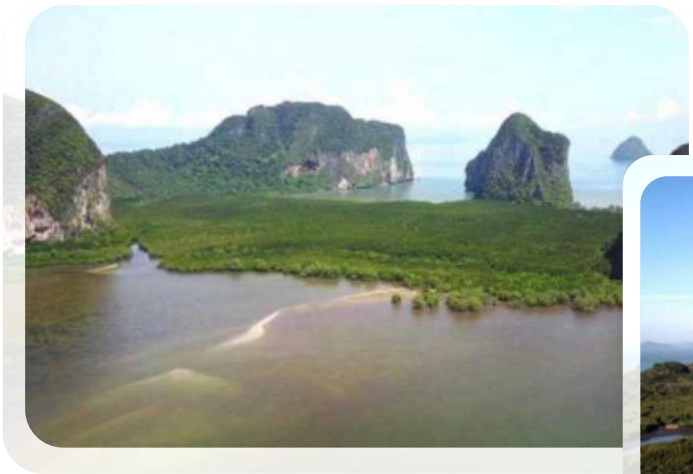
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- พื้นที่แรมซาร์ไซต์ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเต็มที่

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-หมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุม อ.สิเกา อ.ปะเหลียน อ.กันตัง อ.ย่านตาขาว และ อ.หาดสำราญ จ.ตรัง
เนื้อที่ :	๕๑๕,๗๔๓ ไร่ หรือ ๘๒,๕๑๘ เฮกตาร์
พิกัด :	๗ ° ๑๒ ´ - ๗ ° ๓๒ ´ N ๙๙ ° ๑๔ ´ - ๙๙ ° ๓๕ ´ E

ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยระบบนิเวศ ๓ ลักษณะ คือ แม่น้ำ ปากแม่น้ำ และชายฝั่งทะเล จัดเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศและทางชีวภาพสูง ประกอบด้วย ป่าชายเลน แหล่งน้ำกร่อย ชายหาด หาดหิน แนวปะการัง และแหล่งหญ้าทะเล เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ที่หายากและอยู่ในสถานภาพถูกคุกคามหลายชนิด การใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าพรุ เนื้อที่ ๑๗๑,๐๕๔ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕๙ ของพื้นที่ทั้งหมด)

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- พบพรรณไม้รวม ๓๖๑ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น มะม่วงหิมพานต์ หูกวาง หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ สะเดา มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ นมแมว และจิกเล
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH ๐๕๑ สำรวจพบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพการอนุรักษ์ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ ค่างดำ ค่างแว่นถิ่นใต้ นากใหญ่ขนเรียบ โลมาปากขวดพะยูน เลียงผา เสือไฟ โลมาอิรวดี สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกทะเลขาเขียวลายจุด นกกระสาคอดำ นกตะกรุม และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งูจงอาง เต่าตะนุ เต่าหับ เต่ากระ เต่าบัว และเต่าหญ้า
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลา ๑๑๙ ชนิด พบปลาชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลากระเบนบัว ปลาฉลามหูดำ และปลาดุกอุย ชนิดที่ถูกคุกคาม (NT) ได้แก่ ปลากะรังปากแม่น้ำ นอกจากนี้ ยังพบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว คือ ปลาหมอเทศ และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๓ ชนิด มีปริมาณสัตว์หน้าดินมีความชุกชุมเฉลี่ย ๑,๖๗๔ ตัวต่อตารางเมตร ปริมาณความชุกชุมมากที่สุดอยู่ในไฟลัม Mollusca รองลงมา คือไฟลัม Arthropoda และปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุดอยู่ในไฟลัม Cnidaria
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจพบแนวปะการังในบริเวณเกาะที่อยู่โดยรอบ มีสถานภาพดีปานกลาง และมีเสียหาย พิจารณาสถานภาพตาม IUCN ปะการังที่มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ได้แก่ ปะการังดาวใหญ่ และปะการังกลุ่มที่เป็นกังวลน้อย ได้แก่ ปะการังโขด ส่วนหญ้าทะเลที่พบ ได้แก่ หญ้าเงาแคระ หญ้าใบพาย หญ้าเงา หญ้าใบมะกรูด หรือหญ้าอำพัน หญ้าเงาแคระ หญ้าใบพาย หญ้าเงาใบเล็ก หญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย หญ้าใบสน หรือหญ้าต้นหอมทะเล และปะการังมีสถานภาพเสื่อมโทรมบริเวณเกาะนก ได้แก่ หญ้าเงา หญ้าใบมะกรูด หรือหญ้าอำพัน หญ้างอ หญ้าชะเงาหรือหญ้าคาทะเล เป็นต้น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

พื้นที่มีแหล่งทรัพยากรสัตว์น้ำและป่าชายเลนที่สมบูรณ์ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ เป็นแหล่งประมงและแหล่งจับสัตว์น้ำที่สำคัญ นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลหายาก/พื้นถิ่น แหล่งหญ้าทะเล แหล่งอาศัยของพะยูนสัตว์หายากใกล้สูญพันธุ์ แหล่งหอยหายากใกล้จะสูญพันธุ์ (หอยตะเภา) รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์สวยงามมาก มีความสำคัญต่อธุรกิจการท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมโดยตลอดส่งผลให้มีขยายตัวทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง ได้รับการขึ้นทะเบียนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๑๘๒ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ด้านการจัดการพื้นที่พื้นที่ชุ่มน้ำ มีหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ดูแลในพื้นที่ส่วนอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม กรมประมง กรมเจ้าท่า และหน่วยงานท้องถิ่น ดูแลพื้นที่บริเวณปากแม่น้ำตรัง กรมทรัพยากรชายฝั่งทะเลและชายฝั่ง กรมประมง กรมเจ้าท่า และหน่วยงานท้องถิ่น ดูแลบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเล (หมู่เกาะลิบง) โดยใช้พ.ร.บ.ของแต่ละหน่วยงานเป็นมาตรการทางกฎหมายสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ด้านการท่องเที่ยวซึ่งในพื้นที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวจึงเน้นการให้ความรู้และความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ต่าง ๆ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน กลุ่มอนุรักษ์ทะเล กลุ่มอนุรักษ์ปลาพะยูน กิจกรรมปลูกป่า/ปล่อยปลา/ปลูกหญ้าทะเล เป็นต้น

สถานการณ์การคุกคาม

ปัจจุบันพบการคุกคามที่อาจส่งผลกระทบต่อพื้นที่ ได้แก่ การใช้พื้นที่เพื่อโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างท่าเรือขนาด ๗ x ๒๕ เมตร ที่หมู่เกาะลิบง การใช้พื้นที่กิจกรรมนันทนาการและการท่องเที่ยว มลภาวะที่นำเข้าและถูกสร้างขึ้นภายในพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น ขยะจากครัวเรือนที่ไม่มีการคัดแยกขยะที่เกาะลิบง ขยะที่พัดมาจากแม่น้ำตรังขึ้นสู่ฝั่งบริเวณหาดเจ้าสำราญ และน้ำเสียจากภาคอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มจากพื้นที่ต้นน้ำแม่น้ำตรังไหลลงสู่ปากแม่น้ำตรังส่งผลกระทบต่อการเพาะเลี้ยงปลาและหอยในกระชัง จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณหาดเจ้าสำราญ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด
- ชุมชนทราบแนวเขตพื้นที่แรมซาร์ไซต์และขอบเขตพื้นที่แรมซาร์ไซต์มีความเหมาะสม
- พื้นที่แรมซาร์ไซต์ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	อยู่ในเขต ต.อ่างทอง อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ :	๖๓,๗๕๐ ไร่ หรือ ๑๐,๒๐๐ เฮกตาร์
พิกัด :	๙ ° ๓๐ ´ - ๙ ° ๔๕ ´ N ๙๙ ° ๓๙ ´- ๙๙ ° ๔๔ ´ E

มีสภาพเป็นเกาะอยู่เป็นกลุ่มเกาะกลางทะเลวางเรียงตัวในแนวเหนือ-ใต้ ส่วนใหญ่เป็นเขาหินปูนสูงชัน ซึ่งเป็นแนวหน้าผาสูงชันตั้งดิ่งจากพื้นที่น้ำทะเล มีพื้นที่น้ำทะเลล้อมรอบประมาณ ๕๒,๐๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๘๒ ของพื้นที่ทั้งหมด อยู่ในเขตน้ำตื้นใกล้ฝั่ง มีความลึกเฉลี่ยของน้ำประมาณ ๑๐ เมตร และได้รับอิทธิพลของตะกอนจากแม่น้ำตาปี เป็นแหล่งปะการังที่งดงามที่สุดของประเทศไทย

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๙๒ ชนิด พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ จำนวน ๖ ชนิด ได้แก่ ปรงทะเล กระดังงาป่า นมแมว จิกเล รองเท้านารีอ่างทอง และรองเท้านารีดอกขาว เป็นต้น
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- สำรวจพบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ ค่างแว่นถิ่นใต้ นากใหญ่ขนเรียบ โลมาหลังโหนก และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งูจงอาง เต่าตะนุ เต่ากระ
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๙๙ ชนิด เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๕ ชนิด ได้แก่ ปลายอดจาก ปลาแมวหูดำ ปลาดุกอุย ปลาดุกลำพัน และปลาม้าน้ำปากยาว
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๒ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๗๕๖ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda ไฟลัม Annelida ตามลำดับ และไฟลัม Echinodermata มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจพบแนวปะการังมีสถานภาพดีมากอยู่บริเวณเกาะแม่เกาะ ด้านตะวันออกและตะวันตก และแนวปะการังสภาพดีอยู่ที่บริเวณเกาะหินดับ/เกาะวัวตาหลับ (บริเวณอ่าวทองหลางและอ่าวตาช้วง) ส่วนที่เหลือเกาะอื่น ๆ แนวปะการังมีสถานภาพเสียหายถึงเสียหายมาก นอกจากนี้พบหญ้าทะเล บริเวณทิศตะวันออกของเกาะแม่เกาะ (อ่าวถ้ำร้าง) พบหญ้าทะเลเพียงชนิดเดียว คือ หญ้าคาทะเล

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

คุณค่าการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว/สุนทรียภาพ และแหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญเป็นแหล่งธรรมชาติที่สวยงาม การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวบริเวณเกาะสมุย และเกาะพะงัน ส่งผลให้เกิดขยายตัวของนักท่องเที่ยวเข้ามายังพื้นที่หมู่เกาะอ่างทอง

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ ๑๑๘๔ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ด้านการจัดการพื้นที่พื้นที่ชุ่มน้ำ มีหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลในพื้นที่ส่วนอุทยานแห่งชาติ นอกจากนั้นยังมีมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่ ได้แก่ การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณชายฝั่งของอุทยานแห่งชาติมีการประกาศเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำตามพระราชกำหนดประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง การจัดการพื้นที่มีการให้ข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่โดยการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ฟื้นฟูและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ มีการควบคุมการประกอบกิจกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากร เช่น การประกาศแจ้งเตือนการจัดกิจกรรมและนันทนาการบริเวณแนวปะการังเป็นการลดผลกระทบที่จะส่งผลให้แนวปะการังเกิดความเสียหาย มีการใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างเข้มงวดไม่ให้เรืออวนลาก อวนรุนเข้ามาดำเนินการทำการประมงในเขตอุทยานแห่งชาติ และการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามจากกิจกรรมท่องเที่ยวและการบุกรุกพื้นที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การทิ้งขยะของเสียจากเรือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดปะการังฟอกขาว จากตะกอนทั้งตะกอนทางธรรมชาติในหมู่เกาะอ่างทองและตะกอนจากการพัฒนาชายฝั่งในเกาะสมุย และการรุกล้ำพื้นที่ชายหาดเพื่อการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวและความเสื่อมโทรมจากการท่องเที่ยว เช่น การดำน้ำดูปะการัง

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีขอบเขตชัดเจน
- มีแผนการจัดการ
- มีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรจำนวนมาก
- มีระบบการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรได้
- มีความมั่นคงของงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีการบริหารจัดการพื้นที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ในเขต อ.เมือง อ.ตะกั่วทุ่ง อ.เกาะยาว จ.พังงา
เนื้อที่ :	๑๒๗,๒๙๓ ไร่ หรือ ๒๐,๓๖๖ เฮกตาร์
พิกัด :	๘ ° ๐๘ ´ - ๘ ° ๒๖ ´ N ๙๘ ° ๒๗ ´- ๙๘ ° ๔๕ ´ E
	มีลักษณะภูมิประเทศเป็นอ่าวตื้น ล้อมรอบด้วยป่าชายเลนต่อเนื่องเป็นผืนใหญ่ ระดับน้ำในอ่าวตื้นประมาณ ๑-๔ เมตร ระดับน้ำทะเลขึ้นลงระหว่าง ๑-๓ เมตร มีภูเขาหินตะกอนหินแปร แทรกสลับอยู่เป็นแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูเขาหินปูน ซึ่งแทรกโผล่เป็นหย่อม ๆ พื้นที่ทั้งหมดเป็นทะเล คิดเป็นเนื้อที่ ๓๖๗,๖๐๘ ไร่

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๘๕ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น มะม่วงหิมพานต์ ลำดวน หูกวาง สนประดิพัทธ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ ประดู่บ้าน อินทรชิต สะเดา มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ ปรงทะเล นมแมว จิกเล และเอื้องฝาหอย และพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับนานาชาติ คือ ปรงทะเล และเอื้องฝาหอย รวมทั้งพบพืชถิ่นเดียว คือ เอื้องฝาหอย
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- สำรวจพบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ ค่างแว่นถิ่นใต้ นากใหญ่ขนเรียบ เลียงผา ชะนีมือขาว ลิ่นชวา สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกหัวโตมลายู (และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าหับ เต่าดำ และเต่าใบไม้
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๑๒๓ ชนิด พบปลาชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาดุกด้าน ปลาดุกอุย ปลากดทะเล ปลาบู่ใส และปลาบู่สมิธ และชนิดที่ถูกคุกคาม (NT) ได้แก่ ปลาจาละเม็ดขาว พบชนิดพันธุ์ประจำถิ่นที่เป็นปลาเฉพาะถิ่นของประเทศไทย ได้แก่ ปลาบู่สมิธ
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๔ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๔๙๖ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda และไฟลัม Annelida มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจแนวปะการังที่พบในบริเวณเกาะต่าง ๆ ได้แก่ เกาะละวะใหญ่เกาะโบยใหญ่ เกาะโบยน้อย เกาะทอง เกาะแดง เกาะกูดเล็ก เกาะกูดใหญ่ เกาะโรย เกาะเหลาบาตัง เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ พบว่า แนวปะการังส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพเสียหายมาก จากสาเหตุ ๒ ประการ คือ จากธรรมชาติ เช่น การเกิดปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาว การได้รับอิทธิพลจากตะกอนและน้ำจืด และจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การพัฒนาชายฝั่ง การท่องเที่ยว ส่วนปะการังที่อยู่ในสถานภาพดีมาก พบอยู่บริเวณเกาะเหลาบาดัง แนวปะการังที่อยู่ในสภาพดีปานกลาง พบอยู่ในพื้นที่เกาะยาวน้อย ปะการังที่พบ คือ ปะการังช่องเหลี่ยม ปะการังโขด ปะการังดอกไม้ทะเล และปะการังวงแหวน พบแหล่งหญ้าทะเลมีสถานภาพ ๓ ระดับ คือ ระดับสมบูรณ์ดี บริเวณเกาะละวะใหญ่ และอ่าวโล๊ะปาไล แหลมหาด บริเวณเกาะยาวใหญ่ ระดับสมบูรณ์ปานกลาง ได้แก่ บริเวณอ่าวโล๊ะโป๊ะใหญ่ และอ่าวสนเกาะยาวใหญ่ ระดับคงสภาพตามธรรมชาติ ได้แก่ บริเวณอ่าวพังงาตอนใน

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นภูเขาหินตะกอน หินแปรสลับอยู่เป็นแนวยาว มีภูเขาหินปูนแทรกโผล่เป็นหย่อม ๆ กระจายอยู่ทั่วไป สภาพธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม ทำให้เกิดเป็น โพรง ถ้ำ การยุบตัวของแผ่นดินทางทิศตะวันตก ทำให้เกิดเป็นชายฝั่งขรุขระ เว้า ๆ แหว่ง ๆ เกิดเป็นอ่าวและเกาะ ทำให้เกิดทัศนียภาพที่สวยงาม อ่าวพังงาจึงจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีธรรมชาติสวยงาม เป็นที่ดึงดูดใจท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก ที่สำคัญยังมีพื้นที่ป่าชายเลนผืนใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ รวมทั้งยังมีเกาะน้อยใหญ่ เรียงรายอยู่โดยรอบ จึงจัดเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าการใช้ประโยชน์ที่สำคัญ คือ ด้านการประมงพื้นบ้าน การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง การท่องเที่ยว และเป็นแหล่งเรียนรู้

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ ๑๑๘๕ ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ด้านการจัดการพื้นที่พื้นที่ชุ่มน้ำ มีหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ ได้แก่ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลในพื้นที่ส่วนอุทยานแห่งชาติ นอกจากนั้น ยังมีมาตรการทางกฎหมายในการบริหารจัดการพื้นที่ ได้แก่ การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บริเวณชายฝั่งของอุทยานแห่งชาติ มีการประกาศเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์น้ำตามพระราชกำหนดประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ และเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามในพื้นที่สาเหตุหลักจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ จากการท่องเที่ยว และจากการคุกคามเชิงนิเวศต่อทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่ชุ่มน้ำ พบว่า มีการคุกคามสูงทำลายคุณค่าต่อพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างรุนแรง ได้แก่ การคุกคามจากการท่องเที่ยว รองลงมา คือ การคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำในทางลบ ได้แก่ การคุกคามเชิงนิเวศต่อทรัพยากรทางทะเลในพื้นที่ชุ่มน้ำ การบุกรุกเพื่อสร้างบ้านเรือน การใช้พื้นที่เพื่อโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยวและสันทนาการ และการคุกคามที่ไม่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต เช่น การเก็บของป่า และการทำประมงพื้นบ้าน การใช้พื้นที่เพื่อการพักผ่อนและนันทนาการ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีระบบนิเวศอยู่ในภาวะสมบูรณ์
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ครอบคลุมพื้นที่ อ.กุยบุรี อ.ปราณบุรี และ อ.สามร้อยยอด จ.ประจวบคีรีขันธ์
เนื้อที่ :	๗๐,๐๐๐ ไร่ หรือ ๑๑,๒๐๐ เฮกตาร์
พิกัด :	๑๒ ° ๐๕ ´ - ๑๒ ° ๒๐ ´ N ๙๙ ° ๕๒ ´- ๑๐๐ ° ๐๒ ´ E

สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาหินปูนมีความสูงชันริมฝั่งทะเล ผสมกับที่ราบริมฝั่งทะเลที่เป็นหาดเลนและห้วงน้ำทะเลตื้น ระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีความหลากหลาย ประกอบไปด้วย บึงน้ำจืด ป่าชายเลน หาดโคลน และหาดทราย ลักษณะภูมิประเทศรอบเทือกเขาเป็นทุ่งที่ราบลุ่มกว้างใหญ่ มีน้ำขังตลอดปี อยู่ทางด้านตะวันตกของอุทยานแห่งชาติ เรียกว่า “ทุ่งสามร้อยยอด” ในอดีตเคยเป็นทะเลหรืออ่าว ต่อมาถูกปิดกั้นด้วยตะกอนและสันทรายทะเลถอยร่นออกไป ได้รับอิทธิพลน้ำจืดจากแผ่นดินโดยน้ำฝนเป็นแหล่งน้ำหลักที่เข้าสู่ทุ่ง และน้ำส่วนหนึ่งไหลมาจากเทือกเขาสามร้อยยอด มีการสะสมของตะกอนที่ราบลุ่มค่อย ๆ กลายเป็นทุ่งน้ำกร่อยและทุ่งน้ำจืด ตามลำดับ

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๒๙๔ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น เหลืองปรีดิยาธร สนปรดิพัทธ์ หูกวาง ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ สะเดา มะม่วง ยูคาลิป และมะพร้าว พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ นมแมว ผักแขยงสยาม และสรัสจันทร และพบพืชถิ่นเดียว คือ ผักแขยงสยาม
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH ๐๓๖ สำรวจพบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ เลียงผา โลมา อิรวดี ลิงกังเหนือ ลิงเสน และเสือปลา สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกพงนาพันธุ์แมนจูเรีย นกหัวโตมลายู นกกระสาแดง และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าหับ เต่าดำ เต่าเหลือง และงูจงอาง
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๔๕ ชนิด วงศ์ เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาดุกด้าน และปลาดุกอุย นอกจากนี้ พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด ได้แก่ ปลานิล และปลาหมอเทศ
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๗ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒,๓๔๔ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจพบแนวปะการังเพียงเกาะเดียว คือ เกาะโกลำ มีพื้นที่แนวปะการังประมาณ ๐.๑๓๓ ตารางกิโลเมตร แนวปะการังมีสภาพสมบูรณ์ดีมาก ปะการังมีชีวิตปกคลุมพื้นที่ร้อยละ ๖๐ และมีปะการังตายประมาณร้อยละ ๑๐ ทางด้านทิศตะวันออกเป็นกลุ่มปะการังบนพื้นทราย โดยมีปะการังมีชีวิตเพียงร้อยละ ๕ และปะการังตายประมาณร้อยละ ๒๕ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกปะการังโขดขนาดเล็ก เนื่องจากน้ำตื้นและความขุ่นจากตะกอนที่ได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำปราณบุรี ส่วนทางด้านทิศตะวันตกและทิศใต้มีชายฝั่งเป็นโขดหิน ปะการังขึ้นปกคลุมบนแนวหินจำนวนน้อย อัตราส่วนของปะการังที่มีชีวิตกับปะการังตาย ๖.๘๔:๑ ซึ่งจัดอยู่สถานภาพดีมาก และจัดอยู่ในสถานภาพกลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (Least Concerned; LC) ตามบัญชีสถานภาพความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ของ IUCN Red list ส่วนทรัพยากรหญ้าทะเล ไม่พบทรัพยากรหญ้าทะเล ในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

สภาพพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด มีคุณค่าการใช้ประโยชน์เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้/ศึกษาธรรมชาติ มีความสำคัญเป็นของแหล่งศึกษาด้านนิเวศวิทยา แหล่งค้นคว้าวิจัย ทดลอง และเก็บตัวอย่างเพื่อการศึกษาทางอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา และวิวัฒนาการ เป็นแหล่งอาหารสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และพืชน้ำ เป็นแหล่งอาชีพในการจับสัตว์น้ำและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยชาวบ้านประกอบอาชีพประมงและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนโดยรอบ

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นลำดับที่ ๒๒๓๘ ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑ ด้านการบริหารจัดการมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ คือ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการเพื่อร่วมประสานงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างอุทยานแห่งชาติฯ และชุมชน การบริหารจัดการพื้นที่มีกฎระเบียบการเข้าใช้พื้นที่อย่างชัดเจน อุทยานแห่งชาติฯ และหน่วยงานท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น กิจกรรมปลูกป่าเป็นแนวต้นน้ำ และอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอดได้บริหารจัดการพื้นที่ในด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาธรรมชาติ และสถานที่พักผ่อนอย่างชัดเจน ได้แก่ การบริการบ้านพัก สถานที่กางเต็นท์ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหาร เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ และจุดชมวิว

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามในพื้นที่ พบว่า การคุกคามที่ทำลายคุณค่าต่อพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างรุนแรง คือ สภาวะแห้งแล้งทำให้ระบบนิเวศในบึงเปลี่ยนแปลงเป็นระบบน้ำกร่อยหรือเค็ม ส่งผลให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง รองลงมา คือ การคุกคามที่ส่งผลต่อพื้นที่ในทางลบเป็นการบุกรุกและรบกวนโดยมนุษย์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่ การจับปลาจำนวนมาก ครัวเรือนที่อยู่รอบพื้นที่ชุ่มน้ำ ร้อยละ ๗๐ เข้ามาจับสัตว์น้ำบริเวณรอบบึงสามร้อยยอด และการเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำเค็มมาเลี้ยงกุ้งส่งผลให้น้ำเค็มเข้าสู่บึงบัวและทุ่งสามร้อยยอด และการคุกคามที่ไม่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำที่พบเห็น คือ การรุกล้ำพื้นที่สร้างบ้านเรือน การใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวและสันทนาการ เช่น บริเวณถ้ำพระยานคร น้ำเสียจากโรงงานพื้นที่ตอนบนลงสู่คลองเขาแดง น้ำเสียและสารเคมีจากการเพาะเลี้ยงกุ้ง การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดในบางส่วนของทุ่งสามร้อยยอด เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีแผนงานการบริหารจัดการร่วมกับชุมชน
- มีระบบการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรได้
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีการบริหารจัดการพื้นที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง จังหวัดบึงกาฬ

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ในเขต ต.บึงกาฬ ต.โนนสมบูรณ์ และ ต.โคกก่อง อ.เมืองบึงกาฬ จ.บึงกาฬ
เนื้อที่ :	๑๓,๗๕๐ ไร่ หรือ ๒,๒๐๐ เฮกตาร์
พิกัด :	๑๘ ° ๑๘ ´ ๑๙.๔๑ ˝ N ๑๐๓ ° ๔๐ ´ ๒๗.๘๕ ˝ E

ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง มีลักษณะเป็นกุด (Oxbow lake) มีรูปร่างคล้ายกับปีกผีเสื้อ กุดทิงมีระบบนิเวศที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง จึงทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ระดับความลึกของแหล่งน้ำประมาณ ๒-๕ เมตร

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- พบพรรณไม้รวม ๒๕๙ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น ยางนา ตะเคียนทอง สัก ราชพฤกษ์ นนทรี กระถินณรงค์ ทองกวาว พะยูง และยูคาลิป พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ นมแมว เปล้าดิน และสรัสจันทร
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ สำรวจพบสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Nabhitabhata & Chan-ard ๒๐๐๕) และ IUCN (๒๐๑๗) อย่างน้อย ๕ ชนิด ซึ่งเป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่า ที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วยสัตว์จำพวกนก ได้แก่ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล และนกกระสาแดง และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งูจงอาง ตะพาบน้ำ และเต่านาอีสาน
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๘๐ ชนิด พบปลาที่ติดสถานภาพของ IUCN Redlist of Threatened Species (๒๐๑๖) และสถานภาพของ Thailand red data: Fishes (Vidthayanon, ๒๐๐๕) จำนวน ๑๒ ชนิด จำแนกเป็นชนิดที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤติต่อการสูญพันธุ์ (CR) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาบึก และปลาบัว ชนิดที่ใกล้การสูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ ปลายี่สก ปลาเอิน ปลานวลจันทร์น้ำจืด และปลาสวาย และชนิดที่เกือบอยู่ในข่ายใกล้การสูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ ปลาแขยงธง ปลาดุกด้าน ปลาดุกอุย และปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ ชนิดที่เกือบอยู่ในข่ายเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (NT) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาแค้ควาย และปลาเค้าขาว ชนิดพันธุ์ประจำถิ่น (Endemic species) พบปลาที่เป็นปลาเฉพาะถิ่นของประเทศไทย ๓ ชนิด ได้แก่ ปลาซิวแคระสามจุด ปลาบู่กุดทิง และปลาบู่แคระ นอกจากนี้ พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด คือ ปลาดุกรัสเซีย และปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๔ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒,๑๕๒ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Arthropoda มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Mollusca และไฟลัม Annelida มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความสำคัญมีคุณค่าการใช้ประโยชน์ด้านเป็นแหล่งประกอบอาชีพและการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการประมง จัดเป็นแหล่งประมงปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดของชาวบึงกาฬ สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนปีละจำนวนมาก ด้านการปศุสัตว์ เนื่องจากเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ของพืชอาหารและน้ำเหมาะสำหรับการเลี้ยงโคและกระบือด้วยวิธีธรรมชาติ ด้านการเกษตร พื้นที่เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดต่างๆ ได้แก่ การทำนาข้าวทั้งนาปีและนาปรัง มะเขือเทศ แตงโม พืชผักสวนครัว ปัจจุบันพื้นที่โดยรอบบางส่วนมีการทำสวนยางพารามากขึ้น และด้านการท่องเที่ยว มีสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบ ได้แก่ หลวงพ่อใหญ่ วัดโพธาราม ศาลเจ้าแม่สองนาง หาดทรายตามริมน้ำโขง หนองกุดทิง และหนองบึงกาฬ ในตำบลบึงกาฬ

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๑๙๒๖ ในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง มีหน่วยงานรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ร่วมกัน ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่ากุดทิง กรมประมง และองค์การบริหารส่วนตำบล รับผิดชอบพื้นที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงาน มีการจัดทำแนวเขตที่ชัดเจนทั้งส่วนพื้นดิน (หลักเขต) และพื้นน้ำ (ทุ่นลอยน้ำ) ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่รับทราบแนวเขต ทางปฏิบัติหากมีปัญหาด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ระหว่างชุมชนจะมีข้อตกลงร่วมกันเพื่อหาข้อยุติ

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามที่พบส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำในทางลบ เช่น การเพาะปลูกโดยการใช้สารเคมีเกิดการปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำได้ กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์รอบหนองกุดทิงอาจส่งผลกระทบต่อสังคมพืชน้ำ การลักลอบจับปลาโดยใช้เครื่องมือประมงผิดกฎหมายในบางพื้นที่ หรือการติดตั้งเครื่องมือขวางกั้นเส้นทางเดินสัตว์น้ำบริเวณต้นน้ำของหนองกุดทิง ทำให้ช่วงฤดูวางไข่ปลาน้ำจืดไม่สามารถไปวางไข่ได้ เป็นสาเหตุให้จำนวนปริมาณของปลาตามธรรมชาติลดลง ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านที่หาเลี้ยงชีพจากการทำประมง รวมไปถึงสัตว์และพืชต่างถิ่นที่รุกราน ได้แก่ หอยเชอรี่ ไมยราบยักษ์ ผักตบชวา และจอกแหน เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการพื้นที่
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น
- มีคณะกรรมการบริหารจัดการสหสาขา

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

เกาะระ-เกาะพระทอง จังหวัดพังงา

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ใน ต.คุระ อ.คุระบุรี จ.พังงา
เนื้อที่ :	๑๒๒,๘๐๐ ไร่ หรือ ๑๙,๖๔๘ เฮกตาร์
พิกัด :	๙ ° ๐๘ ´ ๑๖ ˝ N ๙๘ ° ๑๖ ´ ๓๔ ˝ E

มีลักษณะภูมิประเทศเป็นชายฝั่งยุบตัวตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก เกาะพระทองมีลักษณะเป็นที่ราบสันดอนทราย เกิดจากการทับถมของตะกอนที่ได้รับอิทธิพลจากคลื่นลมและกระแสน้ำในทะเล นอกจากนั้น ยังเกิดจาการทับถมของตะกอนที่ถูกชะล้างมาจากแนวเทือกเขาภูเก็ตพัดพาเคลื่อนที่มาตามแม่น้ำและลำคลองสายต่าง ๆ เกาะระเป็นเกาะที่วางตัวในแนวทิศเหนือ-ใต้ มีความลาดชันสูงมียอดเขาสูงจากระดับน้ำทะเล ๒๓๕ เมตร ด้านทิศตะวันตกมีหาดทรายเป็นแนวยาวด้านทิศเหนือและทิศใต้ เป็นแหล่งที่มีแนวปะการังน้ำตื้นที่สมบูรณ์ เป็นเกาะที่มีพื้นที่ราบ และเคยผ่านการทำเหมืองแร่มาก่อน ทำให้ดินเป็นทรายไม่เหมาะทำการเกษตรกรรม

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๓๙๘ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก เช่น มะม่วงหิมพานต์ ชมพูพันธุ์ทิพย์ สนประดิพัทธ์ ยางพารา ราชพฤกษ์ หางนกยูงฝรั่ง กระถินณรงค์ และยูคาลิป มะพร้าว และปาล์มน้ำมัน พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ได้แก่ นมแมว กรายดำ ลำบิดดง หันช้าง เงาะป่า ไผ่เลื้อย และช้างไห้ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับนานาชาติ คือ ยางยูง ยางมันหมู ไข่เขียว และช้างไห้ และพบพืชถิ่นเดียว คือ หันช้าง
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH๐๔๖ พบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ พะยูน ปลาโลมาขวด ค่างแว่นถิ่นใต้ และกวางป่า สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกตะกรุม และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าตะนุ เต่ามะเฟือง เต่าหญ้า เต่ากระ
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๑๓๐ ชนิด พบปลาชนิดที่ถูกคุกคาม (VU) ได้แก่ ปลาฉลามหูดำ ปลาดุกด้าน ปลาดุกลำพัน และปลากดทะเล นอกจากนี้พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้วคือ ปลานิล
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๒ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๔๖๗ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจแนวปะการังบริเวณเกาะพระทอง พบว่ามีการกระจายตัวอยู่รอบเกาะทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บริเวณเกาะปลิงใหญ่ และเกาะปลิงน้อย เนื่องจากบริเวณดังกล่าวได้รับอิทธิพลของตะกอนจากแผ่นดินใหญ่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก ปะการังที่พบจึงเป็นกลุ่มที่สามารถทนต่อปริมาณตะกอนที่ไหลลงสู่แนวปะการังค่อนข้างสูง เช่น ปะการังโขด ปะการังวงแหวน เป็นต้น แหล่งหญ้าทะเลบริเวณเกาะระ เกาะพระทอง พบสถานภาพแหล่งหญ้าทะเล มี ๒ ระดับ คือ ระดับสมบูรณ์ปานกลาง ได้แก่ บริเวณบ้านปากจก บ้านแป๊ะโย้ย-เกาะกลอย ปากคลองบางป๊ะโยค-คลองห้างสูง และบ้านท่าปากแหว่ง ระดับเสื่อมโทรมเพราะถูกรบกวน ได้แก่ หาดทุ่งนางดำ บ้านท่านุ่น สำหรับสถานภาพตาม IUCN Red List พบว่าหญ้าทะเลทุกชนิดอยู่ในกลุ่มที่เป็นกังวลน้อยที่สุด (LC) พบหญ้าทะเลชนิดต่าง ๆ ปกคลุมกระจายตัวอยู่เกาะต่าง ๆ ได้แก่ หญ้ากุยช่ายเข็ม หญ้ากุยช่ายทะเล หญ้าคาทะเล หญ้าเงาใบเล็ก หญ้าเงาใส หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย หญ้าชะเงาใบมน หญ้าต้นหอมทะเล หญ้าใบพาย หรือหญ้าเงาแคระ หญ้าใบมะกรูด หญ้าเงาหรือหญ้าอำพัน

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

คุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำชุมชนได้รับประโยชน์ในการเป็นแหล่งประกอบอาชีพการเกษตรและการท่องเที่ยว จากสภาพพื้นที่เกาะระพื้นที่เป็นเขาสูงและชัน สูงจากระดับน้ำทะเล ๒๓๕ เมตร เกาะพระทองพื้นที่เป็นที่ราบและเกาะคอเขาพื้นที่เป็นที่ราบส่วนใหญ่มีภูเขาสลับ สูงจากระดับน้ำทะเล ๓๑๐ เมตร และเกาะบริวารเล็ก ๆ อีก เช่น เกาะปลิง เกาะตาชัย และเขาบ่อไทรที่มียอดเขาสูงที่สุดคือ ๔๕๐ เมตรจากระดับน้ำทะเล ชาวบ้านมีการดำเนินการเกษตรตามศักยภาพของพื้นที่ ลักษณะพื้นที่ที่เป็นที่ราบชาวบ้านสามารถใช้ทำประโยชน์ด้านการเกษตร เช่น ปลูกผัก/ผลไม้ และเกษตรอื่นๆ เช่น ทำไร่ ปลูกพืชผัก ไม้ผล ยางพารา นอกจากนั้นยังมีการทำประมงขนาดเล็ก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย/เค็ม เลี้ยงสัตว์ และด้านการท่องเที่ยว บริเวณโดยรอบ

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะระ-เกาะพระทอง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๒๑๕๓ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ ด้านการบริหารจัดการใช้มาตรการทางกฎหมายตามความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานต่อผู้กระทำกฎหมาย ได้แก่

- การก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่าหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือครอบครองป่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ตาม พ.ร.บ. ป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔
- การเข้าไปยึดถือครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่ากระทำด้วยประการใดให้เป็นการทำลายหรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทรายในบริเวณที่รัฐมนตรีประกาศหวงห้าม ในราชกิจจานุเบกษา หรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
- การยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้างแถวถาง เผาป่า ทำไม้เก็บหาของป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พ.ร.บ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

สถานการณ์การคุกคาม

พบการคุกคามจากกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การบุกรุกพื้นที่จากกลุ่มนายทุน บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหมู่เกาะระ-เกาะพระทอง โดยการแผ้วถางพื้นที่ปลูกปาล์ม สวนยางพารา และบังกะโล จากการเกษตรที่มีการใช้สารเคมี และการบุกรุกแผ้วถางโดยใช้ยาฆ่าหญ้ามาฉีดก่อนนำปาล์มน้ำมันมาปลูก ช่วงฝนตกมีการชะล้างสารเคมีเป็นมลพิษลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำวัยอ่อนที่อาศัยอยู่ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง การลักลอบการทำประมง และด้านการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาบนเกาะเพื่อรองรับการท่องเที่ยวบนเกาะ จากกิจกรรมท่องเที่ยวดำน้ำผิวน้ำ การดำน้ำลึก การยิงปลา ตกปลา การเข้าออกของเรือ และการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูล เป็นต้น

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีระบบการคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพสามารถควบคุมการเข้าถึงและการใช้ทรัพยากรได้
- ให้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำ

เกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานภาพกายภาพ	
ที่ตั้งและขอบเขต :	ตั้งอยู่ใน จ.นครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเล อ.ปากพนัง ประมาณ ๕๓ กิโลเมตร
เนื้อที่ :	๒,๓๓๗ ไร่ หรือ ๓๗๔ เฮกตาร์
พิกัด :	๐๘ ° ๒๓ ′ ๔๙ ″ N ๑๐๐ ° ๔๔ ′ ๑๓ ″ E

มีลักษณะเป็นเกาะ ประกอบด้วย เกาะขนาดเล็ก ๓ เกาะ ได้แก่ เกาะกระใหญ่ เกาะกลาง หรือเกาะหลาม และเกาะเล็กหรือเกาะบก และหินกองเรืออีก ๑ กอง เรียกว่า หินเรือ ซึ่งเกาะที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่สุด พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นภูเขาสูง มีแนวหาดทรายสั้น ๆ อยู่ทางทิศตะวันตก หมู่เกาะกระมีแนวปะการังที่สวยงามและมีสภาพสมบูรณ์ มีแนวปะการังทั้งสิ้น ๔๑๒ ไร่ พื้นที่เกาะกระเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ พื้นที่โดยทั่วไปบนเกาะเป็นป่าดิบ และมีชายหาดที่วางตัวตามแนวยาวบริเวณรอบเกาะ

สถานภาพชีวภาพ	
ทรัพยากรป่าไม้ 	- สำรวจพบพรรณไม้รวม ๒๖๖ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ได้แก่ นุ่น ยอบ้าน และตาล มีพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ จำนวน ๔ ชนิด ได้แก่ จำปูน กระดังงาป่า นมแมว และบุกเขา
ทรัพยากรสัตว์ป่า 	- พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ป่า โดยเฉพาะเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลที่สำคัญในพื้นที่อ่าวไทย มีสัตว์ป่าที่ได้รับการจัดสถานภาพตามการจัดของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Nabhitabhata & Chan-ard ๒๐๐๕) และ IUCN (๒๐๑๗) อย่างน้อย ๔ ชนิด เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ของสัตว์ป่าที่เกี่ยวข้องกับเกณฑ์การจัดสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่ สัตว์จำพวกนก ได้แก่ นกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส นกยางจีน และสัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ เต่าตะนุ
ทรัพยากรปลา 	- สำรวจพบปลาทั้งสิ้น ๑๑๗ ชนิด ไม่พบปลาที่ขึ้นบัญชีสถานภาพของ IUCN Redlist of Threatened Species (๒๐๐๖) และสถานภาพของ Thailand red data: Fishes (Vidthayanon, ๒๐๐๕) และไม่พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่น
ทรัพยากรสัตว์หน้าดิน 	- สำรวจพบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๑ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๑,๘๙๖ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Annelida มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Mollusca และไฟลัม Arthropoda มีปริมาณความชุกชุมน้อยที่สุด
ทรัพยากรปะการังและหญ้าทะเล 	- สำรวจแนวปะการัง พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ดีมาก เช่น ปะการังเขากวางแบบกิ่ง ปะการังเกล็ดน้ำแข็ง ปะการังโขด ปะการังจาน ปะการังช่องหนาม ปะการังช่องเหลี่ยม ปะการังดอกกะหล่ำ ปะการังสมอง เป็นต้น และไม่พบรายงานทรัพยากรหญ้าทะเลในพื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

คุณค่าการใช้ประโยชน์พื้นที่ด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่ชุ่มน้ำหมู่เกาะกระเป็นแหล่งระบบนิเวศที่มีความหลากหลาย มีแหล่งหญ้าทะเล และปะการัง มีชนิดพันธุ์ไม้หายาก คือ เอื้องปากนกแก้ว นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอนุบาลและหลบภัยของสัตว์น้ำในช่วงมรสุม พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของเกาะเป็นแหล่งทำรังวางไข่ของสัตว์ทะเลหายาก เช่น พะยูน เต่าหญ้า เต่ามะเฟือง และนกตะกรุม เป็นต้น

การจัดการ

พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นลำดับที่ ๒๑๕๒ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ ด้านการบริหารจัดการพื้นที่ได้ใช้แนวทางด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจากทุกภาคส่วน โดยความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ประมงจังหวัด สำนักบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ ๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโครงการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar site) หมู่เกาะกระ (ทำความสะอาดชายหาดและแนวปะการัง) โดยจัดให้มีกิจกรรมทำความสะอาดชายหาดและดำน้ำเก็บขยะแนวปะการังเทียม ปล่อยเต่าทะเล การจัดนิทรรศการให้ความรู้ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในระดับพื้นที่ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ หรือแรมซาร์ไซต์ (Ramsar site) อย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์การคุกคาม

การคุกคามได้รับผลกระทบจากการทำประมงและท่องเที่ยว โดยการทำลายแนวปะการังจากการทิ้งสมอและการทิ้งเศษอวน การทำประมงโดยการใช้ระเบิด ยาเบื่อ การลักลอบทำประมงอวนลากใกล้ฝั่ง การดำน้ำยิงปลา การลักลอบเก็บไข่เต่าทะเล และการท่องเที่ยว

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

- มีสถานภาพทางกฎหมายและกฎระเบียบ
- มีขนาดที่เหมาะสมสำหรับอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยและดูแลรักษาระบบนิเวศ
- มีระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์

ที่มา : กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑

พื้นที่ชุ่มน้ำภาคเหนือ

- แรมซาร์ไซต์ ๑ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๓ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑๓ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม ๑๒ แห่ง

รวมพื้นที่ประมาณ ๒,๐๖๕.๑๙ ตร.กม.

๓.๑ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคเหนือ

๓.๑.๑ แรมซาร์ไซต์ จำนวน ๑ แห่ง

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย

ที่ตั้ง : ต.โยนก ต.ป่าสัก อ.เชียงแสน และ ต.จันจว้า อ.แม่จัน จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๔.๓๔ ตร.กม. (๒,๗๑๒ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๐๑ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พบพรรณไม้รวม ๔๑๑ ชนิด ๓๒๖ สกุล ๑๑๗ วงศ์ เป็นพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ จำนวน ๓ ชนิด คือ นมแมว ไชยวาน และสรัสจันทร เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญนกโดยเฉพาะนกน้ำ เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกอันดับที่ ๗ (TH๐๐๗) พบนกที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๑ ชนิด คือ เป็ดดำหัวดำ อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๒ ชนิด คือ นกปากช้อนหน้าดำ และนกจาบปีกอ่อนอกเหลือง มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๒ ชนิด คือ นกอินทรีย์ปีกลาย และนกปากซ่อมพง และอยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) เช่น เป็ดดำหัวสีน้ำตาล นกอ้ายงั่ว นกกระแตหาด เป็นต้น พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๑ ชนิด คือ ตะพาบน้ำ พบปลา ๗๗ ชนิด จาก ๑๙ วงศ์ อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๑ ชนิด คือ ปลาบึก อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ ปลาตองลาย ปลาตะโกก หน้าสั้น ปลายี่สก ปลานวลจันทร์น้ำ และปลาสวาย พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๗ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๓ ชั้น ๕ อันดับ ๕ วงศ์ มีปริมาณความชุกชุมของสัตว์หน้าดินเฉลี่ย ๑๓๓ ตัวต่อตารางเมตร ไฟลัม Mollusca มีปริมาณความชุกชุมมากที่สุด รองลงมา คือ ไฟลัม Arthropoda (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

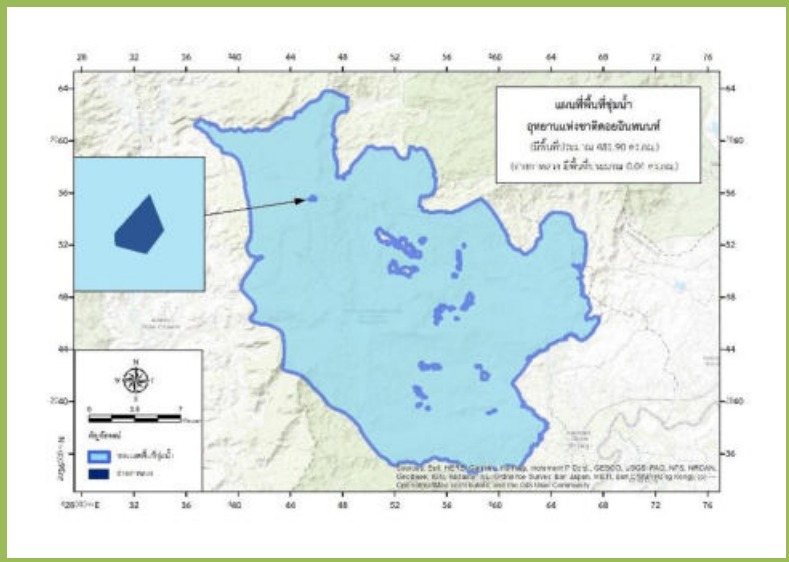
๓.๑.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๓ แห่ง

อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

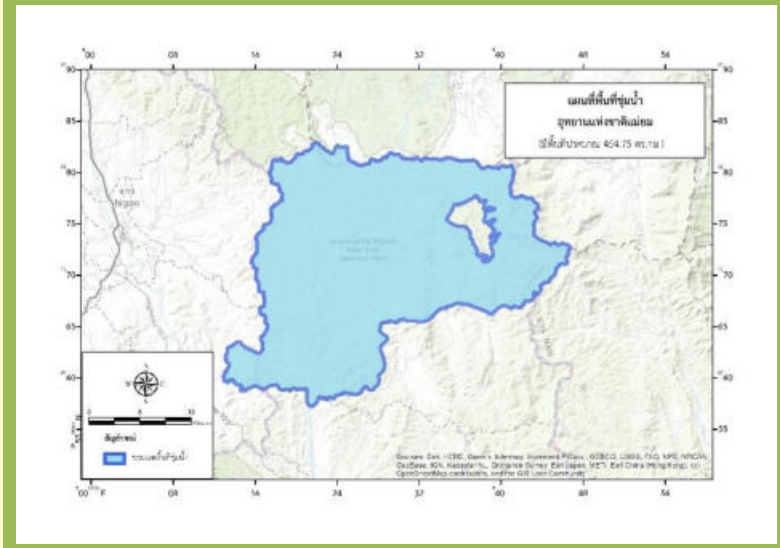
ที่ตั้ง : อ.จอมทอง อ.แม่แจ่ม อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่

เนื้อที่ : ๔๘๑.๙๐ ตร.กม. (๓๐๑,๑๘๗ ไร่)

แหล่งต้นน้ำของแม่น้ำปิง มีแอ่งน้ำซับที่เรียกว่าอ่างกาหลวง เป็นพรุน้ำจืดเขตอบอุ่น พบพรรณไม้รวม ๖๓ ชนิด ๕๗ สกุล ๓๑ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๓๓๒ ชนิด เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกอันดับที่ ๑ (TH๐๐๑) มีนกอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๓๘๒ ชนิด มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๑ ชนิด คือ ไก่ฟ้าหางลายขวาง ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๒ ชนิด คือ นกอินทรีย์หัวไหล่ขาว นกอินทรีปีกลาย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

อุทยานแห่งชาติแม่ยม

ที่ตั้ง : อ.งาว จ.ลำปาง อ.สอง จ.แพร่

เนื้อที่ : ๔๕๔.๗๕ ตร.กม. (๒๘๔,๒๑๘ ไร่)

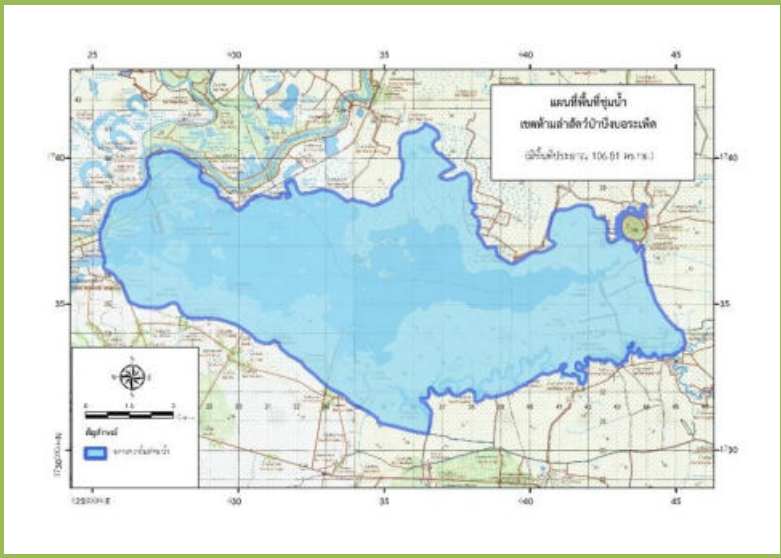
ภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นเทือกเขาสูง มีพื้นที่ลาดลงยังฝั่งแม่ยม มีป่า ๓ ชนิด คือ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรังและป่าดิบแล้ง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ พบนกอย่างน้อย ๒๓๔ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๒๑ ชนิด ชนิดที่สำคัญ ได้แก่ คางคกหัวราบ พบสัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย ๕๓ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ เต่าหก พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอย่างน้อย ๕๘ ชนิด มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) คือ แมวป่า ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ เสือไฟ ชะนีหมาใน หมีควาย นากใหญ่ขนเรียบ และพบปลาอย่างน้อย ๑๒๗ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

ที่ตั้ง : อ.ชุมแสง อ.ท่าตะโก และ อ.เมือง จ.นครสวรรค์

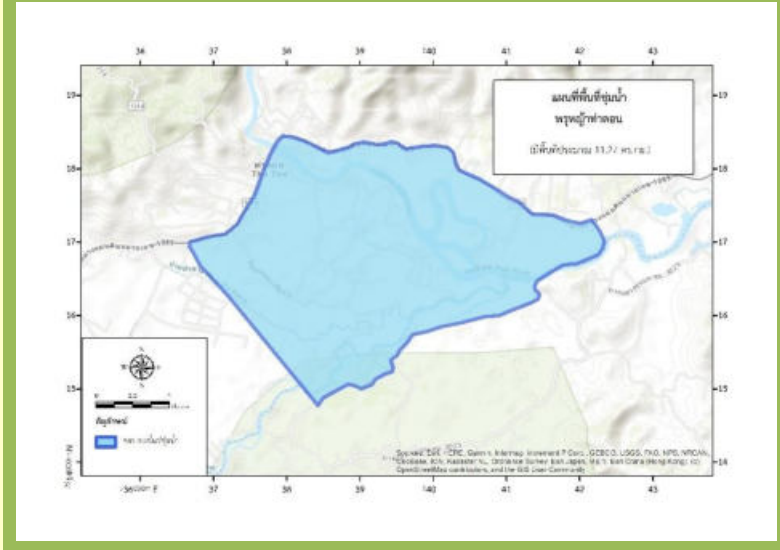
เนื้อที่ : ๑๐๖.๘๑ ตร.กม. (๖๖,๗๕๖ ไร่)

เป็นบึงน้ำจืดใหญ่ที่สุดของภาคเหนือตอนล่าง พบพรรณไม้รวม ๓๑๐ ชนิด ๒๓๖ สกุล ๙๐ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๑๐๕ ชนิด พบนก ๗๗ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๕ ชนิด ได้แก่ นกกระสาแดง ตะพาบน้ำ เต่านา เต่าหับ และเต่าดำ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓) พบปลา ๗๗ ชนิด (ที่มา : ศันสนีย์, ๒๕๕๗)

๓.๑.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๑๓ แห่ง

พรุหญ้าท่าตอน

ที่ตั้ง : ต.ท่าตอน ต.แม่นาวาง อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่

เนื้อที่ : ๑๑.๒๗ ตร.กม. (๗,๐๔๔ ไร่)

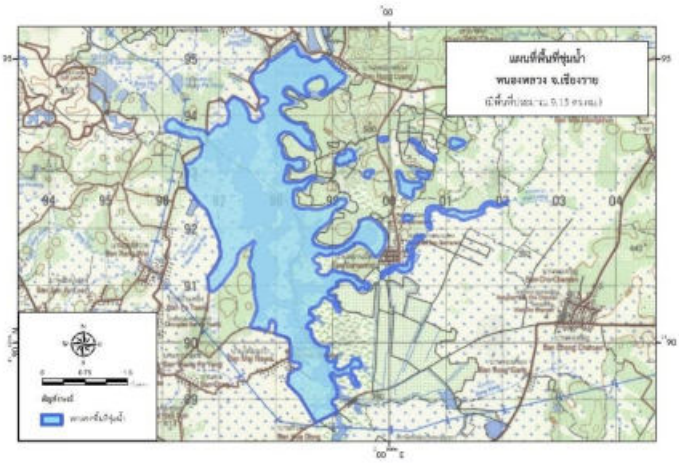
บริเวณที่ลุ่มสองฝั่งลำน้ำเป็นพื้นที่ที่ถูกปรับใช้ในทางการเกษตร เหลือพรุหญ้าบริเวณสบฝาง บริเวณหนองวงและสองฝั่งของแม่น้ำฝางตลอดแนวไปจนถึงฝายน้ำล้นบ้านสันต้นหม้อ พบพืชชายน้ำหนาแน่น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑) พบนกอย่างน้อย ๑๕ ชนิด มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ได้แก่ นกกระแตผีใหญ่ และนกนางนวลแกลบแม่น้ำ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) พบปลา ๒๔ ชนิด ๑๐ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองหลวง จ.เชียงราย

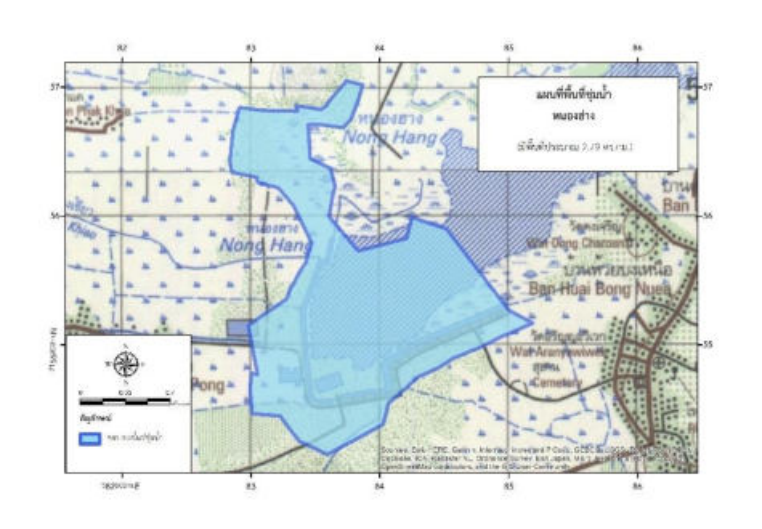
ที่ตั้ง : ต.ห้วยสัก อ.เมือง ต.ดอนศิลา และ ต.เวียงชัย อ.เวียงชัย จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๙.๑๓ ตร.กม. (๕,๗๐๖ ไร่)

เป็นแหล่งน้ำที่มีขนาดใหญ่ที่สุดใน จ.เชียงราย พบพืชชายน้ำมากที่สุด รองลงมา คือ พืชลอยน้ำ พืชโผล่เหนือน้ำ และพืชใต้น้ำ มีพืชคุกคาม คือ ไมยราบยักษ์ พบนกอย่างน้อย ๔ ชนิด คือ เป็ดผีเล็ก นกยางกรอบพันธุ์จีน เป็ดแดง และนกกระเต็นน้อยธรรมดา พบปลาอย่างน้อย ๒๕ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาดุกด้าน ชนิดที่ยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเป็นพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ ปลากัดไทย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

หนองฮ่าง

ที่ตั้ง : ต.ม่วงคำ ต.หัวง้ม และ ต.ทานตะวัน อ.พาน จ.เชียงราย

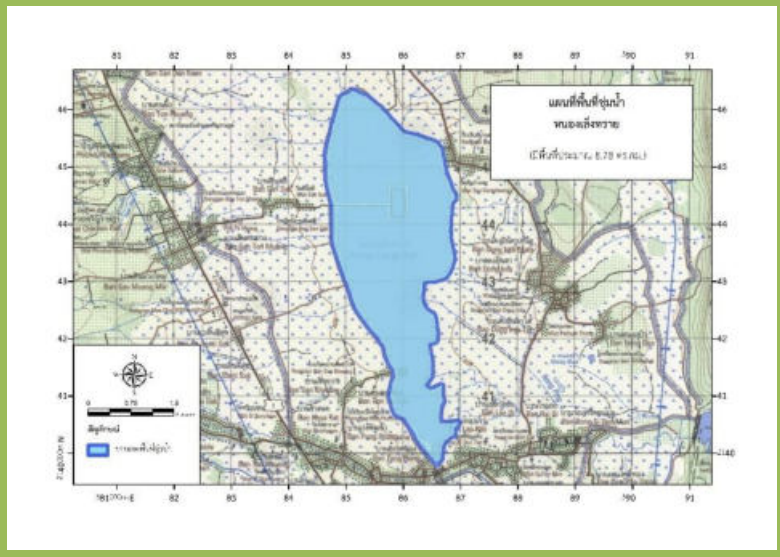
เนื้อที่ : ๒.๗๙ ตร.กม. (๑,๗๔๓ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ ประกอบด้วย หนองน้ำขนาดเล็กสามแห่งและที่ราบลุ่มแม่น้ำฮ่าง รวมถึงนาข้าว พบพืชชายน้ำมากที่สุด รองลงมา คือ พืชลอยน้ำและพืชโผล่เหนือน้ำ โดยพืชที่พบหนาแน่นเป็นพืชโผล่เหนือน้ำ ซึ่งพบได้ทั่วไปตามขอบหนอง คือ กกสามเหลี่ยม ส่วนพืชชายน้ำที่พบได้ทั่วไป ได้แก่ ไมยราบยักษ์ และบอน ส่วนพืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง ในอดีตเคยมีนกหลากหลายชนิดและจำนวนมาก ปัจจุบันมีนกประจำถิ่นเพียงไม่กี่ชนิด และพบปลาอย่างน้อย ๑๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาดุก (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

หนองเล็งทราย

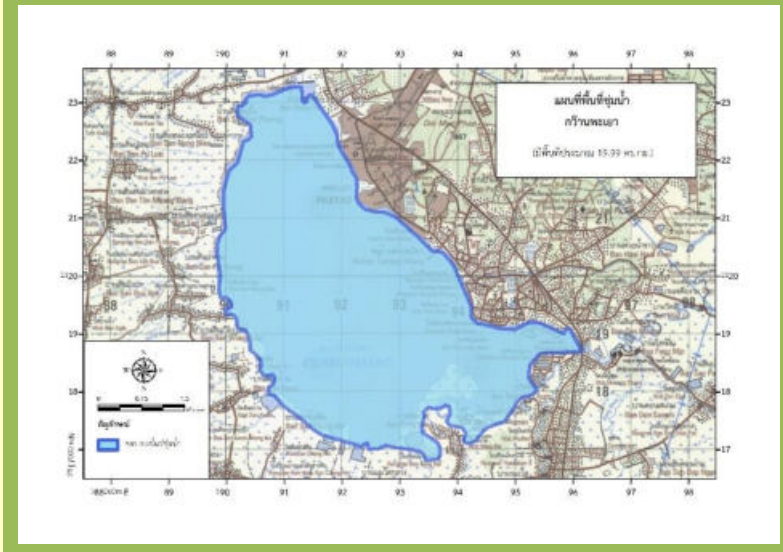
ที่ตั้ง : ต.ป่าแฝก ต.เจริญราษฎร์ ต.บ้านเหล่า และ ต.ศรีถ้อย อ.แม่ใจ จ.พะเยา

เนื้อที่ : ๘.๗๘ ตร.กม. (๕,๔๘๖ ไร่)

เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีสภาพตื้นเขิน แห้งขอดในฤดูแล้ง มีลำห้วยเล็ก ๆ หลายสายไหลเข้าสู่หนอง เช่น ห้วยหลวงใน ห้วยแม่กระทบ ห้วยเกี๋ยว ห้วยสะแล่ง เป็นต้น ปัจจุบันมีการขุดคูน้ำลึก ๓.๕ เมตร กว้าง ๕-๖ เมตร มีการวางท่อคอนกรีต เพื่อเป็นทางน้ำผ่าน พบพรรณไม้รวม ๑๗๐ ชนิด ๑๔๐ สกุล ๕๑ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๙๖ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด ได้แก่ นกกระสาแดง ตะพาบน้ำ และเต่านา และมีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ๑ ชนิด คือ นกอีลุ้ม และพบปลา ๑๘ ครอบครัว ๓๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

กว๊านพะเยา

ที่ตั้ง : ต.เวียง ต.บ้านต๋อม ต.บ้านสาง ต.แม่ใส ต.แม่ต๋ำ ต.บ้านตุ่น อ.เมืองพะเยา จ.พะเยา

เนื้อที่ : ๑๙.๙๙ ตร.กม. (๑๒,๔๙๓ ไร่)

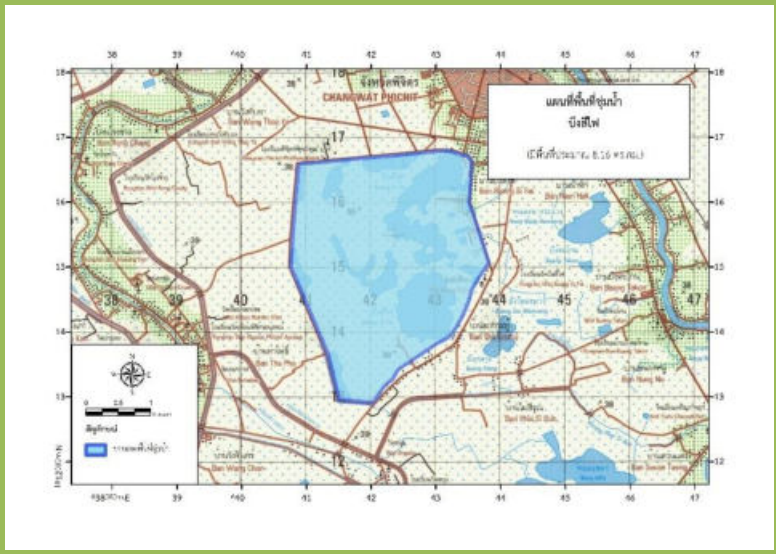
เป็นทะเลสาบน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๑ ในภาคเหนือ พบพรรณไม้รวม ๓๕๒ ชนิด ๒๘๐ สกุล ๑๐๔ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๙๒ ชนิด พบนก ๖๒ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด ได้แก่ นกกระสาแดง ตะพาบน้ำ และเต่านา (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓) โดยพันธุ์ปลาในกว๊านพะเยา มีความหลากหลายของชนิดพันธุ์ปลาช่วงแรกก่อนการบูรณะปรับปรุงในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พบรวม ๕๓ ชนิด ๑๗ วงศ์และพบช่วงหลังการบูรณะปรับปรุงจำนวน ๗๒ ชนิด ๑๙ วงศ์ (ที่มา : ปริญดา, ๒๕๕๘)

บึงสีไฟ

ที่ตั้ง : ต.คลองคะเชนทร์ ต.ท่าหลวง ต.ในเมือง ต.เมืองเก่า และ ต.โรง อำเภอเมือง จ.พิจิตร

เนื้อที่ : ๘.๑๖ ตร.กม. (๕,๑๐๐ ไร่)

เดิมเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ปัจจุบันมีคันดินและถนนล้อมรอบ จึงกลายเป็นระบบนิเวศน้ำจืดแบบปิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) พบพรรณไม้รวม ๓๑๐ ชนิด ๒๓๖ สกุล ๙๐ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๑๐๕ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๕ ชนิด คือ นกกระสาแดง ตะพาบน้ำ เต่านา เต่าหับ และเต่าดำ และมีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) ๑ ชนิด คือ นกอีลุ้ม และพบปลา ๒๐ ครอบครัว ๔๗ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

แม่น้ำสาละวิน

ที่ตั้ง : อ.แม่สะเรียง อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน

เนื้อที่ : ๑๒.๙๒ ตร.กม. (๘,๐๗๒ ไร่)

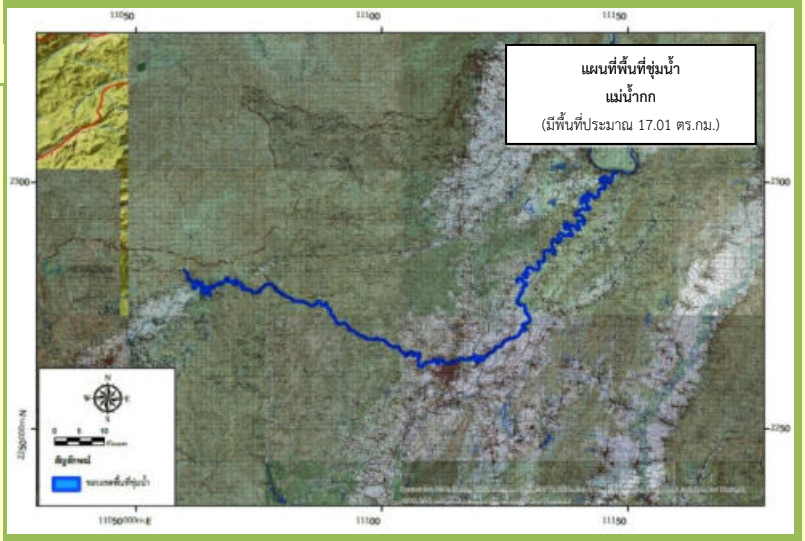
ลุ่มน้ำสาละวินครอบคลุมพื้นที่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพเมียนมาร์ และประเทศไทย มีความยาวในส่วนของประเทศไทย คือ ๑๒๐ กม. เป็นแม่น้ำที่มีสภาพพื้นที่ริมฝั่งเป็นแก่งและหุบเหว พบปลาอย่างน้อย ๙๔ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาผีเสื้อ ปลาหมูฮ่องแท้ ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ ปลาหางเหลือง ปลากดหัวเสียม ปลาจิ้งจก ปลาแค้ขี้หมู ปลายะคุย ปลาสังกะวาดหน้าหนู เป็นต้น ปลาที่สำคัญ คือ ปลาสะแงะ ปลาที่อยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ คือ ปลาค้อตาบอด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำกก

ที่ตั้ง : อ.แม่อาย จ.เชียงใหม่ อ.เมืองเชียงราย อ.แม่จัน อ.เชียงแสน จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๑๗.๐๑ ตร.กม. (๑๐,๖๓๐ ไร่)

บางส่วนของลุ่มน้ำกกอยู่ในเขตสหภาพเมียนมาร์ แบ่งเป็นลุ่มน้ำสาขาได้ ๓ ลุ่มน้ำหลัก คือ ลุ่มน้ำแม่กก ลุ่มน้ำแม่ลาว และลุ่มน้ำฝาง สังคมพืชที่พบส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ มีป่าเต็งรังและป่าดิบแล้งแทรกบ้าง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชี Thailand Red Data (Nabhitabhata & Chan-ard, ๒๐๐๕) ๑ ชนิด คือ งูจงอาง พบปลา ๑๓๑ ชนิด จาก ๒๗ วงศ์ เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีแนวโน้มรุกราน ๑ ชนิด คือ ปลาเปคู (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

แม่น้ำปิง และเขื่อนภูมิพล

ที่ตั้ง : อ.เชียงดาว อ.แตง อ.เมือง อ.หางดง อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ อ.เมืองลำพูน อ.ป่าซาง จ.ลำพูน อ.ดอยเต่า จ.กำแพงเพชร จ.นครสวรรค์ จ.ตาก

เนื้อที่ : ๓๕๔.๕๔ ตร.กม. (๒๒๑,๕๘๗ ไร่)

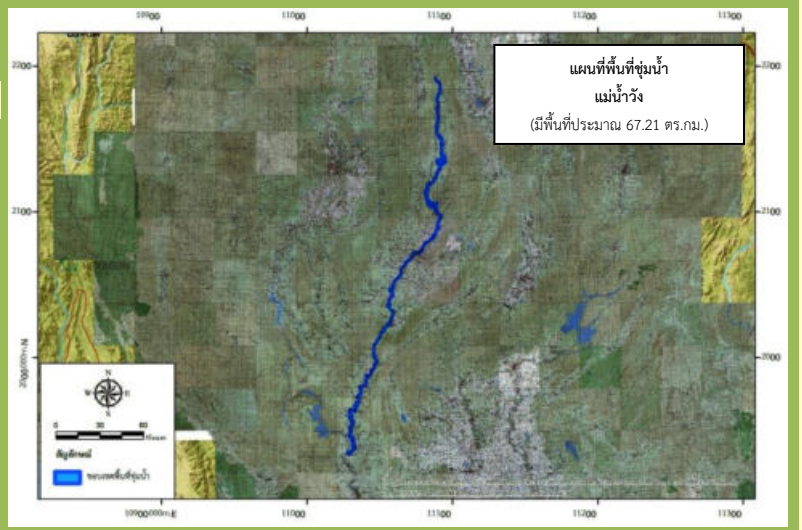
แม่น้ำปิงเกิดจากทิวเขาผีปันน้ำในเขต อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ โดยสายน้ำจะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำสายอื่น ๆ ใน จ.เชียงใหม่ จ.ลำพูน และ จ.ตาก ก่อนไหลเข้าสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล พบปลาอย่างน้อย ๖๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลานวลจันทร์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) ทั้งนี้ ความหลายหลายของปลาในแม่น้ำปิง จำแนกออกเป็น ๒ Order คือ Order และ Order Cyprinidonfomes มี ๑ Family คือ Poecillidea (ที่มา : สุฤทธิ์, ๒๕๔๘)

แม่น้ำวัง

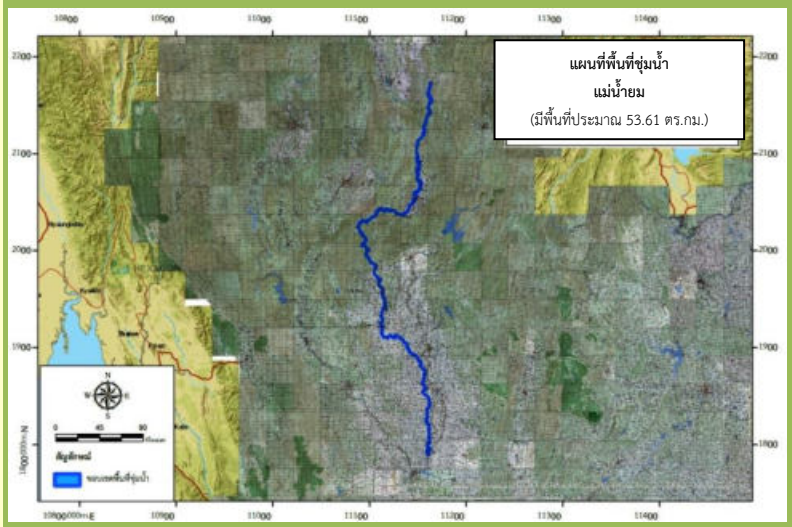
ที่ตั้ง : อ.วังเหนือ จ.ลำปาง อ.แจ้ห่ม อ.เมือง อ.เกาะคา อ.สบปราบ อ.เถิน จ.ลำปาง และ อ.บ้านตาก จ.ตาก

เนื้อที่ : ๖๗.๒๑ ตร.กม. (๔๒,๐๐๓ ไร่)

มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในเขต อ.วังเหนือ แม่น้ำสาขาที่สำคัญ คือ แม่น้ำสอย และแม่น้ำแม่ตุ๋ย โดยลุ่มน้ำแม่น้ำวังมีพื้นที่ลุ่มน้ำเกือบทั้งหมดอยู่ในเขต จ.ลำปาง พบปลาอย่างน้อย ๗๕ ชนิด ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสลาด ปลาตะเพียนขาว ปลาสร้อยนกเขา ปลานางอ้าว ปลาสร้อยขาว ปลากระสูบขีด ปลาแก้มช้ำ ปลาตะพาก (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำยม

ที่ตั้ง : อ.ปง อ.เชียงม่วน จ.พะเยา อ.สอง อ.เมืองแพร่ อ.สูงเม่น อ.เด่นชัย จ.แพร่ อ.ศรีสัชนาลัย อ.สวรรคโลก อ.ศรีสำโรง อ.เมือง อ.กงไกรลาศ จ.สุโขทัย อ.บางระกำ จ.พิษณุโลก อ.สามง่าม อ.โพธิ์ประทับช้าง อ.โพทะเล จ.พิจิตร อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อที่ : ๕๓.๖๑ ตร.กม. (๓๓,๕๐๓ ไร่)

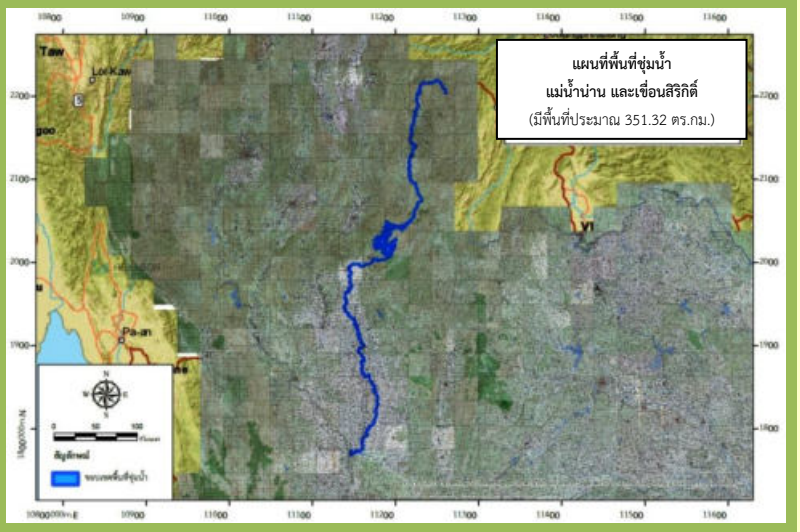
มีต้นกำเนิดจากดอยขุนยวม ทิวเขาผีปันน้ำในเขต อ.ปง และ อ.เชียงม่วน จ.พะเยา ก่อนไหลลงไปบรรจบกับลำน้ำสาขา พบปลาอย่างน้อย ๑๐๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ปลาดุกด้าน ปลาที่สำคัญอีกสองชนิด ได้แก่ ปลาติดหิน และปลาชิวเจ้าฟ้า ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาซ่อน ปลาร่องไม้ตับ ปลาบู่ทราย ปลาหมอช้างเหยียบ ปลากะมัง เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำน่าน และเขื่อนสิริกิติ์

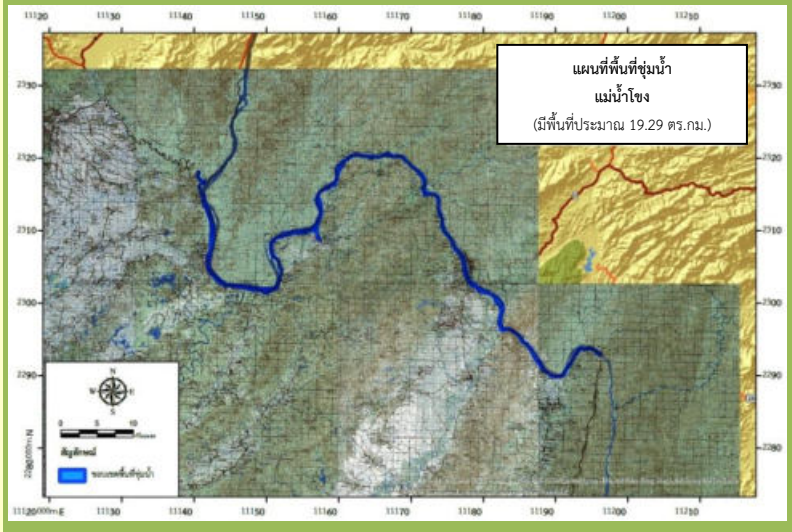
ที่ตั้ง : จ.น่าน จ.อุตรดิตถ์ จ.นครสวรรค์ จ.อุตรดิตถ์

เนื้อที่ : ๓๕๑.๓๒ ตร.กม. (๒๑๙,๕๗๖ ไร่)

แม่น้ำน่านมีต้นกำเนิดจากดอยภูแวเทือกเขาหลวงพระบาง มีระบบนิเวศแบบน้ำไหล มีการสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำ (เขื่อนสิริกิติ์) และเขื่อนทดน้ำ (เขื่อนนเรศวร) พบปลาอย่างน้อย ๗๑ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาก้างพระร่วง ปลาอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ ปลาติดหิน ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ และเป็นพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ ปลากัดไทย ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสลาด ปลากราย ปลาสร้อยขาว ปลาตะเพียนขาว เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำโขง

ที่ตั้ง : ส่วนของแม่น้ำโขงตอนบน ไหลผ่าน อ.เชียงของ อ.เชียงแสน อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๑๙.๒๙ ตร.กม. (๑๒,๐๕๙ ไร่)

เป็นระบบแม่น้ำสายใหญ่ของโลก มีความยาวเป็นอันดับที่ ๑๑ มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย (ที่มา : สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน), ๒๕๕๕) ชนิดพันธุ์ปลาที่พบทั้งระบบแม่น้ำเกือบ ๑,๐๐๐ ชนิด ที่พบในประเทศไทยอย่างน้อย ๒๘๙ ชนิด มีปลาน้ำจืดตัวใหญ่ที่สุดของโลก คือ ปลาบึก และพบปลาชิวที่มีขนาดเล็กเป็นอันดับ ๓ ของโลก คือ ปลาชิวแคระสามจุด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์/หายาก และชนิดที่พบเฉพาะถิ่นในระบบแม่น้ำโขง มีอย่างน้อย ๓๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

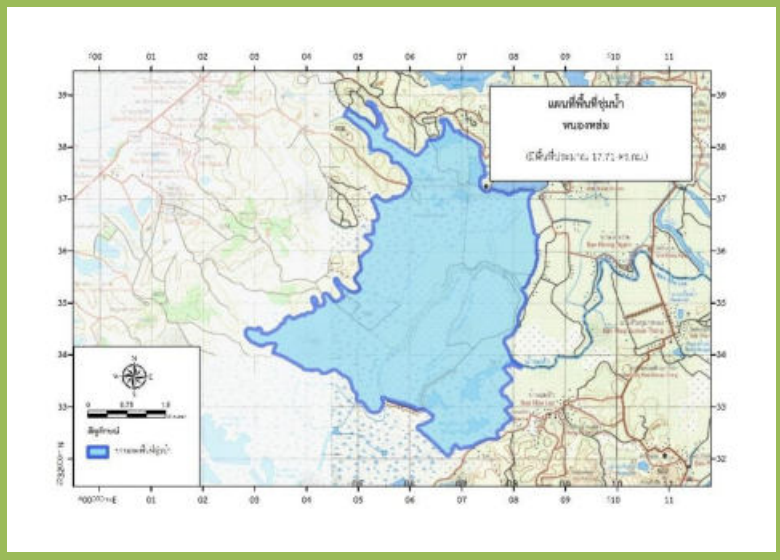
๓.๑.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม จำนวน ๑๒ แห่ง

หนองหล่ม

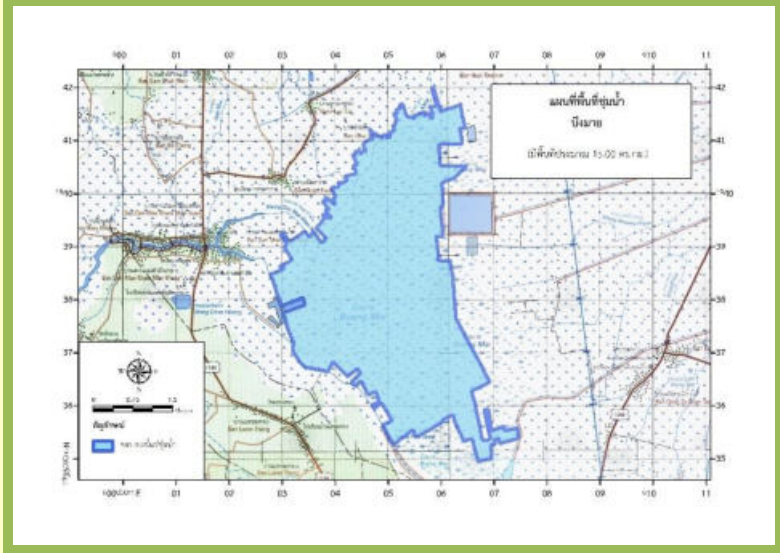
ที่ตั้ง : ต.โยกนก อ.เชียงแสน ต.จันจว้า และ ต.ท่าข้าวเปลือก อ.แม่จัน จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๑๗.๗๑ ตร.กม. (๑๑,๐๖๙ ไร่)

เป็นหนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ พบพรรณไม้รวม ๓๑๑ ชนิด ๒๕๕ สกุล ๙๔ วงศ์ พบสัตว์อาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๘๙ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๑ ชนิด คือ นกกระสาแดง พบปลา ๑๙ ครอบครัว ๔๒ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๒ ชนิด คือ ปลาดุกอุย และปลาดุกด้าน และสถานภาพข้อมูลไม่เพียงพอ (DD) ๑ ชนิด คือ ปลาชิวเจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ พบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลั่ม ๑๓ ครอบครัว ๑๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

บึงมาย

ที่ตั้ง : ต.ด่านแม่คำมัน ต.ทุ่งยั้ง และ ต.ไผ่ล้อม อ.ลับแล จ.อุตรดิตถ์

เนื้อที่ : ๑๕.๐๐ ตร.กม. (๙,๓๗๖ ไร่)

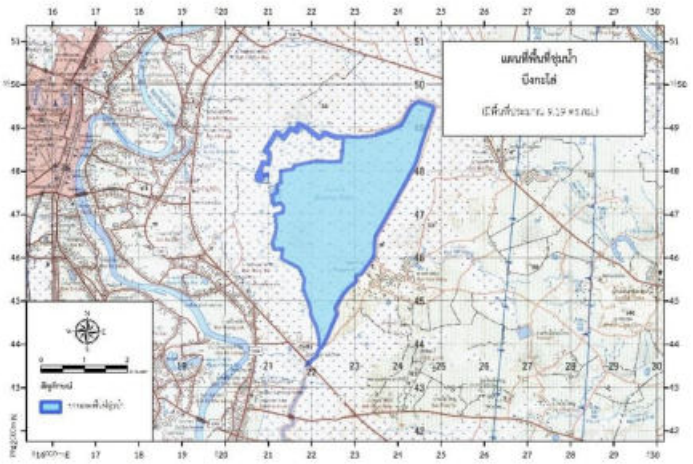
เป็นหนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำแม่น้ำน่าน ลุ่มน้ำสาขาแม่น้ำน่าน ส่วนที่ ๔ พบพรรณไม้รวม ๑๖๐ ชนิด ๑๔๔ สกุล ๖๐ วงศ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๘๕ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๔ ชนิด คือ ตะพาบน้ำ เต่านา เต่าหับ และเต่าดำ มีนกอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๖๐ ชนิด ใน ๓๐ วงศ์ พบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลั่ม ๑๑ ครอบครัว ๑๑ ชนิด และพบปลา ๑๗ ครอบครัว ๔๖ ชนิด จัดอยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ปลาดุกอุยและปลาดุกด้าน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

บึงกะโล่

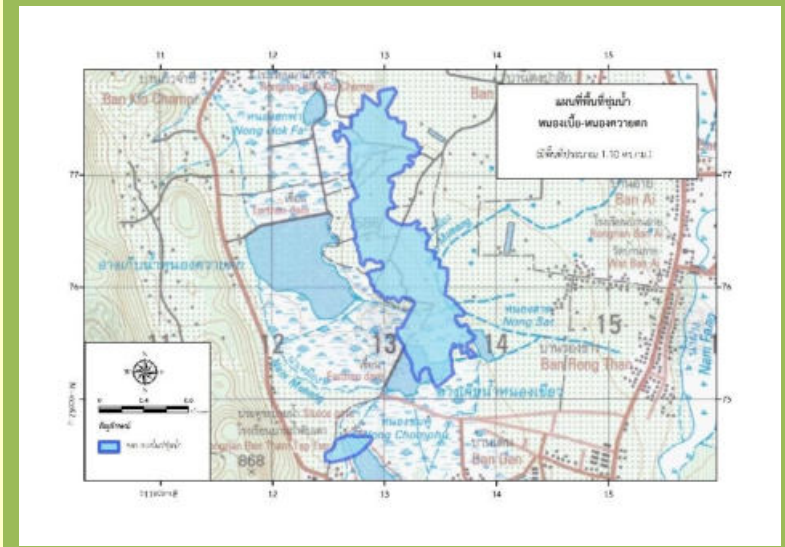
ที่ตั้ง : ต.ป่าเซ่า ต.คุ้งตะเภา และ ต.หาดกรวด อ.เมืองอุตรดิตถ์ จ.อุตรดิตถ์

เนื้อที่ : ๙.๑๙ ตร.กม. (๕,๗๔๒ ไร่)

บึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ดินมีความสมบูรณ์สูง พบพรรณไม้รวม ๒๑๖ ชนิด ๑๘๕ สกุล ๗๓ วงศ์ พบพรรณไม้หายาก ๑ ชนิด คือ ไชยวาน มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๑๑๖ ชนิด เป็นสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๒ ชนิด คือ นกอ้ายงั่ว และนกกระทุง เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๔ ชนิด ได้แก่ นกกระสาแดง กาบบัว เต่านาและเต่าหับ พบปลา ๒๐ ครอบครัว ๔๘ ชนิด มีจำนวน ๒ ชนิด อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ปลาดุกอุยและปลาดุกด้าน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

หนองเบี้ย-หนองควายตก

ที่ตั้ง : ต.ศรีดงเย็น อ.ไชยปราการ จ.เชียงใหม่

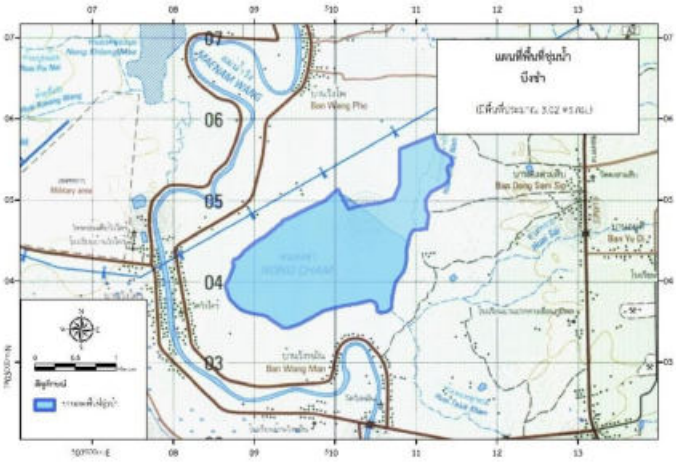
เนื้อที่ : ๑.๓๐ ตร.กม. (๘๑๒ ไร่)

หนองบึงธรรมชาติ ตั้งอยู่ในลุ่มน้ำแม่กก ลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่ฝาง พบพรรณไม้รวม ๑๖๔ ชนิด ๑๓๖ สกุล ๕๔ วงศ์ พบสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๗๓ ชนิด เป็นสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ คือ (EN) ลิ่นชวา มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด คือ กระรอกดินแก้มแดง กระรอกบินแก้มสีแดง และตะพาบน้ำ พบปลา ๑๗ ครอบครัว ๓๑ ชนิด และพบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลั่ม ๑๐ ครอบครัว ๑๐ ชนิด ประกอบด้วยสัตว์หน้าดินในไฟลั่ม Annelida ๑ ครอบครัว ๑ ชนิด Arthropoda ๖ ครอบครัว ๖ ชนิด และ Mollusca จำนวน ๓ ครอบครัว ๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

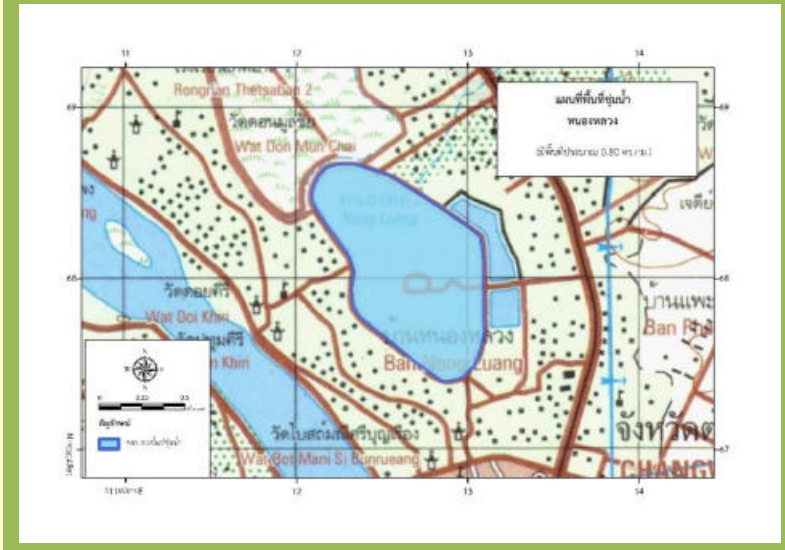
บึงชำ

ที่ตั้ง : ต.วังหมัน และ ต.วังจันทร์ อ.สามเงา จ.ตาก
เนื้อที่ : ๓.๐๒ ตร.กม. (๑,๘๘๘ ไร่)

หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ พบพรรณไม้รวม ๑๖๑ ชนิด ๑๓๐ สกุล ๖๑ วงศ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อย ๙๘ ชนิด เป็นสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๑ ชนิด คือ ลิ่นชวา มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด คือ เต่านา เต่าหับ และเต่าดำ พบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลัม ๑๑ ครอบครัว ๑๑ ชนิด พบปลา ๑๙ ครอบครัว ๔๒ ชนิด จัดอยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ปลาดุกอุย และพบสาหร่าย ๒ ดิวิชัน ๔ สกุล ๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

หนองหลวง จ.ตาก

ที่ตั้ง : ต.ไม้งาม อ.เมือง จ.ตาก
เนื้อที่ : ๐.๘๐ ตร.กม. (๔๙๙ ไร่)

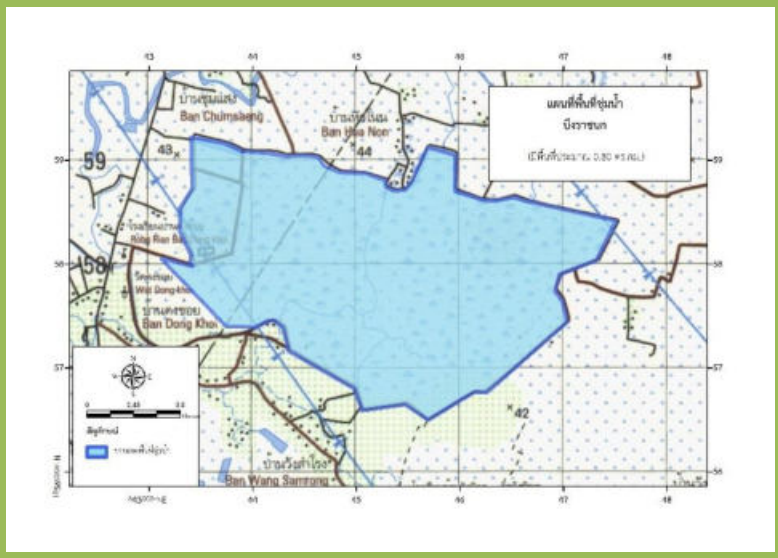
หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตั้งอยู่ตอนกลางของลุ่มน้ำแม่น้ำปิง พบพรรณไม้รวม ๑๕๔ ชนิด ๑๒๖ สกุล ๔๙ วงศ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๔๐ ชนิด เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๑ ชนิด คือ เต่านา พบนกไม่น้อยกว่า ๒๖ ชนิด ใน ๑๙ วงศ์ ส่วนใหญ่เป็นนกที่อาศัยอยู่ตามบ้านเรือน หรือนกทุ่ง เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๑ ชนิด ได้แก่ เต่านา และพบปลา ๑๘ ครอบครัว ๓๕ ชนิด จัดอยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ คือ ปลาดุกอุย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

บึงราชนก

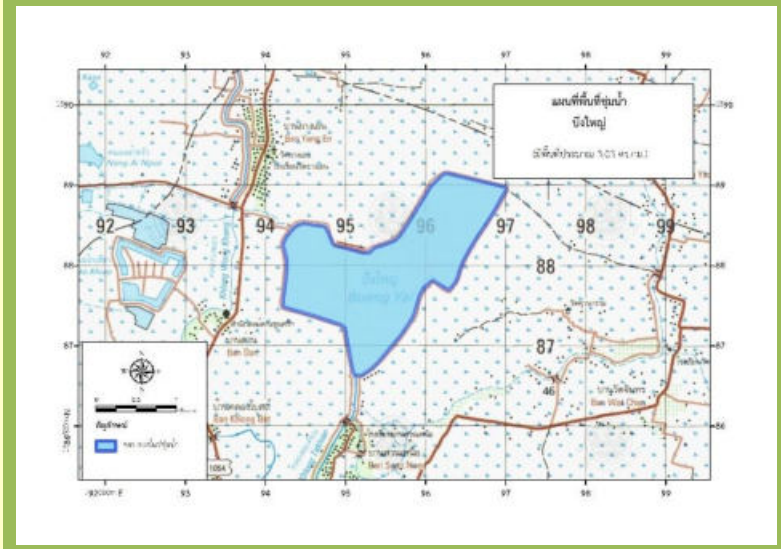
ที่ตั้ง : ต.วังทอง และ ต.วังพิกุล อ.วังทอง จ.พิษณุโลก

เนื้อที่ : ๐.๘๐ ตร.กม. (๕๐๐ ไร่)

เป็นหนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีลักษณะต้นน้ำตั้งอยู่ตอนบนของลุ่มน้ำน่าน พบพรรณไม้รวม ๒๕๕ ชนิด ๑๙๙ สกุล ๘๐ วงศ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๑๐๓ ชนิด มีนกอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๗๕ ชนิด ใน ๓๖ วงศ์ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของนกเป็ดแดง มีจำนวนประชากรประมาณ ๕,๐๐๐-๖,๐๐๐ ตัว พบปลา ๑๗ ครอบครัว ๓๒ ชนิด พบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลั่ม ๑๓ ครอบครัว ๑๓ ชนิด ประกอบด้วย ไฟลั่ม Annelida, Arthropoda และ Mollusca พบสาหร่าย ๓ ดิวิชัน ๑๙ สกุล ๒๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

บึงใหญ่

ที่ตั้ง : ต.บ้านสวน และ ต.ตาลเตี้ย อ.เมือง จ.สุโขทัย

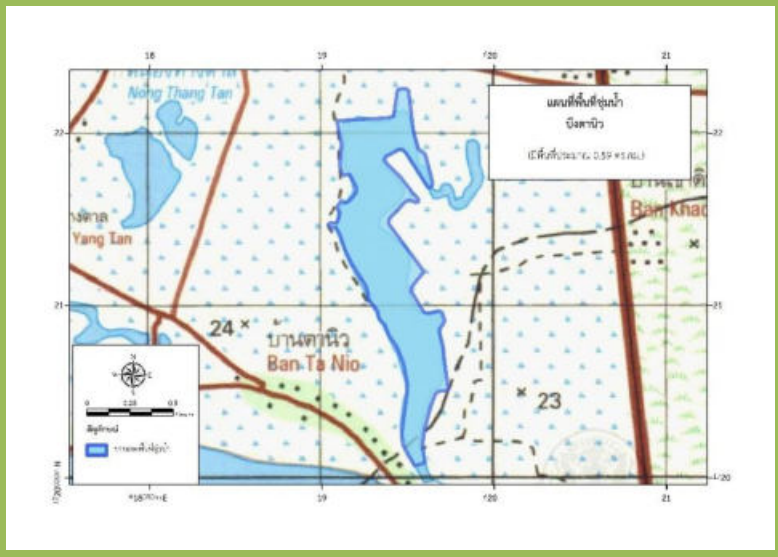
เนื้อที่ : ๓.๐๓ ตร.กม. (๑,๘๙๔ ไร่)

หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ตั้งอยู่ตอนกลางของลุ่มน้ำยม พบพรรณไม้รวม ๑๓๙ ชนิด ๑๑๘ สกุล ๕๖ วงศ์ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ไม่น้อยกว่า ๘๓ ชนิด เป็นสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ ๑ ชนิด คือ นกกาน้ำใหญ่ เป็นสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๒ ชนิด ได้แก่ นกกระสาแดง และเต่านา พบปลาจำนวน ๑๙ ครอบครัว ๔๙ ชนิด พบสัตว์หน้าดิน ๓ ไฟลั่ม ๑๑ ครอบครัว ๑๑ ชนิด และพบสาหร่าย ๕ ดิวิชัน ๙ สกุล ๑๒ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓)

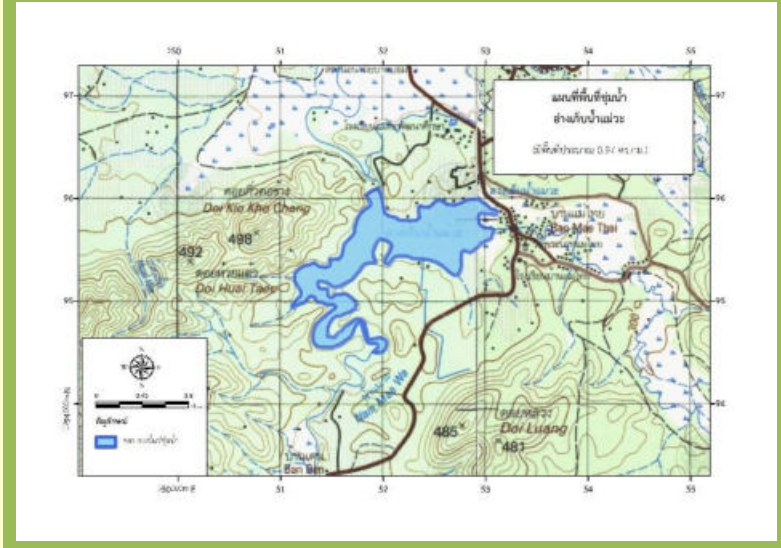
บึงตานิว (หนองปลาไหล)

ที่ตั้ง : ต.ยางตาล อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์
เนื้อที่ : ๐.๕๙ ตร.กม. (๓๗๐ ไร่)

เป็นหนองบึงน้ำจืดที่มีน้ำขังตลอดปี พบพรรณไม้รวม ๑๔๙ ชนิด จาก ๑๒๑ สกุล ๔๓ วงศ์ เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๕ ชนิด ได้แก่ ราชพฤกษ์ ประดู่บ้าน หมาก ตาล และมะพร้าว พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๘ ชนิด ได้แก่ หงอนไก่ไทย สาบเสือ แมงลักคา ไมยราบยักษ์ จอก หญ้าคา สาหร่ายหางกระรอก และผักตบชวา พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ จำนวน ๑ ชนิด คือ ผักขมหนาม มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคาม ๑ ชนิด เป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ เต่านา พบสัตว์หน้าดิน ๑๗ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๖ ชั้น ๘ อันดับ ๑๔ วงศ์ และพบปลา ๑๑๙ ชนิด จาก ๒๘ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

อ่างเก็บน้ำแม่วะ

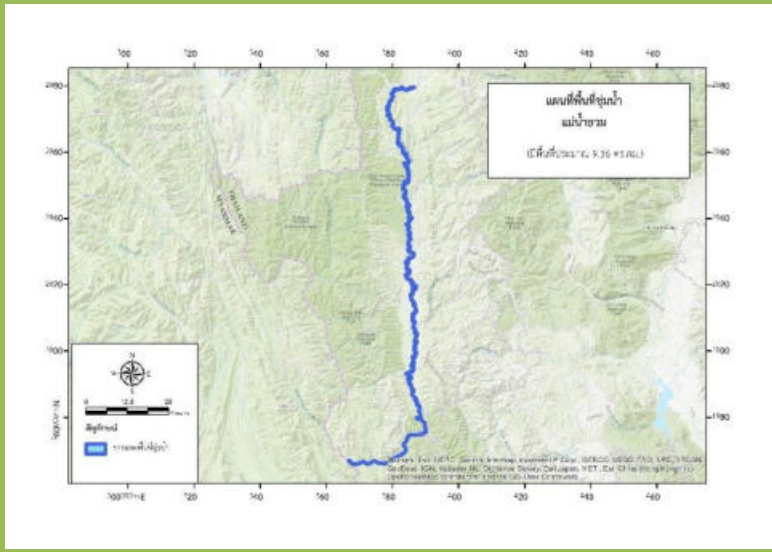
ที่ตั้ง : ต.บ้านบอม อ.แม่ทะ จ.ลำปาง
เนื้อที่ : ๐.๙๗ ตร.กม. (๖๐๘ ไร่)

เป็นอ่างเก็บน้ำกึ่งธรรมชาติ เป็นป่าเบญจพรรณ พบพรรณไม้รวม ๓๗๘ ชนิด จาก ๒๙๙ สกุล ๑๐๙ วงศ์ มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามทั้งสิ้น ๒ ชนิด เป็นสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชี Thailand Red Data (Nabhitabhata & Chan-ard, ๒๐๐๕) โดยเป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ตะพาบน้ำ เป็นสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชี The IUCN Red List of Threatened Species (IUCN, ๒๐๑๕) ๓ ชนิด โดยเป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ งูจงอางและตะพาบน้ำ พบสัตว์หน้าดิน ๖ ชนิด จาก ๑ ไฟลัม ๒ ชั้น ๔ อันดับ ๕ วงศ์ และพบปลา ๑๒๐ ชนิด จาก ๓๐ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

แม่น้ำยวม

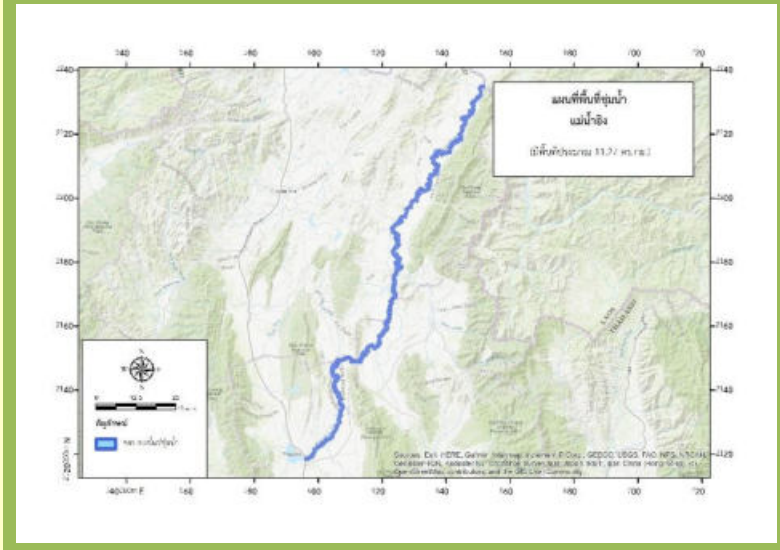
ที่ตั้ง : อ.แม่สะเรียง อ.แม่ลาน้อย อ.ขุนยวม และ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน

เนื้อที่ : ๙.๓๖ ตร.กม. (๕,๘๔๙ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทแม่น้ำ คาดว่ามีพรรณไม้อย่างน้อย ๒๕๐ ชนิด มีพรรณไม้หายากอย่างน้อย ๑ ชนิด คือ พุไฟ มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคาม ๒ ชนิด เป็นสัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชี Thailand Red Data (Nabhitabhata&Chan-ard, ๒๐๐๕) คือ เต่าเหลือง สัตว์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในบัญชี The IUCN Red List of Threatened Species (IUCN, ๒๐๑๕) ๒ ชนิด เป็นสัตว์ที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ เต่าเหลือง และเป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ งูจงอาง พบสัตว์หน้าดิน ๖ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๓ ชั้น ๓ อันดับ ๔ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

แม่น้ำอิง

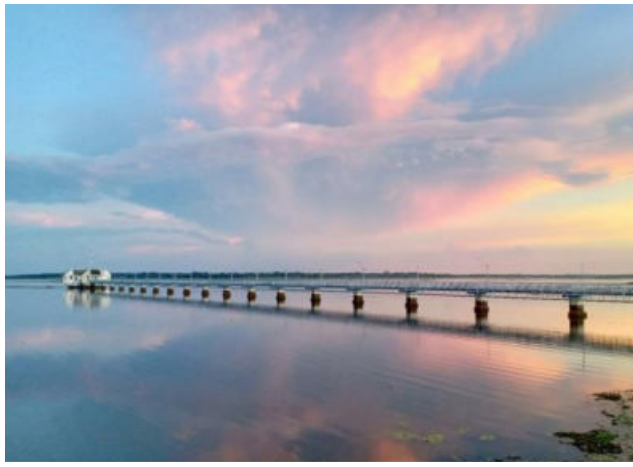

ที่ตั้ง : อ.เมืองพะเยา อ.ดอกคำใต้ อ.ภูกามยาว อ.จุน อ.เชียงคำ จ.พะเยา และ อ.ป่าแดด อ.เทิง อ.ขุนตาล อ.พญาเม็งราย และ อ.เชียงของ จ.เชียงราย

เนื้อที่ : ๑๑.๒๗ ตร.กม. (๗,๐๔๒ ไร่)

ตัวแทนพื้นที่ศึกษาในลุ่มน้ำโขง (เหนือ) พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ มีป่าเต็งรังและป่าดิบแล้งแทรก มีพรรณไม้อย่างน้อย ๓๐๐ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ เต่าเหลือง และเป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ งูจงอาง พบสัตว์หน้าดิน ๗ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๓ ชั้น ๔ อันดับ ๕ วงศ์ และพบปลา ๒๘๒ ชนิด จาก ๔๒ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

พื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- แรมซาร์ไซต์ ๒ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๘ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑๕ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม ๕ แห่ง

รวมพื้นที่ประมาณ ๓,๑๐๓.๙๗ ตร.กม.

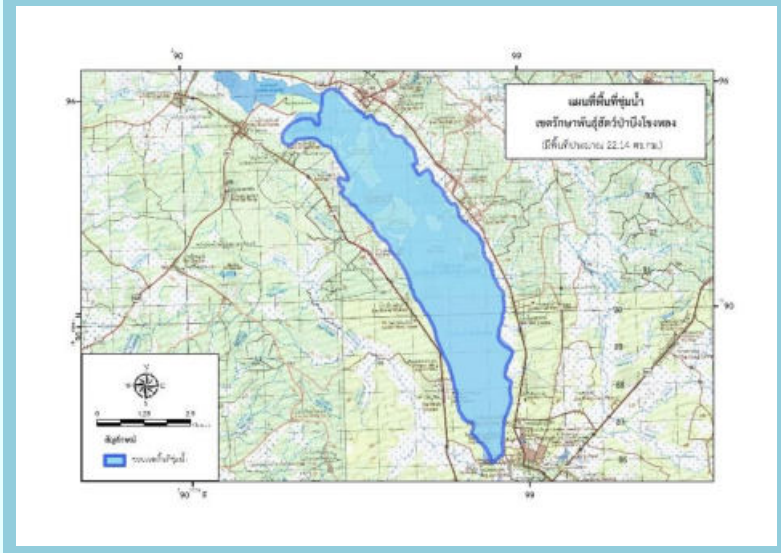

๓.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๓.๒.๑ แรมซาร์ไซต์ จำนวน ๒ แห่ง

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง

ที่ตั้ง : ต.บ้านต้อง ต.โสกก่าม อ.เซกา
ต.บึงโขงหลง อ.บึงโขงหลง จ.บึงกาฬ

เนื้อที่ : ๒๒.๑๔ ตร.กม. (๑๓,๘๓๗ ไร่)

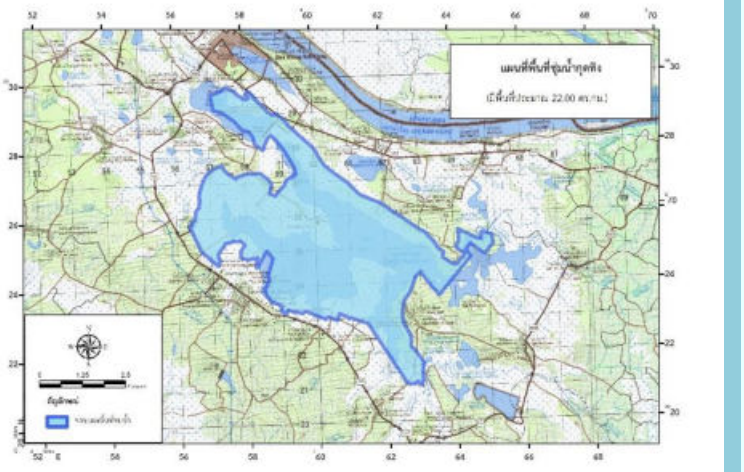
แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๐๙๘ ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นบึงน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่ ราบเรียบ มีชุมชนเมืองอาศัยอยู่ตอนล่างของบึง พบพรรณไม้รวม ๒๓๘ ชนิด ๑๙๘ สกุล ๘๒ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๒ ชนิด ได้แก่ นมแมว และสรัสจันทร พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๑๑ ชนิด เช่น หงอนไก่ไทย สาบเสือ ขี้เหล็กย่าน ไมยราบต้น ผักตบชวา เป็นต้น และพบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ผักขมหนาม และตะขบฝรั่ง เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH ๐๒๑ และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในการใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืนในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย พบสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๒ ชนิด คือ นกขมิ้นขาว และเต่าเหลือง มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) จำนวน ๑ ชนิด คือ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล พบปลาทั้งสิ้น ๙๐ ชนิด จาก ๒๔ วงศ์ เป็นปลาที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๒ ชนิด คือ ปลายี่สก และปลานวลจันทร์น้ำจืด พบปลาเฉพาะถิ่นของประเทศไทย ๒ ชนิด คือ ปลาชิวแคระสามจุด และปลาบู่กุดทิง พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๕ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๔ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๑๒๘ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

กุดทิง

ที่ตั้ง : ต.บึงกาฬ ต.โนนสมบูรณ์ และ ต.โคกก่อง อ.เมืองบึงกาฬ จ.บึงกาฬ

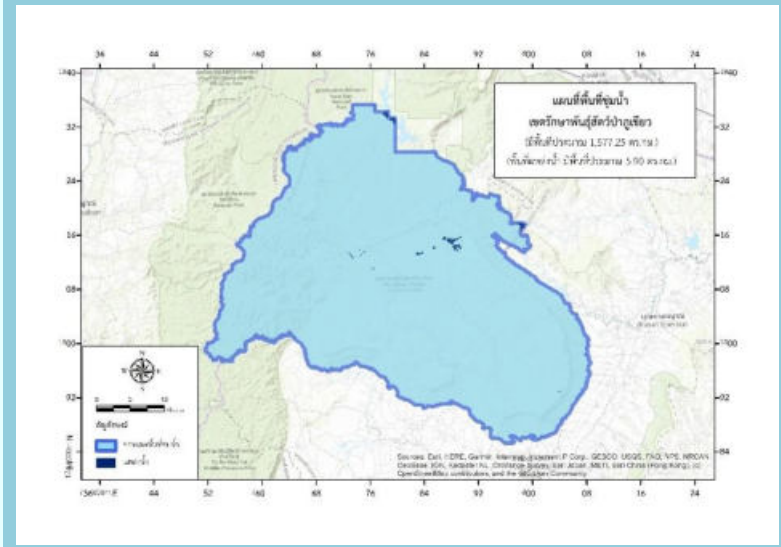
เนื้อที่ : ๒๒.๐๐ ตร.กม. (๑๓,๗๕๐ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๙๒๖ มีความสำคัญระหว่างประเทศ มีระบบนิเวศที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง จึงทำให้มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญมีคุณค่าการใช้ประโยชน์ด้านเป็นแหล่งประกอบอาชีพและการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านการประมง ด้านการปศุสัตว์ และด้านการเกษตร พบพรรณไม้ รวม ๒๕๙ ชนิด จาก ๒๑๔ สกุล ๘๖ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ได้แก่ นมแมว เปล้าดิน และสรัสจันทร นอกจากนี้ พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๑๑ ชนิด เช่น หงอนไก่ไทย สาบเสือ ขี้เหล็กย่าน หญ้ายาง แมงลักคา หญ้าคา หญ้าขจรจบ เป็นต้น และพบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ ได้แก่ ผักขมหนาม และตะขบฝรั่ง พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๓ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง ตะพาบน้ำ และเต่านาอีสาน และสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) จำนวน ๑ ชนิด คือ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล พบปลาทั้งสิ้น ๘๐ ชนิด จาก ๒๔ วงศ์ เป็นชนิดที่สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาบึก และปลาบัว พบปลาที่เป็นปลาเฉพาะถิ่น ๓ ชนิด ได้แก่ ปลาซิวแคระสามจุด ปลาบู่กุดทิง และปลาบู่แคระ พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๔ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๑๐ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒,๑๕๒ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

๓.๒.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๘ แห่ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว

ที่ตั้ง : ต.ห้วยยาง ต.กุดเลาะ ต.บ้านยาง ต.บ้านเดื่อ ต.ทุ่งลุยลาย อ.คอนสาร ต.โนนทอง ต.บ้านบัว ต.หนองข่า อ.เกษตรสมบูรณ์ ต.หนองบัวแดง ต.นางแดด และ ต.หนองแวง อ.หนองบัวแดง จ.ชัยภูมิ

เนื้อที่ : ๑,๕๗๗.๒๕ ตร.กม. (๙๘๕,๗๘๑ ไร่)

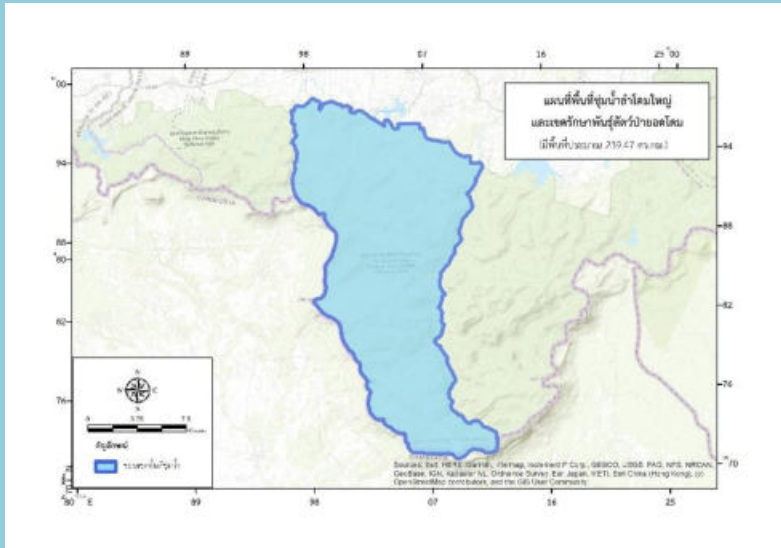
เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาเพชรบูรณ์ มีลุ่มน้ำสำคัญ ๓ สาย ได้แก่ ลุ่มน้ำพรม ลุ่มน้ำสะพุง และลุ่มน้ำชี สังคมพืชธรรมชาติประกอบด้วย ป่าดงดิบเขาในระดับต่ำ ป่าดงดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ป่าผสมผลัดใบ และทุ่งหญ้า พบนกอย่างน้อย ๒๒๓ ชนิด สัตว์เลี้ยงคลานอย่างน้อย ๒๘ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕๗ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๒๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒

ลำโดมใหญ่และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม

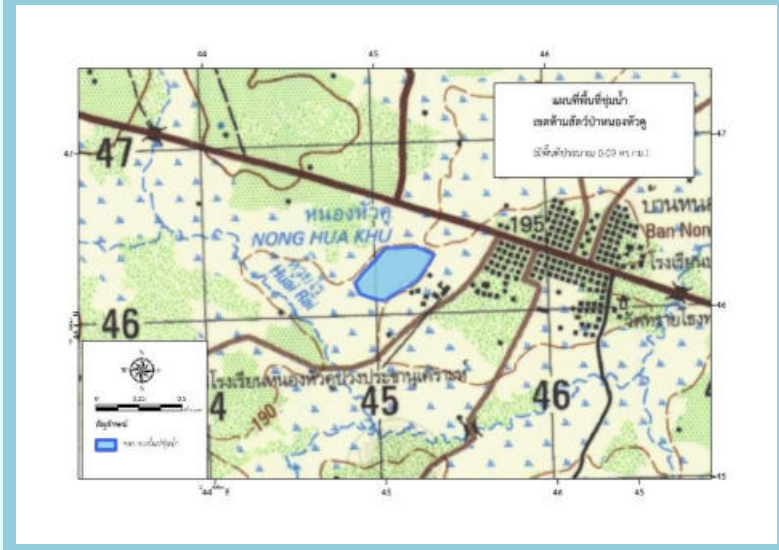
ที่ตั้ง : ต.โดมประดิษฐ์ ต.ศรีวิเชียร อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี

เนื้อที่ : ๒๓๙.๔๗ ตร.กม. (๑๔๙,๖๖๘ ไร่)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่ายอดโดม อยู่ทางทิศตะวันตกของลำโดมใหญ่ มีสภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์อยู่มาก ประกอบด้วย ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และทุ่งหญ้า พบนกอย่างน้อย ๑๘๘ ชนิด เป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกตะกรุม และนกยูง ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศไทย ได้แก่ เป็ดก่าและนกตะกรุม ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกแก้วโม่งและนกยูง และพบปลาอย่างน้อย ๓๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองหัวคู

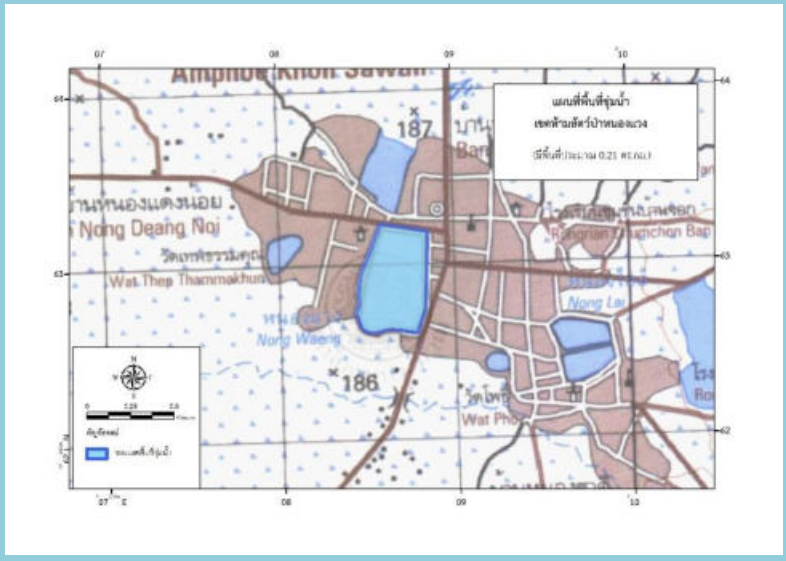
ที่ตั้ง : ต.คำบง อ.ผือ จ.อุดรธานี
เนื้อที่ : ๐.๐๙ ตร.กม. (๕๖ ไร่)

เป็นหนองน้ำขนาดเล็กที่มีน้ำขังตลอดปี ปัจจุบันตื้อเขิน จึงขาดน้ำในฤดูแล้งหรือมีน้ำน้อย พื้นที่โดยรอบเป็นป่าซึ่งถูกทำลาย พบนกน้ำอย่างน้อย ๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย ได้แก่ เป็ดดำหัวดำ ชนิดที่พบในปริมาณมากที่สุด ได้แก่ เป็ดแดง นกอีล้ำ พบปลาอย่างน้อย ๒๘ ชนิด เป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาดุกด้าน ปลาในวงศ์ปลาตะเพียน พบอย่างน้อย ๑๑ ชนิด ปลาในวงศ์ปลาหมอพบอย่างน้อย ๖ ชนิด ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาตะเพียนขาว ปลาไน ปลานิล และปลาหมอไทย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองแวง

ที่ตั้ง : ต.คอนสวรรค์ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ
เนื้อที่ : ๐.๒๑ ตร.กม. (๑๓๑ ไร่)

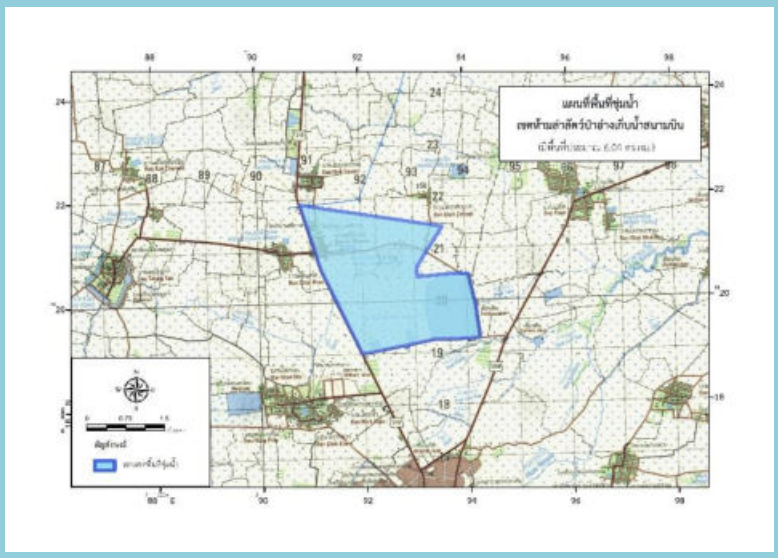
เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ในลุ่มน้ำชี ลักษณะเป็นหนองน้ำขนาดเล็ก พบพันธุ์ไม้น้ำ ๓๕ ชนิด ๒๒ วงศ์ พบไม้ยืนต้น ๑๗ ชนิด ๑๐ วงศ์ พบนก ๔๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๓๙ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตาม TRD ๑ ชนิด คือ นกกระสาแดง และมีแนวโน้มใกล้ถูกคุกคามตาม TRD ๒ ชนิด คือ นกกระจาบทอง และนกกระจาบธรรมดา พบปลา ๒๓ ชนิด ๑๒ วงศ์ ชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลาดุกด้าน และชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลากัดเขียว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

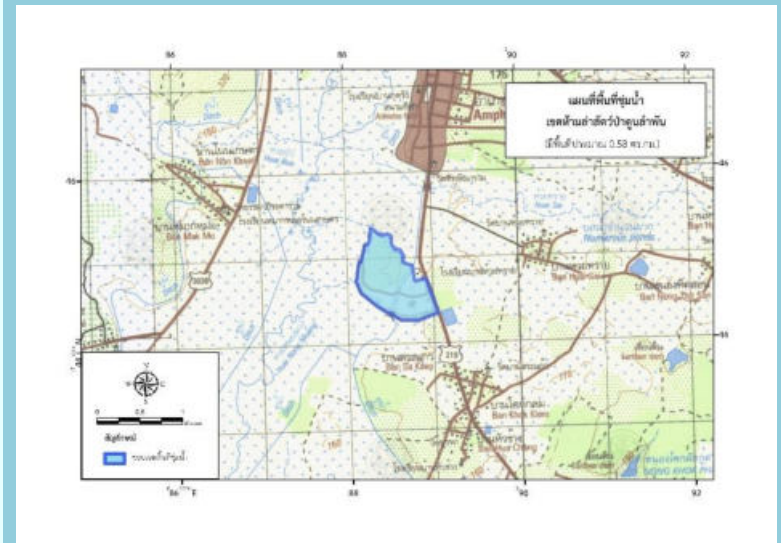
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำสนามบิน

ที่ตั้ง : ต.ประโคนชัย อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์
เนื้อที่ : ๖.๐๔ ตร.กม. (๓,๗๗๔ ไร่)

เดิมเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ มีการทำคันกั้นอ่างเก็บน้ำ มีลำน้ำหลายสายเชื่อมโยงกับอ่างเก็บน้ำ เช่น ห้วยลุมปุ๊ก ห้วยละเวีย พบพรรณไม้รวม ๒๐๔ ชนิด จาก ๑๓๐ สกุล ๖๙ วงศ์ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมไม่น้อยกว่า ๖ ชนิด พบนกไม่น้อยกว่า ๒๒๑ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลานไม่น้อยกว่า ๒๒ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๑๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๗) พบปลาอย่างน้อย ๓๓ ชนิด เป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ ปลาตองลาย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน

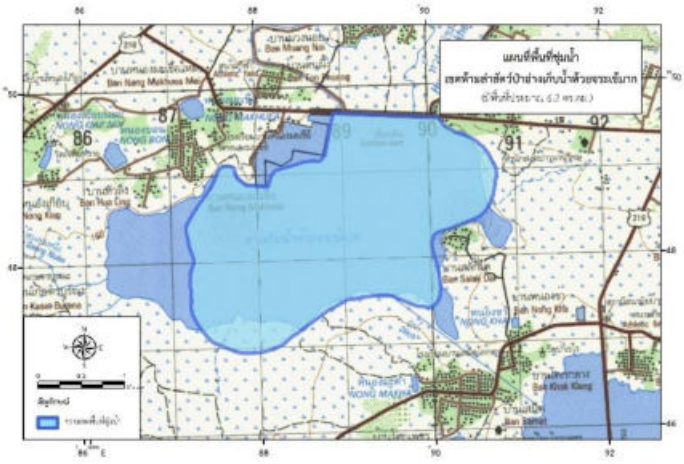
ที่ตั้ง : บ้านนาเชือก ต.นาเชือก อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม
เนื้อที่ : ๐.๕๘ ตร.กม. (๓๖๔ ไร่)

เป็นน้ำซับ และมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ตรงกลาง มีน้ำตลอดปี พบพืชอย่างน้อย ๕๐ ชนิด เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยเพียงแห่งเดียวในโลกของปูทูลกระหม่อมหรือปูแป้ง พบนกอย่างน้อย ๘๑ ชนิด เป็นนกน้ำ ๓ ชนิด ได้แก่ นกกระยางกรอบพันธุ์จีน เป็ดแดง นกยางควาย ชนิดอื่น ๆ ที่พบ ได้แก่ เหยี่ยวขาว นกเขาไฟ นกเขาใหญ่ นกเขาชวา นกกระปูดใหญ่ นกจาบคาเล็ก นกตะขาบ นกตีทอง นกปรอดคอลาย นกปรอดสวน นกกระจบหญ้าอกเทา ฯลฯ และพบปลาอย่างน้อย ๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

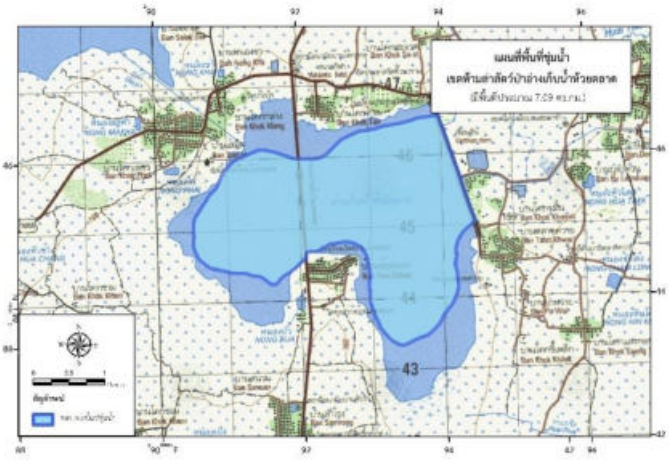
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก

ที่ตั้ง : ต.บ้านบัว ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
เนื้อที่ : ๖.๒๐ ตร.กม. (๓,๘๗๕ ไร่)

เป็นอ่างเก็บน้ำชลประทาน พบพืชริมอ่างเก็บน้ำ ได้แก่ กกสามเหลี่ยม หญ้าหวาย ถัดเข้าไปเป็นบัวหลวง กลางน้ำมีพืชใต้น้ำ ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก พืชลอยน้ำ ได้แก่ จอกหูหนู ผักบุ้ง ผักตบชวา พบนกอย่างน้อย ๑๑ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ เป็ดดำหัวดำ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย ได้แก่ นกกระสาแดง ชนิดที่อยู่ในสภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เป็ดดำหัวดำ พบปลาอย่างน้อย ๑๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด

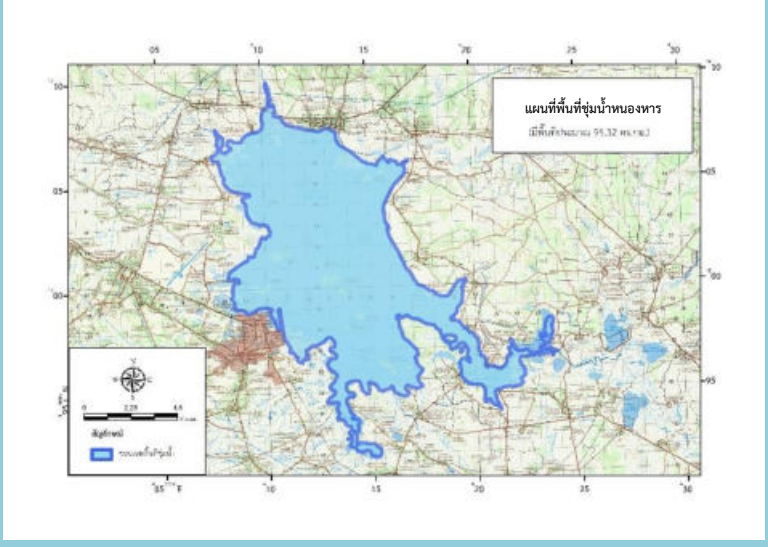

ที่ตั้ง : ต.เสม็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์
เนื้อที่ : ๗.๐๙ ตร.กม. (๔,๔๓๑ ไร่)

เป็นที่ลุ่มเกิดจากการยุบตัวของแผ่นดิน รับน้ำจากพื้นที่ข้างเคียง ไหลลงแม่น้ำมูล พบพันธุ์ไม้น้ำทั้งหมด ๔๓ ชนิด โดยพบบัวหลวงมากที่สุด รองลงมา คือ ผักตบชวา กกสามเหลี่ยมหรือผือ และจอกหูหนู พันธุ์พืชใต้น้ำพบมากที่สุด คือ สาหร่ายหางกระรอก สาหร่ายเส้นด้าย และดีปลีน้ำ บริเวณคันดินรอบอ่างเก็บน้ำพบไม้ยืนต้นทั้งหมด ๑๔ ชนิด มีไม้เด่น คือ กระถินณรงค์ และมะขามเทศ และขี้เหล็กไทย พบนก ๓๑ ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๒๙ ชนิด ไม่ใช่สัตว์ป่าคุ้มครอง ๒ ชนิด และพบปลาอย่างน้อย ๓๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

๓.๒.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๑๕ แห่ง

หนองหาร

ที่ตั้ง : ต.ธาตุเชิงชุม ต.ธาตุนาเวง ต.เชียงเครือ ต.ท่าแร่ ต.ม่วงลาย ต.เหล่าปอแดง และ ต.งิ้วด่อน อ.เมือง ต.นาแก้ว ต.บ้านแป้น ต.นาตงวัฒนา อ.โพนนาแก้ว จ.สกลนคร

เนื้อที่ : ๙๕.๓๒ ตร.กม. (๕๙,๕๗๗ ไร่)

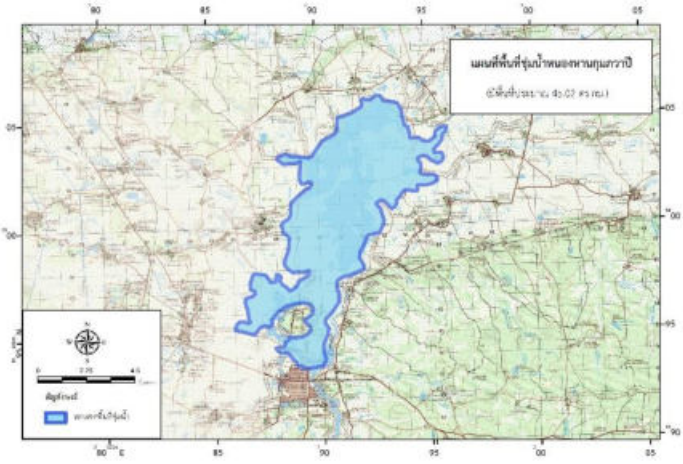
แหล่งน้ำธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่อยู่ในลุ่มน้ำโขง ลุ่มน้ำย่อยโขง-น้ำก่ำ พบพันธุ์ไม้น้ำ ๔๙ ชนิด ๒๕ วงศ์ พบไม้ยืนต้น ๑๓ ชนิด ๑๐ วงศ์ พบนก ๓๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๓๐ ชนิด มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคามตาม TRD คือ นกกระจาบธรรมดา พบพันธุ์ปลา ๔๔ ชนิด ๑๘ วงศ์ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง และถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลาบึก ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลานวลจันทร์น้ำจืด ปลาดุกอุย และปลาดุกด้าน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองหานกุมภวาปี

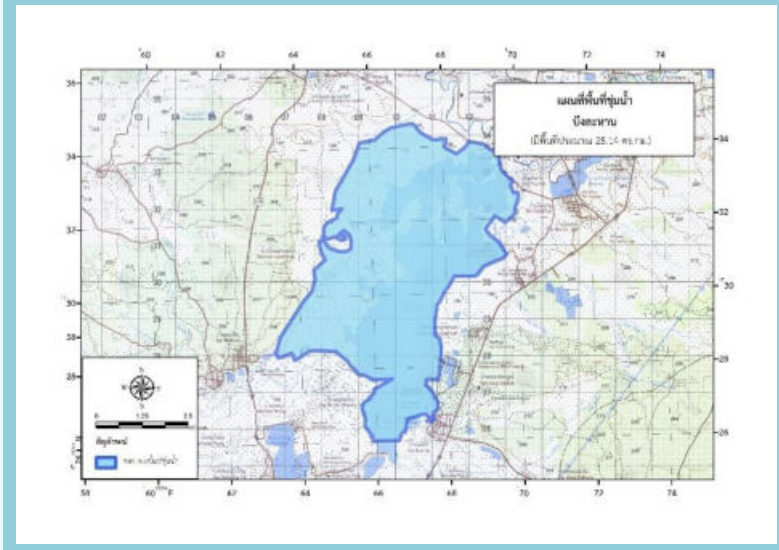
ที่ตั้ง : อ.กุมภวาปี ต.อุ่มจาน อ.ประจักษ์ศิลปาคม จ.อุดรธานี

เนื้อที่ : ๔๕.๐๒ ตร.กม. (๒๘,๑๓๖ ไร่)

แหล่งน้ำขนาดใหญ่ เกิดจากการไหลรวมกันของลำห้วย ๖ สาย และเป็นต้นกำเนิดที่สำคัญของลำน้ำปาว พบพืชน้ำอย่างน้อย ๑๕ ชนิด คาดว่ามีพรรณไม้อย่างน้อย ๒๐๐ ชนิด เป็นแหล่งชุมนุมนกอพยพ และนกที่ผ่านมาในฤดูหนาวจากจีนและยุโรป และตะวันออกกลาง พบนกอย่างน้อย ๗๔ ชนิด มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามทั้งสิ้น ๘ ชนิด เป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง คือ จระเข้น้ำจืด เป็นสัตว์มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ เต่าหับ เต่านา และตะพาบน้ำ งูหลาม งูจงอาง และงูเห่าด่างพ่นพิษ พบปลา ๗๒ ชนิด จาก ๒๕ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

บึงละหาน

ที่ตั้ง : ต.หนองบัวบาน ต.บ้านกอก ต.ละหาน ต.หนองบัวใหญ่ อ.จตุรัส จ.ชัยภูมิ

เนื้อที่ : ๒๘.๑๔ ตร.กม. (๑๗,๕๘๗ ไร่)

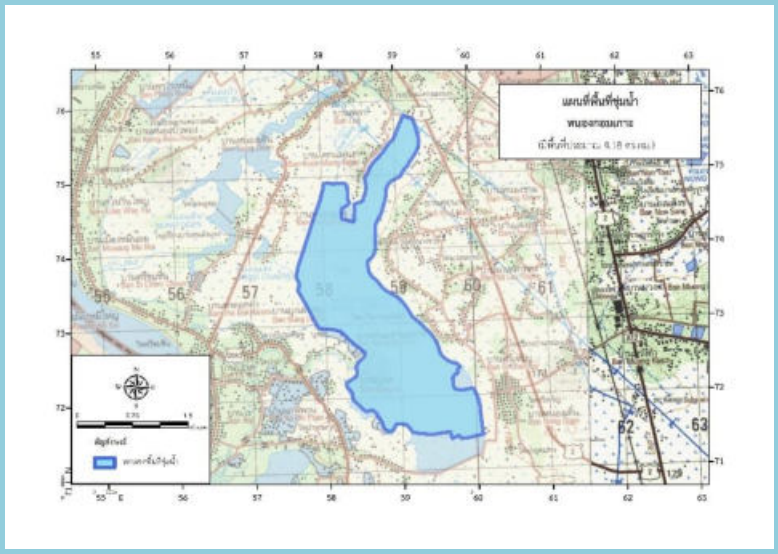
บึงน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ พบพันธุ์ไม้น้ำ ๗๕ ชนิด ๓๕ วงศ์ พบไม้ยืนต้น ๒๙ ชนิด ๑๖ วงศ์ พบนก ๕๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๕๑ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตาม TRD ๒ ชนิด คือ นกกระสาแดง และนกกระแต พบพันธุ์ปลา ๓๑ ชนิด ๑๕ วงศ์ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง และถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลาบึก ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองกอมเกาะ

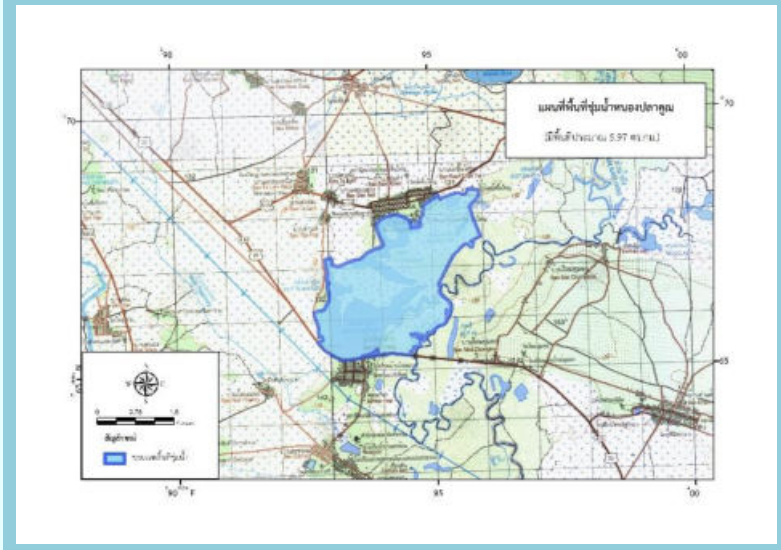
ที่ตั้ง : ต.หนองกอมเกาะ ต.ปะโค ต.เมืองหมี อ.เมือง จ.หนองคาย

เนื้อที่ : ๔.๑๘ ตร.กม. (๒,๖๑๒ ไร่)

เป็นพื้นที่น้ำท่วมถึงตรงส่วนที่เป็นลุ่ม ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำโขง พบพันธุ์ไม้น้ำทั้งสิ้น ๓๙ ชนิด ไม้ยืนต้นพบทั้งหมด ๒๖ ชนิด ไม้เด่น ได้แก่ ขี้เหล็กไทย กระถินณรงค์ ฯลฯ พบนกจำนวน ๔๐ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๓๗ ชนิด เป็นนกประจำถิ่น ๓๑ ชนิด นกอพยพ ๓ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๖ ชนิด เช่น เป็ดแดง นกยางกรอกพันธุ์จีน นกยางควาย เป็นต้น พบปลาอย่างน้อย ๓๓ ชนิด เป็นปลาในวงศ์ปลาตะเพียนมากที่สุด เป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้านและปลาดุกอุย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองปลาคูณ

ที่ตั้ง : ต.ขวาว ต.เมืองไพร อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

เนื้อที่ : ๕.๙๗ ตร.กม. (๓,๗๓๔ ไร่)

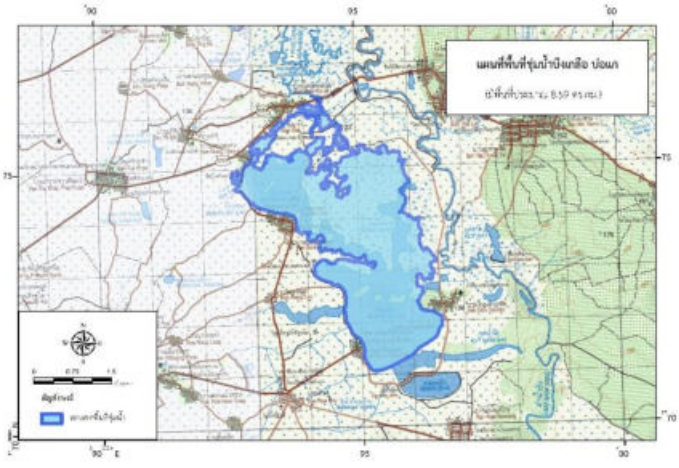
เป็นหนองน้ำธรรมชาติและบริเวณที่ราบน้ำท่วมถึง จัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ พบพันธุ์ไม้น้ำทั้งหมด ๔๑ ชนิด พบไม้ยืนต้น ๑๕ ชนิด ไม้เด่น ได้แก่ สะแกนา กระถินณรงค์ และยูคาลิปตัส พบนก ๓๘ ชนิด มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ตาม Thailand Red Data : Birds ๑ ชนิด คือ นกกระจาบธรรมดา เป็นนกประจำถิ่น ๒๙ ชนิด นกอพยพ ๑ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๘ ชนิด พบพันธุ์ปลาอย่างน้อย ๕๖ ชนิด ๑๙ วงศ์ โดยพบอย่างน้อย ๑๙ ชนิด ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

บึงเกลือ บ่อแก

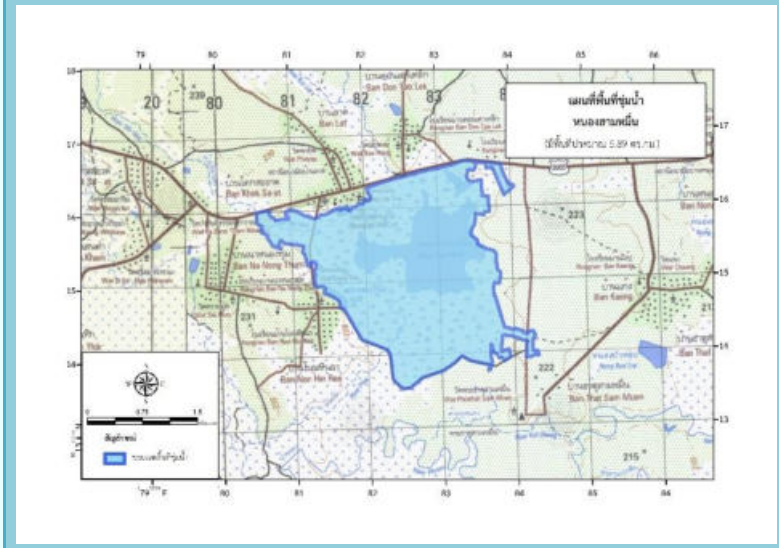
ที่ตั้ง : ต.บึงเกลือ อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด

เนื้อที่ : ๘.๕๙ ตร.กม. (๕,๓๖๙ ไร่)

เป็นอ่างเก็บน้ำที่มีสันฝายและที่ระบายน้ำล้น มีลักษณะเป็นบริเวณลานตะพักลำน้ำระดับต่ำ พบพันธุ์ไม้น้ำ ๔๓ ชนิด ไม้ยืนต้นที่ขึ้นบริเวณคันดินรอบหนองน้ำ พบ ๓๒ ชนิด พบนกจำนวน ๓๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๓๐ ชนิด เป็นนกประจำถิ่น ๒๖ ชนิด นกอพยพ ๒ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๖๐ ชนิด มีชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง และถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ คือ ปลาบึก (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองสามหมื่น

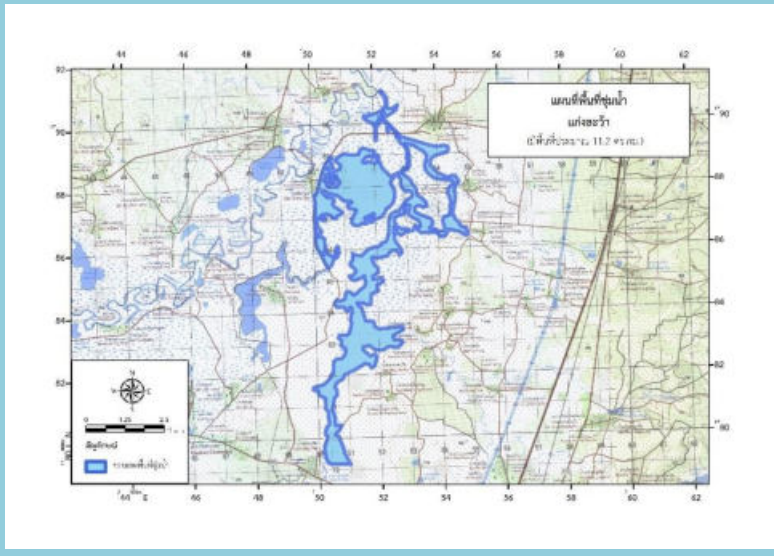
ที่ตั้ง : ต.บ้านแก้ง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
เนื้อที่ : ๕.๘๙ ตร.กม. (๓,๖๘๑ ไร่)

เป็นหนองน้ำแอ่งกระทะ พบพันธุ์ไม้น้ำ ๔๙ ชนิด ๒๕ วงศ์ พบไม้ยืนต้น ๑๓ ชนิด ๑๐ วงศ์ พืชเด่นพบบริเวณริมหนอง คือ กกสามเหลี่ยม รองลงมา คือ บัวหลวง พืชลอยน้ำพบมากที่สุด คือ ผักตบชวา จอกหูหนู และหญ้าไข พืชใต้น้ำพบมากที่สุด คือ สาหร่ายหางกระรอก พบนกทั้งหมด ๔๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๔๐ ชนิด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ตาม Thailand Red Data : Birds ๑ ชนิด คือ นกกระสาแดง เป็นนกประจำถิ่น ๓๒ ชนิด นกอพยพ ๙ ชนิด นกประจำถิ่น และนกอพยพ ๒ ชนิด พบปลา ๒๙ ชนิด และสัตว์น้ำอื่น ๆ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

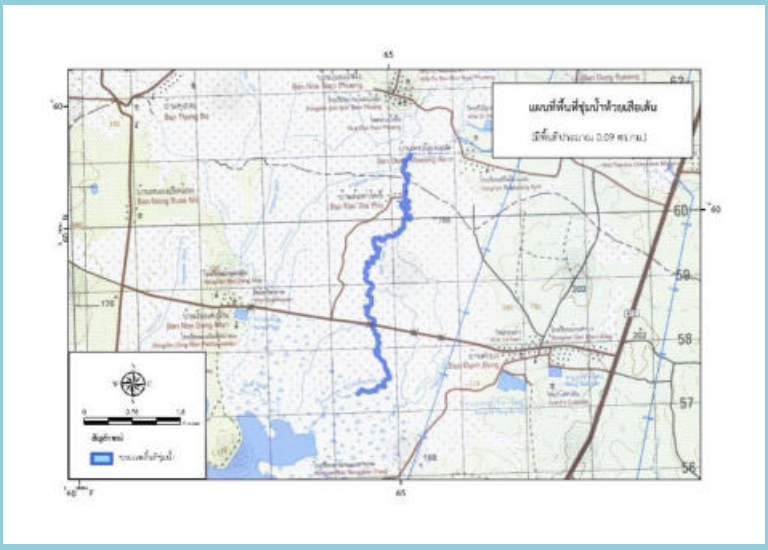
แก่งละว้า

ที่ตั้ง : ต.โคกสำราญ อ.บ้านไผ่ กิ่งอำเภอบ้านแฮด จ.ขอนแก่น
เนื้อที่ : ๑๑.๒๐ ตร.กม. (๗,๐๐๐ ไร่)

เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีน้ำขังตลอดปี พบพันธุ์ไม้ยืนต้นและล้มลุกที่พบพืช ๒๐ ชนิด พันธุ์ไม้น้ำพบ ๕๘ ชนิด พบนก ๔๐ ชนิด ชนิดที่จัดอยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ตาม Thailand Red Data : Birds (TRD) อยู่ในสถานภาพเป็นกังวลเล็กน้อยตาม IUCN และมีรายชื่ออยู่ในบัญชีที่ II ของ CITES คือ เหยี่ยวดำ พบปลาอย่างน้อย ๕๗ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกอุยและปลาดุกด้าน ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลากัดเขียว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

ห้วยเสือเต้น

ที่ตั้ง : ต.น้ำพอง ต.สะอาด อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น

เนื้อที่ : ๐.๐๙ ตร.กม. (๕๘ ไร่)

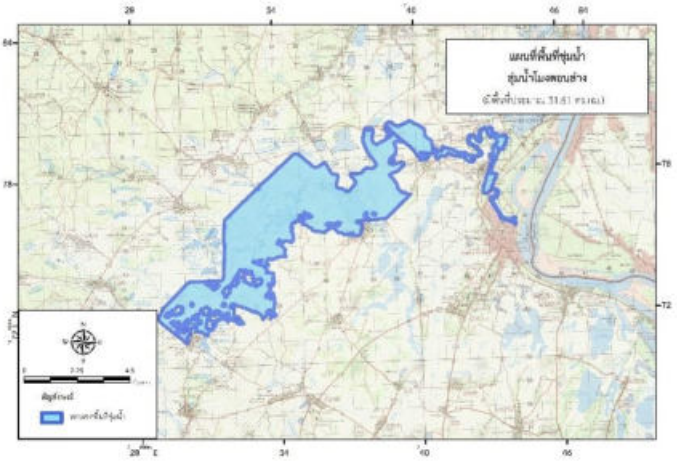
เป็นลำห้วยเกิดจากภูพานคำหรือภูพานตะวันตกส่วนที่เรียกว่าภูวัด ไหลจากเหนือลงสู่ใต้สู่ลำน้ำพอง ก่อนบรรจบกับลำน้ำพองเชื่อมกันที่รายน้ำท่วมถึงของลำน้ำพองที่บริเวณบ้านห้วยเสือเต้น พบพืชน้ำอย่างน้อย ๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) พื้นที่รอบหนองส่วนใหญ่เป็นนาข้าว บริเวณคันดินพบไม้ยืนต้นทั้งหมด ๑๖ ชนิด พบนก ๕๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๕๑ ชนิด เป็นชนิดที่ใกล้ถูกคุกคามตาม Thailand Red Data : Birds (TRD) คือ นกอีลุ้ม เป็นนกประจำถิ่น ๓๕ ชนิด นกอพยพ ๖ ชนิด พบปลาอย่างน้อยรวม ๓๗ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

ลุ่มน้ำโมงตอนล่าง

ที่ตั้ง : อ.ศรีเชียงใหม่ อ.ท่าบ่อ อ.สังคม จ.หนองคาย

เนื้อที่ : ๓๑.๖๑ ตร.กม. (๑๙,๗๕๖ ไร่)

เกิดจากทิวเขาภูพานถึงภูพระบาท ริมหนองน้ำมีหญ้าคาโสน และกกสามเหลี่ยม ไม้ล้มลุก ได้แก่ เสียว สะแกกลางน้ำมีพืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักบุ้ง พังพวยน้ำ พบนกอย่างน้อย ๔ ชนิด เป็นนกอพยพทั้งหมด ได้แก่ เหยี่ยวด่างดำขาว นกหัวโตเล็กขาเหลือง นกชายเลนน้ำจืด นกปากซ่อมหางพัด จำนวนชนิดละ ๒-๓ ตัว พบปลาอย่างน้อย ๔๗ ชนิด เป็นปลาในวงศ์ปลาตะเพียนอย่างน้อย ๑๗ ชนิด ปลาหมอ อย่างน้อย ๔ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำมูลและบุ่งทาม

ที่ตั้ง : อ.พุทไธสง จ.บุรีรัมย์ อ.สตึก อ.ชุมพลบุรี อ.ท่าตูม อ.รัตนบุรี จ.สุรินทร์ อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนใน จ.นครราชสีมา จ.บุรีรัมย์ จ.สุรินทร์ จ.ร้อยเอ็ด จ.ศรีสะเกษ และ จ.อุบลราชธานี

เนื้อที่ : ๓๙๐.๓๔ ตร.กม. (๒๔๓,๙๖๑ ไร่)

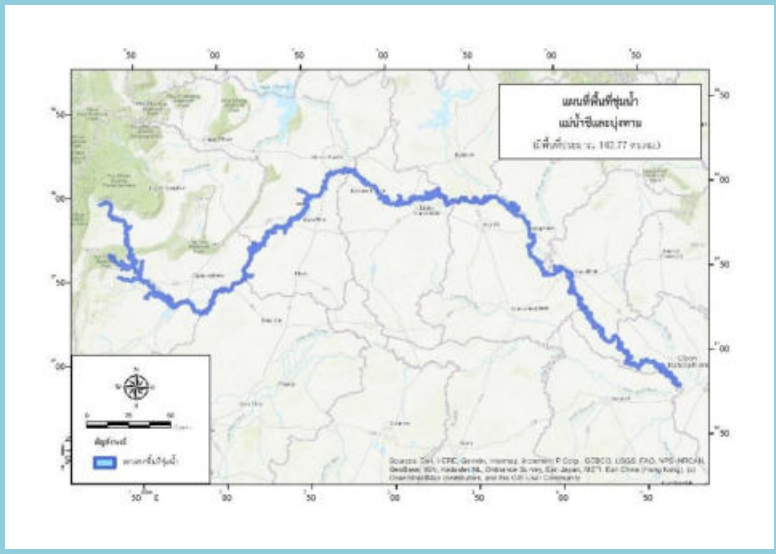
เป็นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นเล็กน้อย บริเวณติดแม่น้ำเป็นบริเวณค่อนข้างราบเรียบ พบพืชน้ำอย่างน้อย ๗ ชนิด พืชใต้น้ำ ได้แก่ สาหร่ายหางกระรอก บริเวณชายน้ำพบกกสามเหลี่ยม เอื้องเพ็ดม้า ไม้พุ่ม ได้แก่ เสียว หูลิง กระโดนน้ำ พบปลาอย่างน้อย ๑๐๙ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาเอินคางมุม ปลาเทพา ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน ปลาหมากผาง ปลาแมวหูดำ ปลานวลจันทร์น้ำจืด ปลาชะอี ปลาหมูครีบแดง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำชีและบุ่งทาม

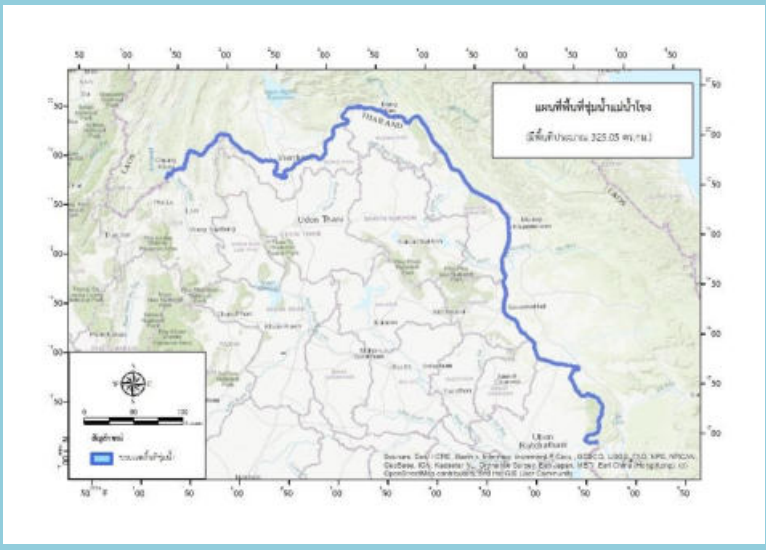
ที่ตั้ง : พื้นที่บางส่วนใน จ.ชัยภูมิ จ.นครราชสีมา จ.ขอนแก่น จ.มหาสารคาม จ.กาฬสินธุ์ จ.ร้อยเอ็ด จ.ยโสธร จ.ศรีสะเกษ และ จ.อุบลราชธานี

เนื้อที่ : ๑๔๒.๗๗ ตร.กม. (๘๙,๒๓๔ ไร่)

พื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ พื้นที่ซึ่งแม่น้ำมูลจะมาบรรจบกับแม่น้ำชี เรียก สบมูล-ชี พื้นที่บริเวณใกล้ลำน้ำเป็นป่าริมน้ำ รวมถึงมีป่าเบญจพรรณซึ่งยังหลงเหลืออยู่บางจุด พบพืชอย่างน้อย ๑๔ ชนิด ประเภทไม้พุ่ม พืชริมน้ำ พืชลอยน้ำ และไม้เลื้อย พบนกอย่างน้อย ๓ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม คือ เหยี่ยวแดง พบปลาอย่างน้อย ๓๙ ชนิด ส่วนใหญ่ที่พบเป็นปลาเศรษฐกิจ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำโขง (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ที่ตั้ง : แม่น้ำโขงตอนกลาง ไหลผ่าน จ.เลย จ.หนองคาย จ.มุกดาหาร จ.บึงกาฬ จ.นครพนม จ.อำนาจเจริญ และ จ.อุบลราชธานี

เนื้อที่ : ๓๒๕.๐๕ ตร.กม. (๒๐๓,๑๕๙ ไร่)

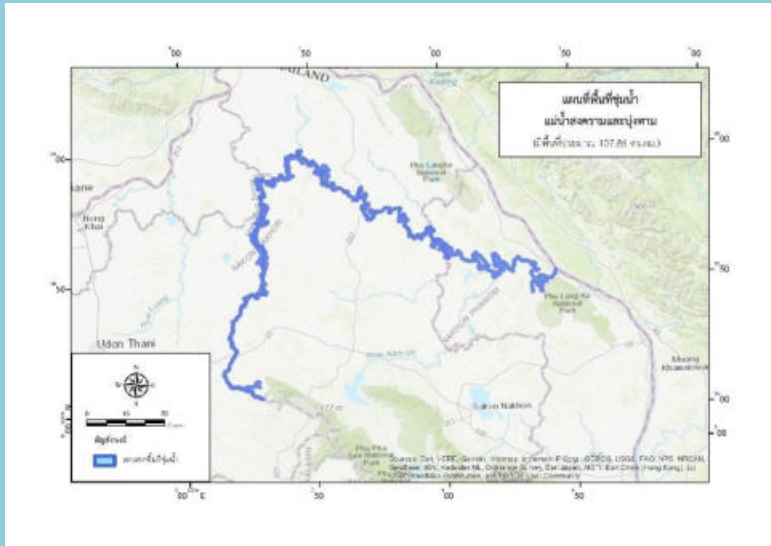
เป็นแม่น้ำสายใหญ่ของโลกที่มีความยาวเป็นอันดับที่ ๑๑ มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย พบชนิดพันธุ์ปลาทั้งระบบแม่น้ำเกือบ ๑,๐๐๐ ชนิด พบในประเทศไทยอย่างน้อย ๒๘๙ ชนิด มีตั้งแต่ปลาน้ำจืดที่ตัวใหญ่ที่สุดของโลก คือ ปลาบึก จนถึงปลาชิวที่มีขนาดเล็กเป็นอันดับ ๓ ของโลก คือ ปลาชิวแคระ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์/หายาก และชนิดที่พบเฉพาะถิ่นในระบบแม่น้ำโขง มีอย่างน้อย ๓๐ ชนิด พบปลาประมาณ ๒๘๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำสงครามและบุ่งทาม

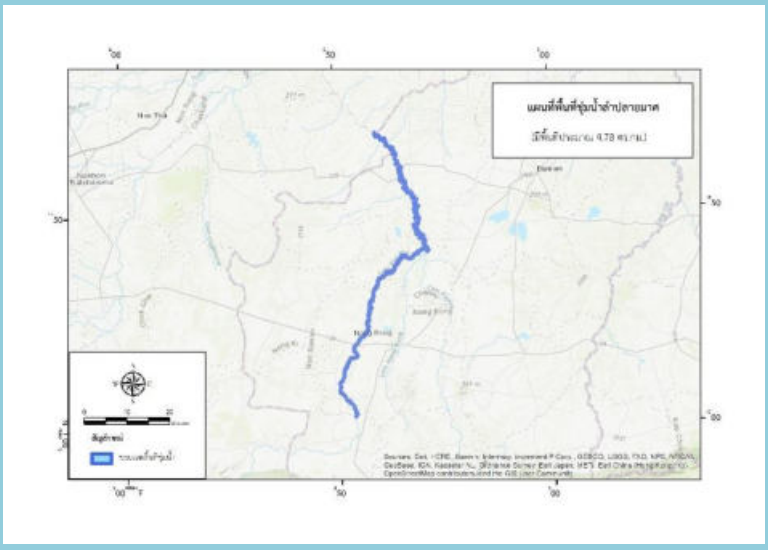
ที่ตั้ง : พื้นที่บางส่วนของ จ.สกลนคร จ.หนองคาย จ.อุดรธานี จ.บึงกาฬ และ จ.นครพนม

เนื้อที่ : ๑๐๗.๘๖ ตร.กม. (๖๗,๔๑๓ ไร่)

เป็นแม่น้ำสายหลักของแม่น้ำโขง ป่าที่พบในบริเวณลุ่มน้ำนี้ ประกอบด้วย ป่าบึงน้ำจืดหรือป่าบุ่ง-ทาม ป่าเต็งและป่าดิบแล้ง พบพืชหายาก ๗ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๓ ชนิด คือ เต่านา เต่าดำ และตะพาบน้ำ พบปลาอย่างน้อย ๑๘๓ ชนิด ชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ เช่น ปลากระเบนแม่น้ำโขง ปลาตองลาย ปลากระโห้ ปลาเอนฝ้าย ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ เช่น ปลาหมากผาง ปลาแมวหูดำ ปลายี่สก ปลานวลจันทร์ ปลาดุกด้าน ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ เป็นต้น ปลากัดเขียว เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๖)

ลำปลายมาศ

ที่ตั้ง : อ.ชำนิ อ.ลำปลายมาศ อ.นางรอง จ.บุรีรัมย์

เนื้อที่ : ๔.๗๘ ตร.กม. (๒,๙๘๙ ไร่)

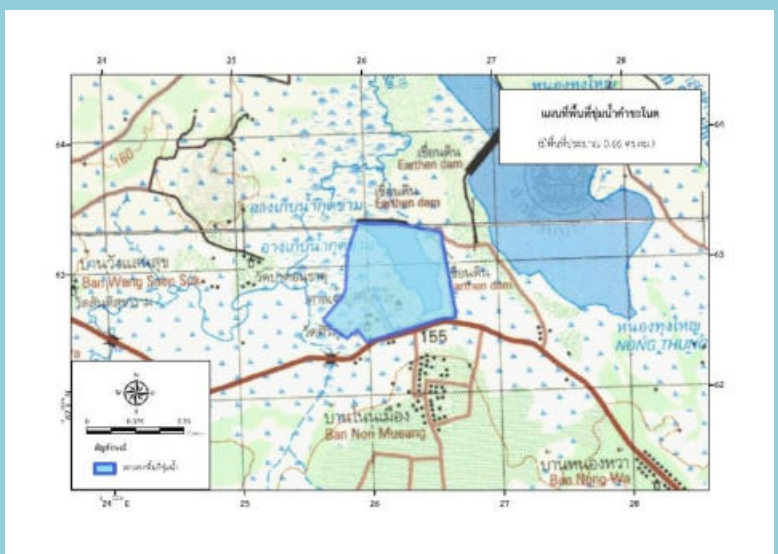
เป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำมูล พบพันธุ์ไม้ประมาณ ๑๖ ชนิด พบนกอย่างน้อย ๕ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เป็ดหงส์ ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกจาบปีกอ่อนอกเหลือง นกชนิดอื่น ได้แก่ นกชายเลนน้ำจืด นกปากช่อมหางเข็ม นกเด้าดินทุ่ง พบปลาประมาณ ๓๗ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน พบปลามากที่สุดในวงศ์ปลาตะเพียน ๑๑ ชนิด เช่น ปลาแปบขาว ปลายี่สกเทศ ปลาตะเพียนขาว เป็นต้น รองลงมา คือ ปลาในวงศ์ปลากด และปลาในวงศ์ปลาแขยง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

๓.๒.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม จำนวน ๕ แห่ง

คำชะโนด

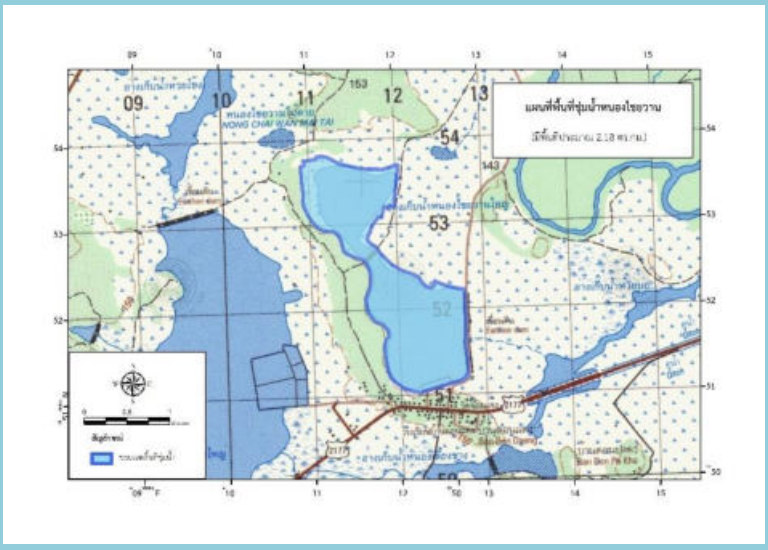
ที่ตั้ง : บ้านโนนเมือง ต.บ้านม่วง อ.บ้านดุง จ.อุดรธานี

เนื้อที่ : ๐.๖๖ ตร.กม. (๔๑๒ ไร่)

เป็นป่าที่มีน้ำท่วมขังตลอดปีและปกคลุมด้วยไม้ยืนต้น โดยเฉพาะไม้เด่น คือ ต้นชะโนด พบพรรณไม้น้ำทั้งหมด ๖๓ ชนิด พรรณพืชบนพื้นที่ป่าพรุ (เกาะคำชะโนด) พบจำนวน ๒๗ ชนิด ไม้ยืนต้นที่ขึ้นบริเวณคันดินโดยรอบหนองน้ำ ๖๔ ชนิด พบนก ๓๓ ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๓๑ ชนิด แบ่งเป็นนกประจำถิ่น ๒๔ ชนิด นกอพยพ ๑ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๗ ชนิด นกอพยพมาเพื่อผสมพันธุ์ ๑ ชนิด พบปลาประมาณ ๓๗ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพบปลาอย่างน้อย ๓๔ ชนิด และพบสัตว์น้ำอื่น ๆ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองไชยวาน

ที่ตั้ง : ต.ท่าบ่อสงคราม อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม

เนื้อที่ : ๒.๑๘ ตร.กม. (๑,๓๖๓ ไร่)

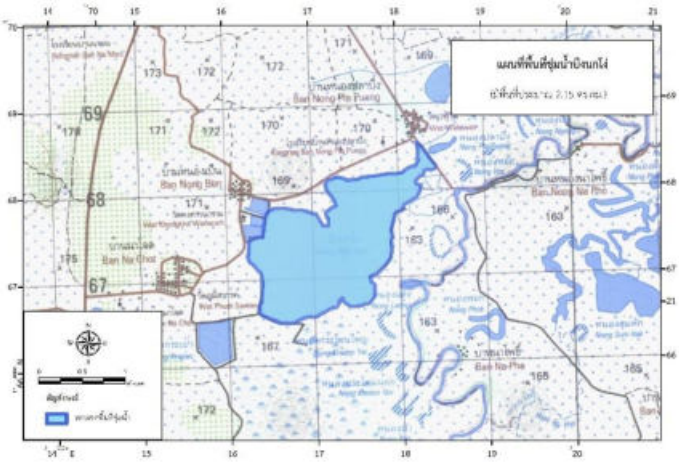
เป็นส่วนหนึ่งของป่าบุ่งป่าทามในลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในลุ่มน้ำโขง รับน้ำจากพื้นที่โดยรอบและจากห้วยทราย พบพรรณไม้น้ำ ๗๓ ชนิด พรรณไม้ยืนต้นที่ขึ้นบริเวณคันดินโดยรอบหนองน้ำ พบ ๓๑ ชนิด ไม้เด่น คือ ยูคาลิปตัส พรรณไม้พื้นเมือง เช่น หนามแท่ง และเป็นพรรณไม้ในป่าเต็งรัง เช่น เหียง และประดู่ป่า พบนก ๒๔ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๒๒ ชนิด พบพันธุ์ปลา ๓๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

บึงนกโง่

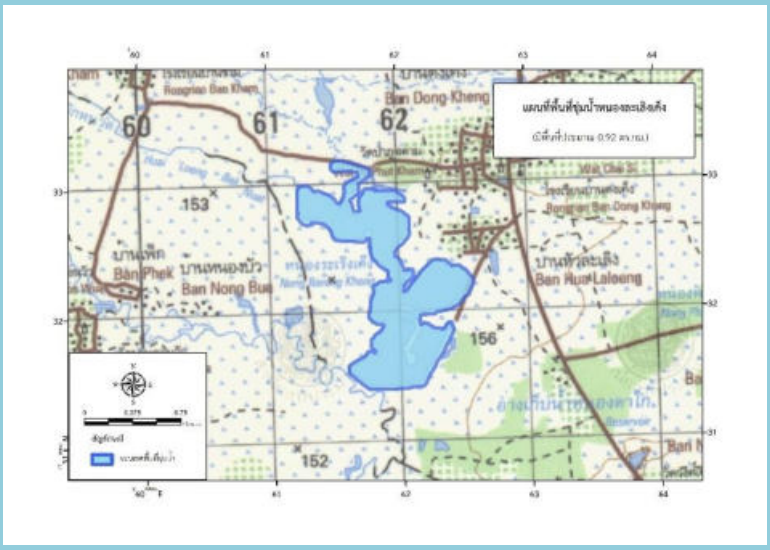
ที่ตั้ง : ต.ศรีสำราญ อ.คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ

เนื้อที่ : ๒.๑๕ ตร.กม. (๑,๓๔๕ ไร่)

หนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่โล่งกว้าง และเป็นพื้นที่ลุ่มอยู่ในลุ่มน้ำชี ลุ่มน้ำย่อยชีส่วนที่ ๒ รับน้ำจากพื้นที่สูงโดยรอบ และไหลลงสู่แม่น้ำชี พบนกทั้งหมด ๖๙ ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๖๖ ชนิด นกที่มีประชากรมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ นกปากห่าง เป็ดแดง และนกแอ่นทุ่งเล็ก พบปลาอย่างน้อย ๒๙ ชนิด เป็นปลาในวงศ์ปลาตะเพียนมากที่สุด โดยพบอย่างน้อย ๑๑ ชนิด มีชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลากัด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

หนองละเลิงเค็ง

ที่ตั้ง : บ้านหัวละเลิง ต.ดงเค็ง
อ.หนองสองห้อง จ.ขอนแก่น

เนื้อที่ : ๐.๙๒ ตร.กม. (๕๗๓ ไร่)

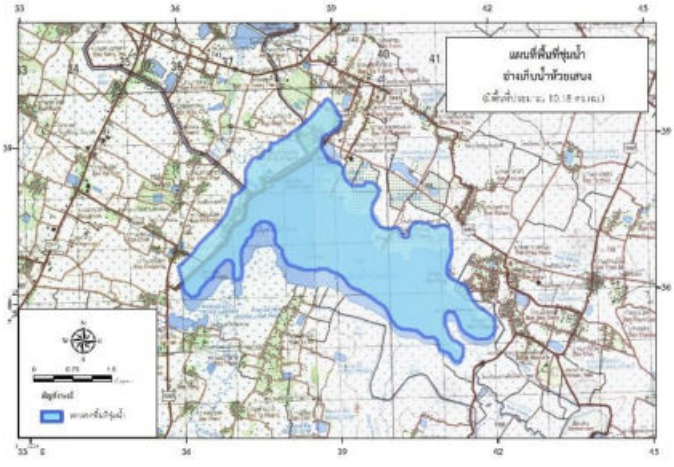
เป็นที่ลุ่มหนองน้ำอยู่ในลุ่มน้ำมูล-ลำสะเทด รับน้ำจากพื้นที่สูงโดยรอบ พบพืชน้ำทั้งหมด ๕๐ ชนิด บริเวณคันดินรอบหนองและเกาะพบไม้ยืนต้น ๔๒ ชนิด ไม้เด่นได้แก่ สะแกนา มะขามเทศ และกระถินณรงค์ พบนกทั้งหมด ๙๔ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๙๐ ชนิด มีชนิดมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ตาม Thailand Red Data : Birds (TRD) ๑ ชนิด คือ นกกระสาแดง เป็นชนิดที่ใกล้ถูกคุกคามตาม TRD ๓ ชนิด คือ นกกระจาบทอง นกอีลุ้ม และนกปรอดหัวโขน พบปลาอย่างน้อย ๓๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง

ที่ตั้ง : อ.เมือง จ.สุรินทร์

เนื้อที่ : ๑๐.๑๘ ตร.กม. (๖,๓๖๒ ไร่)

เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ของจ.สุรินทร์ อยู่ในลุ่มน้ำมูล-ลำชีน้อยห้วยเสนง พบพรรณไม้น้ำทั้งหมด ๕๓ ชนิด พบไม้ยืนต้นบริเวณรอบคันดินพบทั้งหมด ๑๕ ชนิด ไม้เด่น ได้แก่ ขี้เหล็กไทย กระถินณรงค์ สนทะเล และยูคาลิปตัส พบนกจำนวน ๕๓ ชนิด จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ๔๙ ชนิด เป็นนกประจำถิ่น ๔๐ ชนิด นกอพยพ ๑๑ ชนิด นกประจำถิ่นและนกอพยพ ๒ ชนิด และพบปลาอย่างน้อย ๔๐ ชนิด พบมีชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ กราย ปลาตองลาย ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

พื้นที่ชุ่มน้ำภาคกลางและตะวันออก

- แรมซาร์ไซต์ ๒ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๒๐ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑๘ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๓๓ แห่ง

รวมพื้นที่ประมาณ ๒๔,๓๖๓.๐๗ ตร.กม.

๓.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคกลางและภาคตะวันออก

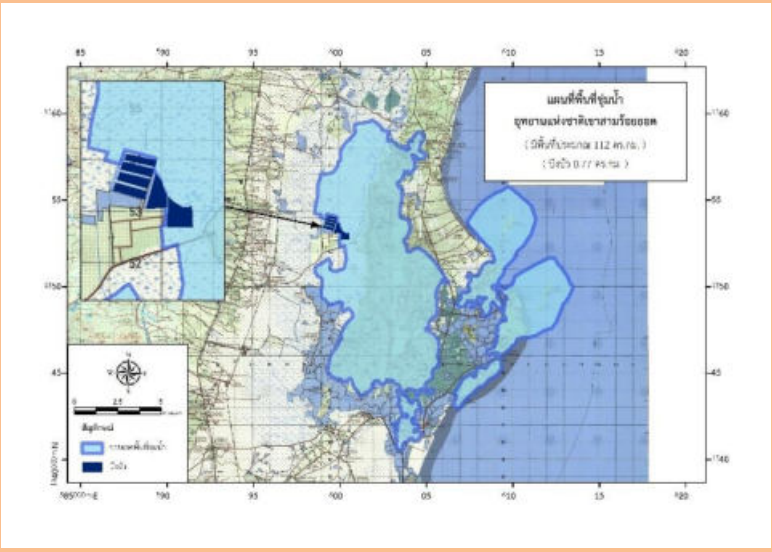
๓.๓.๑ แรมซาร์ไซต์ จำนวน ๒ แห่ง

อุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด

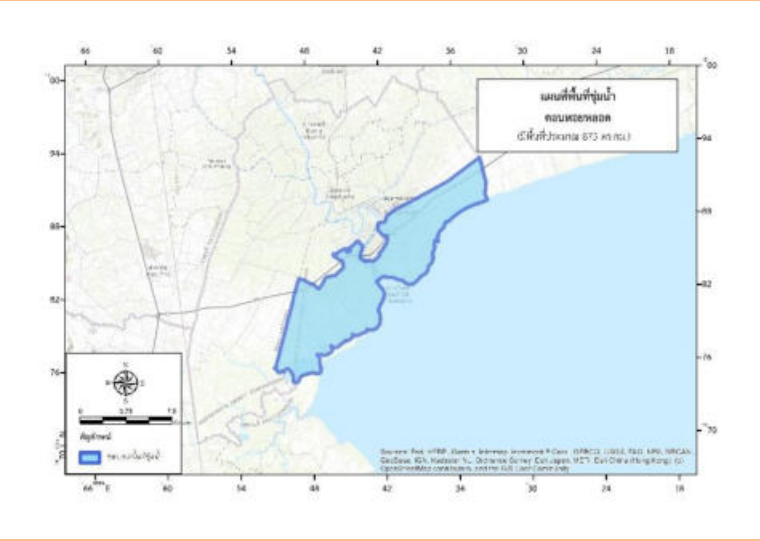
ที่ตั้ง : อ.สามร้อยยอด อ.กุยบุรี
จ.ประจวบคีรีขันธ์

เนื้อที่ : ๑๑๒ ตร.กม. (๗๐,๐๐๐ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๒๒๓๘ ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ บึงน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่ มีน้ำตลอดทั้งปี ประกอบด้วยระบบนิเวศที่สำคัญ ๒ ส่วน คือ ระบบนิเวศแหล่งน้ำในผิวดิน และชายฝั่งทะเล เป็นแหล่งพักพิงและสร้างรังวางไข่ของนกอพยพ และเป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญของเสือปลาขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย พบพรรณไม้รวม ๒๙๔ ชนิด จาก ๒๓๖ สกุล ๙๕ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เช่น นมแมวและสรัสจันทร พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๑๑ ชนิด เช่น หงอนไก่ไทย สาบเสือ ไมยราบยักษ์ หญ้าคา หญ้าขจรจบ. ผักตบชวา เป็นต้น และพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ผักขมหนามและตะขบฝรั่ง เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH ๐๓๖ พบนกพงนาพันธุ์แมนจูเรีย ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ และนกหัวโตมลายู ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์ที่มีสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม นอกจากนี้ ยังพบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ คือ เต่าเหลือง และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ เช่น โลมาอิรวดี ลิงกังเหนือ เสือปลา เต่าหับ เป็นต้น พบปลา ๔๕ ชนิด จาก ๒๐ วงศ์ พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๗ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒,๓๔๔ ตัวต่อตารางเมตร พบแนวปะการังบริเวณเกาะโกลำ ส่วนใหญ่เป็นพวกปะการังโขดขนาดเล็ก และไม่พบทรัพยากรหญ้าทะเล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

ดอนหอยหลอด

ที่ตั้ง : ต.บางจะเกร็ง ต.แหลมใหญ่ ต.บางแก้ว และ ต.คลองโคน อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม

เนื้อที่ : ๘๗๕ ตร.กม. (๕๔๖,๘๗๕ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๐๙๙ ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลที่พบได้ยาก เป็นหาดเลนขนาดใหญ่ ลักษณะดินเกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำและตะกอนน้ำทะเลบริเวณปากแม่น้ำแม่กลอง พบพรรณไม้รวม ๒๓๐ ชนิด จาก ๑๗๘ สกุล ๖๙ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ จำนวน ๑ ชนิด คือ จิกเล พืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๙ ชนิด เช่น สาบเสือ ขี้เหล็กย่าน หญ้ายาง แมงลักคา ผักตบชวา เป็นต้น และพบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๒ จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ผักขมหนาม และตะขบฝรั่ง เป็นพื้นที่เครือข่ายอนุรักษ์นกอพยพ โดยอยู่กลุ่มพื้นที่ชุ่มน้ำย่อยของพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวไทยตอนใน พบสัตว์ป่าที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) จำนวน ๑ ชนิด คือ นกชายเลนปากช้อน มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๑ ชนิด คือ นกทะเลขาเขียวลายจุด มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๑ ชนิด คือ ค้างคาวแม่ไก่ภาคกลาง อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ นกอ้ายงั่ว และนกกาบบัว และอยู่ในสถานภาพเป็นกังวลน้อยที่สุด (LC) จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ นกกาน้ำใหญ่ นกกระสาแดง พบปลาทั้งสิ้น ๙๙ ชนิด จาก ๓๙ วงศ์ เป็นปลาที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ได้แก่ ปลากระเบนราหู และปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) จำนวน ๑ ชนิด คือ ปลาบูใส พบสัตว์หน้าดินทั้งหมด ๑๗ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๑๒ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๕๐๐ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

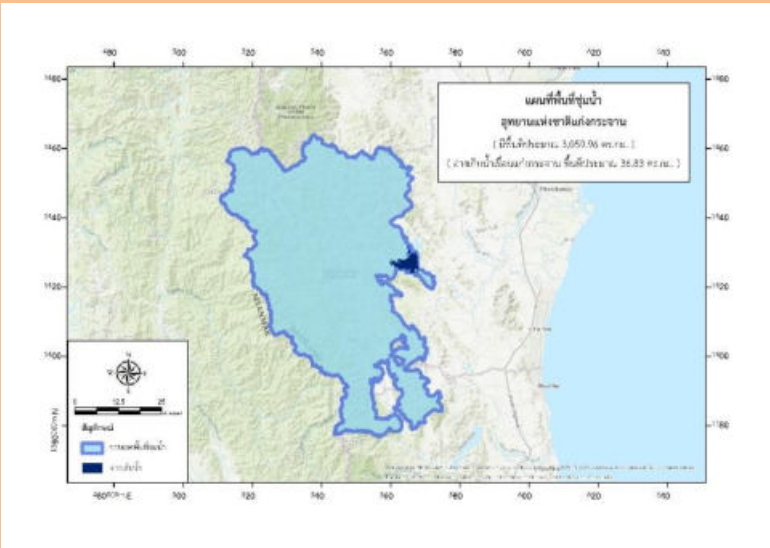
๓.๓.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๒๐ แห่ง

อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

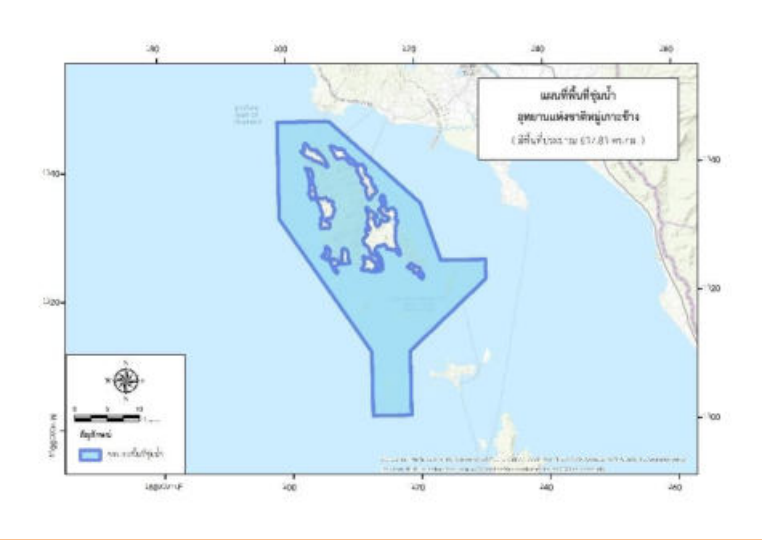
ที่ตั้ง : อ.หนองหญ้าปล้อง อ.แก่งกระจาน อ.ท่ายาง จ.เพชรบุรี และ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์

เนื้อที่ : ๓,๐๕๙.๙๖ ตร.กม. (๑,๙๑๒,๔๗๒ ไร่)

ภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาตะนาวศรี เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำปราณบุรี มีน้ำตกและน้ำพุร้อน มีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ คือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน และอ่างเก็บน้ำเขื่อนปราณบุรี ประกอบด้วย ป่าดิบเขา ป่าดงดิบชื้น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าละเมาะ พบนกอย่างน้อย ๔๐๘ ชนิด มีชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกปากซ่อมพง นกขมิ้นขาว นกจับแมลงอกสีน้ำตาลอ่อน นกเค้าหน้าผากขาว นกเงือกคอแดง และนกเงือกกรามช้างปากเรียบ มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) และพบเฉพาะภายในอุทยาน คือ นกกระสาคอขาว เป็นนกที่เพิ่งพบใหม่ที่นี่ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) ได้แก่ นกยางลายเสือ เป็ดคับแค เหยี่ยวกิ้งก่าสีน้ำตาล นกจอกป่าหัวโต เหยี่ยวภูเขา เป็นต้น นอกจากนี้บริเวณธารน้ำกลางป่าดงดิบ ยังพบนกพญาปากกว้างถึง ๖ ชนิด จาก ๗ ชนิด ที่พบในประเทศไทย พบสัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย ๒๘ ชนิด มีร่องรอยและการพบเห็นจระเข้น้ำจืด ซึ่งอยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) และมีรายงานว่าพบปูเจ้าซึ่งเป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น และพบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๔๒ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง

ที่ตั้ง : อ.แหลมงอบ จ.ตราด

เนื้อที่ : ๖๓๗.๘๓ ตร.กม. (๓๙๘,๖๔๖ ไร่)

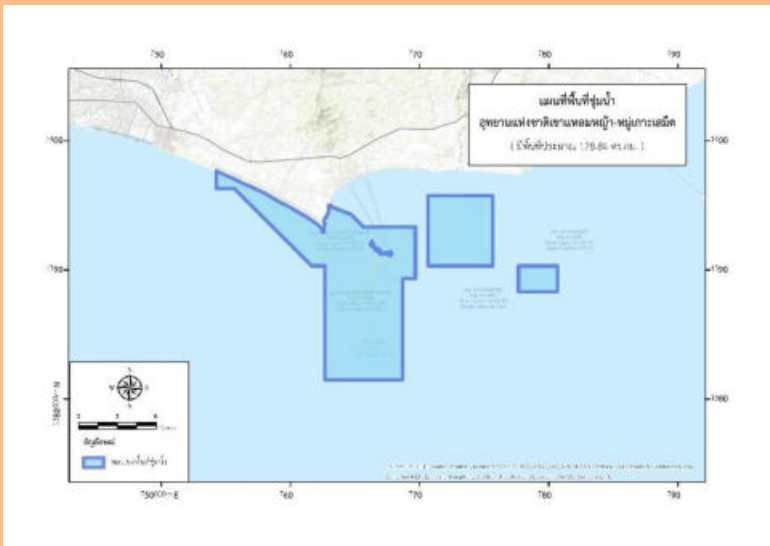
ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อยรวม ๔๗ เกาะ วางตัวขนานไปกับชายฝั่งทะเล จ.ตราด โดยเกาะช้างเป็นเกาะใหญ่ที่สุด มีแม่น้ำลำคลองสายสั้น ๆ เป็นคลองที่น้ำทะเลเข้าถึง ต้นน้ำเป็นห้วยน้ำจืดไหลลงมาจากน้ำตกในหุบเขาไหลผ่านป่าชายเลนลงสู่ทะเลรอบเกาะ พบพรรณไม้ถึง ๑,๐๓๒ ชนิด พบพรรณไม้หายากไม่น้อยกว่า ๓ ชนิด มีสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ลิงเสน และตะพาบธรรมดา มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ ค่างหงอก พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๑ ชนิด จาก ๕๘ วงศ์ และยังพบปะการังหลายชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙)

อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด

ที่ตั้ง : ต.บ้านเพ อ.เมือง ต.แกลง อ.แกลง จ.ระยอง

เนื้อที่ : ๑๒๘.๘๔ ตร.กม. (๘๐,๕๒๕ ไร่)

มีภูมิประเทศแบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่อยู่บนแผ่นดินใหญ่ บางส่วนเป็นแหลมยื่นออกไปในทะเล และส่วนที่เป็นเกาะในทะเล สังคมพืชธรรมชาติ ได้แก่ ป่าดิบแล้ง ป่าเขาหินปูน ป่าชายหาด ทรัพยากรสัตว์ป่ามีการกระจายพันธุ์ของสัตว์ป่าอย่างหลากหลาย มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๗ ชนิด นก ๑๑๘ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๔ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๑๕ ชนิด สัตว์น้ำ ได้แก่ ปะการัง ๔๒ ชนิดปลา ๑๕๗ ชนิด หอย ๕๑ชนิด ปู ๘ ชนิด และยังมีแนวปะการังรอบเกาะเสม็ด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

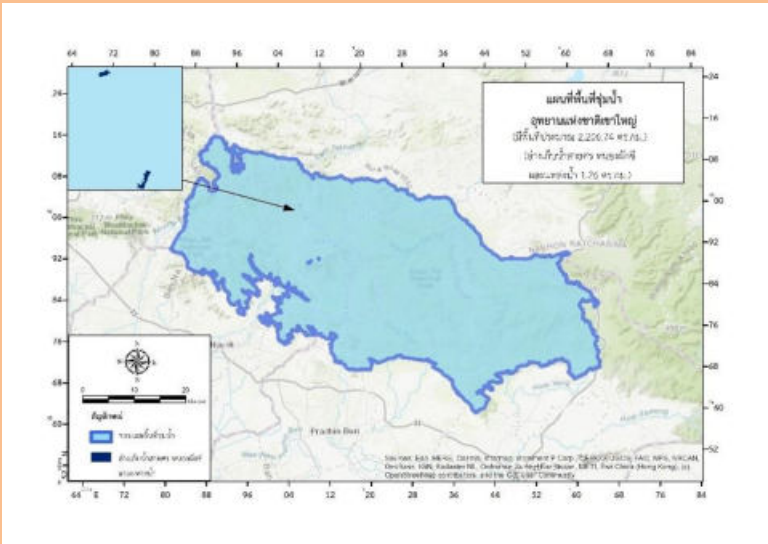

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

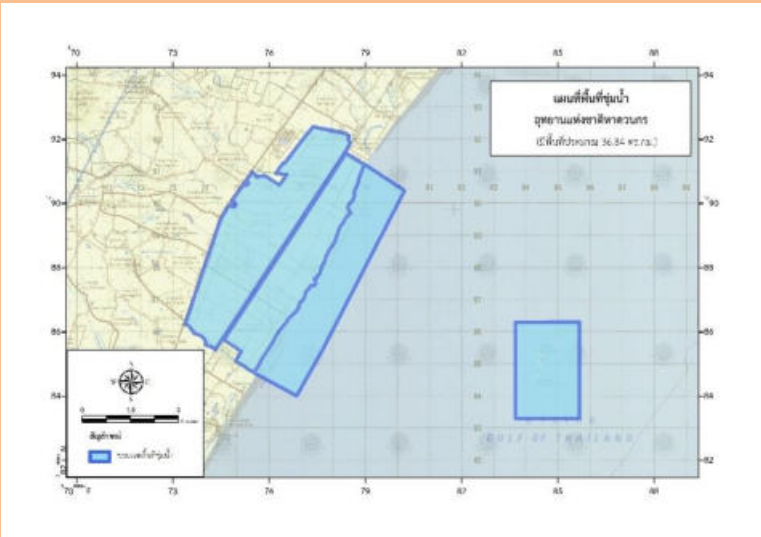
ที่ตั้ง : จ.สระบุรี จ.นครราชสีมา
จ.ปราจีนบุรี จ.นครนายก

เนื้อที่ : ๒,๒๐๖.๗๔ ตร.กม. (๑,๓๗๙,๒๑๒ ไร่)

เป็นผืนป่าเขาใหญ่ มีทุ่งหญ้าสลับกับป่าไม้ ตั้งอยู่ทางตะวันตกของเทือกเขาพนมดงรัก เป็นแหล่ง กำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย สังคมพืชที่พบประกอบด้วยป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ พบนกอย่างน้อย ๑๙๘ ชนิด เป็นนกประจำถิ่น ๑๖๒ ชนิด นกอพยพตามฤดูกาล ๓๑ ชนิด และที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ ๕ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๑๑ ชนิด เกือบทั้งหมดพบในลำธารน้ำไหล พบสัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย ๒๐ ชนิด ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ งูคอขวั้นหัวลายสามเหลี่ยม งูปี่แก้วใหญ่ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติหาดวนกร

ที่ตั้ง : ต.ห้วยยาง ต.คลองวาฬ อ.เมือง และ
ต.ห้วยยาง อ.ทับสะแก
จ.ประจวบคีรีขันธ์

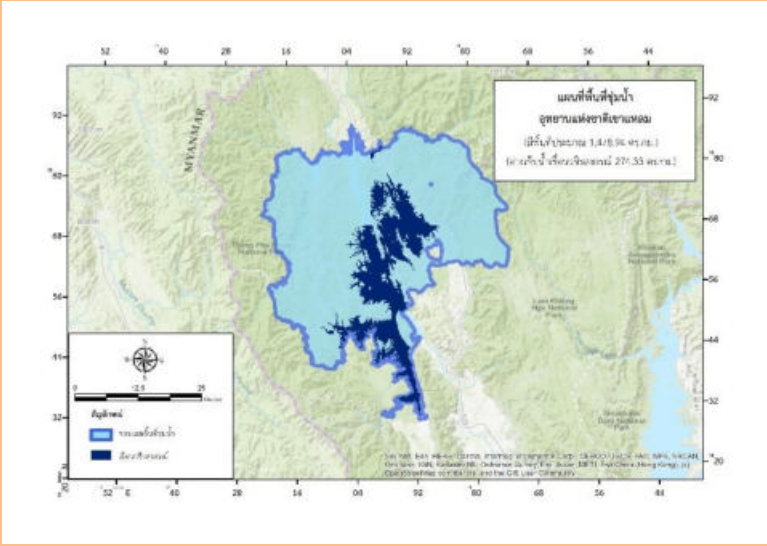
เนื้อที่ : ๓๖.๘๔ ตร.กม. (๒๓,๐๒๕ ไร่)

พื้นที่โดยทั่วไปเป็นราบหลังชายหาด มีเกาะเล็ก ๆ ๒ เกาะ คือ เกาะจาน และเกาะท้ายทรีย์ พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่เป็นไม้ที่ปลูกขึ้นใหม่ ได้แก่ สนทะเล สนประดิพัทธ์ สะเดา เป็นต้น พบนกอย่างน้อย ๓๒๕ ชนิด สัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ หมาจิ้งจอก และสัตว์ป่าที่มีสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ คือ งูจงอาง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒) พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๕ ชนิด จาก ๕๐ วงศ์ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙)

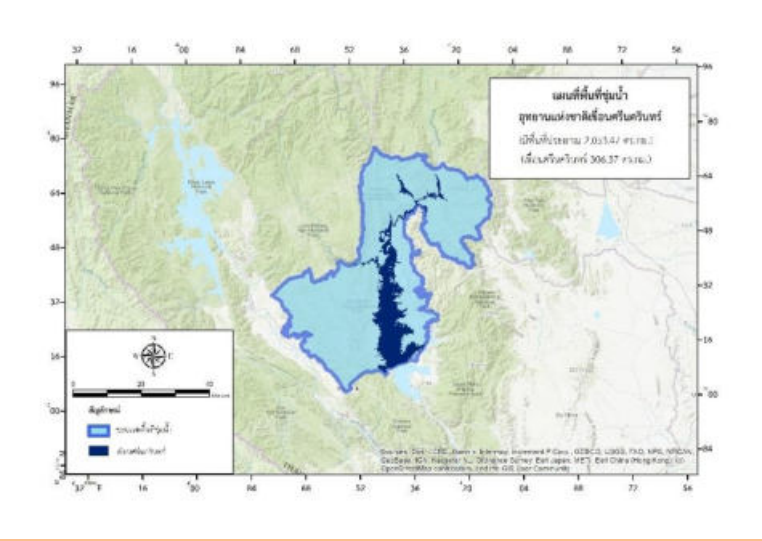
อุทยานแห่งชาติเขาแหลม

ที่ตั้ง : อ.สังขละบุรี อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี
เนื้อที่ : ๑,๔๗๘.๙๔ ตร.กม. (๙๒๔,๓๓๗ ไร่)

เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม มีพื้นที่ชุ่มน้ำในระบบแม่น้ำรวมอยู่หลากหลายประเทศ มีแม่น้ำลำธารหลายสายกระจายทั่วพื้นที่ พบป่าเบญจพรรณค่อนข้างสมบูรณ์ ป่าดิบเขา ป่าละเมาะ มีพืชพรรณหนาแน่นสภาพคล้ายป่าดงดิบ มีแหล่งน้ำสมบูรณ์ พบนกอย่างน้อย ๑๘๗ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกยูง นกลุมพูแดง นกเงือกกรามช้างปากเรียบ นกจับแมลงอกสีน้ำตาลอ่อน ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย ได้แก่ นกยูง นกเงือกกรามช้างปากเรียบ พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๑๙ ชนิด พบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๖๖ ชนิด (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์

ที่ตั้ง : อ.ไทรโยค อ.ศรีสวัสดิ์ อ.ทองภาภูมิ จ.กาญจนบุรี
เนื้อที่ : ๒,๐๕๓.๔๗ ตร.กม. (๑,๒๘๓,๔๑๘ ไร่)

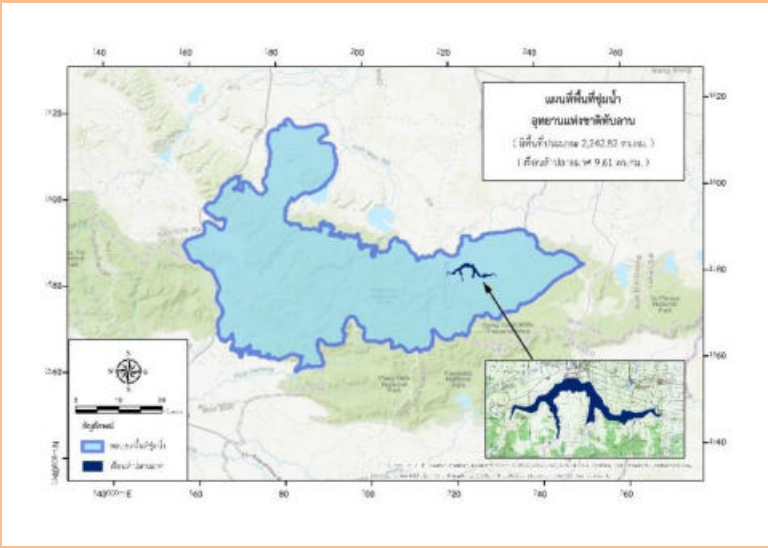
ภูมิประเทศของอุทยานเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ปกคลุมด้วยป่าดงดิบ สภาพป่าสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำลำธารของแม่น้ำแควใหญ่ สังคมพืชธรรมชาติ ประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณผสมไผ่ ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบ ป่าเกิดใหม่ ป่าไผ่ ป่าแคระ และไม้พุ่ม และสวนป่า พบนกอย่างน้อย ๑๐๗ ชนิด เป็นนกประจำถิ่น ๙๐ ชนิด นกอพยพ ๑๔ ชนิด และที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและนกอพยพ ๓ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๑๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๒๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติทับลาน

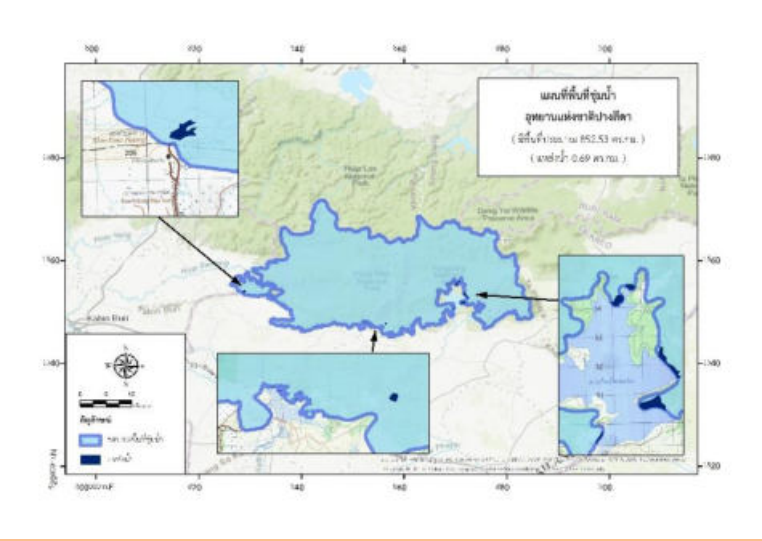
ที่ตั้ง : อ.วังน้ำเขียว อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี
อ.ปักธงชัย อ.ครบุรี อ.สีงสาง
จ.นครราชสีมา และ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี

เนื้อที่ : ๒,๒๔๒.๘๒ ตร.กม. (๑,๔๐๑,๗๖๒ ไร่)

มีลักษณะเป็นเทือกเขายาวต่อเนื่อง สภาพป่าอุดมสมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำบางประกงและแม่น้ำมูล พบสังคมพืชป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบแล้ง และและป่าชนิดสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ คือ ป่าลาน มีไม้ลาน ซึ่งเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวในตระกูลปาล์มขึ้นอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะบริเวณใกล้หนองน้ำ พบนกอย่างน้อย ๑๔๓ ชนิด เป็นนกน้ำอย่างน้อย ๑๒๐ ชนิด นกประจำถิ่น ๑๓๕ ชนิด และนกอพยพ ๙ ชนิด พบสัตว์เลี้ยงคลานอย่างน้อย ๔๘ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๑๗ ชนิด พบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๓๑ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติปางสีดา

ที่ตั้ง : อ.เมือง อ.วัฒนานคร อ.ตาพระยา
จ.สระแก้ว และ อ.นาดี จ.ปราจีนบุรี

เนื้อที่ : ๘๕๒.๕๓ ตร.กม. (๕๓๒,๘๓๑ ไร่)

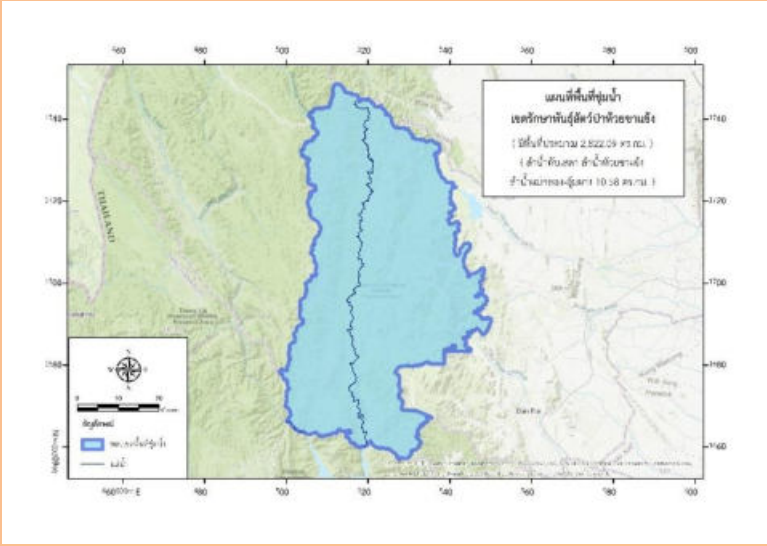
เป็นภูเขาหินเรียงสลับซ้อนต่อกันเป็นบริเวณกว้าง มีลำห้วยลำธารหลายสาย สภาพป่าสมบูรณ์ มีพรรณไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น สังคมพืชประกอบด้วยป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง ป่าดงดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าดิบเขา พบนกอย่างน้อย ๑๔๓ ชนิด เป็นนกน้ำอย่างน้อย ๑๐ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๑๖ ชนิด พบใกล้แหล่งน้ำตามก้อนหิน ขอนไม้ ต้นไม้ บริเวณลำห้วย พบสัตว์เลื้อยคลาน ๒๐ ชนิด พบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๑๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

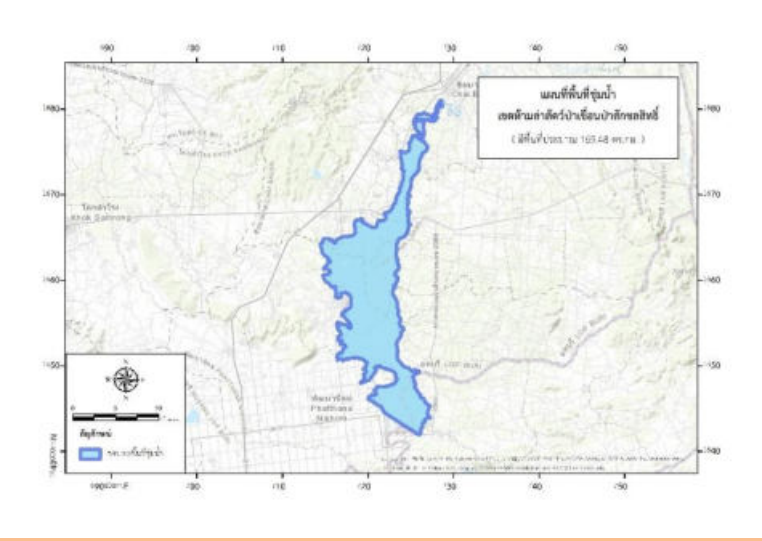
ที่ตั้ง : อ.ลานสัก อ.ห้วยคต อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี และ อ.อุ้งผาง จ.ตาก

เนื้อที่ : ๒,๘๒๒.๐๙ ตร.กม. (๑,๗๖๓,๘๐๖ ไร่)

ครอบคลุมส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัย พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ส่วนใหญ่เป็นลำห้วย ลำธาร และน้ำตก สังคมพืชธรรมชาติมีความหลากหลาย พบนกอย่างน้อย ๓๕๕ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ นกกระทุง นกฟินฟุต นกตะกราม เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว นกเค้าหน้าผากขน นกเงือกคอแดง นกพรานผึ้ง นกจับแมลงอกสีน้ำตาล นกขมิ้นขาว นกยูง ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศไทย ได้แก่ นกกระทุง นกตะกราม พญาแร้งสีน้ำตาล พบปลาอย่างน้อย ๕๕ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

ที่ตั้ง : ต.หนองรี ต.ข้างคอก อ.เมืองชลบุรี ต.บางพระ ตงหนองขาม อ.ศรีราชา ต.ช้างซาก ต.บ้านบึง ต.คลองกิ่ว อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

เนื้อที่ : ๑๖๙.๔๘ ตร.กม. (๑๐๕,๙๒๕ ไร่)

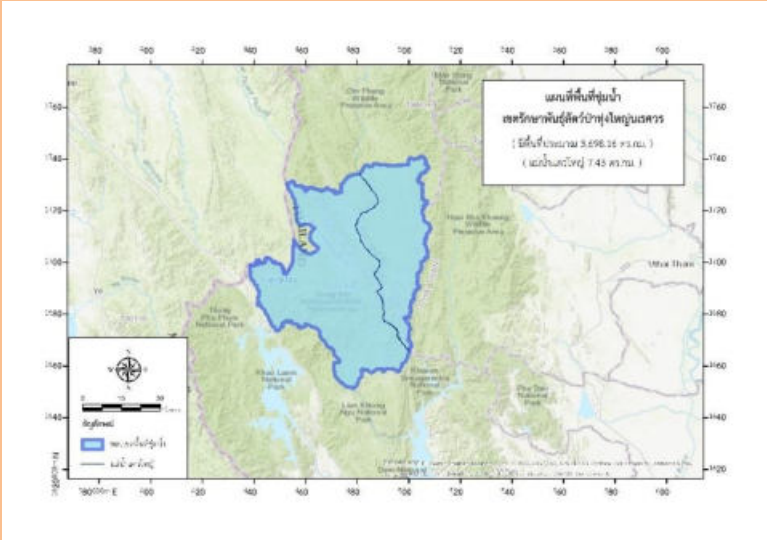
พื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำกึ่งธรรมชาติ สิทธิชัย (๒๕๔๘) รายงานว่า ในพื้นที่นี้มีไม้ใหญ่ ๖๑ ชนิด ลูกไม้ ๒๖ ชนิด และกล้าไม้ ๒๘ ชนิด แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาพรรณไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองสมอใส อ.ท่าวุ้ง จ.ลพบุรี ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง พบพรรณไม้ ๑๕๖ ชนิด ๑๐๙ สกุล ๔๗ วงศ์ และพบชนิดพรรณไม้หายาก ๑ ชนิด คือ กะเม็งเทียม (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕) พบสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๓ ชนิด พบปลาทั้งสิ้น ๑๘๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร

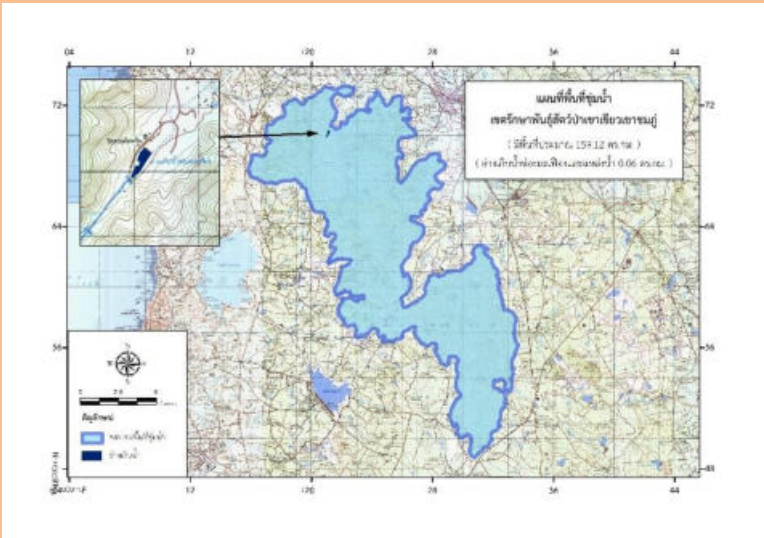
ที่ตั้ง : ต.ชะแล อ.ทองผาภูมิ ต.ไล่โว่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ต.แม่จัน ต.แม่ละมุ้ง อ.อุ้มผาง จ.ตาก

เนื้อที่ : ๓,๖๙๘.๑๖ ตร.กม. (๒,๓๑๑,๓๕๐ ไร่)

เป็นป่าผืนใหญ่ต่อเนื่องจากสหภาพเมียนมาร์ มีพื้นที่เชื่อมต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นแหล่งรวบรวมของพืชพันธุ์จาก ๓ เขต คือ อินโด-พม่า อินโด-จีน และอินโด-มาลายา พบสังคมพืชหลายประเภท เช่น สังคมพืชป่าดิบชื้น ดิบแล้ง ดิบเขา สังคมพืชป่าผสมผลัดใบ และพบพืชประจำถิ่นที่หายากประมาณ ๕๐ ชนิด พบนกอย่างน้อย ๒๑๕ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำไม่น้อยกว่า ๕๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียวเขาชมภู่

ที่ตั้ง : อ.ศรีราชา อ.บ้านบึง จ.ชลบุรี

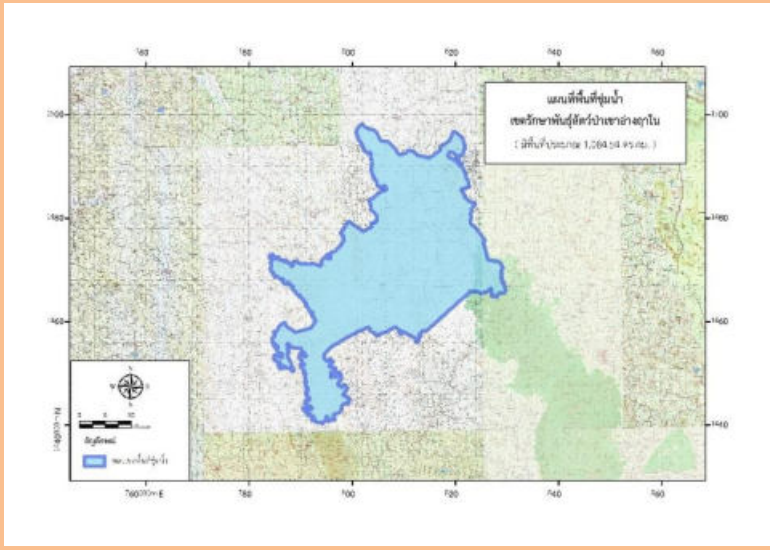
เนื้อที่ : ๑๕๙.๑๒ ตร.กม. (๙๙,๔๔๗ ไร่)

มีภูเขาเป็นภูเขาสูงชันสองตอน คือ เขาเขียวและเขาชมภู่ เป็นป่าต้นลำธารที่อุดมสมบูรณ์ มีลำห้วยลำธารหลายสาย เป็นแหล่งต้นน้ำของอ่างเก็บน้ำบางพระ ทรัพยากรป่าไม้และพันธุ์พืช มีลักษณะเป็นป่าดิบชื้นครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ และเป็นป่าดิบเชิงเขา ป่าดิบแล้งในที่ลุ่มใกล้ลำห้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าละเมาะ ทุ่งหญ้าและแหล่งน้ำ พบนกอย่างน้อย ๑๕๒ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ ไก่ฟ้าพญาลอ และนกกระทุง ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่งของประเทศไทย ได้แก่ นกกระทุง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤไน

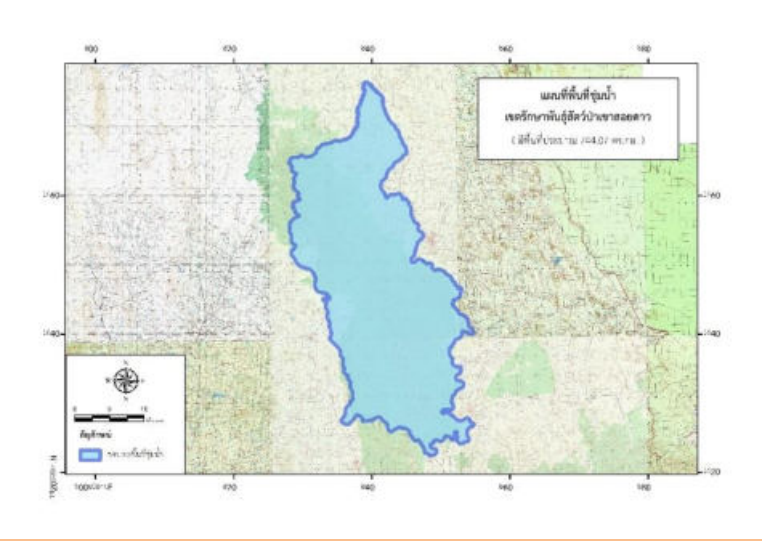
ที่ตั้ง : อ.ท่าตะเกียบ อ.สนามชัยเขต จ.ฉะเชิงเทรา อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี อ.วังน้ำเย็น กิ่ง อ.วังสมบูรณ์ จ.สระแก้ว กิ่ง อ.เขาชะเมา จ.ระยอง อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา อ.บ่อทอง จ.ชลบุรี

เนื้อที่ : ๑,๐๘๔.๕๔ ตร.กม. (๖๗๗,๘๓๗ ไร่)

ภูมิประเทศตอนบนและตอนกลางเป็นที่ราบลูกฟูก ความลาดชันปานกลาง ทางตะวันตกเฉียงใต้และทางตะวันออกเป็นภูเขาสูง ภูมิประเทศตอนใต้ เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาบรรทัดและเทือกเขาจันทบุรี พบนกอย่างน้อย ๒๔๖ ชนิด พบสัตว์เลี้ยงคลาน ๕๘ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๒๕ ชนิด พบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๗๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว

ที่ตั้ง : อ.โป่งน้ำร้อน อ.มะขาม อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี

เนื้อที่ : ๗๔๔.๐๗ ตร.กม. (๔๖๕,๐๔๖ ไร่)

ภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อน ยอดเขาสูงสุด คือ ยอดเขาสอยดาว เป็นป่าต้นน้ำลำธาร มีหนองบึงและลำห้วยลำคลองหลายสาย มีหนองบึงอยู่มากมายในป่านี้ มีแหล่งอาหารของสัตว์ป่ากระจายอยู่ทั่วไป เช่น มีโป่งดิน โป่งบ้านทุ่งกร่าง และโป่งคลองตารอง พบนกอย่างน้อย ๒๗๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ ไก่ฟ้าพญาลอ นกกระทาดงจันทบูรณ์ นกฟินฟุต นกลุมพูแดง นกขมิ้นขาว พบสัตว์เลี้ยงคลานอย่างน้อย ๖๘ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๒๙ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๖๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

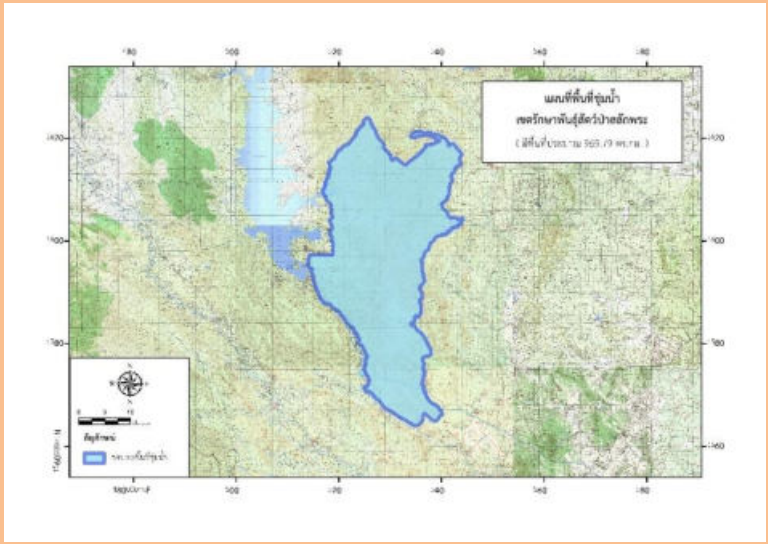
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพุวาราม

ที่ตั้ง : ต.บ้านงิ้ว อ.สามโคก จ.ปทุมธานี
เนื้อที่ : ๐.๑๓ ตร.กม. (๘๑ ไร่)

ตั้งอยู่ในอยู่ในที่ราบลุ่ม ริมแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก มีการพัฒนาระบบชลประทานและการเกษตรแผนใหม่ มีการขยายตัวของชุมชนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ และอุตสาหกรรม เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกปากห่างมากกว่า ๒๐,๐๐๐ ตัว ระยะช่วงปลายตุลาคมถึงต้นพฤศจิกายน นกจะเริ่มอพยพมาอาศัยอยู่ตามพุ่มไม้บริเวณวัดทุกปี เพื่อจับคู่ทำรัง ผสมพันธุ์ วางไข่ เลี้ยงลูกจนโตแข็งแรง จึงอพยพกลับไปในเดือนมิถุนายน ผลการสำรวจรังนกและจำนวนนกปากห่างในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ นับได้ ๑๓,๖๙๗ รัง จำนวน ๘๔,๗๘๘ ตัว พบนกที่อาศัยอยู่ที่แหล่งนี้อย่างน้อย ๒๕๔ ชนิด ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่น นกอพยพย้ายถิ่น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ

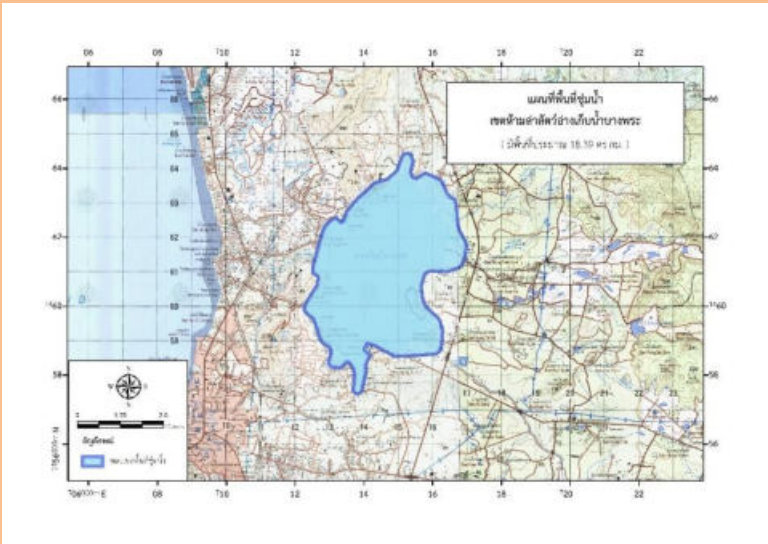
ที่ตั้ง : อ.เมืองกาญจนบุรี อ.บ่อพลอย อ.หนองปรือ อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี
เนื้อที่ : ๙๖๙.๗๙ ตร.กม. (๖๐๖,๑๑๘ ไร่)

เป็นแหล่งต้นน้ำส่วนหนึ่งของแม่น้ำแควใหญ่ ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกและด้านใต้ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ และลำน้ำตะเพิน ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกจะไหลไปทางทิศใต้และออกสู่แม่น้ำแควใหญ่ต่อไป ลำน้ำที่ไหลลงสู่แม่น้ำแควใหญ่ มีป่าเบญจพรรณและป่าดงดิบ ที่ระดับความสูง ๑,๐๐๐ เมตรขึ้นไป ป่าละเมาะและทุ่งหญ้า พบนกอย่างน้อย ๑๙๑ ชนิด เป็นนกเฉพาะถิ่น ๑๖๒ ชนิด นกอพยพ ๒๙ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนน้ำอย่างน้อย ๒๖ ชนิด พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอย่างน้อย ๕๙ ชนิด พบสัตว์น้ำสะเทินบกอย่างน้อย ๑๗ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๔๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

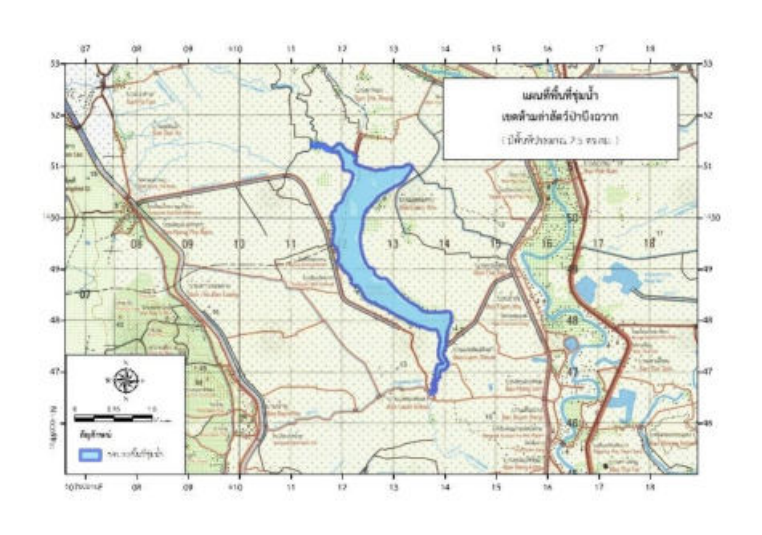
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำบางพระ

ที่ตั้ง : ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
เนื้อที่ : ๑๘.๓๙ ตร.กม. (๑๑,๔๙๒ ไร่)

มีต้นกำเนิดแหล่งน้ำจากเทือกเขาเขียว มีลำห้วยต่าง ๆ ที่ไหลลงทางทิศใต้และตะวันตก รวมเป็นห้วยขนาดใหญ่เรียกว่า คลองบางพระ พื้นที่โดยรอบอ่างเป็นทุ่งหญ้า ป่าละเมาะ ป่าหญ้าคา และป่าพง ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พบพรรณไม้รวม ๓๓๕ ชนิด ๒๗๕ สกุล ๙๖ วงศ์ มีนกน้ำนานาชนิดมาหากินและอยู่อาศัยบริเวณรอบอ่างเก็บน้ำ และตามทุ่งหญ้าชายป่า พบนกอย่างน้อย ๑๓๙ ชนิด ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พบว่านกอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑๓๔ ชนิด ใน ๔๗ วงศ์ ๙๕ สกุล พบปลาอย่างน้อย ๑๗ ชนิด ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พบปลาจำนวน ๓๒ ชนิด ใน ๑๗ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก

ที่ตั้ง : อ.หันคา จ.ชัยนาท อ.เดิมบางนางบวช จ.สุพรรณบุรี
เนื้อที่ : ๒.๕๐ ตร.กม. (๑,๕๖๓ ไร่)

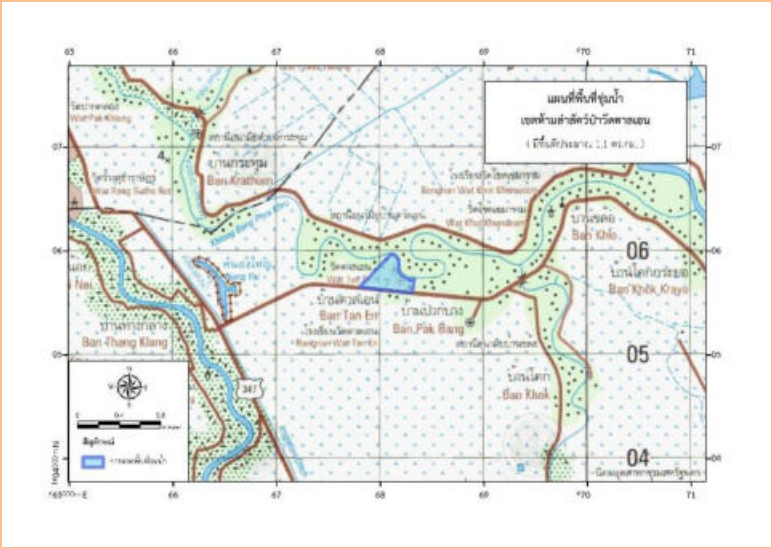
บึงน้ำจืดขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สามารถเก็บน้ำได้ตลอดปี มีลำห้วยขนาดเล็กเชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีนทั้งทางเหนือและทางใต้ของบึง พบพันธุ์พืชน้ำ ๒๓ ชนิด ในอดีตเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัว พบนกอย่างน้อย ๕๗ ชนิด มีทั้งนกประจำถิ่น และนกอพยพตามฤดูกาล ปัจจุบันบึงฉวากถูกปรับเปลี่ยนสภาพไป จำนวนชนิดและจำนวนนกลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๗ พบปลา ๓๒ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) คือ ปลาจีด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน

ที่ตั้ง : ต.ตาลเอน อ.บางปะหัน
จ.พระนครศรีอยุธยา

เนื้อที่ : ๑.๑๐ ตร.กม. (๖๘๗ ไร่)

เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากตะกอนแม่น้ำพัดพามาสะสมกันเป็นเวลานาน มีหนองน้ำ และลุ่มน้ำขัง สังคมพืชธรรมชาติประกอบด้วย ป่าละเมาะ ป่าไผ่ ใน พ.ศ. ๒๕๒๖ พบนก ๔๔ ตัว ปัจจุบันพบนกชนิดสำคัญที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกาน้ำปากยาว พบนกทำรังเพียงไม่กี่ชนิด ประมาณ ๒๓๐ รัง โดยทำรังรอบกอไผ่ซึ่งเหลือประมาณ ๑๑ กอ และบนต้นไม้อื่น นอกจากพบนกน้ำชนิดต่าง ๆ ทำรังแล้ว ยังเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวแม่ไก่ จำนวนมากกว่า ๒๐๐ ตัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

๓.๓.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๑๘ แห่ง

พรุแม่รำพึง

ที่ตั้ง : ต.แม่รำพึง อ.บางสะพาน
จ.ประจวบคีรีขันธ์

เนื้อที่ : ๗.๕๐ ตร.กม. (๔,๖๘๗ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพรุที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ พื้นที่โดยรอบเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำขังในฤดูน้ำหลาก พบพรรณไม้ทั้งสิ้น ๑๙๔ ชนิด จาก ๑๕๕ สกุล ๗๓ วงศ์ แบ่งเป็นเฟิร์น ๔ วงศ์ พืชเมล็ดเปลือย ๑ วงศ์ ใบเลี้ยงคู่ ๕๕ วงศ์ ใบเลี้ยงเดี่ยว ๑๓ วงศ์ เป็นพืชหายาก ๓ ชนิด พืชนำเข้าไปปลูก ๒ ชนิด พบสัตว์ ๖๕ ชนิด จำแนกเป็น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕ ชนิด นก ๓๔ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๑๗ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๙ ชนิด พบสัตว์ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๒ ชนิด พบปลา ๑๙ ครอบครัว ๒๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

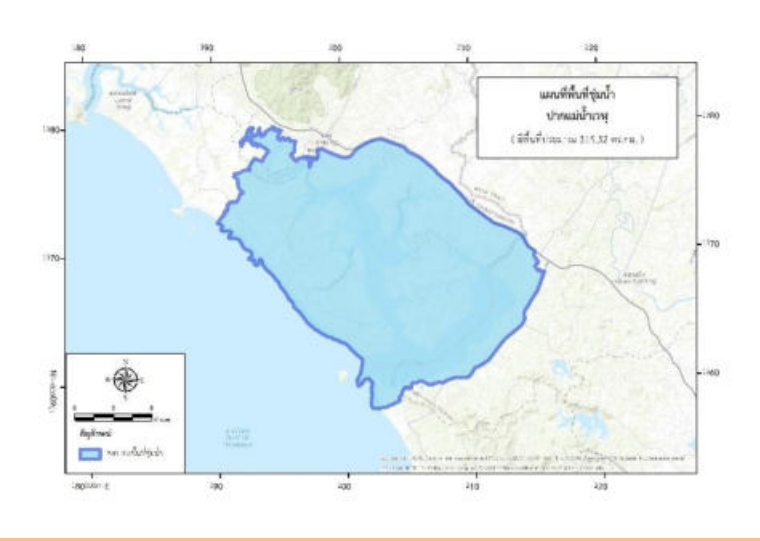
บึงสำนักใหญ่ (หนองจำรุง)

ที่ตั้ง : ต.ชากพง อ.แกลง จ.ระยอง
เนื้อที่ : ๖.๔๑ ตร.กม. (๔,๐๐๖ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ มีลักษณะของบึงน้ำบริเวณชายฝั่งทะเล ประกอบด้วย ระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพรุ หนองบึง และป่าบก พบพรรณไม้รวม ๓๖๔ ชนิด ๒๙๐ สกุล ๑๐๕ วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป ๑๖๓ ชนิด และพรรณไม้น้ำ ๒๐๑ ชนิด ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกอีก ๓๑ ชนิด ทรัพยากรสัตว์ป่า พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔ ชนิด ใน ๔ วงศ์ ๔ สกุล พบนกไม่น้อยกว่า ๖๗ ชนิด ใน ๓๕ วงศ์ ๕๖ สกุล พบสัตว์เลื้อยคลานไม่น้อยกว่า ๙ ชนิดใน ๕ วงศ์ ๙ สกุล พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๔ ชนิด ใน ๔ วงศ์ ๔ สกุล พบปลาจำนวน ๓๗ ชนิด ใน ๑๕ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๒)

ปากแม่น้ำเวฬุ

ที่ตั้ง : อ.ขลุง จ.จันทบุรี และ อ.เขาสมิง จ.ตราด
เนื้อที่ : ๓๑๕.๓๒ ตร.กม. (๑๙๗,๐๗๒ ไร่)

มีต้นกำเนิดจากเขาสระบาป ไหลผ่าน อ.ขลุง ลงสู่อ่าวไทย ที่ ต.บางชัน ป่าชายเลนปากแม่น้ำเวฬุแถบคลองบางชัน คลองชิ้ง ซึ่งเป็นลำน้ำสาขา มีสภาพเป็นป่าชายเลนที่สมบูรณ์ และทอดยาวไปถึงปากแม่น้ำจันทบุรี มีความหลากหลายของสัตว์และพืชพรรณ พบพันธุ์พืชประมาณ ๓๒ ชนิด พบพรรณไม้ประมาณ ๓๒ ชนิด พบนกอย่างน้อย ๒๒ ชนิด เป็นนกทะเลที่อพยพย้ายถิ่นมาอาศัยป่าป่าชายเลนเป็นแหล่งหากิน พบปลาอย่างน้อย ๕๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำเจ้าพระยา

ที่ตั้ง : จ.นครสวรรค์ จ.อุทัยธานี จ.ชัยนาท จ.สิงห์บุรี จ.อ่างทอง จ.นครศรีอยุธยา จ.ปทุมธานี จ.นนทบุรี จ.สมุทรปราการ กรุงเทพฯ

เนื้อที่ : ๑๐๕.๕๓ ตร.กม. (๖๕,๙๕๙ ไร่)

แม่น้ำสายสำคัญที่สุดของประเทศไทย มีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาผีปันน้ำ เกิดจากการรวมตัวกันของแม่น้ำปิง วัง ยม และน่าน พบพันธุ์ไม้น้ำน้อยมากเพียง ๒๔ ชนิด พบปลาในแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสาขาอย่างน้อย ๓๒๙ ชนิด ชนิดที่สูญพันธุ์ไปแล้วจากแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ ปลาสายยูหรือปลาหวีเกศ ปลาเสือตอลายใหญ่ และปลาหางเหยี่ยวหรือปลาหางไหม้ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำป่าสัก

ที่ตั้ง : จ.เพชรบูรณ์ จ.ลพบุรี จ.สระบุรี จ.พระนครศรีอยุธยา

เนื้อที่ : ๑๗.๐๓ ตร.กม. (๑๐,๖๔๖ ไร่)

มีต้นกำเนิดจากภูเขาใน จ.เลย ไหลผ่าน จ.ลพบุรี จ.สระบุรี และ จ.พระนครศรีอยุธยา สังคมพืชริมแม่น้ำและบริเวณที่เป็นหาดโคลน หาดทราย ริมตลิ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่ามากที่สุด เพราะเป็นบริเวณแหล่งน้ำถาวรของสัตว์ป่าในพื้นที่ปกคลุมด้วยต้นไม้ สัตว์ป่าและนกนานาชนิด ใช้เป็นแหล่งหลบซ่อนตัวหาอาหาร พบพันธุ์พืชน้ำอย่างน้อย ๒๗ ชนิด เป็นพืชใต้น้ำ ๕ ชนิด และพืชโผล่พ้นน้ำ ๒๒ ชนิด ตามแนวตลิ่งซึ่งถูกน้ำเซาะดินพังลง เป็นแหล่งสร้างรังวางไข่ของนกที่ขุดโพรงดินสร้างรัง พบปลาอย่างน้อย ๕๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำท่าจีน

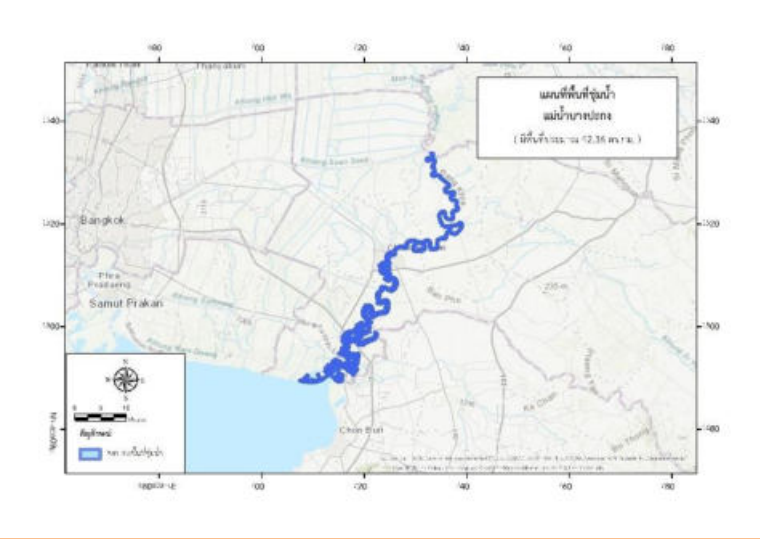
ที่ตั้ง : จ.ชัยนาท จ.สุพรรณบุรี จ.นครปฐม จ.สมุทรสาคร

เนื้อที่ : ๒๘.๖๒ ตร.กม. (๑๗,๘๘๙ ไร่)

เป็นแม่น้ำสาขาที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่อยู่ระหว่าง ต.ท่าชุง อ.เมือง จ.อุทัยธานี กับ ต.หาดท่าเสา อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท แล้วไหลลงไปทางใต้ พื้นที่ตอนล่างของลุ่มน้ำทั้งสอง มีคลองธรรมชาติเป็นโครงข่าย มีประตูระบายน้ำ ๓ แห่ง ได้แก่ ประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา ชลมารคพิจารณ์ และพลเทพ พบพันธุ์พืชไม้น้ำอย่างน้อย ๔๗ ชนิด พบบริเวณปากแม่น้ำ เป็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลน ๗ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๖๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำบางปะกง

ที่ตั้ง : กิ่ง อ.คลองเขื่อน อ.บางคล้า อ.บางปะกง อ.บ้านโพธิ์ อ.เมืองฉะเชิงเทรา จ.ฉะเชิงเทรา

เนื้อที่ : ๔๒.๓๖ ตร.กม. ๒๖,๔๗๔ ไร่)

ต้นน้ำกำเนิดจากการรวมตัวกันของแม่น้ำหนุมาน และแม่น้ำพระปรงที่ จ.ปราจีนบุรี บริเวณที่ผ่าน จ.ปราจีนบุรี เรียกว่า แม่น้ำปราจีนบุรี บริเวณที่ผ่าน จ.ฉะเชิงเทรา เรียกว่า แม่น้ำแปดริ้ว ไหลออกสู่อ่าวไทยในบริเวณระหว่าง อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา กับ อ.เมือง จ.ชลบุรี เรียกแม่น้ำบางปะกง บริเวณต้นน้ำลำธารอยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ตอนล่าง และทิวเขาจันทบุรีตอนเหนือ พบพันธุ์ไม้น้ำอย่างน้อย ๒๘ ชนิด มีพันธุ์ปลาคล้ายคลึงกับแม่น้ำเจ้าพระยา พบปลาอย่างน้อย ๑๐๖ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาตะโกกหน้าสั้น ปลาเค้าดำ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำนครนายก

ที่ตั้ง : อ.บ้านนา อ.เมืองนครนายก
อ.องครักษ์ จ.นครนายก

เนื้อที่ : ๔.๕๓ ตร.กม. (๒,๘๓๒ ไร่)

เกิดจากเขาเขียวซึ่งอยู่ในดงเขาพญาเย็น และเขาใหญ่ ไหลผ่าน อ.เมือง อ.บ้านนา และ อ.องครักษ์ จ.นครนายก ไปลงแม่น้ำบางปะกงที่ ต.บางแตน อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี พบพันธุ์พืชน้ำอย่างน้อย ๓๖ ชนิด มีพืชโผล่พ้นน้ำประมาณ ๒๕ ชนิด พืชใต้น้ำประมาณ ๖ ชนิด และพืชลอยน้ำประมาณ ๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๔๕ ชนิด ส่วนใหญ่เป็นปลาเศรษฐกิจ พบหอย ๙ ชนิด มีทั้งหอยฝาเดียวและหอยสองฝา พบบริเวณน้ำไหลและพื้นที่ท้องน้ำเป็นกรวดทราย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำเพชรบุรี

ที่ตั้ง : อ.แก่งกระจาน อ.ท่ายาง อ.บ้านลาด
อ.เมืองเพชรบุรี อ.บ้านแหลม
จ.เพชรบุรี

เนื้อที่ : ๖.๘๔ ตร.กม. (๔,๒๗๒ ไร่)

มีต้นกำเนิดจากทิวเขาตะนาวศรีทางตอนใต้ ซึ่งเป็นบริเวณอุทยานแห่งแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่น้ำภาชี จ.ราชบุรี ไหลผ่าน อ.แก่งกระจาน อ.ท่ายาง อ.บ้านลาด อ.เมืองเพชรบุรี ถูกกั้นด้วยเขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนเพชร ก่อนออกสู่อ่าวไทยที่ ต.แหลมผักเบี้ย อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี มีลำน้ำสาขามากมาย พันธุ์ไม้น้ำ พบหญ้าขน ผักบุ้งแหน และสาหร่ายชนิดต่าง ๆ พบปลาน้ำจืดอย่างน้อย ๔๒ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาดุกด้าน และปลาแปบหางดอก ชนิดที่พบมาก ได้แก่ ปลาในวงศ์ปลาตะเพียน และวงศ์ปลาช่อน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำแควน้อย

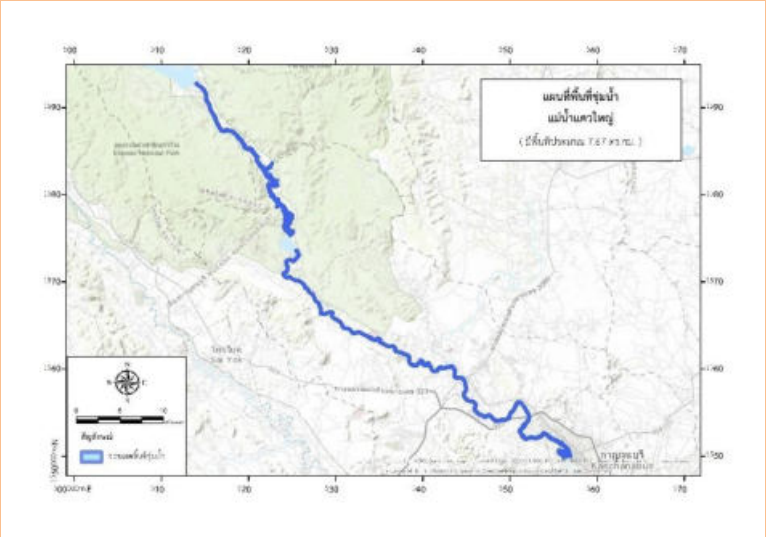
ที่ตั้ง : อ.สังขละบุรี อ.ทองผาภูมิ อ.ไทรโยค อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี

เนื้อที่ : ๒๐.๒๑ ตร.กม. (๑๒,๖๓๐ ไร่)

เกิดจากการรวมตัวกันของลำน้ำใหญ่สามสาย คือ ซองกาเลีย รันตี และบิคี่ใหญ่ มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตะนาวศรี ไหลมาบรรจบกันที่ด้านใต้ของด่านสามสบ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี ไหลผ่าน อ.ทองผาภูมิ อ.ไทรโยค และไหลมาบรรจบกับแม่น้ำศรีสวัสดิ์หรือแม่น้ำแควใหญ่ พันธุ์พืชน้ำที่พบริมตลิ่งมี ๖ ชนิด ก่อนการกักเก็บน้ำในปี พ.ศ. ๒๕๒๗ พบปลาอย่างน้อย ๘๗ ชนิด หลังการกักเก็บน้ำในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พบปลาอย่างน้อย ๓๑ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาสะตือ ปลาทรงเครื่อง ปลาเนื้ออ่อน หรือปลาปึกไก่หนวดยาว ปลาค้อตาบอด เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำแควใหญ่

ที่ตั้ง : อ.สังขละบุรี อ.ทองผาภูมิ อ.ศรีสวัสดิ์ อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี

เนื้อที่ : ๗.๖๗ ตร.กม. (๔,๗๙๖ ไร่)

มีต้นน้ำที่ทิวเขาถนนธงชัย ไหลลงมาทางใต้ผ่าน อ.อุ้มผาง จ.ตาก เขตทุ่งใหญ่นเรศวร จ.อุทัยธานี ต่อกับ อ.ศรีสวัสดิ์ และ อ.เมืองกาญจนบุรี ไหลมารวมกับแม่น้ำแควน้อยที่ ต.ปากแพรก อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี เป็นแม่น้ำแม่กลอง พบพันธุ์พืชที่บริเวณริมตลิ่งในแม่น้ำอย่างน้อย ๔๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๑๐๒ ชนิด มีสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก ได้แก่ เป็ดก่า เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว นกยูง นกฟินฟุต นกเงือกคอแดง และนกเงือกกรามช้าง พบสัตว์เลื้อยคลานที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ตะพาบม่านลาย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำแม่กลอง

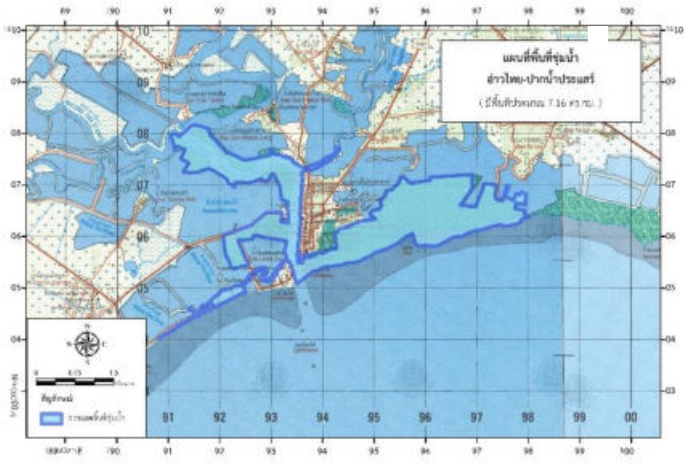
ที่ตั้ง : อ.ท่าม่วง อ.ท่ามะกา อ.เมืองกาญจนบุรี จ.กาญจนบุรี อ.บ้านโป่ง อ.โพธาราม อ.เมืองราชบุรี อ.ดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี อ.บางคนที อ.อัมพวา อ.เมืองสมุทรสงคราม จ.สมุทรสงคราม

เนื้อที่ : ๒๙.๔๐ ตร.กม. (๑๘,๓๗๖ ไร่)

มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาตะนาวศรีเขตแดนประเทศไทยกับสหภาพเมียนมาร์ และภูเขา ในเขต อ.อุ้มผาง จ.ตาก ไหลผ่าน อ.สังขละบุรี อ.ศรีสวัสดิ์ อ.เมือง จ.กาญจนบุรี เรียกช่วงนี้ว่าแม่น้ำแควใหญ่ แล้วรวมกับแม่น้ำแควน้อย อ.เมือง จ.กาญจนบุรีเป็นแม่น้ำแม่กลอง ไหลลงทะเลอ่าวไทยที่ อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม พบพันธุ์พืชที่บริเวณริมตลิ่งในแม่น้ำแม่กลองอย่างน้อย ๔๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๑๐๒ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อ่าวไทย-ปากน้ำประแส

ที่ตั้ง : อ.เมืองระยอง อ.บ้านฉาง อ.แกลง จ.ระยอง

เนื้อที่ : ๗.๑๖ ตร.กม. (๔,๔๗๕ ไร่)

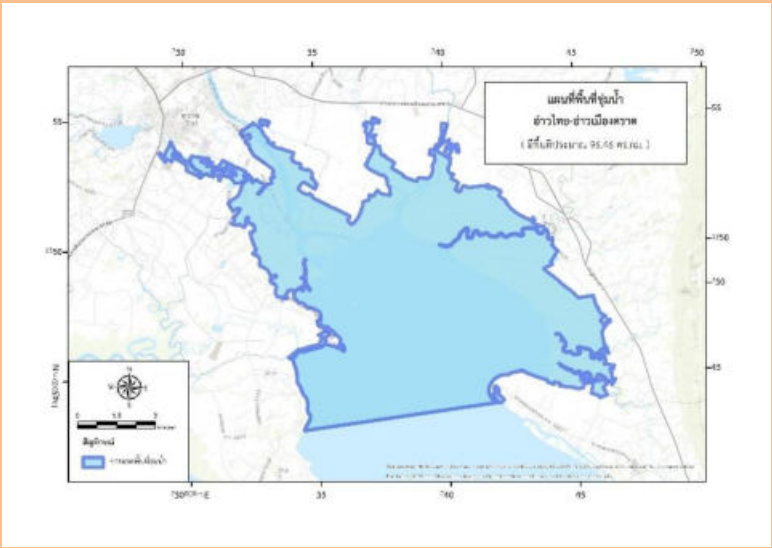
ปากน้ำประแสมีแหล่งที่สำคัญ คือ แม่น้ำประแส มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ เขาอ่างฤาไนเขาหินโร เขาอ่างกระเด็น ซึ่งไหลมาตามห้วยและคลองต่าง ๆ หลายสาย ได้ไหลรวมกันเรียกว่า แม่น้ำประแส มีความยาวประมาณ ๔๕ กม. และไหลลงสู่ทะเลที่บ้านปากน้ำประแส ต.ปากน้ำกระแส อ.แกลง จ.ระยอง ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยมีความสำคัญต่อนกน้ำ และนกชายเลนทั้งชนิดประจำถิ่นและชนิดอพยพ คาดว่ามีนกชายเลนอพยพมาอย่างน้อย ๓๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

อ่าวไทย-อ่าวเมืองตราด

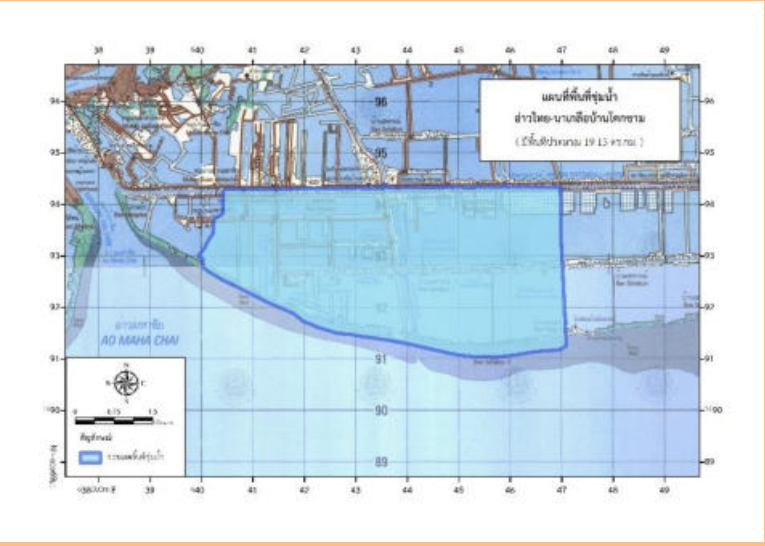
ที่ตั้ง : อ.เมืองตราด อ.ท่าใหม่ อ.แหลมสิงห์ อ.ขลุง จ.ตราด

เนื้อที่ : ๙๖.๔๖ ตร.กม. (๖๐,๒๘๗ ไร่)

อ่าวเมืองตราดมีสภาพพื้นที่ติดทะเลอ่าวไทย ซึ่งตั้งอยู่ปลายสุดในภาคตะวันออกของประเทศ มีพื้นที่ติดกับประเทศกัมพูชาทางตะวันออก และติดกับ จ.จันทบุรี เพียง จ.เดียวทางตะวันตก มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขาและสวนผลไม้ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทยมีความสำคัญต่อนกน้ำ และนกชายเลนทั้งชนิดประจำถิ่น และชนิดอพยพ คาดว่ามีนกชายเลนอพยพมาอย่างน้อย ๓๖ ชนิด จำนวน ๑๐,๐๐๐-๒๐,๐๐๐ ตัว ปลาขนาดเล็กมีจำนวนมากถึง ๒๐๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

อ่าวไทย-นาเกลือบ้านโคกขาม

ที่ตั้ง : ต.บางจะเกร็ง ต.แหลมใหญ่ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร

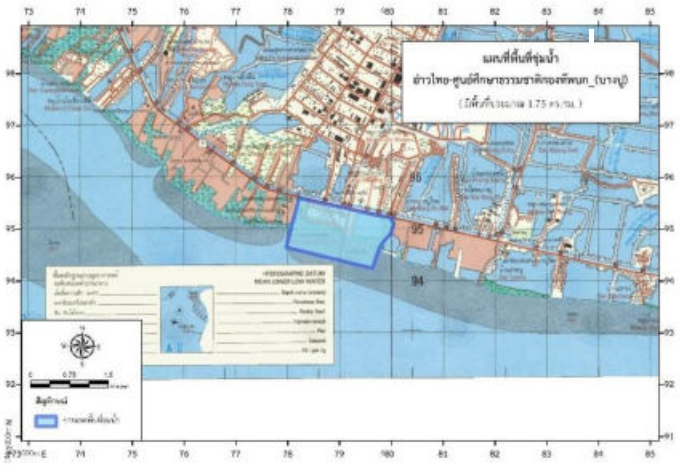
เนื้อที่ : ๑๙.๑๕ ตร.กม. (๑๑,๙๖๙ ไร่)

โคกขาม แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ที่มีความสำคัญระดับโลก ในพื้นที่ภาคการผลิต “นกชายเลนปากช้อน” เป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญแห่งหนึ่งของนกชายเลนในช่วงฤดูหนาว เพราะมีพื้นที่บางส่วนที่อยู่ติดกับแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนใน ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพทำนาเกลือเลี้ยงกุ้ง และประมงชายฝั่งเป็นหลัก พื้นที่เหล่านี้เป็นแหล่งอาศัยของนกชายเลนนานาชนิด โดยมีนกชายเลนหายากรวมอยู่ด้วยกันหลายชนิด เช่น นกชายเลนหม่อมแดง นกชายเลนปากงอน นกช่อมทะเลอกแดง (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

อ่าวไทย-ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกองทัพบก (บางปู)

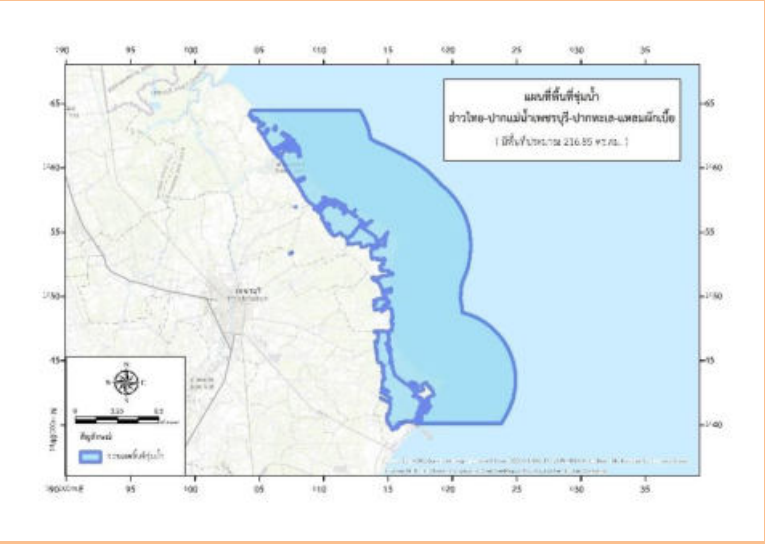
ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในบริเวณกองอำนวยการสถานพักผ่อน (สถานตากอากาศบางปู) กรมพลาธิการทหารบก ด้วยความร่วมมือระหว่างกองทัพบก และ WWF ประเทศไทย สนับสนุนโดย บริษัท โตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด

เนื้อที่ : ๑.๗๕ ตร.กม. (๑,๐๙๑ ไร่)

ศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้ยังได้รับการเสนอชื่อเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเข้าร่วมภาคีความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์นกน้ำอพยพและการใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยอย่างยั่งยืนในเส้นทางอพยพเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย พื้นที่อุดมไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพันธุ์ไม้เด่น เช่น แสมทะเล แสมขาว เป็นต้น ยังประกอบไปด้วยระบบนิเวศหาดโคลนที่มีสัตว์หน้าดินกว่า ๗๐ ชนิด รวมถึงนกชนิดต่าง ๆ กว่า ๒๕๐ ชนิด และในช่วงฤดูหนาวยังเป็นที่หยุดพักหาอาหารของนกชายเลนอพยพที่โดดเด่น คือ นกนางนวลธรรมดา

อ่าวไทย-ปากแม่น้ำเพชรบุรี-ปากทะเล-แหลมผักเบี้ย

ที่ตั้ง : ต.บางตะบูน ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี

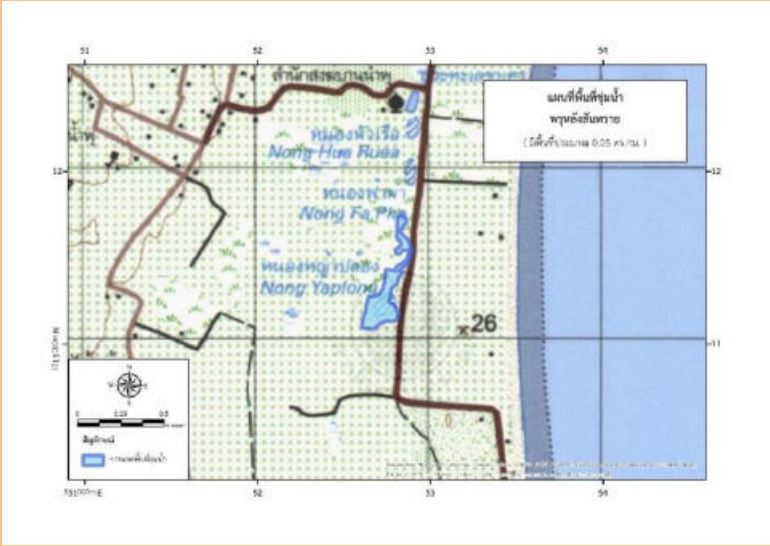
เนื้อที่ : ๒๑๖.๘๕ ตร.กม. (๑๓๕,๕๓๑ ไร่)

ชายฝั่งหาดโคลนตั้งแต่เขต จ.สมุทรสงคราม ลงไปจนถึงปลายแหลมผักเบี้ยยาวประมาณ ๔๔ ก.ม. (โดยได้รับอิทธิพลจากตะกอนปากแม่น้ำเพชรบุรี) และชายฝั่งหาดทราย พบทางตอนใต้ของจังหวัด ตั้งแต่ปลายแหลมผักเบี้ยลงไป ยาวประมาณ ๔๗ ก.ม

พรุหลังสันทราย

ที่ตั้ง : ต.ปากคลอง อ.ปะทิว จ.ชุมพร
เนื้อที่ : ๐.๐๕ ตร.กม. (๓๒ ไร่)

เป็นพรุที่เกิดหลังสันทราย ประกอบด้วยพื้นที่ทุ่งหญ้าและพื้นที่ป่าเสม็ด บริเวณที่ดอนริมขอบพรุจะพบพรรณไม้ในป่าดิบแล้งขึ้นปะปน จากการดักกรงเพื่อสำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กจำนวน ๒๐ กรง ติดต่อกัน ๑ คืน สามารถดักจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓ ชนิด และพบว่ามีนก ไม่น้อยกว่า ๒๒ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลาน ๗ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๔ ชนิด พบปลาจำนวน ๖ ครอบครัว ๘ ชนิด ปลาจำนวน ๑ ชนิด อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ คือ ปลากัดไทย (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

๓.๓.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม จำนวน ๑๕ แห่ง

พรุซับจำปา

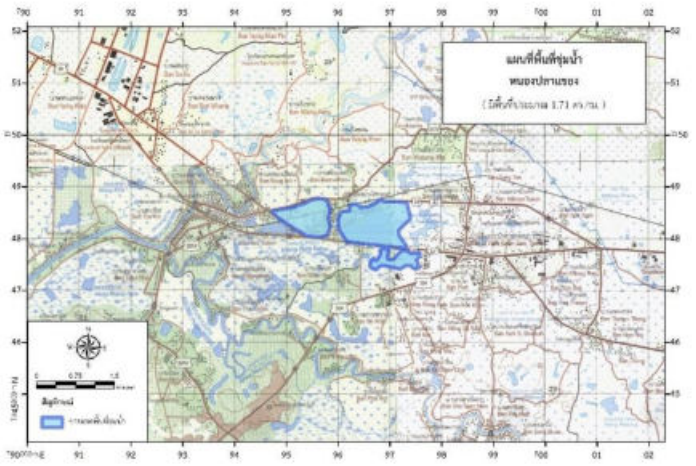
ที่ตั้ง : บ้านซับจำปา ต.ซับจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี
เนื้อที่ : ๐.๒๒ ตร.กม. (๑๓๕ ไร่)

ป่าพรุซับจำปา จัดเป็นป่าบึงน้ำจืด มีตาน้ำใต้ดินจากเขาหินปูนไหลผ่าน ประกอบด้วย พรรณไม้หลายชั้นเรือนยอด ไม้ชั้นเรือนยอดบน และกล้าไม้ของไม้ชั้นเรือนยอดบนและไม้ชั้นเรือนยอดรอง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมสำรวจในภาคสนามพบเพียง ๔ ชนิดเท่านั้น นกที่พบบริเวณพรุซับจำปา มีทั้งนกที่อาศัยอยู่ในป่า และนกที่อาศัยอยู่ตามท้องทุ่งซึ่งอยู่รอบพื้นที่ป่าพรุ จำนวน ๓๐ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานพบจำนวนน้อยชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบโดยตรงเพียง ๖ ชนิด สาหร่ายจัดจำแนกได้ทั้งสิ้น ๓ ดิวิชัน ๑๔ สกุล ๑๕ ชนิด ทรัพยากรปลาจำนวน ๗ ครอบครัว ๑๓ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๑)

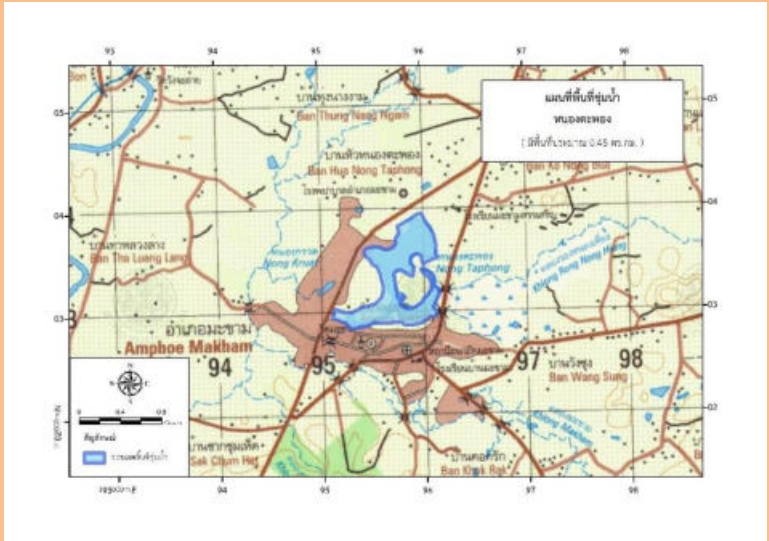
หนองปลาแขยง

ที่ตั้ง : ต.เมืองเก่า อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี
เนื้อที่ : ๑.๗๑ ตร.กม. (๑,๐๗๑ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอยู่ในลุ่มน้ำปราจีนบุรี ลุ่มน้ำสาขาพระปรง พบพรรณไม้รวม ๒๖๘ ชนิด ๒๑๘ สกุล ๘๕ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๒ ชนิด ใน ๓ วงศ์ ๓ สกุล นกอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๔๘ ชนิด ใน ๒๘ วงศ์ ๔๑ สกุล สัตว์เลื้อยคลานอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๑ ชนิด ใน ๑๐ วงศ์ ๑๐ สกุล สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกอาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการไม่น้อยกว่า ๗ ชนิด ใน ๔ วงศ์ ๗ สกุล สัตว์หน้าดินมีทั้งหมด ๗ ชนิด ใน ๓ ไฟลัม ๗ ครอบครัว มีปลาจำนวน ๓๙ ชนิด (species) ใน ๑๘ ครอบครัว (families (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

หนองตะพอง

ที่ตั้ง : หมู่ ๑ ต.มะขาม และ
หมู่ ๑ ต.มะขามเมืองใหม่
อ.มะขาม จ.จันทบุรี
เนื้อที่ : ๐.๔๕ ตร.กม. (๒๘๐ ไร่)

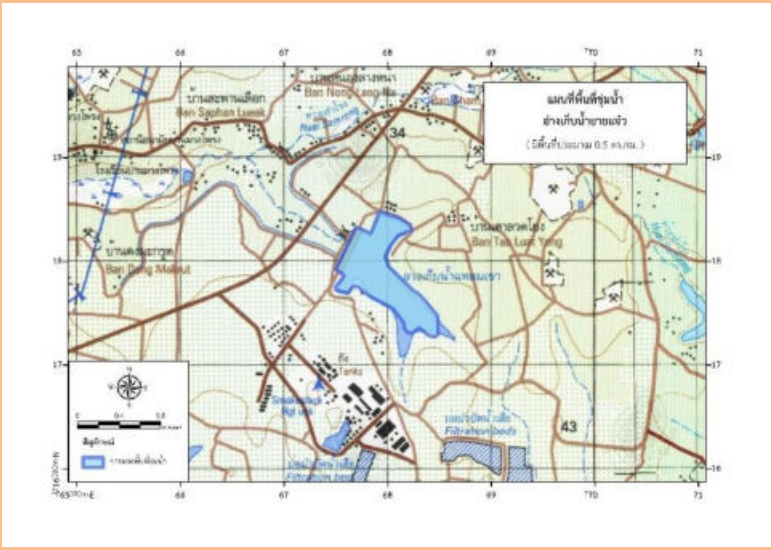
สภาพโดยทั่วไปบริเวณที่ตั้งของหนองตะพองเป็นที่ค่อนข้างราบมีเนินเตี้ย ๆ ทางด้านตะวันออก และด้านใต้ของหนองตะพอง ลักษณะของหนองแห่งนี้เป็นอ่างเก็บน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีต้นน้ำจากภูเขา และเนินเขาทางด้านตะวันออกและใต้ พบพรรณไม้รวม ๓๑๙ ชนิด ๒๕๙ สกุล ๙๗ วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป ๑๓๔ ชนิด และพรรณไม้น้ำ ๑๘๕ ชนิด พรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๓๔ ชนิด รอบหนองพบไม้ต้นที่ขึ้นในพื้นที่อีกหลายชนิด นกอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๔๐ ชนิด ใน ๒๔ วงศ์ ๓๔ สกุล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

อ่างเก็บน้ำยายแจ่ว

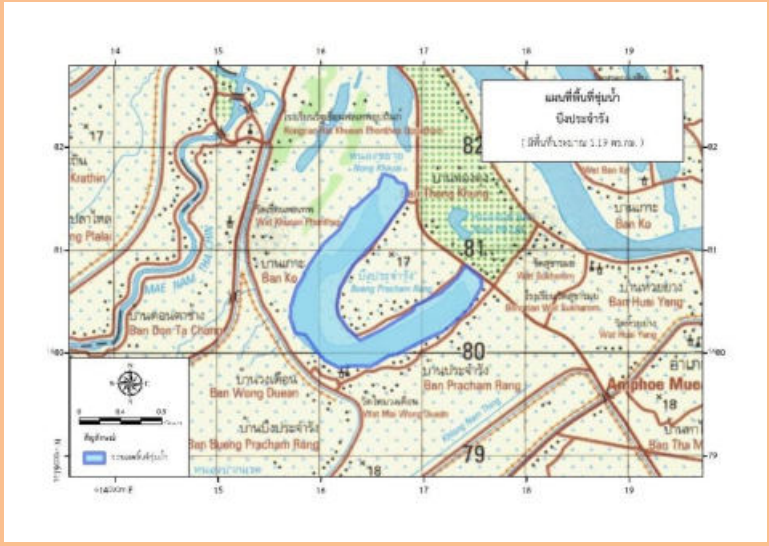
ที่ตั้ง : ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคราม จ.ฉะเชิงเทรา

เนื้อที่ : ๐.๕๐ ตร.กม. (๓๑๑ ไร่)

เดิมเป็นหนองน้ำธรรมชาติในที่ลุ่มที่รับน้ำจากพื้นที่ตอนบน ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นแหล่งน้ำโดยจัดทำคันดินยกระดับน้ำท่วมพื้นที่หนองเดิม จึงกลายเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ มีการสร้างเขื่อนปิดกั้นลำห้วยม่วงโพรง สังคมพืชที่พบเป็นสังคมพืชของป่าดิบแล้งที่กำลังฟื้นตัว ป่าปลูก และพืชเกษตรทั่วไป พบพรรณไม้รวม ๑๙๔ ชนิด ๑๖๑ สกุล ๖๒ วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป ๘๒ ชนิด และพรรณไม้น้ำ ๑๑๒ ชนิด ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกอีก ๒๕ ชนิด นกอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๔๖ ชนิด ใน ๒๘ วงศ์ ๔๐ สกุล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

บึงประจำรัง

ที่ตั้ง : หมู่ ๔, ๕, ๗ และ ๘ เทศบาลต.หาดท่าเสา อ.เมือง จ.ชัยนาท

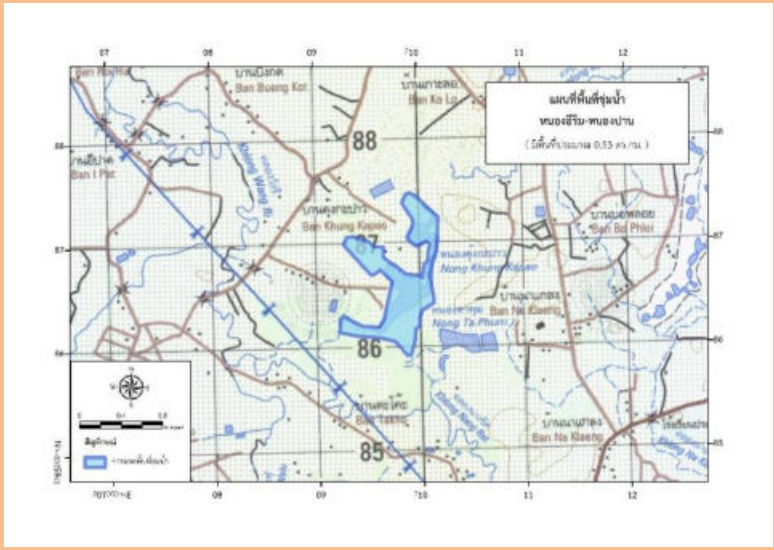
เนื้อที่ : ๑.๑๙ ตร.กม. (๗๔๑ ไร่)

เป็นบึงธรรมชาติขนาดใหญ่ มีน้ำตลอดปี รับน้ำเอ่อล้นจากแม่น้ำเจ้าพระยาโดยคลองชลประทาน พบพรรณไม้รวม ๑๘๘ ชนิด ๑๕๔ สกุล ๖๑ วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป ๗๖ ชนิด และพรรณไม้น้ำ ๑๑๑ ชนิด ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกอีก ๓๒ ชนิด จำนวนชนิดสัตว์ป่าทั้งหมด นก ๔๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๑๐ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๑ ชนิด สัตว์หน้าดินทั้งหมด ๙ ชนิด ใน ๓ ไฟลั่ม ๙ ครอบครัว ปลามีจำนวน ๓๓ ชนิด ใน ๑๗ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

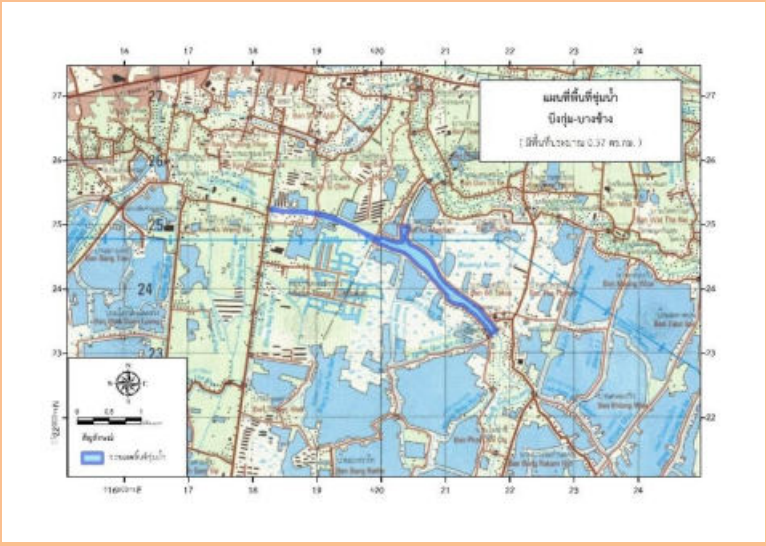
หนองอีรีม-หนองปาน

ที่ตั้ง : ต.ประณีต อ.เขาสมิง จ.ตราด
เนื้อที่ : ๐.๕๓ ตร.กม. (๓๓๓ ไร่)

มีการขุดลอกเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่เป็นที่เก็บน้ำเพื่อการเกษตรและการประปา พบพรรณไม้รวม ๒๑๙ ชนิด ๑๘๐ สกุล ๘๐ วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป ๖๒ ชนิด และพรรณไม้น้ำ ๑๕๗ ชนิด ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกอีก ๓๐ ชนิด จำนวนนี้พบพืชหายาก ๑ ชนิด มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษาไม่น้อยกว่า ๕๒ ชนิด ใน ๓๕ วงศ์ ๔๕ สกุล ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓ ชนิด นก ๔๑ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๒ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

บึงกุ่ม-บางช้าง

ที่ตั้ง : ต.ธรรมศาลา อ.เมือง จ.นครปฐม
เนื้อที่ : ๐.๓๗ ตร.กม. (๒๓๒ ไร่)

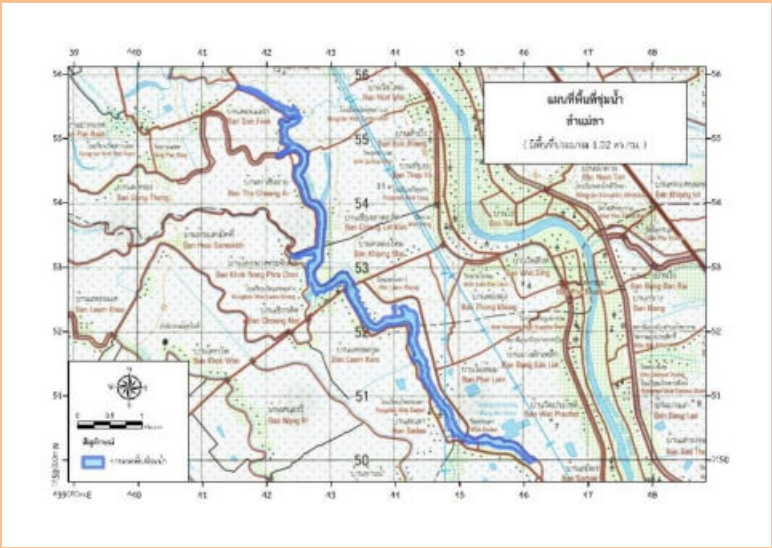
เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เกิดจากแม่น้ำลัด ผ่านการขุดลอกและปรับปรุงพื้นที่โดยรอบ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร และที่ตั้งชุมชน พบพรรณไม้จำนวน ๒๕๔ ชนิด ๒๐๓ สกุล ๗๘ วงศ์ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมไม่น้อยกว่า ๕ ชนิด ใน ๓ วงศ์ ๕ สกุล พบนกไม่น้อยกว่า ๔๒ ชนิด ใน ๒๔ วงศ์ ๓๗ สกุล พบสัตว์เลื้อยคลานไม่น้อยกว่า ๑๘ ชนิด ใน ๑๑ วงศ์ ๑๖ สกุล พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๘ ชนิด ใน ๕ วงศ์ ๘ สกุล ปลาที่อาศัยอยู่ในบึงกุ่ม-บึงบางช้าง มีความหลากชนิดจำนวน ๓๐ ชนิด ใน ๑๕ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

ลำแม่ลา

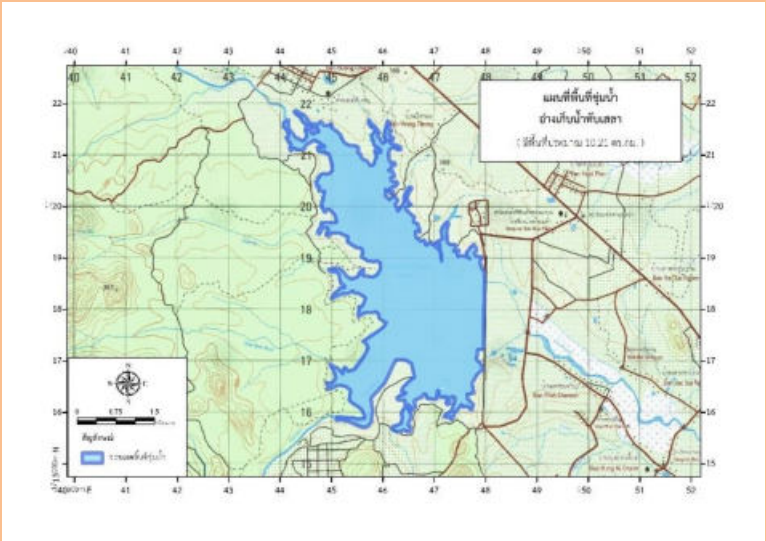
ที่ตั้ง : ต.แม่ลา อ.บางระจัน หมู่ ต.ทับยา อ.อินทร์บุรี ต.บางกระบือ อ.เมือง จ.สิงห์บุรี

เนื้อที่ : ๑.๐๒ ตร.กม. (๖๓๕ ไร่)

เกิดจากการเปลี่ยนเส้นทางของแม่น้ำเจ้าพระยา ในลักษณะของทะเลสาบรูปแอกวัว ที่วางตัวในแนวตะวันออกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้ สภาพเป็นบึงน้ำจืด พบพรรณไม้รวม ๒๐๙ ชนิด ๑๖๒ สกุล ๖๔ วงศ์ พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมไม่น้อยกว่า ๒ ชนิด พบนกไม่น้อยกว่า ๔๑ ชนิด พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๔ ชนิด ใน ๓ วงศ์ ๓ สกุล พบสัตว์หน้าดินจำนวน ๑๓ ชนิด ใน ๓ ไฟลัม ๑๒ ครอบครัว ปลามีจำนวน ๓๐ ชนิด ใน ๑๕ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๕)

อ่างเก็บน้ำทับเสลา

ที่ตั้ง : ต.ระบำ อ.ลานสัก จ.อุทัยธานี

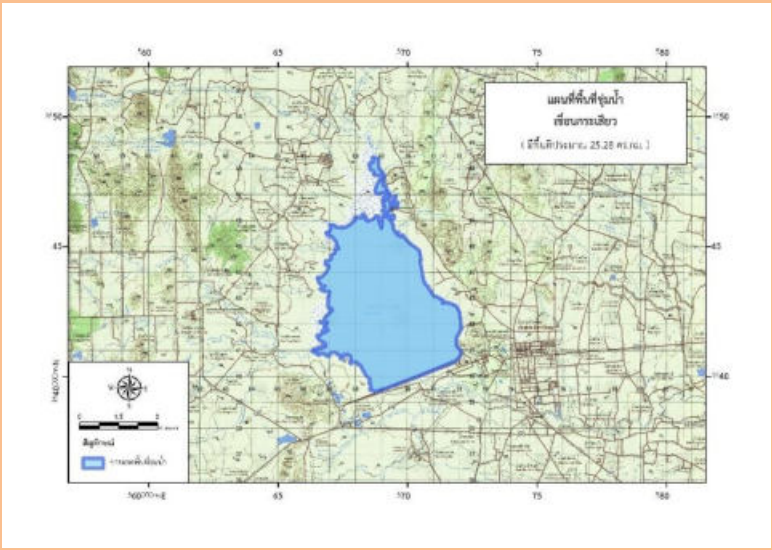
เนื้อที่ : ๑๐.๒๑ ตร.กม. (๖,๓๘๔ ไร่)

เป็นตัวแทนพื้นที่ศึกษาในลุ่มน้ำสะแกกรัง ซึ่งอ่างเก็บน้ำทับเสลาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำทับเสลาเป็นป่าเบญจพรรณ พบพรรณไม้ ๑๔๙ ชนิด ๑๒๔ สกุล ๕๒ วงศ์ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๔) คาดว่าในพื้นที่ชุ่มน้ำนี้น่าจะมีพรรณไม้อย่างน้อย ๑๕๐ ชนิด เป็นพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ อย่างน้อย ๑๐ ชนิด พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๙ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๔ ชั้น ๖ อันดับ ๙ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๕)

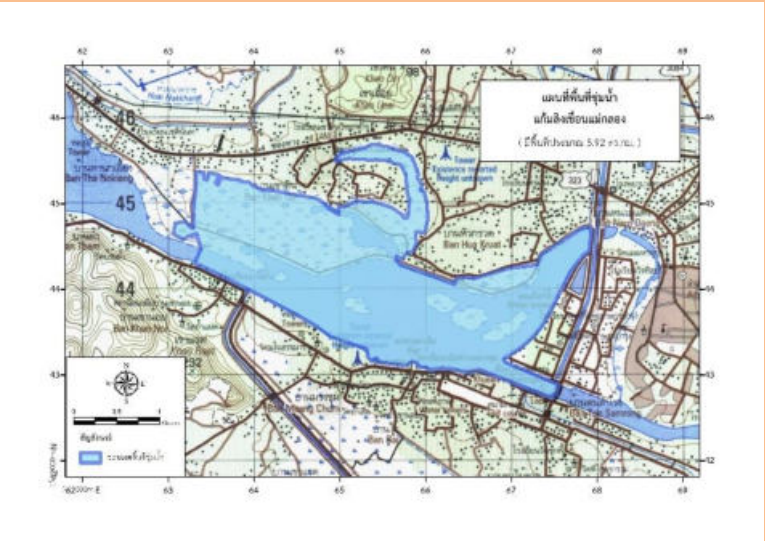
เขื่อนกระเสียว

ที่ตั้ง : ต.ด่านช้าง อ.ด่านช้าง จ.สุพรรณบุรี
เนื้อที่ : ๒๕.๒๘ ตร.กม (๑๕,๘๐๐ ไร่)

เป็นเขื่อนดินกักเก็บน้ำสร้างกั้นลำห้วยกระเสียว ที่มีต้นกำเนิดจากภูเขาใน อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี พบว่า สังคมพืชเป็นป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ พบพรรณไม้ ๑๓๔ ชนิด ๘๗ สกุล ๕๐ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๓) มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคาม ทั้งสิ้น ๕ ชนิด เป็นสัตว์ป่าขึ้นทะเบียนในบัญชีแดง IUCN ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๔ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง งูหลาม ตะพาบน้ำ และเต่านา พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๐ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๓ ชั้น ๕ อันดับ ๗ วงศ์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๗ ชนิด จาก ๓๑ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

แก้มลิงเขื่อนแม่กลอง

ที่ตั้ง : อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี
เนื้อที่ : ๕.๙๒ ตร.กม (๓,๗๐๐ ไร่)

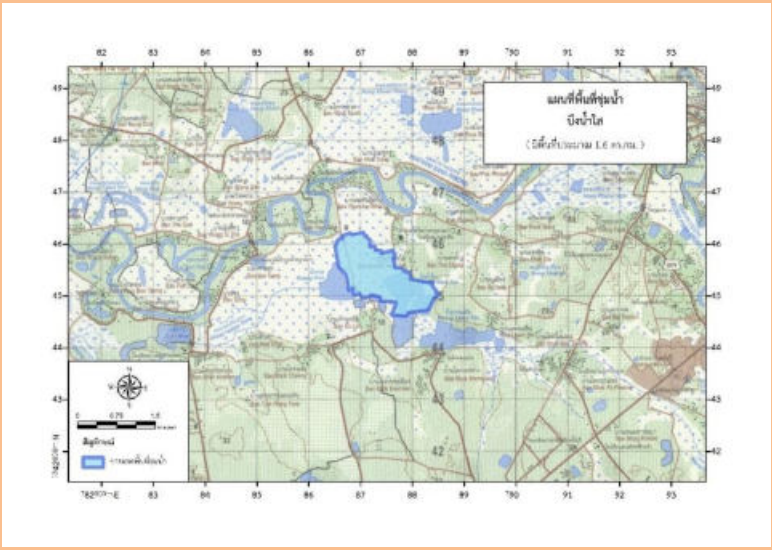
เป็นตัวแทนพื้นที่ศึกษาในลุ่มน้ำแม่กลอง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทบึงน้ำจืดที่มีน้ำขังตลอดปีและมีที่ลุ่มโดยรอบ พบพรรณไม้รวม ๑๙๗ ชนิด จาก ๑๕๙ สกุล ๖๒ วงศ์ เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒๔ ชนิด พบสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามทั้งสิ้น ๔ ชนิด เป็นสัตว์ขึ้นทะเบียนในบัญชีแดง IUCN ๔ ชนิด มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง คือ ตะพาบม่านลาย และเป็นสัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ทั้ง ๓ ชนิด ได้แก่ งูจงอาง งูหลาม และเต่านา พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๙ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๓ ชั้น ๕ อันดับ ๘ วงศ์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๔๖ ชนิด จาก ๓๑ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

บึงน้ำใส

ที่ตั้ง : ต.สระบัว อ.กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี

เนื้อที่ : ๑.๖๐ ตร.กม (๑,๐๐๓ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองน้ำจืด มีน้ำขังตลอดปี พื้นที่โดยรอบเป็นที่ลุ่ม และพื้นที่ทำการเกษตร พื้นที่ไม่เหลือสภาพป่าธรรมชาติ พบพรรณไม้รวม ๒๔๓ ชนิด เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๒๙ ชนิด เช่น มะม่วงหิมพานต์ ลำดวน สัตบรรณ ราชพฤกษ์ ประดู่บ้าน เป็นต้น พบพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ ๑ จำนวน ๑๒ ชนิด ได้แก่ หงอนไก่ไทย สาบเสือ ขี้ไก่ย่าน หญ้ายาง แมงลักคา กระถิน ไมยราบยักษ์ ผกากรอง เป็นต้น จาก ๑๙๓ สกุล ๗๖ วงศ์ สัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๔ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๔ ชั้น ๔ อันดับ ๔ วงศ์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๙ ชนิด จาก ๓๐ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

แม่น้ำลัดบ้านเกาะกลาง

ที่ตั้ง : ต.บางตลาด อ.คลองเขื่อน ต.เขาดิน อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา

เนื้อที่ : ๔.๖๖ ตร.กม (๒,๙๑๒ ไร่)

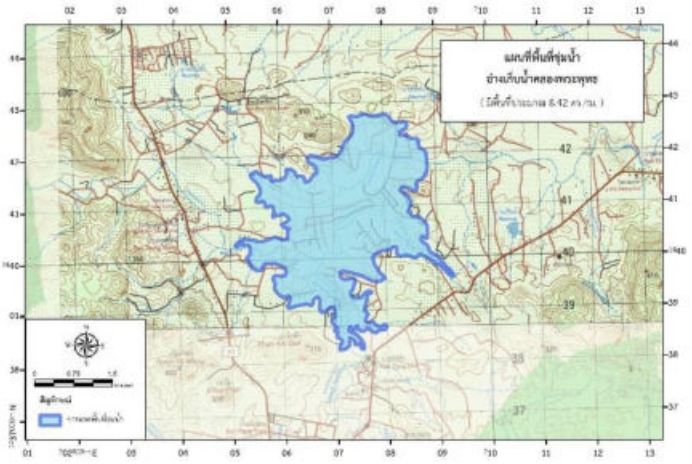
เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทแม่น้ำลัด เดิมเป็นทางน้ำเมื่อแม่น้ำมีการกัดเซาะและเปลี่ยนแปลงลำน้ำทำให้เกิดการคอดตัดของแม่น้ำจนเกิดแม่น้ำลัด สังคมพืชเป็นป่าชายเสน ริมแม่น้ำใกล้ปากแม่น้ำ เหลือสภาพป่าธรรมชาติตามริมลำน้ำ พื้นที่โดยรอบเป็นที่นา นากุ้ง ที่รกร้าง และชุมชน พบพรรณไม้รวม ๒๕๒ ชนิด จาก ๑๙๘ สกุล ๗๓ วงศ์ พืชเด่น ได้แก่ แสมขาว ลำพู โกงกางใบเล็ก โปรงขาว โปรงแดง ตีนเป็ดน้ำ หงอนไก่ทะเล เป็นต้น พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๕ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๕ ชั้น ๑๑ อันดับ ๑๔ วงศ์ พบปลาทั้งสิ้น ๒๔๘ ชนิด จาก ๑๙ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

อ่างเก็บน้ำคลองพระพุทธ

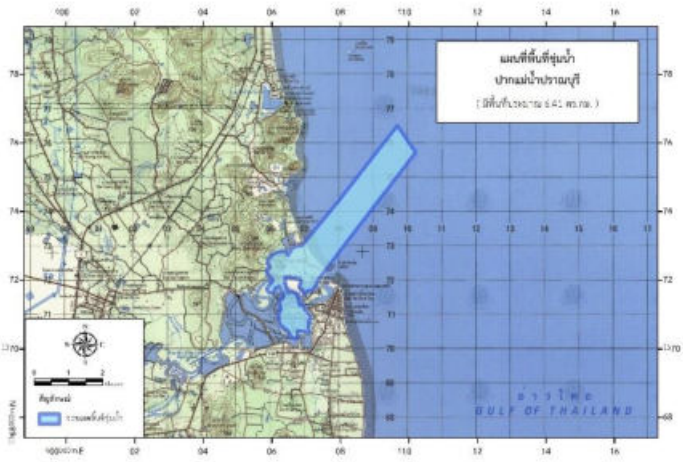
ที่ตั้ง : ต.ทับไทร อ.โป่งน้ำร้อน จ.จันทบุรี

เนื้อที่ : ๘.๔๒ ตร.กม (๕,๒๖๓ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรและการประมง สังคมพืชโดยรอบอ่างเก็บน้ำเป็นป่าดิบแล้ง พบพรรณไม้รวม ๓๑๔ ชนิด จาก ๒๔๔ สกุล ๙๑ วงศ์ เป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูก ๑๑ ชนิด พบสัตว์ป่าที่ถูกคุกคาม ๓ ชนิด เป็นสัตว์ขึ้นทะเบียนในบัญชี Thailand Red Data เป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ คือ นกอ้ายงั่ว มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ คือ ตะพาบน้ำ พบสัตว์หน้าดิน ๙ วงศ์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๔ ชนิด จาก ๒๗ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

ปากแม่น้ำปราณบุรี

ที่ตั้ง : ต.ปากน้ำปราณ อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์

เนื้อที่ : ๖.๔๑ ตร.กม (๔,๐๐๙ ไร่)

ลักษณะภูมิประเทศแบบปากแม่น้ำที่มีป่าชายเลนและป่าสนชายทะเล พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำปราณบุรี เดิมเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเก่าและป่าคลองคอย เป็นโครงการพัฒนาป่าชายเลนซึ่งประกอบด้วยป่าชายเลน ป่าเบญจพรรณ ที่ดอนริมหาดชายทะเล และที่รกร้างว่างเปล่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมไม่น้อยกว่า ๑๒ ชนิด ของจำนวนชนิดสัตว์ป่าทั้งหมด นกไม่น้อยกว่า ๖๘ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานไม่น้อยกว่า ๑๕ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๗ ชนิด พบปลาทั้งสิ้น ๑๕๘ ชนิด จาก ๖๙ วงศ์ ๑๘ อันดับ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๗)

พื้นที่ชุ่มน้ำภาคใต้

- แรมซาร์ไซต์ ๙ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑๓ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ ๑๐ แห่ง
- พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม ๑๑ แห่ง

รวมพื้นที่ประมาณ ๑๐,๐๘๙.๕๒ ตร.กม.

๓.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำภาคใต้

๓.๔.๑ แรมซาร์ไซต์ จำนวน ๙ แห่ง

อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-หมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง

ที่ตั้ง : ต.นาเกลือ ต.ลิบง ต.หาดสำราญ อ.สิเกา อ.ปะเหลียน อ.กันตัง จ.ตรัง

เนื้อที่ : ๘๒๕.๑๙ ตร.กม. (๕๑๕,๗๔๓ ไร่)

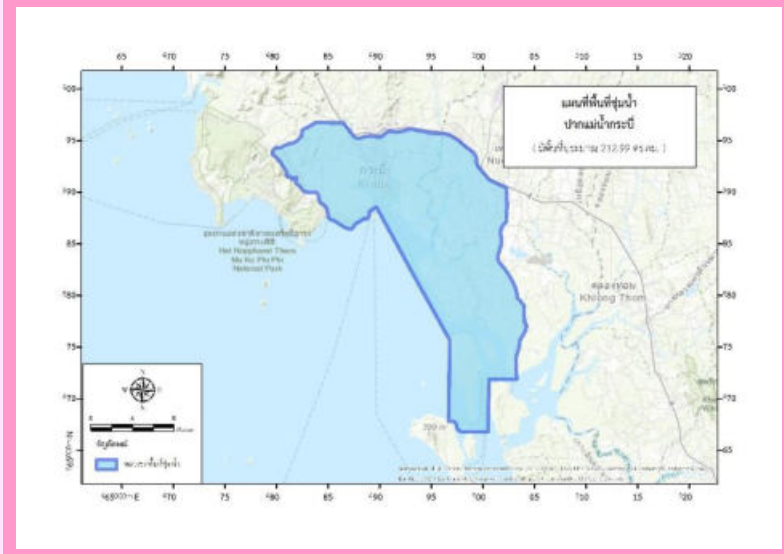
แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๘๒ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำมีความสำคัญระหว่างประเทศ สังคมพืชธรรมชาติประกอบด้วย ป่าดิบชื้นหรือป่าไม้ผลัดใบ ป่าผสมบริเวณภูเขาหิน ป่าชายหาด และป่าชายเลน พบพรรณไม้รวม ๓๖๑ ชนิด จาก ๒๗๘ สกุล ๑๐๓ วงศ์ เป็นพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ระดับชาติ ๒ ชนิด ได้แก่ นมแมว และจิกเล เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทยอันดับที่ TH ๐๒๑ โดยหมู่เกาะลิบงเป็นแหล่งชุมนุมนกอพยพสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย พบนกอย่างน้อย ๑๐๑ ชนิด เป็นนกชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ นกทะเลขาเขียวลายจุด และใกล้ถูกคุกคาม (NT) คือ นกกระสาคอดำ พบนกหัวโตมลายูบนอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหมและปากน้ำตรัง ซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย อีกทั้งเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของพะยูน เนื่องจากมีแหล่งหญ้าทะเลขนาดใหญ่ พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๙ ชนิด จาก ๕๙ วงศ์ เป็นมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด เช่น ปลากระเบนบัว ปลาฉลามหูดำ และปลาดุกอุย พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๓ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๑๒ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๑,๖๗๔ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

ปากแม่น้ำกระบี่

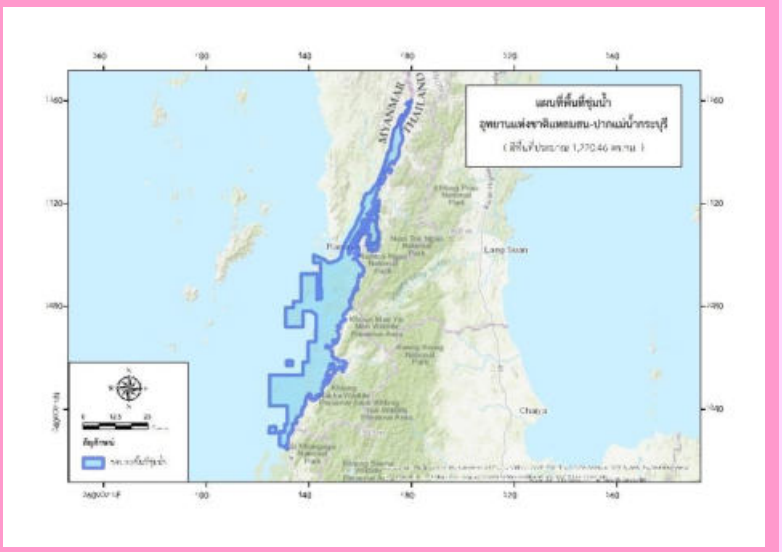
ที่ตั้ง : อ.เมือง และ อ.เหนือคลอง จ.กระบี่

เนื้อที่ : ๒๑๒.๙๙ ตร.กม. (๑๓๓,๑๑๘ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๐๐ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พื้นที่ชุ่มน้ำประเภทที่ลุ่มที่ราบชายฝั่งน้ำทะเลขึ้นถึง และได้รับอิทธิพลของน้ำขึ้นน้ำลง มีผืนป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ หนาแน่น พบพรรณไม้รวม ๒๓๐ ชนิด พบพรรณไม้รวม ๓๗๕ ชนิด จาก ๒๙๑ สกุล ๑๐๗ วงศ์ เป็นพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ จำนวน ๓ ชนิด ได้แก่ ปรงทะเล นมแมว และจิกเล เป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์ นกแห่งแรกของประเทศไทย พบนกชายเลนทั้งหมด ๒๗ ชนิด เป็นนกอพยพ ๒๕ ชนิด ชนิดที่สำคัญ ได้แก่ นกหัวโตทรายเล็ก และนกทะเลขาเขียวลายจุด พบนกใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกทะเลขาเขียวลายจุด และนกฟินฟุต และพบสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ พะยูน โลมาอิรวดี นกยางจีน และงูจงอาง พบปลา ๗๗ ชนิด จาก ๑๙ วงศ์ ซึ่งเป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ได้แก่ ปลากระเบนบัว ปลาฉลามหูดำ ปลายอดจาก และปลาดุกอุย พบสัตว์หน้าดิน ๗ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒๔๔ ตัวต่อตารางเมตร พบปะการังเฉพาะบริเวณ เกาะศรีบอยา ประมาณ ๑,๑๖๔ ไร่ ซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรม ปะการังชนิดเด่นที่พบ ได้แก่ ปะการังโขด ปะการังดอกไม้ทะเล ปะการังช่องเหลี่ยม และปะการังผิวเกล็ดน้ำแข็ง พบแหล่งหญ้าทะเลอยู่บริเวณบ้านแหลมหิน เกาะศรีบอยา เกาะกา เกาะปู และเกาะโต๊ะลัง รวมพื้นที่ประมาณ ๑๖,๖๒๕ ไร่ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

อุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบุรี-ปากคลองกะเปอร์

ที่ตั้ง : อ.คุระบุรี จ.พังงา อ.เมืองระนอง อ.กะเปอร์ อ.สุขสำราญ จ.ระนอง

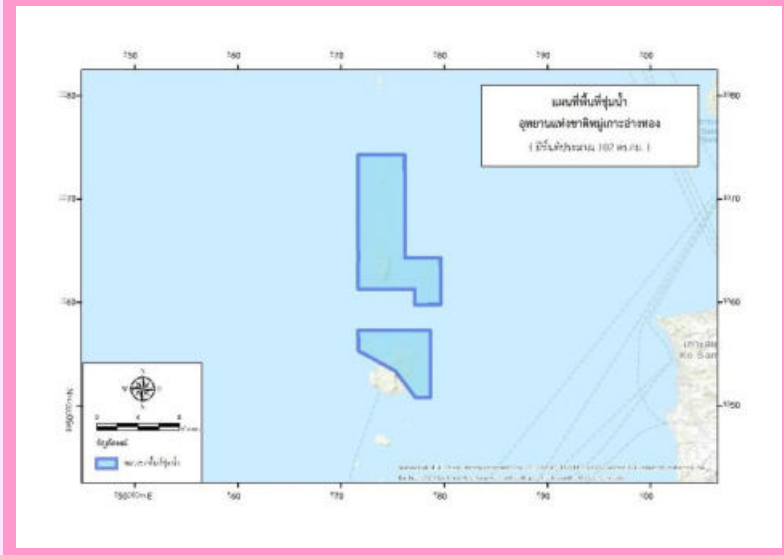
เนื้อที่ : ๑,๒๒๐.๔๖ ตร.กม. (๗๖๒,๗๘๗ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๘๓ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ มีพื้นที่ป่าชายเลนผืนใหญ่ที่สุดที่เหลืออยู่ของประเทศไทย และเขตอินโด-แปซิฟิก ได้รับประกาศเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลประเภทป่าชายเลนแห่งแรกของโลก ประกอบด้วยระบบนิเวศหลากหลาย ได้แก่ หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการัง แหล่งหญ้าทะเล ปกคลุมร้อยละ ๕๗.๐๘ และป่าชายเลนดึกดำบรรพ์ พบพรรณไม้รวม ๓๖๑ ชนิด จาก ๒๗๘ สกุล ๑๐๓ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ ๔ ชนิด ได้แก่ ปรงทะเล กระดังงาป่า นมแมว และจิกเล พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) คือ ลิ่นชวา อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๓ ชนิด ได้แก่ ชะนีมือขาว เต่าตะนุ และเต่าเหลือง มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ พะยูน งูจงอาง พบปลาทั้งสิ้น ๑๘๗ ชนิด จาก ๗๔ วงศ์ ซึ่งเป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด ได้แก่ ปลาฉลามหูดำ ปลายอดจาก และปลาดุกอุย และชนิดที่ถูกคุกคามในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (NT) ๑ ชนิด คือ ปลากะรังปากแม่น้ำ พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๒๑ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๖๖๗ ตัวต่อตารางเมตร พบปะการังบริเวณเกาะและอ่าวต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ แนวปะการังมีสถานภาพเสียหายมาก พบปะการังชนิดเด่น เช่น ปะการังโขด ปะการังดาวใหญ่ ปะการังช่องเหลี่ยม ปะการังดาวใหญ่ เป็นต้น หญ้าทะเลที่พบ เช่น หญ้าเงาแคระ หญ้าใบพาย หญ้าเงา หญ้าใบมะกรูด หรือหญ้าอำพัน หญ้าชะเงาเต่า และหญ้าคาทะเล เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

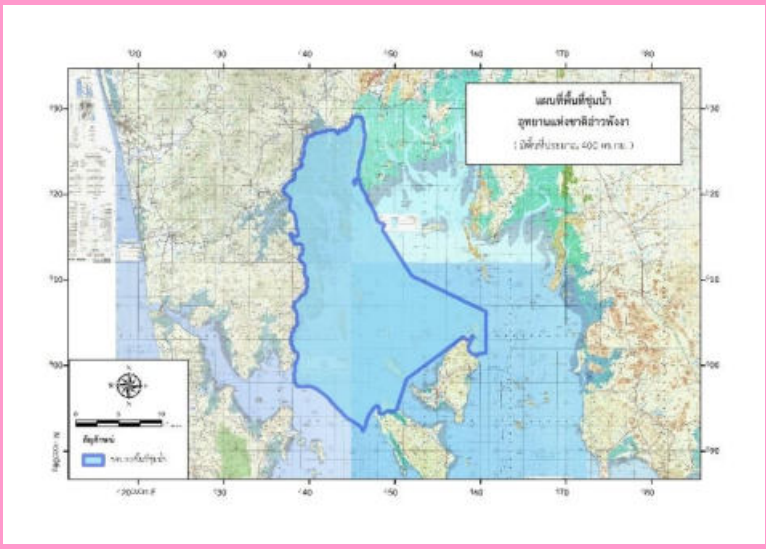
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง

ที่ตั้ง : ต.อ่างทอง อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ : ๑๐๒.๐๐ ตร.กม. (๖๓,๗๕๐ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๘๔ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ บริเวณหมู่เกาะเป็นแหล่งที่เรียกว่า “ช่องอ่างทองการทำประมง” เป็นแหล่งเพาะฟักของปลาในวัยเจริญพันธุ์และวัยอ่อนของสัตว์เศรษฐกิจ พบพรรณไม้รวม ๓๙๒ ชนิด จาก ๒๙๘ สกุล ๑๐๙ วงศ์ เป็นพืชถิ่นเดียว ๑ ชนิด คือ รองเท้านารีอ่างทอง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของเต่าทะเล พบสัตว์ป่าที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๒ ชนิด ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ และงูจงอาง และใกล้ถูกคุกคาม (NT) ๒ ชนิด ได้แก่ ค่างแว่นถิ่นใต้ และโลมาหลังโหนก พบปลาทั้งสิ้น ๙๙ ชนิด จาก ๕๓ วงศ์ เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๕ ชนิด ได้แก่ ปลายอดจากปลาแมวหูดำ ปลาดุกอุย ปลาดุกลำพัน และปลาม้าน้ำปากยาว พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๒ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๗๕๖ ตัวต่อตารางเมตร แนวปะการังมีสถานภาพดีมากอยู่บริเวณเกาะแม่เกาะ ด้านตะวันออกและตะวันตก โดยแนวปะการังที่พบมีสภาพดีอยู่ที่บริเวณเกาะหินดับ/เกาะวัวตาหลับ (บริเวณอ่าวทองหลางและอ่าวตาช้วง) ส่วนที่เหลือเกาะอื่น ๆ แนวปะการังมีสถานภาพเสียหายถึงเสียหายมาก พบปะการังที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) เช่น ปะการังลายดอกไม้ ปะการังลูกโป่งเล็ก ปะการังลายดอกไม้ เป็นต้น นอกจากนี้พบหญ้าทะเลบริเวณทิศตะวันออกของเกาะแม่เกาะ (อ่าวถ้ำร้าง) พบหญ้าทะเลเพียงชนิดเดียว คือ หญ้าคาทะเล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา

ที่ตั้ง : อ.เมืองพังงา อ.ตะกั่วทุ่ง อ.เกาะยาว จ.พังงา

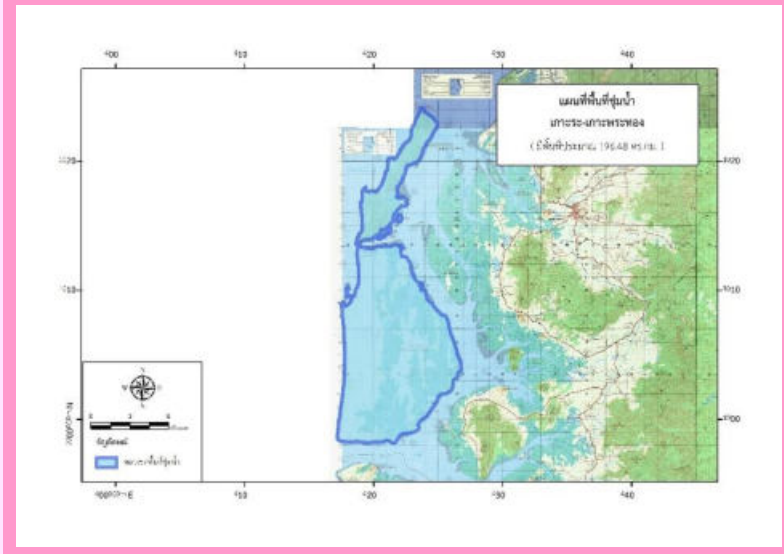
เนื้อที่ : ๒๐๓.๖๗ ตร.กม. (๑๒๗,๒๙๓ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๘๕ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นอ่าวตื้น ล้อมรอบด้วยป่าชายเลนต่อเนื่องเป็นผืนใหญ่ พบพรรณไม้รวม ๓๘๕ ชนิด จาก ๒๙๖ สกุล ๑๐๓ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เช่น ปรงทะเล นมแมว จิกเล เป็นต้น นอกจากนี้ พบพืชถิ่นเดียว ๑ ชนิด คือ เอื้องฝาหอย พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๑ ชนิด คือ ลิ่นชวา อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๑ ชนิด ได้แก่ ชะนีมือขาว และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๓ ชนิด ได้แก่ นากใหญ่ขนเรียบ เต่าหับ เต่าดำ นอกจากนี้ ยังพบสัตว์ป่าที่ใกล้ถูกคุกคาม (NT) ๔ ชนิด ได้แก่ ค่างแว่นถิ่นใต้ เลียงผา นกหัวโตมลายู และเต่าใบไม้ เป็นต้น พบปลาทั้งสิ้น ๑๒๓ ชนิด จาก ๔๗ วงศ์ เป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๕ ชนิด เช่น ปลาดุกด้าน ปลากดทะเล ปลาบูใส เป็นต้น เป็นชนิดพันธุประจำถิ่น ๑ ชนิด คือ ปลาบู่สมิธ พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๔ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๑๓ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๔๙๖ ตัวต่อตารางเมตร ปะการังที่พบอยู่ในสถานภาพเสียหายมาก ปะการังเด่นที่สำคัญ เช่น ปะการังสมองร่องเล็ก ปะการังเล็ปแทสเตรียปะการังกาแล็กซี่ ปะการังเขากวาง ปะการังโขด ปะการังดอกไม้ทะเล และปะการังวงแหวน เป็นต้น นอกจากนี้ พบหญ้าทะเลสภาพสมบูรณ์ดี บริเวณเกาะละวะใหญ่ อ่าวโล๊ะปาไล แหลมหาด และเกาะยาวใหญ่ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

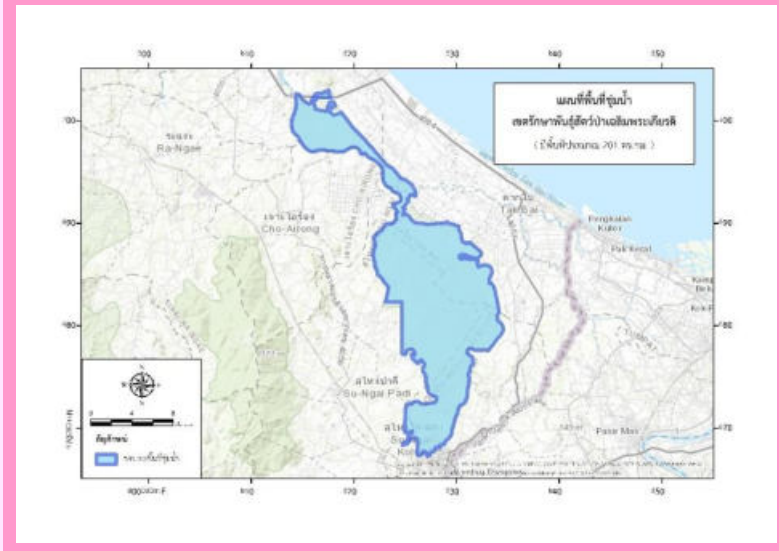
เกาะระ-เกาะพระทอง

ที่ตั้ง : อ.คุระบุรี และ อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา
เนื้อที่ : ๑๙๖.๔๘ ตร.กม. (๑๒๒,๘๐๐ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับ ๒๑๕๓ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ พบพรรณไม้รวม ๓๙๘ ชนิด จาก ๓๐๑ สกุล ๑๐๘ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ เช่น ยางยูง ยางมันหมู ไข่เขียว นมแมว กรายดำ ช้างไห้ เป็นต้น และพบพืชถิ่นเดียว ๑ ชนิด คือ หันช้าง ได้รับการจัดตั้งเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกอันดับที่ TH ๐๔๖ เป็นถิ่นอาศัยของเต่าทะเล พะยูน และนกตะกรุม ซึ่งเป็นชนิดพันธุ์หายากและใกล้สูญพันธุ์ พบปลาทั้งสิ้น ๑๓๐ ชนิด จาก ๖๑ วงศ์ เป็นชนิดพันธุ์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๔ ชนิด ได้แก่ ปลาฉลามหูดำ ปลาดุกด้าน ปลาดุกลำพัน และปลากดทะเล พบสัตว์หน้าดิน ๑๒ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๑๑ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๔๖๗ ตัวต่อตารางเมตร บริเวณเกาะพระทองมีแนวปะการังกระจายตัวอยู่รอบเกาะทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ บริเวณเกาะปลิงใหญ่และเกาะปลิงน้อย ปะการังที่พบเป็นกลุ่มที่สามารถทนต่อปริมาณตะกอนที่ไหลลงสู่แนวปะการังค่อนข้างสูง เช่น ปะการังโขด ปะการังวงแหวน เป็นต้น แหล่งหญ้าทะเล บริเวณเกาะระ เกาะพระทอง พบสถานภาพแหล่งหญ้าทะเล มี ๒ ระดับ คือ ระดับสมบูรณ์ปานกลาง ได้แก่ บริเวณบ้านปากจก บ้านแป๊ะโย้ย-เกาะกลอย ปากคลองบางป๊ะโยค-คลองห้างสูง และบ้านท่าปากแหว่ง ระดับเสื่อมโทรมเพราะถูกรบกวน ได้แก่ หาดทุ่งนางดำ และบ้านท่านุ่น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ (พรุโต๊ะแดง)

ที่ตั้ง : อ.เมือง อ.ตากใบ อ.สุไหงโก-ลก อ.สุไหงปาดี จ.นราธิวาส

เนื้อที่ : ๒๐๑.๐๐ ตร.กม. (๑๒๕,๖๒๕ ไร่)

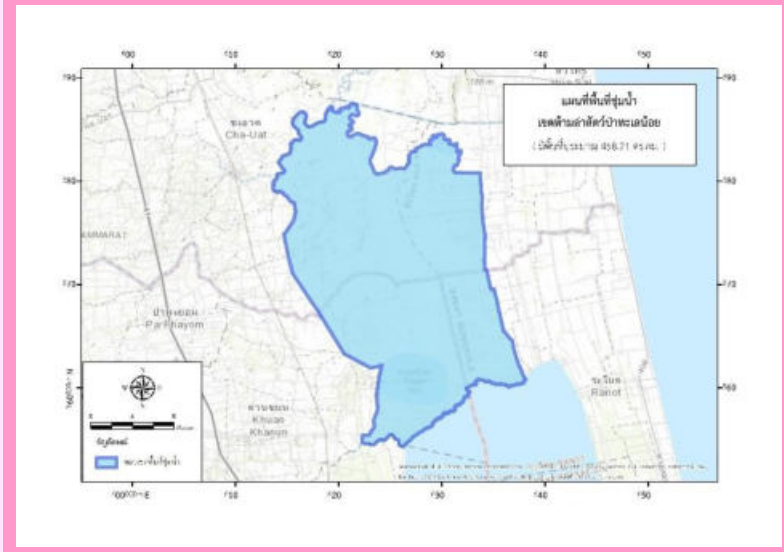
แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๑๑๐๒ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ป่าพรุผืนใหญ่ที่สุดของประเทศ และมีความสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมขังซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งทะเล เป็นแหล่งรับน้ำจากลุ่มน้ำตอนบน มีลักษณะเป็นป่าพรุดั้งเดิม บางส่วนกลายสภาพเป็นป่าเสม็ด ไม้พุ่ม และพรุหญ้า พบพรรณไม้รวม ๕๒๗ ชนิด จาก ๓๖๒ สกุล ๑๒๕ วงศ์ พบพืชหายากที่มีความสำคัญต่อการอนุรักษ์ จำนวน ๒๓ ชนิด เช่น ชางจีน มะหน่วย มะม่วงปาน ปาหนันช้าง กระดังงาป่า เป็นต้น พบพืชถิ่นเดียว ๑ ชนิด คือ หลาว ได้รับการจัดตั้งเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกอันดับที่ TH ๐๖๒ พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพสูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๑ ชนิด คือ ลิ่นชวา ใกล้สูญพันธุ์ (EN) ๓ ชนิด ได้แก่ นากใหญ่หัวปลาดุก อีเห็นน้ำ และนกฟินฟุต มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๑๑ ชนิด เช่น หนูฟานเล็ก แมวป่าหัวแบน ลิงกังใต้ อีเห็นลายพาด งูจงอาง เต่าดำ เป็นต้น และใกล้ถูกคุกคาม ๑๒ ชนิด เช่น ค่างแว่นถิ่นใต้ ค้างคาวแม่ไก่ป่าฝน กระรอกหน้ากระแต เสือดำ พญากระรอกเหลือง นกกางเขนดงหางแดง เต่าใบไม้ เป็นต้น พบปลาทั้งสิ้น ๙๑ ชนิด จาก ๒๕ วงศ์ เป็นปลาที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) จำนวน ๑ ชนิด คือ ปลาดุกแคระ และมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๑๒ ชนิด เช่น ปลาชิวข้างขวาน ปลาชิวก้นดำ ปลาชิวเพชรน้อย ปลากะทิ ปลาปล้องอ้อยหนวดยาว เป็นต้น พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๓ ชนิด จาก ๒ ไฟลัม ๒ ชั้น ๒ อันดับ ๓ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๒๘๑ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

พรุควนขี้เสี้ยน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย

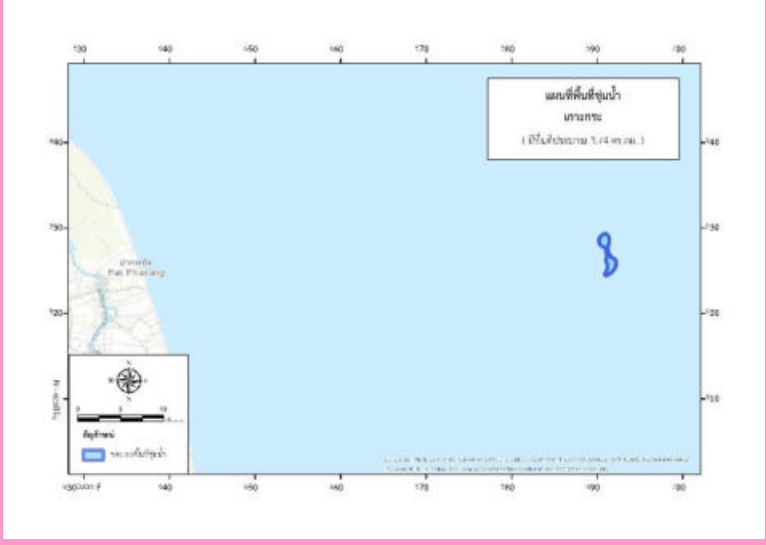
ที่ตั้ง : อ.ควนขนุน จ.พัทลุง อ.หัวไทร
อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช
อ.ระโนด จ.สงขลา

เนื้อที่ : ๔๕๘.๒๑ ตร.กม. (๒๘๖,๓๘๑ ไร่)

แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๙๔๘ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นแห่งแรกของประเทศไทย มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการพื้นที่ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มตั้งอยู่ตอนเหนือของทะเลสาบสงขลา สภาพเป็นป่าพรุน้ำจืดที่มีน้ำท่วมขังตลอดทั้งปี โดยรอบมีการทำการเกษตรกรรมและประมง พบพรรณไม้รวม ๓๑๐ ชนิด จาก ๒๓๓ สกุล ๑๐๒ วงศ์ พบพืชหายาก ๓ ชนิด คือ มะม่วงปาน นมแมว และแคน้ำ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์จำพวกนกน้ำ ปัจจุบันเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ได้รับการจัดเป็นพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBA) ในประเทศไทย อันดับที่ TH๐๕๖ พบสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ เต่าเหลือง มีสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๘ ชนิด ได้แก่ เสือปลา นากใหญ่ขนเรียบ ชะมดแผงสันหางดำ นกตะกรุม ตะพาบน้ำ เต่าดำ และงูจงอาง เป็นต้น และมีสัตว์ป่าที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (NT) ๒ ชนิด คือ นกช้อนหอยขาว และนกหัวโตมลายู พบปลา ๙๕ ชนิด จาก ๒๖ วงศ์ เป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (EN) คือ ปลาสวาย และพบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน จำนวน ๒ ชนิด ได้แก่ ปลาหมอเทศ และปลานิล พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๓ ชนิด มีความชุกชุมเฉลี่ย ๔๘๙ ตัวต่อตารางเมตร (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

เกาะกระ

ที่ตั้ง : จ.นครศรีธรรมราช อยู่ห่างจากชายฝั่ง อ. ปากพนัง ประมาณ ๕๓ กม.

เนื้อที่ : ๓.๗๔ ตร.กม. (๒,๓๓๗ ไร่)

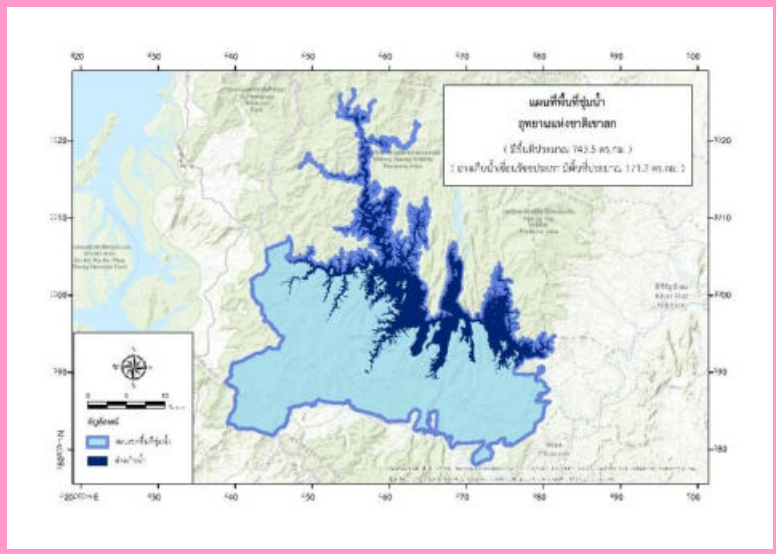
แรมซาร์ไซต์ลำดับที่ ๒๑๕๒ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เป็นเกาะขนาดเล็กบริเวณอ่าวไทย มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากพื้นที่ชุ่มน้ำหมู่เกาะกระเป็นแหล่งระบบนิเวศที่มีความหลากหลาย มีแหล่งหญ้าทะเล และปะการัง มีชนิดพันธุ์ไม้หายาก คือ เอื้องปากนกแก้ว เป็นแหล่งสุนทรียภาพและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งอนุบาลและหลบภัยของสัตว์น้ำในช่วงมรสุม บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก แหล่งทำรังวางไข่ของสัตว์ทะเลหายาก สำรวจพบพรรณไม้รวม ๒๖๖ ชนิด จาก ๒๑๓ สกุล ๘๔ วงศ์ มีพืชหายาก ๔ ชนิด ได้แก่ กระดังงาป่า จำปูน นมแมว และบุกเขา พบสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ๒ ชนิด ได้แก่ นกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส และเต่ากระ พบสัตว์ป่าใกล้สูญพันธุ์ (EN) จำนวน ๑ ชนิด คือ เต่าตะนุ และสัตว์ป่ามีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) ๑ ชนิด คือ นกยางจีน พบปลาทั้งสิ้น ๑๑๗ ชนิด จาก ๒๘ วงศ์ พบสัตว์หน้าดินทั้งสิ้น ๑๑ ชนิด จาก ๓ ไฟลัม ๙ วงศ์ มีความชุกชุมเฉลี่ย ๑,๘๙๖ ตัวต่อตารางเมตร แนวปะการังส่วนใหญ่อยู่ในสภาพสมบูรณ์ดีมาก เช่น ปะการังเขากวางแบบกิ่ง ปะการังเกล็ดน้ำแข็ง ปะการังโขด ปะการังจาน ปะการังช่องหนาม ปะการังช่องเหลี่ยม ปะการังดอกกะหล่ำ ปะการังสมอง เป็นต้น มีแนวปะการังทั้งสิ้น ๔๑๒ ไร่ และไม่พบหญ้าทะเล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๑)

๓.๔.๒ พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๑๓ แห่ง

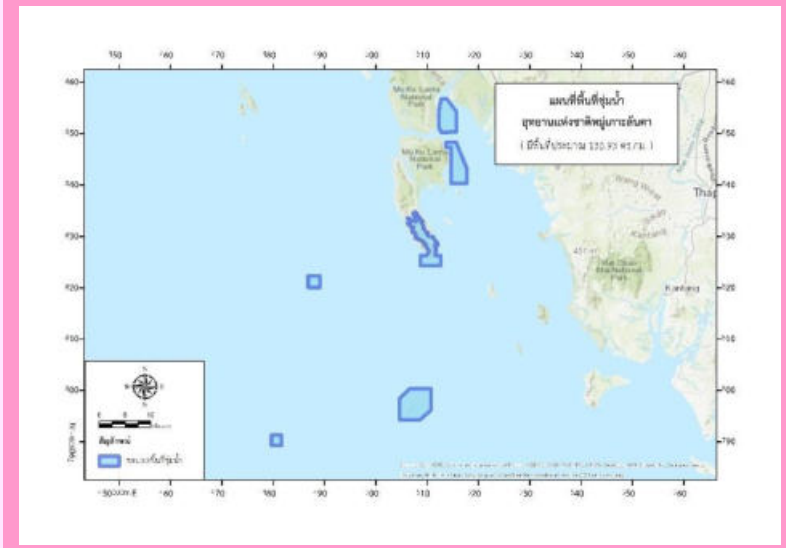
อุทยานแห่งชาติเขาสก (อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา)

ที่ตั้ง : อ.บ้านตาขุน อ.พนม จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ : ๗๔๓.๕๐ ตร.กม. (๔๖๔,๖๘๗ ไร่)

พื้นที่ของอุทยานแห่งชาติเขาสกประกอบด้วยภูเขาสูงชันเป็นส่วนใหญ่และมีป่าไม้หนาแน่น มีลำธารใหญ่น้อยจำนวนมาก น้ำในลำคลองเหล่านี้ส่วนใหญ่ไหลตลอดปี และมีปริมาณมากในช่วงฤดูฝน สังคมพืชธรรมชาติประกอบด้วย ป่าดงดิบชื้นระดับต่ำ และป่าตามสันเขาหินปูน พบพรรณไม้อย่างน้อย ๕๐๐ ชนิด เป็นพรรณไม้หายากอย่างน้อย ๔ ชนิด พบนกอย่างน้อย ๑๗๐ ชนิด พบปลา ๑๑๘ ชนิด จาก ๒๙ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา

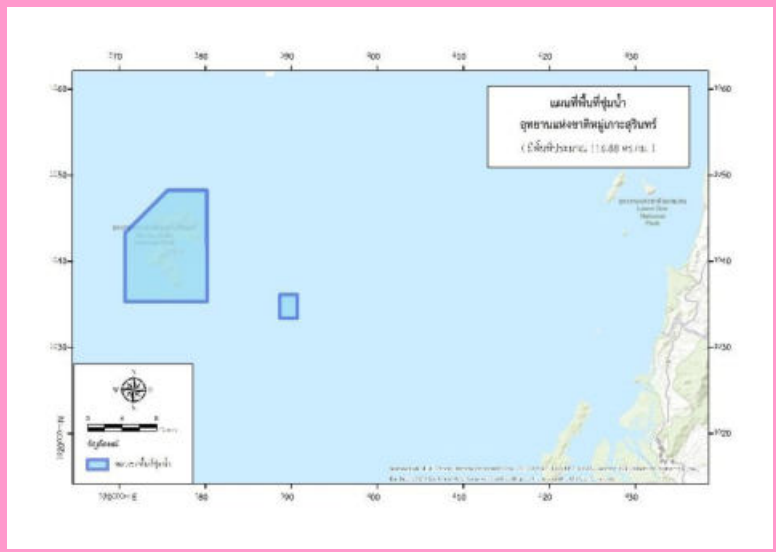
ที่ตั้ง : ต.เกาะลันตาน้อย ต.เกาะลันตาใหญ่ ต.เกาะกลาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่
เนื้อที่ : ๑๓๕.๙๓ ตร.กม. (๘๔,๙๕๖ ไร่)

ประกอบด้วยกลุ่มเกาะต่าง ๆ ในท้องทะเลอันดามัน ในบริเวณเกาะลันตาใหญ่มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ คลองจาก คลองหิน คลองน้ำจืด และคลองนิน ซึ่งมีต้นกำเนิดจากเทือกเขาลันตา ในตอนกลางของพื้นที่สังคมพืชตามธรรมชาติประกอบด้วย ป่าชายหาด ป่าชายเลน ป่าเขาหินปูน ป่าดงดิบ และทุ่งหญ้า พบนกอย่างน้อย ๑๘๕ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนอย่างน้อย ๔๙ ชนิด นกประจำถิ่น ๑๒๙ ชนิด นกอพยพย้ายถิ่นแต่มิใช่เพื่อการผสมพันธุ์ ๔๗ ชนิด นกอพยพผ่านเฉพาะฤดูกาล ๕ ชนิด บริเวณแนวปะการังพบปลาอย่างน้อย ๒๐๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

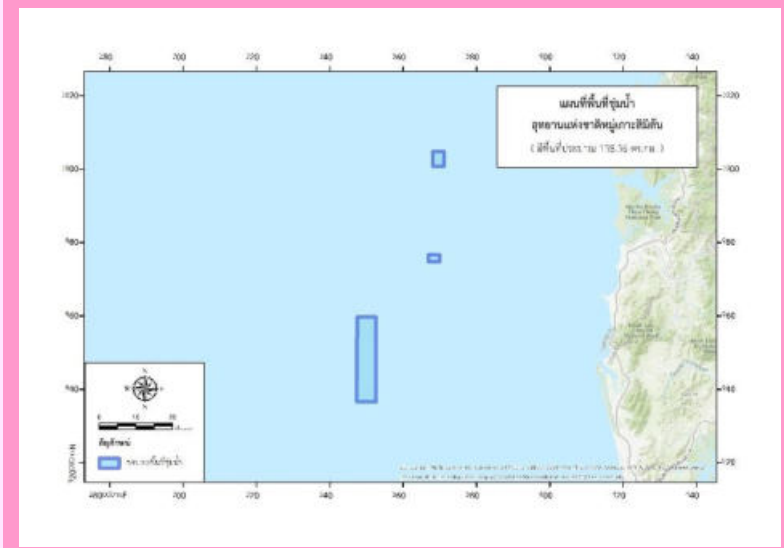
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์

ที่ตั้ง : ต.เกาะพระทอง อ.คุระบุรี จ.พังงา
เนื้อที่ : ๑๑๖.๘๘ ตร.กม. (๗๓,๐๕๑ ไร่)

ตั้งอยู่ในทะเลอันดามัน สังคมพืชธรรมชาติ ประกอบด้วย ป่าดงดิบบนภูเขาซึ่งคงอุดมสมบูรณ์ ป่าชายหาด และป่าชายเลน พบนกอย่างน้อย ๙๑ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนอย่างน้อย ๓๐ ชนิด นกประจำถิ่น ๔๘ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลานบนบกอย่างน้อย ๖ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพบ ๒๑ ชนิด พบปลาในแนวปะการังอย่างน้อย ๒๑๔ ชนิด ที่เกาะสุรินทร์แนวปะการังที่สมบูรณ์อยู่ที่อ่าวช่องขาด และอ่าวแม่บาย ปะการังที่พบมาก ได้แก่ ปะการังเขากวาง ปะการังโขด ปะการังดอกเห็ด ปะการังดอกกะหล่ำ ปะการังดาวใหญ่ ปะการังไฟ ยังพบปะการังอ่อน แส้ทะเล กัลปังหา ดาวทะเล ดาวขนนก ดอกไม้ทะเล (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน

ที่ตั้ง : ต.เกาะพระทอง อ.คุระบุรี จ.พังงา
เนื้อที่ : ๑๓๘.๓๖ ตร.กม. (๘๖,๔๗๓ ไร่)

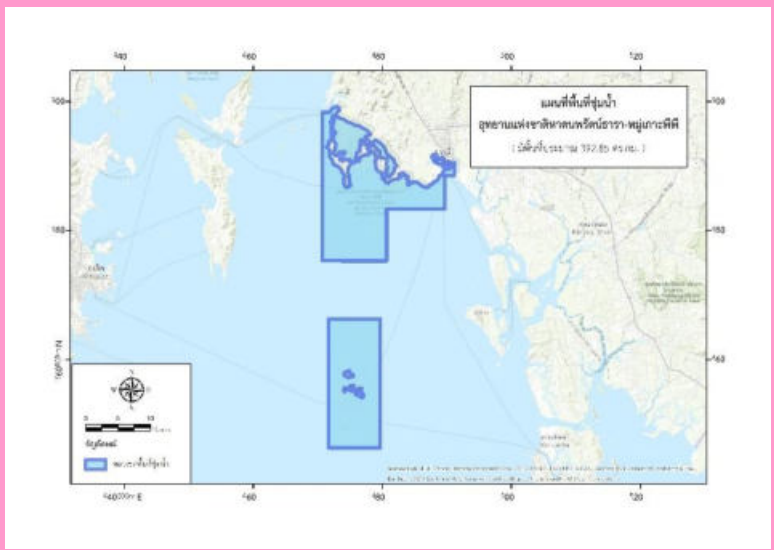
หมู่เกาะสิมิลัน หรือหมู่เกาะเก้า ประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อย ๙ เกาะ เกาะทั้งเก้าเรียงตัวตามแนวทิศเหนือไปทิศใต้ ครอบคลุมพื้นที่เกาะและห้วงน้ำทะเลรอบเกาะที่มีปะการังอุดมสมบูรณ์ สังคมพืชธรรมชาติ ประกอบด้วย ที่ลุ่มต่ำมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ ป่าชายหาดอยู่บริเวณรอบเกาะในระดับพื้นที่ต่ำใกล้ทะเลบนชายหาดเป็นป่าโปร่ง และป่าดงดิบที่มีสภาพป่าที่สมบูรณ์ พบนกอย่างน้อย ๖๖ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพบอย่างน้อย ๒๗ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบอย่างน้อย ๔ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย ๒๒ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๑๑๐ ชนิด พบชนิดปะการังอย่างน้อย ๑๐๑ ชนิด ปลาในแนวปะการัง พบอย่างน้อย ๕๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี

ที่ตั้ง : ต.หนองทะเล ต.อ่าวนาง ต.ไสไทย ต.ปากน้ำ อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่

เนื้อที่ : ๓๙๒.๘๕ ตร.กม. (๒๔๕,๕๓๒ ไร่)

ครอบคลุมบริเวณเขา อ่าวน้ำเมา ป่าอ่าวนาง-หางนาค และหมู่เกาะต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยภูเขาหินปูนสูงชัน ป่าชายเลนและหาดทรายเป็นพื้นที่น้ำอยู่ทางด้านทิศใต้ของเกาะพีพีเล และหมู่เกาะพีพี พบนกบนเกาะพีพีอย่างน้อย ๒๒ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลน อย่างน้อย ๙ ชนิด นกประจำถิ่น ๑๔ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๕๗ ชนิด แนวปะการังพบที่เกาะด้ามหอก เกาะด้ามขวาน เกาะพีพีดอน เกาะพีพีเล เกาะยูง เกาะไผ่ เกาะบิด๊ะเหนือ เกาะบิด๊ะใต้ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อุทยานแห่งชาติทะเลบัน

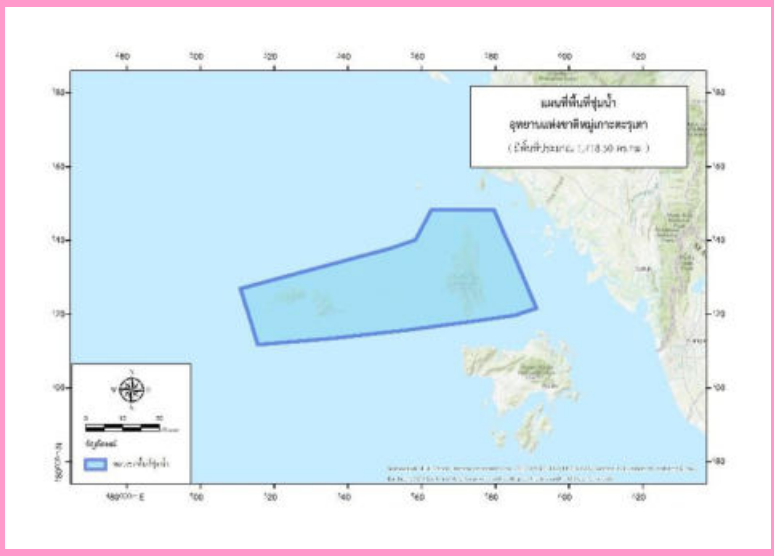
ที่ตั้ง : อ.ควนโดน และ อ.เมือง จ.สตูล

เนื้อที่ : ๒๐๐.๗๗ ตร.กม. (๑๒๕,๔๘๐ ไร่)

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทางด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขาหินแกรนิต และแกรโนไดโอไรต์ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง จึงมีพืชพรรณป่าไม้ขึ้นอย่างหนาแน่น พบนกอย่างน้อย ๓๐๔ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนอย่างน้อย ๔๖ ชนิด นกประจำถิ่นอย่างน้อย ๒๔๐ ชนิด นกอพยพในฤดูหนาวแต่มิใช่เพื่อการผสมพันธุ์ ๔๙ ชนิด นกอพยพผ่านตามฤดูการ ๘ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบอย่างน้อย ๒๐ ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พบอย่างน้อย ๖๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

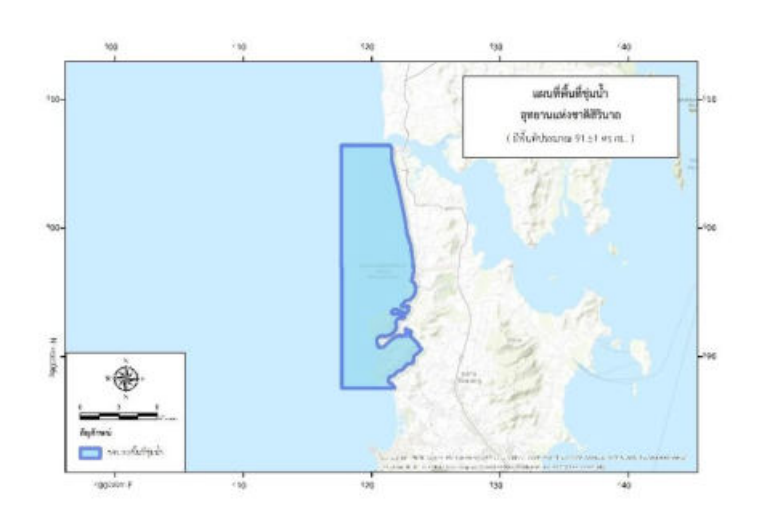
อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา

ที่ตั้ง : ต.เกาะสาหร่าย อ.เมือง จ.สตูล
เนื้อที่ : ๑,๗๑๘.๕๐ ตร.กม. (๑,๐๗๔,๐๖๓ ไร่)

หมู่เกาะตะรุเตาประกอบด้วยเกาะใหญ่น้อย ๕๑ เกาะ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขามีความลาดชันสูง สังคมพืชธรรมชาติ ประกอบด้วย ป่าดงดิบชื้น ป่าดงดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าชายหาด ป่าชายเลน และป่าละเมาะ พบนกอย่างน้อย ๑๐๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานพบที่สำคัญ ได้แก่ เต่ามะเฟือง เต่าหัวโต เต่าตนุ เต่ากระ และตะพาบหัวกบ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่อาศัยอยู่ในน้ำที่สำคัญ ได้แก่ พะยูน โลมาหัวขวดธรรมดา โลมาหัวขวดมลายู โลมาหัวบาตรครีบหลัง โลมาหัวบาตรหลังเรียบ โลมาจุด โลมาขาว วาฬหัวทุย และวาฬแกลบครีบขาวดำ พบแนวปะการังน้ำลึกปานกลาง อยู่รอบเกาะตะลุเตา เกาะอาดัง เกาะราวี และเกาะอื่น ๆ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙)

อุทยานแห่งชาติสิรินาถ

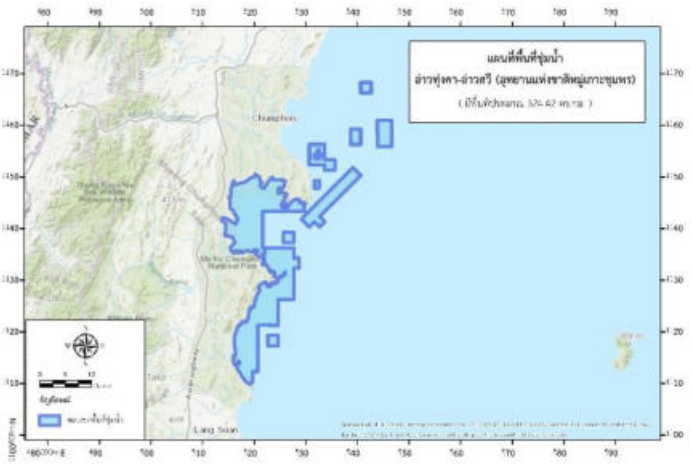
ที่ตั้ง : ต.ไม้ขาว ต.สาคู ต.เชิงทะเล
อ.ถลาง จ.ภูเก็ต
เนื้อที่ : ๙๑.๕๑ ตร.กม. (๕๗,๑๙๕ ไร่)

สังคมพืชเป็นป่า ๓ ประเภท ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าชายหาด และป่าชายเลน พรรณไม้ที่พบในบริเวณป่าดิบชื้น เช่น ไข่เขียว หลุมพอ กระแซะ เหรียง ตีนนก ยอป่า เป็นต้น พรรณไม้ที่พบในป่าชายหาด เช่น จิกทะเล กระทิง โพทะเล หูกวาง มะนาวผี เสม็ด พรรณไม้ที่พบในป่าชายเลน เช่น โกงกางใบเล็กโปรงแดง ฝาดแดง ตะบูนดำ แสมดำ แสมขาว ถั่วขาว สมอทะเล ตีนเป็ดทะเล เป็นพรรณไม้หายากอย่างน้อย ๑ ชนิด พบปลาทั้งสิ้น ๖๙ ชนิด จาก ๓๘ วงศ์ พบปลาชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ๒ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

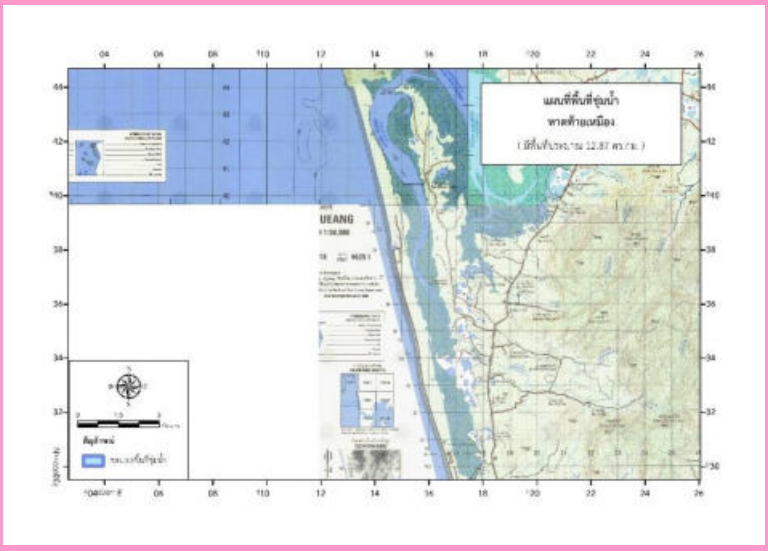
อ่าวทุ่งคา-อ่าวสวี (อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร)

ที่ตั้ง : อ.เมืองชุมพร อ.สวี จังหวัดชุมพร
เนื้อที่ : ๓๒๔.๔๒ ตร.กม. (๒๐๒,๗๖๒ ไร่)

บริเวณชายฝั่งแม่น้ำมีไม้ยืนต้น และไม้พุ่ม พบนกทั้งสิ้น ๔๐ วงศจำนวน ๑๑๔ ชนิด มีความชุกชุมของนกอยู่ในระดับที่พบได้บ่อยมากจำนวน ๓๗ ชนิด พบได้บ่อย ๒๔ ชนิด พบได้ปานกลาง ๓๔ ชนิด และพบได้น้อย ๑๙ ชนิด พบนกที่มีสถานภาพตามฤดูกาลเป็นนกประจำถิ่นทั้งสิ้น ๖๗ ชนิด นกอพยพในฤดูหนาว จำนวน ๔๐ ชนิด และนกอพยพผ่านจำนวน ๑๒ ชนิด ชนิดของนกน้ำนกชายเลน ประมาณ ๒๒ ชนิด นกประจำถิ่นประมาณ ๖๘ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๓๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

หาดท้ายเหมือง

ที่ตั้ง : ต.ท้ายเหมือง อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
เนื้อที่ : ๑๒.๘๗ ตร.กม. (๘,๐๔๓ ไร่)

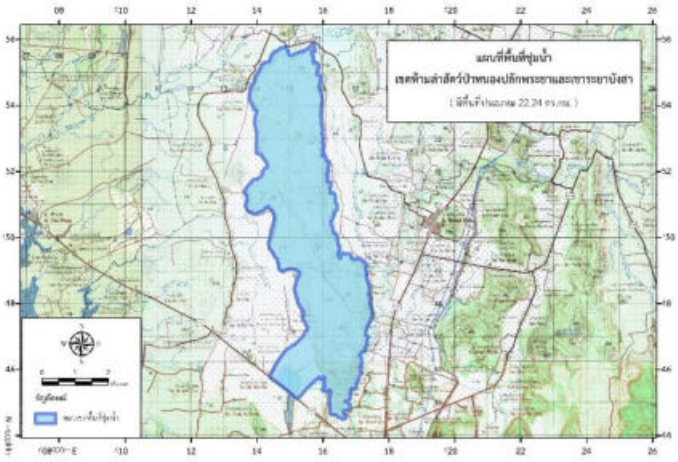
พื้นที่ชุ่มน้ำหาดท้ายเหมือง มีสภาพพื้นที่แยกจากกันเป็น ๒ ส่วน โดยมีถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข ๔) เป็นเส้นแบ่ง พื้นที่ชุ่มน้ำหาดท้ายเหมือง มีสถานภาพเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำหลักได้แก่ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก และอยู่ในลุ่มน้ำสาขาภาคใต้ฝั่งตะวันตกส่วนที่ ๒ สังคมพืชบริเวณหาดท้ายเหมืองมี ๔ ประเภท ได้แก่ ป่าดิบชื้น ป่าชายหาด ป่าชายเลน และป่าพรุ พบพรรณไม้รวม ๓๕๔ ชนิด ๒๗๓ สกุล ๙๙ วงศ์ พบพืชหายาก ๒ ชนิด พบปลาทั้งสิ้น ๗๙ ชนิด จาก ๔๖ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองปลักพระยาและเขาระยาบังสา

ที่ตั้ง : ต.ฉลุง ต.ควนโพธิ์ อ.เมือง ต.ควนโดน ต.ย่านซื่อ อ.ควนโดน จ.สตูล

เนื้อที่ : ๒๒.๒๔ ตร.กม. (๑๓,๙๐๐ ไร่)

มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาและหนองน้ำ ล้อมรอบด้วยที่นา สวนยาง และสวนผลไม้ของชุมชน สังคมพืชเป็นพืชน้ำ ไม้น้ำพวกที่ไม่มีรากยึดเกาะ พบนกประมาณ ๘๔ ชนิด เป็นที่อยู่อาศัยและทำรังของนกน้ำหลายชนิด พบนกประมาณ ๘๔ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกกระสานวล นกกระสาแดง ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ได้แก่ นกยางลายเสือ เป็ดคับแค นกออก เป็นต้น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ

ที่ตั้ง : ต.คลองรี ต.ท่าหิน ต.คูขุด อ.สทิงพระ ต.บางเขียด ต.ชะแล้ ต.ปากรอ อ.สิงหนคร ต.ควนโส อ.ควนเนียง ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา และต.ปากพะยูน ต.ดอนประดู่ ต.เกาะมาก ต.เกาะนางคำ อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง

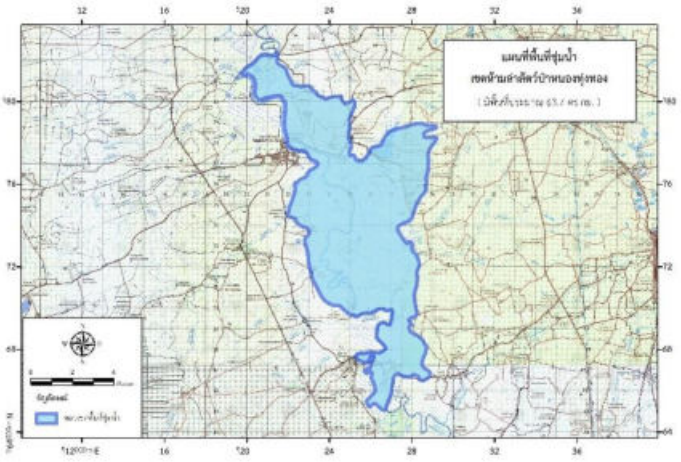
เนื้อที่ : ๓๖๔.๖๗ ตร.กม. (๒๒๗,๙๑๘ ไร่)

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญที่สุดของภาคใต้ บริเวณนี้มีแหล่งนกน้ำที่สำคัญ คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า มีพรรณไม้อย่างน้อย ๒๕๐ ชนิด เป็นพรรณไม้หายากอย่างน้อย ๑ ชนิด คือ เทียะ พบนกอย่างน้อย ๒๑๖ ชนิด เป็นนกประจำถิ่นอย่างน้อย ๑๓๑ ชนิด พบปลาทั้งหมด ๒๐๓ ชนิด จาก ๔๘ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองทุ่งทอง

ที่ตั้ง : ต.เขาตอก ต.เคียนซา ต.อรัญคามจารี อ.เคียนซา และ ต.ท่าชี อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี

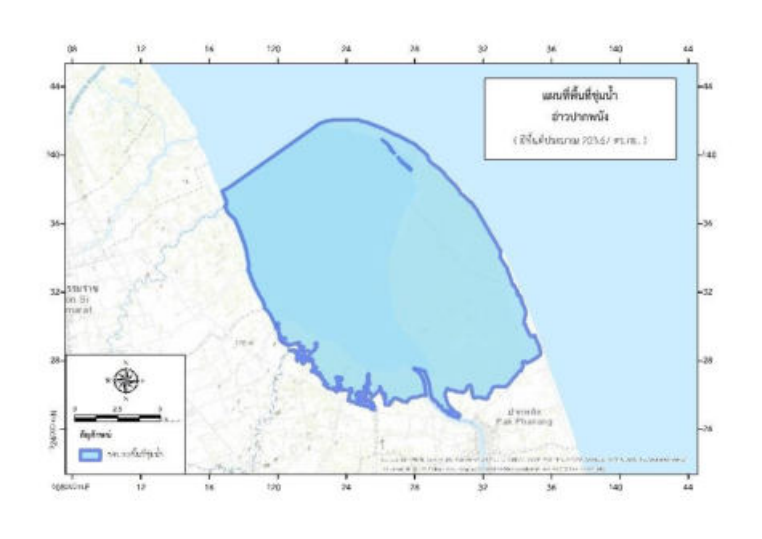
เนื้อที่ : ๖๓.๗๐ ตร.กม. (๔๗,๘๘๔ ไร่)

ริมแม่น้ำตาปีมีหนองน้ำสลับป่าพรุและป่าละเมาะ มีหนองน้ำใหญ่เป็นที่อาศัยของนกและสัตว์น้ำอยู่ถึง ๕ แห่ง หนองทุ่งคาอยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ หนองทุ่งทองอยู่ฝั่งตะวันออก มีขนาดใหญ่ที่สุด บริเวณชายฝั่งแม่น้ำมีไม้ยืนต้นและไม้พุ่ม นอกจากนี้ ยังพบพันธุ์ไม้ประจำถิ่น ๒ ชนิด พบนกอย่างน้อย ๑๐๔ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนประมาณ ๒๒ ชนิด นกประจำถิ่นประมาณ ๖๘ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๓๙ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

๓.๔.๓ พื้นที่ชุ่มน้ำนอกเขตพื้นที่อนุรักษ์ จำนวน ๑๐ แห่ง

อ่าวปากพนัง

ที่ตั้ง : ต.หูล่อง อ.ปากพนัง อ.เมืองนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช

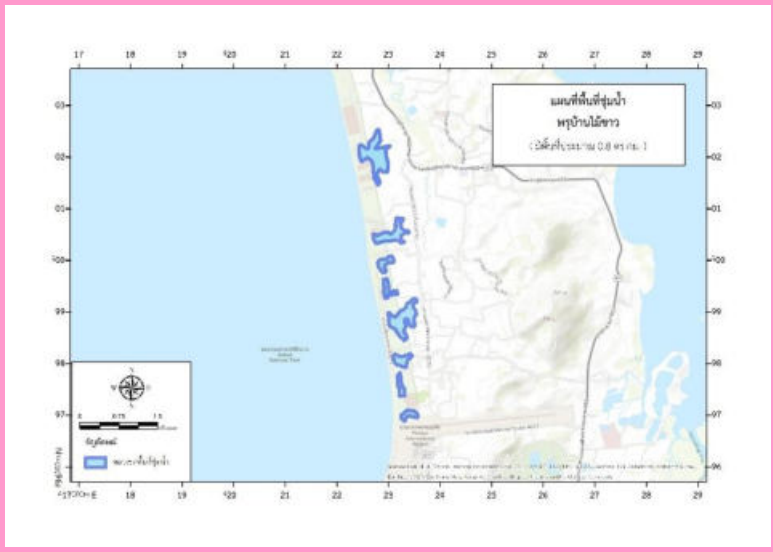
เนื้อที่ : ๒๐๓.๖๗ ตร.กม. (๑๒๗,๒๙๓ ไร่)

ป่าชายเลนปากแม่น้ำปากพนังเป็นป่าชายเลนที่มีพื้นที่มาก มีทั้งป่าชายเลนฝั่งทะเลด้านนอก และป่าชายเลนปากแม่น้ำปากพนังทั้งสองฝั่ง สังคมพืชบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำอ่าวปากพนัง มีป่า ๒ ประเภท ได้แก่ ป่าชายเลนและป่าชายหาด พรรณไม้ที่พบในป่าชายเลน เช่น โกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก แสมขาว ตะบูนดำ ตะบูนขาว ลำพู ตาตุ่มทะเล โปรงแดง ถั่วขาว จาก พรรณไม้ที่พบในป่าชายหาด เช่น สนทะเล โพทะเล ปอทะเล หูกวางหยีทะเล เตยทะเล ผักบุ้งทะเล พบปลาทั้งหมด ๒๒๕ ชนิด จาก ๕๕ วงศ์ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุบ้านไม้ขาว

ที่ตั้ง : ต.ไม้ขาว อ.ถลาง จ.ภูเก็ต
เนื้อที่ : ๐.๘๐ ตร.กม. (๔๙๗ ไร่)

ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันตกของภูเก็ต เป็นส่วนที่ถัดเข้ามาจากหาดทราย มีลักษณะเป็นที่ลุ่มน้ำขัง เดิมเป็นพรุผืนใหญ่ พบพืช ๒๘ ชนิด ไม้ที่พบทุกพรุและมีคุณค่าทางนิเวศสูงสุด คือ ไม้เสม็ดขาว รองลงมาได้แก่ ตะขบน้ำ ตาเป็ดตาไก่ โทร เนียน พบนกอย่างน้อย ๗๗ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม ๒ ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ๒ ชนิด นกทั้งหมดที่พบส่วนใหญ่เป็นนกประจำถิ่น พบปลาอย่างน้อย ๒๓ ชนิด ๑๔ ครอบครัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำสายบุรี

ที่ตั้ง : อ.สุคิริน จ.นราธิวาส ไหลวกเข้าเขต อ.รามัน จ.ยะลา ออกสู่อ่าวไทยที่ อ.สายบุรี จ.ปัตตานี
เนื้อที่ : ๑๗.๓๑ ตร.กม. (๑๐,๘๑๘ ไร่)

มีแหล่งกำเนิดในเขตแนวชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย จากยอดเขาต่าง ๆ ของเทือกเขาสันกาลาคีรีที่สำคัญ และไหลลงสู่อ่าวไทยที่ อ.สายบุรี พบปลาอย่างน้อย ๑๐๓ ชนิด เป็นปลาน้ำจืดที่อาศัยอยู่ต้นน้ำที่มีกระแสน้ำแรง ๑๔ ชนิด บริเวณปากแม่น้ำรวมชายฝั่งทะเลพบปลาอย่างน้อย ๕๒ ชนิด และบริเวณปากแม่น้ำพบปลาวัยอ่อน ๑๓๔ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลานอย่างน้อย ๕๕ ชนิด เป็นงู ๓๓ ชนิด เต่า ๒๒ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

แม่น้ำตาปี

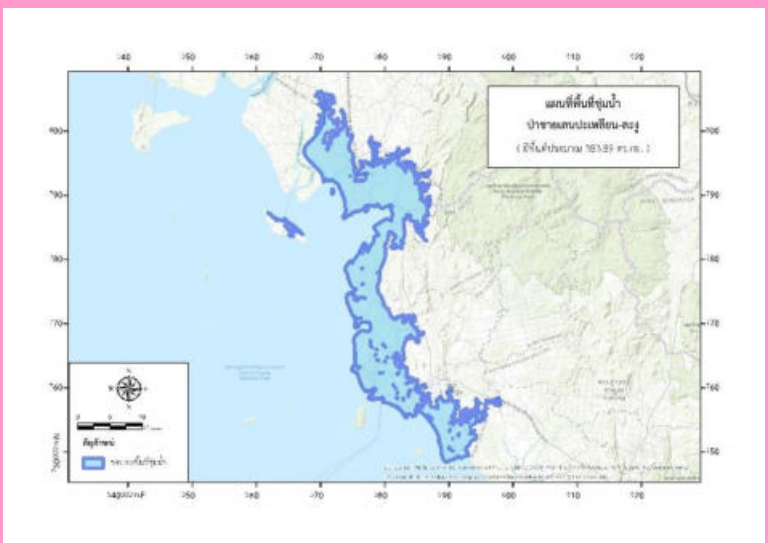
ที่ตั้ง : อ.พิปูน อ.ฉวาง อ.ทุ่งใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช อ.พระแสง อ.เวียงสระ อ.บ้านนาสาร อ.เคียนซา อ.พุนพิน อ.เมืองสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี

เนื้อที่ : ๗๖.๖๒ ตร.กม. (๔๗,๘๘๔ ไร่)

มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ (เทือกเขานครศรีธรรมราช) บริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วม มีพรรณพืชปกคลุม ได้แก่ อ้อ แห้วทรงกระเทียม และหญ้าละมาน ขึ้นเป็นผืนใหญ่ บริเวณชายฝั่งแม่น้ำมีไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ได้แก่ อินทนิลน้ำ หว้า กระทุ่มน้ำ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๙) พบปลาอย่างน้อย ๓๙ ชนิด ชนิดที่ถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลาหมอตาล ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๓ ชนิด ได้แก่ ปลาจิ้มฟันจระเข้แคระ ปลาบู่สมิธ และปลาแปบ (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

ป่าชายเลนปะเหลียน-ละงู

ที่ตั้ง : อ.ปะเหลียน จ.ตรัง และอ.ทุ่งหว้า อ.ละงู จ.สตูล

เนื้อที่ : ๓๘๓.๘๙ ตร.กม. (๒๓๙,๙๓๑ ไร่)

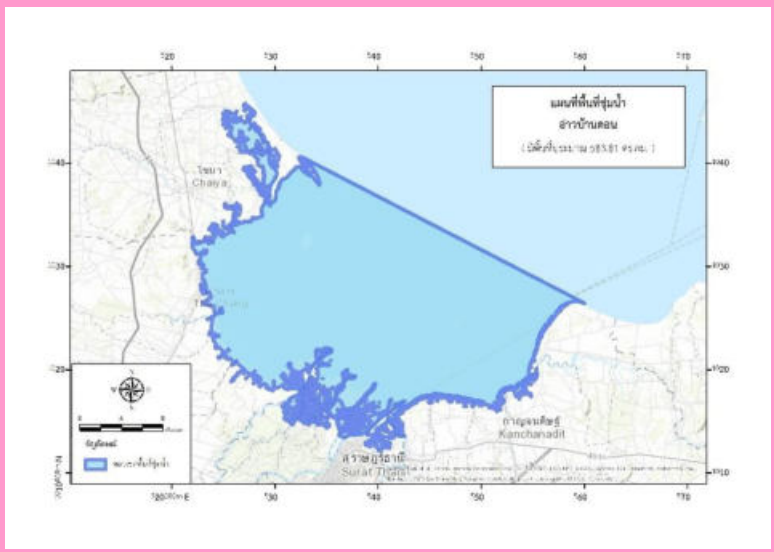
ชายฝั่งทะเลตั้งแต่ปากน้ำปะเหลียน จ.ตรัง ลงมาถึงปากคลองปากบาราใน อ.ละงู จ.สตูล ปกคลุมด้วยป่าชายเลนรุ่นใหม่และป่าชายเลนดั้งเดิมรอบปากลำคลองขนาดใหญ่ ๖ สาย พบนกน้ำ ๒,๔๕๐ ตัว ตามแนวชายฝั่งทะเล ซึ่งเป็นป่าชายเลนและหาดเลนในบริเวณนี้พบนกอย่างน้อย ๙๐ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลนอย่างน้อย ๔๐ ชนิด เป็นนกประจำถิ่นอย่างน้อย ๕๔ ชนิด นกอพยพแต่มิใช่เพื่อการผสมพันธุ์ ๓๔ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๕๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อ่าวบ้านดอน

ที่ตั้ง : อ.ไชยา อ.ดอนสัก อ.เมืองสุราษฎร์ธานี จ.สุราษฎร์ธานี

เนื้อที่ : ๕๘๓.๘๑ ตร.กม. (๓๖๔,๘๘๑ ไร่)

เป็นเวิ้งอ่าวขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของชายฝั่งทะเลฝั่งตะวันออก มีหาดเลนที่กว้างใหญ่ยื่นออกไปในทะเล บางตอนเกิดเป็นสันดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำและมีลำคลองขนาดเล็กไม่น้อยกว่า ๙ สาย ที่ไหลลงบริเวณนี้ พบพันธุ์ไม้อย่างน้อย ๒๖ ชนิด ไม้เด่น คือ แสมดำ ในป่าชายเลนพบนกอย่างน้อย ๗๕ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลน ๒๘ ชนิด นกประจำถิ่น ๕๗ ชนิด พบปลาในบริเวณป่าชายเลนอย่างน้อย ๕๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

อ่าวปัตตานี

ที่ตั้ง : อ.เมืองปัตตานี อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี

เนื้อที่ : ๖๙.๒๑ ตร.กม. (๔๓,๒๕๔ ไร่)

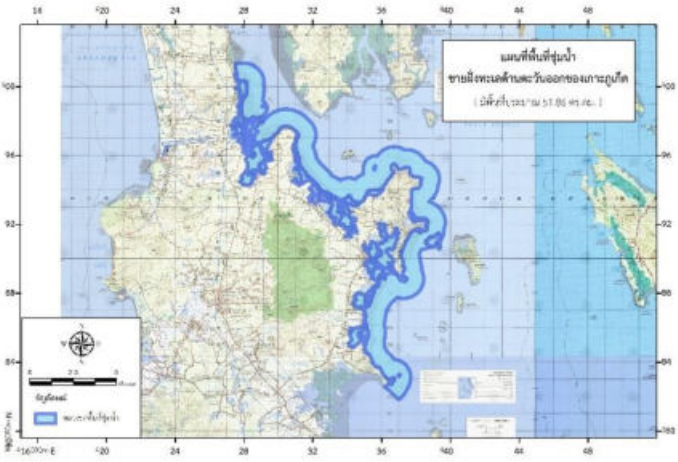
มีลักษณะค่อนข้างปิด พบพืชป่าชายเลนอย่างน้อย ๒๕ ชนิด พืชเด่นได้แก่ ถั่วขาวโกงกางใบเล็กโกงกางใบใหญ่ แสมขาว แสมทะเล ตะบูน ตาตุ่มทะเล เหงือกปลาหมอ ดอกม่วง ผักเบี้ยทะเล สนทะเล เป็นต้น มีนกมากกว่า ๑๐,๐๐๐ ตัว หากินอยู่บริเวณหาดเลน พบนกน้ำนกชายเลนอย่างน้อย ๒๘ ชนิด เป็นนกอพยพแต่มิใช่เพื่อการผสมพันธุ์ ๒๕ ชนิด พบปลาอย่างน้อย ๓๒ ชนิด ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบปลาทั้งสิ้น ๙๓ ชนิด จาก ๕๓ วงศ์ พบหญ้าทะเล ได้แก่ หญ้าชะเงา หญ้าแคระ หญ้าเงา และหญ้าเงาใส ซึ่งเป็นชนิดเด่น (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของเกาะภูเก็ต

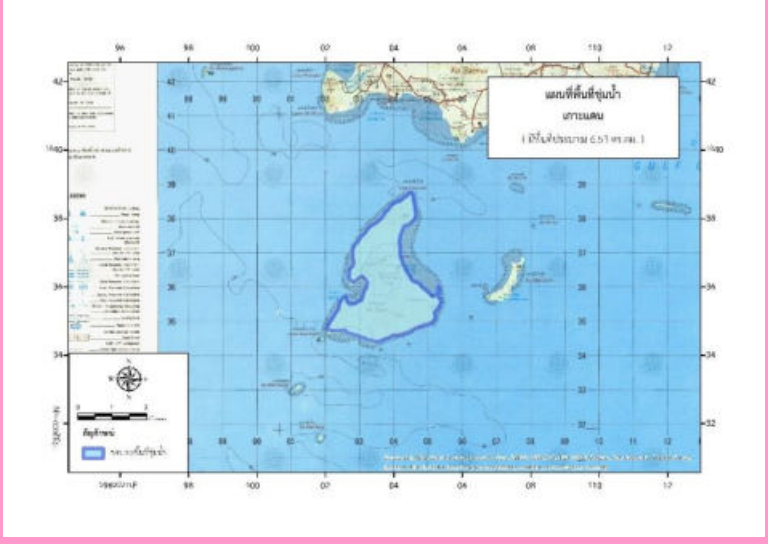
ที่ตั้ง : ตั้งแต่แหลมคลองเลนถึงบ้านป่าคลอก ฝั่งทะเลด้านตะวันออกของเกาะภูเก็ต จ.ภูเก็ต

เนื้อที่ : ๕๑.๘๖ ตร.กม. (๓๒,๔๑๒ ไร่)

ทางด้านเหนือมีอ่าว ๒ อ่าว ได้แก่ อ่าวท่ามะพร้าว สภาพพื้นดินเป็นดินเลน และอ่าวกุ้งมีป่าชายเลนบริเวณคลองอ่าวกุ้ง น้ำจืดจากเกาะภูเก็ตไหลลงสู่ทะเลทางด้านนี้ค่อนข้างน้อย สังคมพืชส่วนใหญ่เป็นป่าชายเลน มีพันธุ์ไม้เด่น ได้แก่ โกงกางใบเล็ก โกงกางใบใหญ่ อัคคีทวารทะเล โปรงแดง และตะบูนขาว เป็นต้น พบนกบริเวณอ่าวท่ามะพร้าวประมาณ ๙๐ ชนิด เป็นนกน้ำ นกชายเลน ๑๕ ชนิด นกประจำถิ่น ๕๒ ชนิด นกอพยพ แต่มิใช่เพื่อการผสมพันธุ์ ๓๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

เกาะแตน

ที่ตั้ง : อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

เนื้อที่ : ๖.๕๓ ตร.กม. (๔,๐๗๙ ไร่)

มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กในหมู่เกาะทางทิศตะวันตกของอ่าวไทย ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเกาะสมุย พืชที่พบมีจำนวนรวมกันไม่น้อยกว่า ๔๒๐ ชนิด ใน ๑๒๑ วงศ์ พบนกประมาณ ๗๙ ชนิด พบปลาในบริเวณรอบเกาะอย่างน้อย ๘๐ ชนิด จำนวน ๓ กลุ่ม พบสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกไม่น้อยกว่า ๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลานจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๙ ชนิด พบสัตว์ป่ามีสถานภาพด้านการอนุรักษ์ในระดับประเทศ ในบัญชี Thailand Red Data ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๒ ชนิด คือ โลมาหลังโหนก และนกชาปีไหน (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุคันธุลี

ที่ตั้ง : ต.คันธุลี อ.ท่าชนะ จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ : ๐.๖๓ ตร.กม. (๓๙๕ ไร่)

บริเวณที่เป็นพื้นที่ป่าไม้ที่เหลือมีสภาพเป็นป่าพรุที่ค่อนข้างสมบูรณ์ พื้นป่ามีอินทรียวัตถุ เศษไม้ ใบไม้สะสมเป็นจำนวนมาก พรรณไม้ยืนต้นเด่นที่พบ เช่น ตารา ตะเคียนทอง สะท้อนรอก มะฮัง เป็นต้น พบสัตว์ป่าที่พบเห็นตัวโดยตรง ๓๖ ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔ ชนิด มีนกไม่น้อยกว่า ๒๓ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๔ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด พบปลาจำนวน ๑๓ ครอบครัว ๒๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

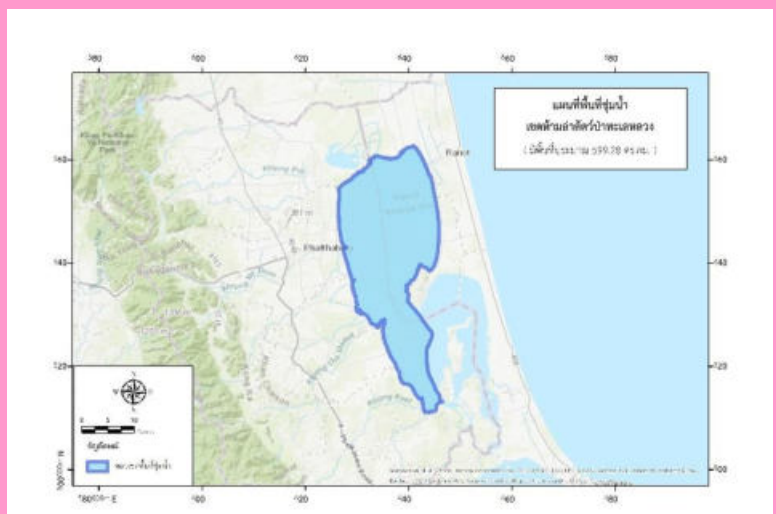

๓.๔.๔ พื้นที่ชุ่มน้ำเสนอเพิ่มเติม จำนวน ๑๑ แห่ง

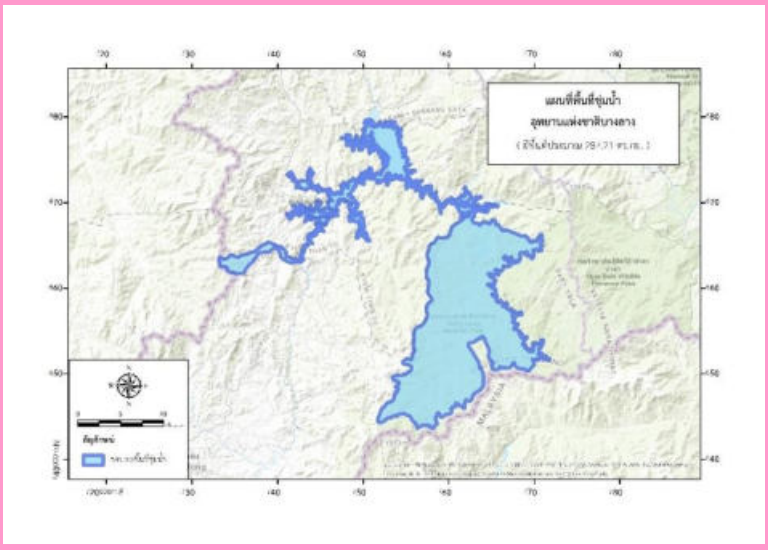
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง

ที่ตั้ง : อ.ควนขนุน อ.เมืองพัทลุง อ.เขาชัยสน อ.บางแก้ว อ.ปากพะยูน จ.พัทลุง อ.กระแสสินธุ์ อ.โนด จ.สงขลา
เนื้อที่ : ๕๙๙.๒๘ ตร.กม. (๓๗๔,๕๕๐ ไร่)

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นน้ำ ประมาณร้อยละ ๙๐ พื้นดินและเกาะกลางทะเลประมาณร้อยละ ๑๐ มีเกาะน้อยใหญ่ทั้งหมด ๑๒ เกาะ และเป็นบริเวณที่ได้รับสัมปทานรังนกอีแอ่น พบปลาที่ติดสถานภาพของ IUCN Red List of Threatened Species (๒๐๐๖) และสถานภาพของ Thailand Red Data: Fishes จำนวน ๒๑ ชนิด โดยเป็นชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง คือ ปลาบึก ชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ ๒ ชนิด คือ ปลาตะลุมพุก และปลาสวาย ชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ ๑๕ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๕๘)

อุทยานแห่งชาติบางลาง

ที่ตั้ง : ต.ถ้ำทะเล ต.เขื่อนบางลาง อ.บันนังสตา
ต.แม่หวาด ต.บ้านแหร อ.ธารโต
ต.อัยเยอร์เวง ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา

เนื้อที่ : ๒๘๗.๒๑ ตร.กม. (๑๗๙,๕๐๘ ไร่)

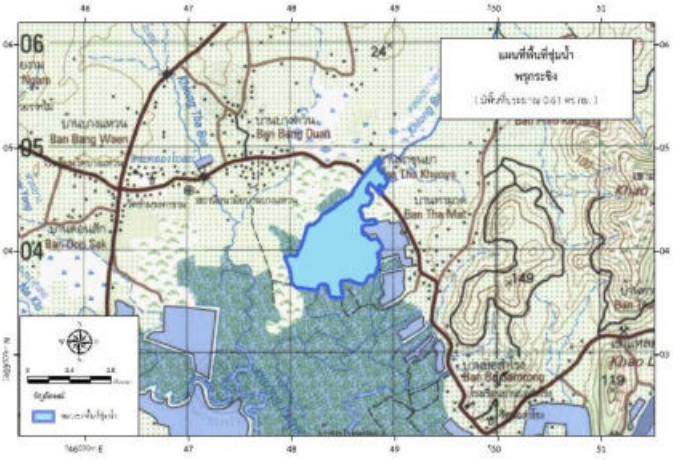
เป็นตัวแทนพื้นที่ศึกษาในลุ่มน้ำปัตตานี เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บ บริเวณป่ารอบ ๆ อ่างเก็บน้ำที่สมบูรณ์ ทะเลสาบ เกาะ ตลอดจนจุดเด่นทางธรรมชาติทิวทัศน์ที่สวยงาม สภาพพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติบางลางเป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน สลับกับเนินเขาและพื้นที่ราบบางตอน พื้นที่ลาดเทจากด้านทิศใต้ลงสู่ทิศเหนือ ประกอบด้วย เขาฮาลา เขาลาซะ เขาบูโละ และเขาฮันกุล เป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำหลายสายไหลมาบรรจบเป็นแม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำสายบุรี ประกอบด้วยคลองและลำห้วยหลายสาย

พรุกระชิง

ที่ตั้ง : ต.ปากคลอง อ.ปะทิว จ.ชุมพร

เนื้อที่ : ๐.๖๑ ตร.กม. (๓๗๙ ไร่)

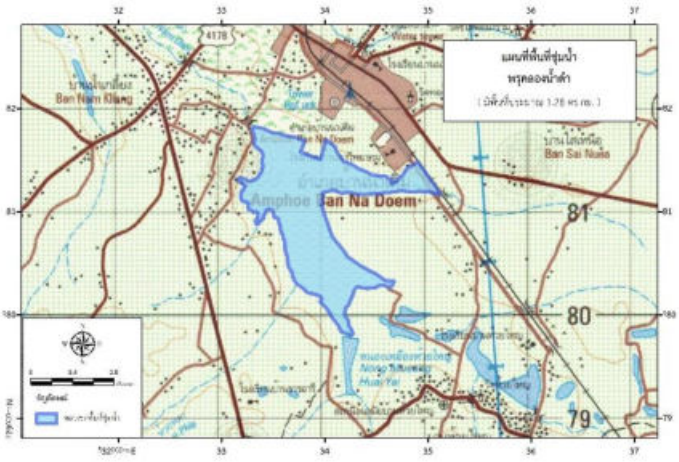
เป็นที่ลุ่ม พื้นที่บางส่วนมีน้ำท่วมขัง พรรณไม้ที่พบในป่าพรุกระชิง พรุขวางตะวัน และพรุหลังสันทราย พบเสม็ดขึ้นทดแทนเป็นผืนใหญ่ บริเวณที่ดอนริมขอบพรุจะพบพรรณไม้ในป่าดิบแล้งขึ้นปะปน พบสัตว์ป่าที่เห็นตัวโดยตรง ๔๒ ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๗ ชนิด มีนกไม่น้อยกว่า ๒๔ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๖ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

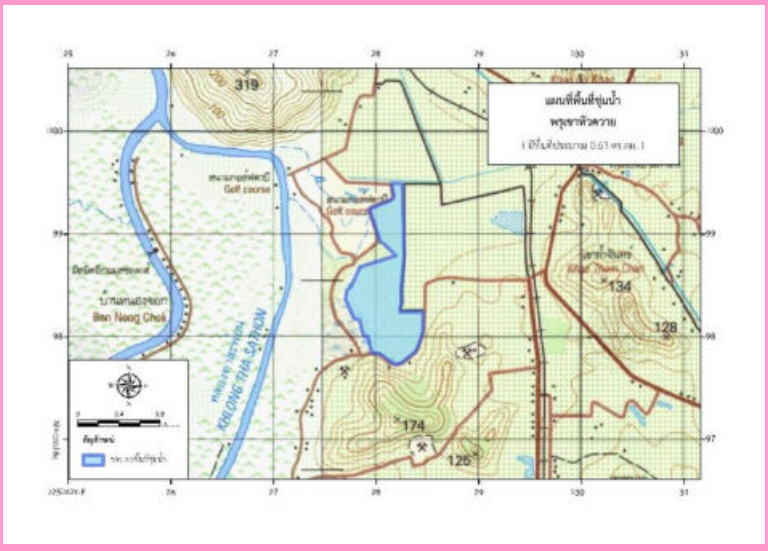
พรุคลองน้ำดำ

ที่ตั้ง : ต.บ้านนา อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ : ๑.๒๘ ตร.กม. (๘๐๓ ไร่)

เป็นพื้นที่ลุ่ม มีน้ำขังเนื่องจากฝายยกระดับน้ำ จัดเป็นป่าพรุที่ค่อนข้างสมบูรณ์และมีน้ำขังเกือบตลอดปี พรรณไม้ที่พบในป่าพรุกงคลองน้ำดำ พบไม้ต้นขนาดใหญ่หลายชนิด ส่วนพรรณไม้พื้นล่างและไม้ริมน้ำมีชนิดใกล้เคียงกับพรรณไม้ในป่าพรุสวยศรี ในพื้นที่พรุกงคลองน้ำดำ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ ไม่น้อยกว่า ๓๒ ชนิด ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔ ชนิด มีนกไม่น้อยกว่า ๑๕ ชนิด เป็นนกอพยพ ๓ ชนิด นอกนั้นเป็นนกประจำถิ่นที่พบเห็นได้ทั่วไป สัตว์เลื้อยคลานจำนวน ๙ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๔ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

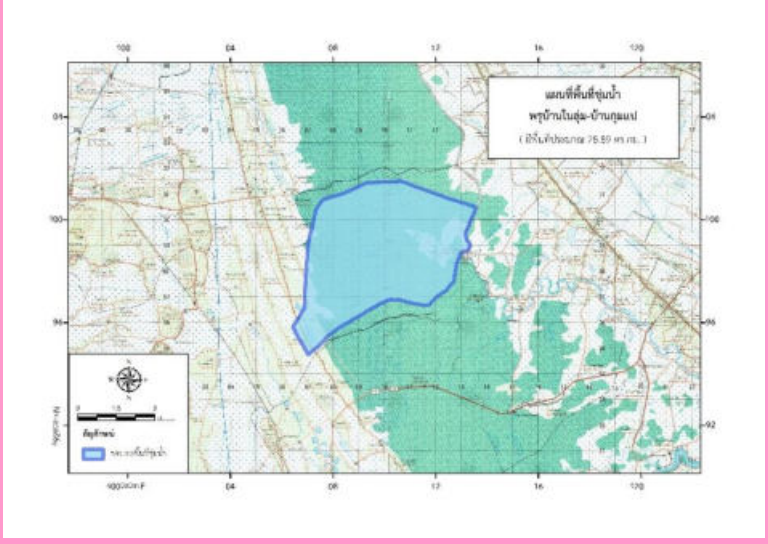
พรุเขาหัวควาย

ที่ตั้ง : ต.ท่าสะท้อน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี
เนื้อที่ : ๐.๖๓ ตร.กม. (๓๙๕ ไร่)

พื้นที่ป่าพรุถูกคุกคามและเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน พรรณไม้ที่พบที่เหลืออยู่จึงมีเสม็ดเป็นไม้เด่น และมีไม้เบิกนำชนิดต่าง ๆ ขึ้นกระจายห่างๆ เช่น กระดุมผี มะหัว อะราง และพังแหรใหญ่ พบสัตว์ป่าที่เห็นตัวโดยตรง ๓๖ ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๒ ชนิด นก ๒๔ ชนิด เป็นนกอพยพ ๖ ชนิด และนกประจำถิ่นอื่น ๆ ๑๘ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๕ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุบ้านในลุ่ม-บ้านกุมแป

ที่ตั้ง : ต.ตูล ต.เคร็ง ต.ชะอวด อ.เชียรใหญ่ และ ต.สนหลวง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครศรีธรรมราช

เนื้อที่ : ๒๘.๘๙ ตร.กม. (๑๘,๐๕๙ ไร่)

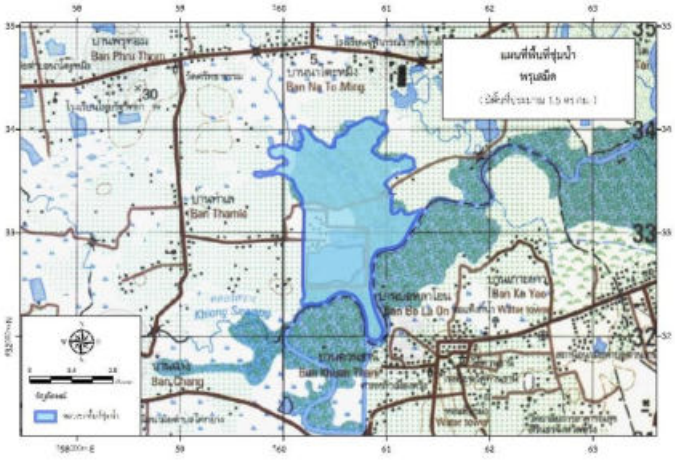
สภาพทั่วไปของพื้นที่กำลังมีการฟื้นตัวของป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย พื้นที่บางส่วนถูกบุกรุกเปลี่ยนสภาพป่าเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พรรณไม้หลักที่ปกคลุมพื้นที่เป็นเสม็ด นอกจากนั้น พบ ทุ้งฟ้า เทียะ แคน้ำ สมอทะเล และกระท่อมขี้หมู ขึ้นกระจายอยู่ทั่วไป สัตว์ป่าที่พบเห็นตัวโดยตรง ๗๐ ชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔ ชนิด นก ๔๗ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๑๓ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๖ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุเสม็ด

ที่ตั้ง : ต.นาโต๊ะหมิง อ.เมือง และ ต.ควนธานี อ.กันตัง จ.ตรัง

เนื้อที่ : ๑.๕๐ ตร.กม. (๙๔๐ ไร่)

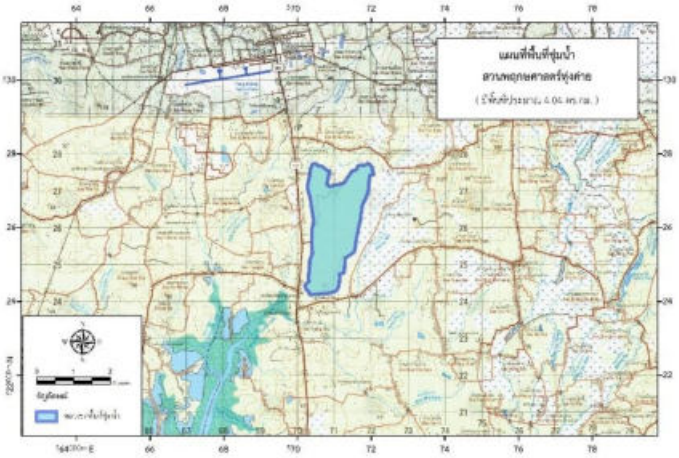
สภาพทั่วไปของพื้นที่ ยังคงมีป่าไม้ปกคลุม พื้นที่บางส่วนถูกขุดเป็นบ่อเพื่อใช้ประโยชน์ ป่าพรุเสม็ดเป็นป่าพรุที่มีการสะสมของชั้นอินทรีย์น้อย พื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีน้ำท่วมขัง จึงมีพรรณไม้จากป่าข้างเคียงขึ้นปะปน นอกจากเสม็ดแล้วพบไม้ต้นขึ้นปะปนทั่วไป สำรวจสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กจำนวน ๒๐ กรง สามารถดักจับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก ๒ ชนิด คือ หนูป่ามาเลย์ตัวผู้ ๑ ตัว และหนูพุกใหญ่ตัวผู้ ๑ ตัว (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

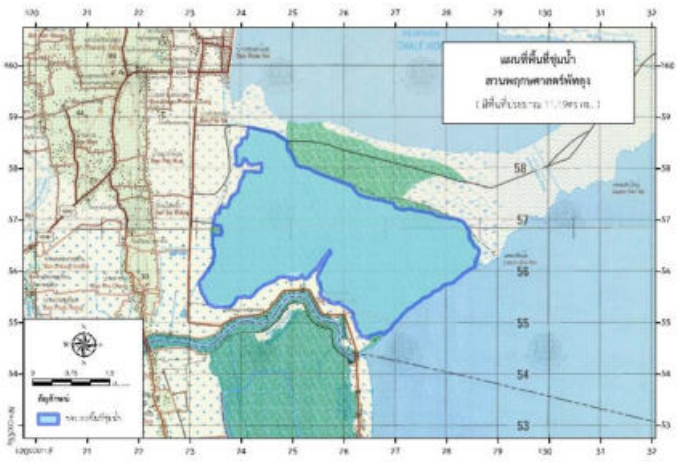
สวนพฤกษศาสตร์ทุ่งค่าย

ที่ตั้ง : ต.ทุ่งค่าย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง
เนื้อที่ : ๔.๐๔ ตร.กม. (๒,๕๒๔ ไร่)

สภาพโดยทั่วไปเป็น ป่าพรุกระจายอยู่หลายบริเวณของพื้นที่ ป่าพรุบริเวณนี้เกิดจากมีตาน้ำใต้ดินจากป่าดิบชื้นไหลผ่าน ทำให้บางบริเวณมีน้ำขังตลอดปี พรรณไม้ที่ขึ้นได้ปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตได้ในสภาพแวดล้อม ที่มีน้ำขัง เช่น มีพูพอน รากค้ำยัน และรากอากาศ จัดเป็นป่าพรุที่มีความอุดมสมบูรณ์ พรรณไม้ที่พบในพื้นที่ เช่น สะท้อนรอก ชะมวงกวาง เมา เสม็ดชุน เฉียงพร้า นางแอ ไอ้แกรก หงอนไก่ทะเล ปอพรุ เป็นต้น พบสัตว์เลี้ยงคลาน ๓ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๓ ชนิด พบปลาจำนวน ๗ ครอบครัว ๑๑ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง

ที่ตั้ง : ต.พนางตุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
เนื้อที่ : ๑๑.๑๙ ตร.กม. (๖,๙๙๗ ไร่)

สภาพโดยทั่วไปปกคลุมด้วยสังคมพืชเสม็ด ป่าพรุสวนพฤกษศาสตร์พัทลุงเป็นส่วนหนึ่งของป่าพรุรอบทะเลน้อย มีไม้ต้นอื่น ๆ ขึ้นปะปนห่าง ๆ เช่น แคน้ำ กุ่มน้ำ สมอทะเล ตะขบน้ำ และเมา เป็นต้น ส่วนไม้พื้นล่างและริมน้ำ พบพรมมิ ผักมันปู มากกว่าในบริเวณป่าพรุอื่น ๆ พบสัตว์ป่าที่เห็นตัวโดยตรง ๒๒ ชนิด ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๓ ชนิด มีนกไม่น้อยกว่า ๔๐ ชนิด เป็นนกอพยพ ๘ ชนิด และนกประจำถิ่น ๓๒ ชนิด พบสัตว์เลื้อยคลาน ๓ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๕ ชนิด ปลา ๑๓ ครอบครัว ๒๐ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุเชิงแส

ที่ตั้ง : ต.กระแสสินธุ์ ต.เชิงกระแส
อ.กระแสสินธุ์ จ.สงขลา

เนื้อที่ : ๑๐.๕๓ ตร.กม. (๖,๕๘๔ ไร่)

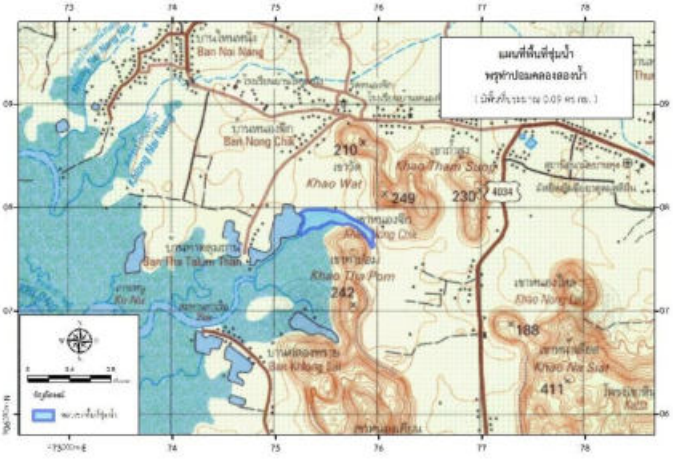
สภาพทั่วไปของพื้นที่ มีป่าพรุกระจายเป็นบริเวณกว้าง ที่ดินส่วนใหญ่ถูกบุกรุกทำการเกษตร พรรณไม้ที่พบในป่าพรุเชิงแสมีความคล้ายคลึงกับป่าพรุควนเคร็งและพรุควนขี้เสียน แต่มีสภาพเสื่อมโทรมมากกว่า มีเสม็ดเป็นพรรณไม้เด่น และมีไม้ต้นชนิดอื่น ๆ ขึ้นประปราย พบสัตว์ป่าที่เห็นตัวโดยตรง ๒๒ ชนิด ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๒ ชนิด นกมีไม่น้อยกว่า ๓๐ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๗ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๓ ชนิด ปลาจำนวน ๑๑ ครอบครัว ๑๗ ชนิด พบสาหร่าย ๔ ดิวิชั่น ๖ สกุล ๗ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

พรุท่าปอมคลองสองน้ำ

ที่ตั้ง : ต.เขาคราม อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่

เนื้อที่ : ๐.๐๙ ตร.กม. (๕๕ ไร่)

สภาพโดยทั่วไปเป็นป่าพรุกระจายอยู่หลายบริเวณของพื้นที่ เป็นป่าบึงน้ำจืดที่มีลำธารน้ำจากเขาหินปูนไหลผ่าน ตอนล่างของป่าติดต่อกับป่าชายเลน จึงมีพรรณไม้ในป่าชายเลนขึ้นปะปน แม้ว่าจะมีลำธารไหลผ่าน พรรณไม้เด่นที่พบ ได้แก่ บ้องขวาน ลำพูป่า ตะบูน ประสักแดง โกงกางใบเล็ก สะเตียว หลาวชะโอน เป็นต้น พบสัตว์ป่าที่เห็นตัวโดยตรง ๒๘ ชนิด ประกอบด้วยสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๕ ชนิด นก ๑๖ ชนิด เป็นนกอพยพ ๑ ชนิด คือ นกนางแอ่นบ้าน สัตว์เลื้อยคลาน ๓ ชนิด และสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๔ ชนิด ปลาจำนวน ๑๔ ครอบครัว ๑๘ ชนิด (ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๒)

๔. ร่างทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย

๔.๑ มาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อห้ามหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรของรัฐในรูปแบบอย่างอื่น ดำเนินการปรับถมพื้นที่ ก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างใด ๆ ในพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในความควบคุม กำกับ ดูแลของรัฐ ตามกฎหมายทุกแห่ง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับและกักเก็บน้ำสำหรับการบรรเทาอุทกภัยและภัยแล้ง เว้นแต่จะมีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ที่ต้องขอใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อดำเนินโครงการหรือกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์ของรัฐ ให้หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรของรัฐในรูปแบบอย่างอื่นซึ่งเป็นเจ้าของโครงการที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการในการเสนอขอใช้ประโยชน์ในที่พื้นที่นั้น เพื่อขอยกเว้นหรือผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีเป็นรายกรณีไปก่อนที่จะนำไปเข้าสู่การขอใช้ประโยชน์พื้นที่ และการพิจารณาอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น ๆ ทั้งนี้ ในการเสนอโครงการเพื่อขอยกเว้นหรือผ่อนผันมติคณะรัฐมนตรีต้องมีการศึกษาและกำหนดมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ก่อนที่จะมีการอนุมัติหรืออนุญาตให้ดำเนินโครงการหรือกิจการในพื้นที่ดังกล่าวต่อไป

๒. ให้หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ (Wetland Site Manager) ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยแต่ละแห่ง เป็นหน่วยงานหลักเพื่อเร่งรัดการสำรวจ ตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ สภาพของการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่สอดคล้องกับระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งเร่งรัดการออกเอกสาร หรือหนังสือรับรองขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ประกอบด้วย ที่ดินจังหวัด ธนารักษ์จังหวัด โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความเสี่ยงต่อการบุกรุก เพื่อป้องกันการบุกรุก การเข้าครอบครอง และการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าว ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำในภาพรวม

๓. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ (Wetland Site Manager) ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลัก โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน

พื้นที่ ในการผลักดันให้มีการประกาศขอบเขตและมาตรการในการจัดการสำหรับพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ให้มีสถานะเป็นพื้นที่อนุรักษ์ หรือพื้นที่คุ้มครองตามกฎหมาย ดังนี้

(๑) พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ให้มีการคุ้มครองและการจัดการภายใต้กฎหมายในการอนุรักษ์พื้นที่นั้น ประกอบด้วย พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายอื่น ๆ

(๒) พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่นอกพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ให้มีการดำเนินการที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ภายใต้การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

- ในกรณีพื้นที่มีลักษณะเข้าข่ายสามารถประกาศเป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ดำเนินการสำรวจกำหนดขอบเขตและดำเนินการเพื่อประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมายอื่น ๆ ทั้งนี้ ควรดำเนินการด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ในกรณีที่พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ไม่อยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ตามกฎหมาย ให้นำมากำหนดเขตและมาตรการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำนั้น โดยใช้ลักษณะพื้นที่และข้อบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พื้นที่ป่าชายเลนอนุรักษ์ มาตรา ๑๘ พื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามมาตรา ๒๐ และเขตพื้นที่ที่จะใช้มาตรการในการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ตามมาตรา ๒๑ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. ๒๕๕๘
- ในกรณีที่พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยนั้นเป็นที่สาธารณประโยชน์ ให้เร่งรัดออกหนังสือสำคัญที่หลวง

๔. ให้หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ (Wetland Site Manager) ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยแต่ละแห่ง เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อจัดทำแผนสำหรับใช้ในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำร่วมกันในการคุ้มครองและฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ความหลากหลายทางชีวภาพ แผนกลยุทธ์อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และแผนแม่บทการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำและกำหนดแนวทางและมาตรการการใช้ประโยชน์ที่เอื้อต่อการรักษาสภาพนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำออกเป็น

(๑) เขตอนุรักษ์นิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ

(๒) เขตควบคุมการใช้ประโยชน์เชิงอนุรักษ์

(๓) เขตกันชน

ตลอดจนกำหนดกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้น สามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ควรพิจารณาถึงให้มีการป้องกัน ควบคุม และกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย

๕. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่บูรณาการแนวทางและมาตรการการใช้ประโยชน์พื้นที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำที่จัดทำขึ้น ตามแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย เข้ากับแผนปฏิบัติการของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และแผนงบประมาณการบริหารทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย

(๑) การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน

(๒) การพัฒนาตามขีดความสามารถในการรองรับเชิงนิเวศ

(๓) การบริหารจัดการและการบำรุงรักษาเพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ ความสมดุล และคุณค่าทางระบบนิเวศ

(๔) การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เสื่อมโทรม ให้กลับคืนสภาพเดิมหรือใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด

(๕) การสร้างความรู้ ความตระหนักของภาคีที่เกี่ยวข้องในคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ

(๖) การสร้างความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ

(๗) การติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานและการประเมินสัมฤทธิผลของมาตรการ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัด เกณฑ์ และแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน

๖. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นร่วมเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้แก่

(๑) สร้างจิตสำนึก และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำคัญ และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วน และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำตามแนวทาง การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด

(๒) ประสานความร่วมมือในการวางแผนและดำเนินการโครงการ ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกในความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ

(๓) พัฒนากลไกที่มีศักยภาพในการเข้าถึงสาธารณชนให้ทราบถึงนโยบายและมาตรการของรัฐ โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและประเมินผลการดำเนินการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

๗. ในกรณีที่พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทยนั้น เป็นพื้นที่เครือข่ายนกอพยพภายใต้ความร่วมมือพันธมิตรสำหรับการอนุรักษ์นกอพยพและใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพ

อย่างยั่งยืน ในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย (Partnership for the Conservation of Migratory Waterbirds and the Sustainable use of their habitats in East-Asian- Australasian Flyway) หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ ประสานความร่วมมือกับสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย (BCST) โดยมีหน่วยงานสนับสนุนประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ในการกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่โดยรอบ ให้เหมาะสมกับสภาพแหล่งอาศัยและหากินของนกอพยพในแต่ละพื้นที่

๘. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย รวมทั้งมีการคัดเลือก สำรวจ และจัดทำข้อมูลเพื่อนำเสนอพื้นที่ที่มีความสำคัญของประเทศไทยที่มีศักยภาพ เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar site)

๔.๒ มาตรการในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนเป็นแรมซาร์ไซต์

เมื่อพื้นที่ชุ่มน้ำใด ได้มีการเสนอชื่อและขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศตามอนุสัญญา กำหนดมาตรการในการดำเนินงานเพิ่มเติม ดังนี้

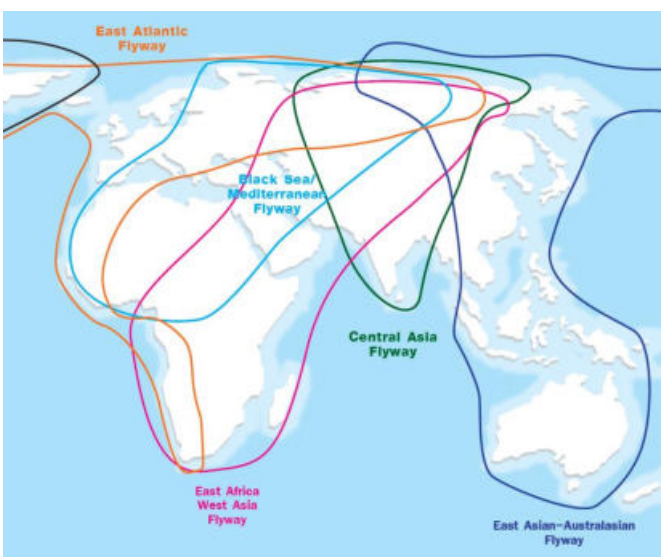
๑. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ (Wetland Site Manager) ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ สนับสนุนและส่งเสริมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคีที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับหน่วยงานสนับสนุนประกอบด้วย สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ชุ่มน้ำที่คำนึงถึงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยประกอบด้วยแผนการใช้ที่ดิน แผนการจัดการที่เป็นการส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างฉลาด การป้องกันการเสื่อมสภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำ และการติดตามตรวจสอบสถานภาพของพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างสม่ำเสมอ

๓. หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการศึกษา วิจัย สำรวจสถานภาพและประเมินคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแรมซาร์ไซต์ (Ramsar Site) เพื่อติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับการดำเนินการด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยดำเนินการในทุก ๖ ปี ตามกรอบเวลาที่กำหนดในอนุสัญญาฯ

๔. ในกรณีที่พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนตามอนุสัญญาแรมซาร์ไซต์นั้นอยู่ในพื้นที่เครือข่ายนกอพยพ ภายใต้โครงการความร่วมมือพันธมิตรสำหรับการอนุรักษ์นกอพยพและใช้ประโยชน์ถิ่นที่อยู่อาศัยของนกอพยพอย่างยั่งยืน ในเส้นทางการบินเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย (Partnership for the Conservation of Migratory Waterbirds and the Sustainable use of their habitats in East-Asian-Australasian Flyway) หน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ ประสานความร่วมมือกับสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย (BCST) โดยมีหน่วยงานสนับสนุน ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนหรือกลุ่มชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ในการกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำและพื้นที่โดยรอบให้เหมาะสมกับสภาพแหล่งอาศัยและหากินของนกอพยพในพื้นที่นั้น ๆ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเส้นทางการบินอพยพเอเชียตะวันออก-ออสเตรเลีย (East Asian-Australasian Flyway : EAAF)

ที่มา : กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (๒๕๕๓)

ที่มา : Birds of Thailand: Siam Avifauna [https://www.birdsofthailand.org/]

เอกสารอ้างอิง

กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (๒๕๕๓). **คู่มือเรื่องนกอพยพ**.

WWF Thailand. (๒๕๕๙). **เอกสารประกอบการเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำแม่น้ำสงครามตอนล่างขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่แรมซาร์ไซต์**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๑). **โครงการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพรุของประเทศไทย**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๒). **โครงการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึงน้ำจืดของประเทศไทย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๒). **รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัตอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ประจำปี ๒๕๕๑ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๓). **โครงการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึงน้ำจืดของประเทศไทย (ภาคเหนือ)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๕). **แผนแม่บทบูรณาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๕). **โครงการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึงน้ำจืดของประเทศไทย (ภาคกลางและตะวันออก)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๖). **โครงการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทหนองบึงน้ำจืดของประเทศไทย เพื่ออนุวัตอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๖). **รายงานการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๗). **โครงการจัดการระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญเพื่อการปรับตัวและรับมือจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๘). **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๕๙). **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย (พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (๒๕๖๑). **การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่แรมซาร์ไซต์**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.). **โปสเตอร์ ๑๐ ปี ประเทศไทยการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาแรมซาร์ (พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๑)**.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (ม.ป.ป.) **การศึกษาสถานการณ์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย**.

Birds of Thailand: Siam Avifauna. (ม.ป.ป.). **ภาพประกอบนกอพยพ.** [Online] https://www.birdsofthailand.org/.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

